

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului **ASTRA Data Mining. Muzeul Digital al Romanului Românesc din Secolul al XIX-lea**, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național (AFCN).

Sugestie de citare a arhivei:
Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Daiana Gârdan, Emanuel Modoc, David Morariu, Teodora Susarenco, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: secolul al XIX-lea*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2019.
http://revistatransilvania.ro/mdrr

This novel was digitized for the project **ASTRA Data Mining. Muzeul Digital al Romanului Românesc din Secolul al XIX-lea**, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration (AFCN).

Citation suggestion:
Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Daiana Gârdan, Emanuel Modoc, David Morariu, Teodora Susarenco, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: The 19th Century*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2019.
http://revistatransilvania.ro/mdrr

MUZEUL ASTRA
COMPLEXUL NAȚIONAL MUZEAL ASTRA

CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU

PROIECT CO-FINANȚAT DE:
Administrația Fondului Cultural Național

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

I. P. VALERIANU.

214

MONSTRII BUCURESCILOR

ROMAN ORIGINAL.

Volum ilustrat cu dece gravurĭ in zinc, avênd și nă invelitóre symbolică, colorată.

VOLUMUL ÂNTÂIŬ.

Autoriul își reservă tóte drepturile.

BUCURESCÍ
EDITORE M. PETRESCU.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

PARTEA ÂNTÊIA

ZULMA FIRICEANU.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Capul îĭ căḑu cu scomot pe umerul drept. Pag. 127.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

I.

Uă ḍi de ântâiŭ Maiŭ.

Cerul era de un senin uimitor, aerul era căldicel, pământul era acoperit cu un covor de verdéță presĕrat cu mii și mii de florĭ, unele albe, altele roșii, verḍĭ, vinete, albastre; pasĕrile ciripéŭ voióse. Natura intrégă, avea aspectul uneĭ femeĭ cu infăcișarea plină de uă melancoliă dulce, pe a căreĭ fișiognomiă inse mulțumirea interióră lăsase urme nescerse trecênd intr'un car de grațiĭ tinerele.

Sórele respira căldura unuĭ june in primiĭ anĭ de ilusiunĭ — și din când in când se vedea câte un fluturel maĭ cutezător luptându-se cu razele-ĭ binefăcĕtóre și apoĭ odichnindu-se in sînul suavelor florĭ.

Pe acest timp incântător doĭ junĭ trecéŭ de-a curmedișul uă frântură de plaiŭ din Județul de munte X, între cătunele Trifescii și Valea braḍilor, pe care poporul o numesce piciorul feteĭ, dar căreia cu maĭ drept s'ar putea aplica poetica expresiune a celuĭ maĭ mare poet român, Alexanḍri, uă gură de raiŭ, pentru-că in ade-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

vĕr acest picior de plaiŭ, invelit cu cele maĭ mătăsóse tapete de verdéță, din carĭ ochĭ de argint, de aur și de alte miĭ feçe, scênteiaŭ ridicându-se voioșĭ, sprintenĭ, rîdĕtorĭ, întocmaĭ unor priviri dulcĭ ale geniilor plaiuluĭ, indreptațĭ spre azurul ceruluĭ, pentru a-'ĭ admira splendórea și a-'ĭ servi drept tot atâtea luminĭ cu carĭ drăgălașa primăvĕră l'a impodobit, acest picior de plaiŭ, este uă adevĕrată gură de raiŭ. Pe fruntea sa se inalță falnic uă cómă de arburĭ, pe ale căror rămurĭ miĭ de paserĭ îșĭ trimit rugăciunile cătră Părintele etern intr'un lung concert de cântărĭ, ér din ochiĭ sĕĭ cu miĭ de culorĭ se vérsă un profum divin care inbălzăméză aerul și respândesce uă bóre dulce, purtătóre de uă viață nóuă și micĭ pârae de uă limpiditate cristalină, prin linul și dulcele lor murmur incântă privirea și uimesce sufletul.

Peste acéstă gură de raiŭ trecéŭ dar, in ḑiua de întâiŭ Maiŭ a anuluĭ 186x, intre orele nóĕ și ḑece diminéța, ceĭ doĭ junĭ continuându-șĭ drumul dela cătunul Trifesciĭ la Schitul de maice N . . . . ce sĕ zărea în-aintea lor și care e scobit intre stêncĭ in vêrful unuĭ munte.

Dar să căutăm a le face cunoscința. Unul este de uă taliă ceva maĭ ridicată peste mijlociă, are ochiĭ albastriĭ ca cerul și nisce mustecióre ca spicul grîuluĭ, e corpolent și bine-făcut; fața îĭ e bălană, póte avea 20—23 anĭ de etate și pare a fi cu unu sau doĭ anĭ maĭ vêrstnic de cât cameradul seu.

Sĕ numesce Paul Zileșanu și este unicul fiu al unuĭ mare proprietar și in acelaș timp mare arendaș al statuluĭ.

Cel-alt e maĭ de accéșĭ taliă, inse de uă constituțiune maĭ mult nervósă, are aerul gênditor, ochiĭ negriĭ ale căror luminĭ, pe sub stufósele-ĭ sprâncene sémănă unor stele ascunse intr'un nor. Fața îĭ e smédă,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

S. Hentioc 1886

RADU NÓPTEȘ.

in anu 186x.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

iar d'asupra buze-ĭ superióre să rĕsfață musteciórele-ĭ de un negru posomorît, linse, grațióse, pare că ar fi desemnate espres de un penel al unui mare artist. Are umbletul sigur, inse ceva cam legănat. Umĕrul stêngîĭ este mai ridicat de cât cel drept, ceea-ce dupe uniĭ fisiognomiștĭ ar insemna că posedă un suflet mare și nobil, dar in acelașĭ timp mândru și nesupus. Lucru ce noi suntem dispușĭ a-'l crede, cu condițiunea de a mai adăuga că este plin de foc și de energiă; de uă inteligență superióră, dar puțin visător, fantasc, poetic, entusiast.

De un temperament iute, vioiŭ, am putea dice pasionat, violent chiar, dar in acelașĭ timp ar trebui să adăugăm sfiicios și bun pênĕ la slăbiciune. Grabnic in decisiunile sale, inse lucru de mirat, uă hotărîre luată, o păzesce cu sânțeniă, s'ar putea dice cu incăpățînare. Să numesce Radu Nópteș și este fiul boernașului Stănilă Nópteș din Trifescĭ, un bărbat pe care locuitorii îl numesc Stănilă cel drept, pentru-că nicĭ uă-dată nu s'a pomenit intre ei, ca boernașul Stănilă, se fie făcut cuiva cea mai mică nedreptate, de aceea să și bucură intre dînșii de cea maĭ deplină incredere la care un om póte aspira. Soția boernașului Anica născută Urdănarițeanu, incetată din viață încă de când Radu era de cincĭspredece anĭ, era uă femeiă superióră sub tóte punctele de privire, inse de uă simțibilitate excesivă, simțibilitate moștenită și de fiul sĕu Radu. S'a căsătorit, să dice, cu Nópteș din inclinațiune, fără voia părinților, din care causă părinții a oropsit'o cu de sĕvîrșire, in cât orĭ-ce relațiune a incetat intre dênsa și familia sa și cu tóte că in tot cursul vieței lor, soții nu au avut de cât a se lăuda unul de altul, trăind in cea mai perfectă armoniă, cum inse viața este grea, cu micul sĕu venit, cam dóuĕ sute galbenĭ anual, bĕtrânul Nópteș de tim-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

puriŭ înțelese că a comis uă mare eróre de a lega sórta unei femei simțitóre, dintr'uă familiă de elită, de sórta sa, care prin starea sa socială era ținut de a-și petrece viața intre nisce ómeni primitivi, intr'un cătun plin de glod, necunoscut de societatea cea bună și uitat de Dumneḍeŭ.

Dar cu cât fiul lor Radu să mărea, cu care inpreună sĕ mărĕŭ greutățile de tot soiul și jena devenea mai simțibilă, în ciuda greutăților și a jenei sale, bĕtrênul Nópteș găsea din ce in ce mai inperceptibilă acéstă eróre, pentru-că recunóscea in fiul sĕu talente superióre și ca fie-care Părinte spera că la rêndul sĕu Radu va fi un sprijin al bĕtrâneților sale și al familiei. Și in adevĕr avea cuvênt bĕtrânul d'a nutri asemenea speranță, pentru-că Radu âncă din frageda copilăriă arĕta-se uă inteligență deosebită, am putea ḍice precoce, uă perseverență la studii exemplară și uă rară iubire pentru Părinții sĕi. Ceea-ce îl neliniscise in cât-va in cei dintâi anĭ dupe ce l'a trimis la școlă, era spiritul de nesupunere ce Profesorele îĭ spusese că ar fi observat in caracterul copilului.

Chiar uă mare nemulțumire a avut a suferi bĕtrânul din acéstă causă, dar acésta se șterse de mult, rĕmâindu-ĭ numai ca uă amintire a sburdălniciei copilului sĕu, faptul de care i se plânsese Profesorele. Cum inse nimic nu póte mai bine caracterisa pe individ ca faptele sale, reproducem faptul amintit pentru-că oglindesce perfect caracterul eroului nostru, cu tóte că s'a petrecut in frageda sa copilăriă, dar noi ținem adevĕrat proverbul, ḍiua bună să cunósce de diminéță.

Éccĕ acest fapt:

Pentru uă eróre ce comisese Radu, Profesorele ordonà a i se administra câte-va vergĭ la tălpile piciórelor, dupĕ lăudatul obiceiŭ al dascălilor grecĭ, Radu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

suferi corecțiunea amerințând pe Profesor că va ține minte și se va sili a nu-'ĭ remâne dator. Peste câte-va dile, pe la orele patru p. m. într'uă di de sâmbătă, pe când școlariĭ ieșéŭ din clasă și Profesorele îșĭ căuta bastonul spre a-'ĭ urma, Radu chemă pe Profesore prin rugăciunile cele maĭ ademenitóre, indĕrĕt, spre a-'ĭ esplica un paragraf din lecțiune. Profesorul se reintórse in fundul claseĭ unde era copilul, școlariĭ ieșéŭ. Radu căta mereŭ in carte pretinsul paragraf, copiĭ abia eșiserĕ toțĭ, când Radu printr'uă manevră pe care ar fi invidiat-o și cel maĭ perfect duelist, ieși din clasă ca uă nălucă și fără a plesni prin cap bietuluĭ Profesor așa ceva, incuià ușa cu cheia care sĕ găsea in bróscă, Profesorul era de 65 anĭ, Radu de 8—9. Radu spuse apoĭ uimituluĭ Profesor prin borta cheiĭ, că acésta este resplata vergilor și puind cheia in buzunar plecà fluerând să-'șĭ ajungă camaradiĭ. —

Profesorele suferi ne mâncat și ne bĕut sâmbătă tótă nópteа, duminecă tótă ḑiua și nópteа intrégă, cu tóte strigătele sale, pentru-că școla era într'un edificiu vast cu dóuĕ etage din urbea X și clasa era in etagiul de sus unde nu maĭ locuia niminĭ de cât un ingrijitor betiv.

Luni, la revenirea școlarilor, deschiḑênd ingrijitorul dete peste fantasma de Profesore, căcĭ devenise uă adevĕrată fantasmă sîrmanul învĕțător, după 36 ore de ne mâncare, de ne odihnă și cumplite smăcinărĭ.

Ingrijitorul fu inlocuit pentru negligență, căcĭ duminеca era dator a mătura clasele, ceea ce dacă ar fi făcut Profesorul ar fi șcăpat cu douĕ-spră-ḑece ore de arest. —

Radu fu dat in judecata comisiuneĭ Profesorale presidată de Directorele școleĭ, comisiune care făcù mare haz de șiretenia copiluluĭ, dar care pentru bunul esemplu îl elimină pentru un an din școlă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Frumósă ḑi, rosti cel maĭ vêrstnic adresânduse cameraduluĭ sĕŭ. Frumósă ḑi și incântătóre locurĭ. Acel graṭios colnic ce pare că admiră cest picior de plaiŭ investit maĭ splendid de cât toṭĭ bogaṭiĭ lumeĭ; cel munte uriaș d'asupra căruia stêncile par că staŭ a se odichni dupĕ uă luptă; aceste desfătătóre pîrae carĭ șerpuesc ca tot atâtea fâșiĭ de argint și carĭ prin linul lor murmur deștéptă in sufletele nóstre dulcile vise de fericire și aripézĕ speranṭele nóstre pênĕ la infinit; dar sublimul concert de care răsună păduricea, îl audĭ tu, o! scumpul meŭ Radule? Dulcele și voiosul ciripit al paserilor totd'auna m'a impresionat adînc!

O ce tabloŭ de uă simplitate grandiósă! Orĭ-ce s'ar ḑice „nu cred că e ṭéră maĭ frumósă pe faṭa pămêntuluĭ ca ṭéra nóstră și locurĭ maĭ desfătătóre, paserĭ maĭ cântăreṭe, aer maĭ dulce și cer maĭ senin și maĭ frumos ca al ṭereĭ nóstre!

Salutare vóĕ locurĭ plăcute și sânte unde am petrecut ceĭ maĭ dulcĭ anĭ aĭ copilărieĭ mele! Nu e âncă anul de când nu v'am vĕḑut și mi se pare că nu v'am vĕḑut de un secol, atât vederea vóstră îmĭ împle sufletul de farmec și simṭirile mele de bucuriă.

O! scumpul meŭ Radule, cât îṭĭ sunt de recunoscĕtor că eștĭ causa de mĕ găsesc astăḑĭ in acest loc bine-cuvêntat de D-ḑeŭ.

Tóte elogiurile, tótc apostrofările și exclamaṭiunile amiculuĭ sĕŭ, Radu le ascultă intr'uă tăcere posomorîtă, numaĭ cât cântul uneĭ privighetorĭ, care in acel moment împlea aerul de melodiĭ fermecătóre, ca și când ar fi voit să confirme adevĕrul elogiurilor luĭ Paul, avu darul ca să ḑic așa de a-'ĭ smulge uă exclamaṭiune de admirare, apoĭ Radu căḑu iarășĭ în posomorîta-ĭ tăcere. —

— Tu tacĭ, o scumpul meŭ Radule, sufletul tĕŭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

pare că nu inpărtăşésce alegreţa ce chiar plantele o simt. Intr'uă ḑi atât de rîzătóre, pe aceste locurĭ de uă frumseţă de paradis, când paserile ne incântă cu desfătătórele lor melodii, iar florile ne inbată cu divinele lor mirezme, e de ne inţeles atâta indiferinţă din partea ta şi nu e semn bun la un tênĕr de calibrul tĕu! Ia spune Radule, spune amicului tĕu, ce causă, ce durere îţĭ inchide sufletul şi-'ţĭ incleştéză gura din care altă dată curgéu rîurĭ de miere sau bóbe de mărgăritar?

Dupĕ uă silinţă de a surîde, — ai dreptate, ḑise Radu. Da, ai dreptate Paule, e frumósă ḑiua de aḑĭ şi tabloul ce să infăţişéză ochilor nostrii e sublim — şi descripţiunea ta admirabilă. Ei, inse ce preţ póte avea in-aintea nóstrĕ tabloul cel mai sublim, când sórele sufletului nostru ne-a părăsit? Negreşit puţin preţ, ea se nu ḑic nicĭ unul. Şi dóue lacrimĭ lucirĕ in ochiĭ junelui, iar din peptul sĕu sbucni un lung şi duios oftat.

— Ar fi óre posibile acésta, o prea scumpul meu Radule, ca speranţa, căcĭ speranţa cred eu că e sórele sufletului nostru, speranţa, să te fi părăsit, pe tine atât de energic şi atât de iubit nu numai de toţĭ ai familiei tale, dar şi de toţĭ câţĭ te cunosc?

Tăcerea fu respunsul şi ceva ca un vĕl de posonorîre acoperi faţa junelui.

— Tu tacĭ, o scumpul meu Radule, şi iar te pui pe gândurĭ. Veḑĭ că atâta melancoliă te va duce la mormênt.

Accéşĭ tăcere din partea lui Radu. — Gêndurile sale părĕu a se fi rĕspîndit pe oceanul misterios al desperărei, intocmai puilor de culumbă urmăriţĭ de eretele carĭ îĭ gonesce pentru a le rĕpune viaţa, şi carii se rĕspândesc in tóte părţile căutând un adăpost, magnetisaţĭ inse de privirea duşmanului ce îĭ urmăresce, ei tremur, se svêrcolesc şi remân uimiţĭ in neputinţa lor,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

așteptând ghiarele eretelui ce îĭ vor inhăța, in acésta stare erau gêndurile junelui, uimite, buimăcite sub puterea unei idei fatale, care îĭ domina, îĭ ținea legată ființa intrégă. Atunci Paul îl apucà de braț, îl strînse la pieptul sĕu și îl rugà să-și facă curaj și să caute a depărta din spiritul sĕu ideele nenorocite carĭ nu pot de cât a deschide un abis in-aintea sa.

Dar Radu era tot posomorît, tot tăcut. —

Paul era d'un umor bun și ușor, el trecea cu inlesnire dela cele mai negre cugetărĭ a le tristeții, la cele mai măgulitóre speranțe și ilusiunĭ. Nu era inse tot astfel Radu. El era trist, gênditor, mai cu sémă de vre-uă șése lunĭ era in-abordabil și chiar Paul cel mai intim amic al sĕu, cu greu scotea vorbă din gura lui. Iĭ plăcea singurătatea ca și când ar fi căutat se ascundă de ochii indiscreții ai lumei și chiar de ai cameradilor sĕi, vre uă mare taină a sufletului sĕu.

Nopții intregĭ sĕ rătăcea pe noroiósele strade ale Bucurescilor, unde îșĭ urma studiele universitare, sau pe intinsele cărărĭ ale șoseleĭ, desfidând intemperiele, acum intr'uă direcțiune, acum intr'alta pênĕ când oboséla îl dobora. Atunci se repausa pe câte o bancă și contempla cerul ore intregĭ ca și când numai imensitățeĭ spaciurilor ar fi avut incredere să inpărtășéscă marea taină ce îĭ apăsa sufletul și îĭ smăcina inima.

A doua di Paul și cameradii sĕi îl găséu la locul sĕu, in banca sa, cu ochii adevĕrat cam roșii, nedormiț, dar niminĭ nu presupunea suferințele sale, pentru-că Radu era tot d'auna cel dintâi care îșĭ ocupa locul și cel dintâi care scia mai bine lecțiunile sale. —

— Radule, o prea scumpul meu amic, te sciam mai bărbat uă-dată, adause Paul! Radule, iubitul meu, in acest colț incântat, unde totul respiră mulțumirea, unde natura pare că și'a luat indatorirea d'a ne fermeca

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ochii și inimele prin atâtea comorĭ de frumseță, ce privirile nóstre intêlnesc, o Radule, scumpul meu amic și frate, cum inima ta póte rĕmâne intr'uă nesimțire glacială?

Și óre rĕul de care suferĭ se fie el intr'uă proporțiune atât de mare, incât posițiunea ta, viitorul splendid ce ți se deschide și tóte mulțumirile ce le găsescĭ in familia ta unde toțĭ te ador, să nu fie in stare a'l curma?

Paul vorbea cu foc, el era generos și sufletul i se inpresiona lesne de nenorocirĭ. El făcu amicului sĕu aceste intrebărĭ, insoțindu-le de cele mai fragede rugăciunĭ, dar Radu tăcea și fisiognomia sa se inveli ca cu un nor, atât posomorîrea fĭ crescu. El oftă apoi cu durere și tot respunsul fĭ fu: „prea târdiu.“ —

— Ce ai dis, o prea scumpul meu Radule? Târdiu dicĭ tu? Și nu-ți aducĭ aminte de cea mai sântă datoriă ce ca Român ai, și pe care nu e permis a o uita in cele mai teribile nenorocirĭ. Óre, dacă nicĭ familia ta, nicĭ amiciția, nicĭ viitorul tĕu ce se arată atât de splendid, nu'ți pot alunga tristeța, Patria óre, scumpa nóstre Românie, n'are dreptul de ați dice Radule, Radule fi bărbat! Și când țéra nóstre cu drept cuvênt ca dela unul dintre cei mai inteligenți copii ai sĕi, aștéptă dela tine atât de mult, ție óre, fiul ei, îți este iertat a dispera pentru nisce nenorocirĭ particulare, când ea muma nóstre are nevoiă de toțĭ fii sĕi?

Radule, Radule, marĭ lucrurĭ sĕ pregătesc in lume, prin fericita alegere și din partea camerei nóstre a alesului Moldovei, visul de aur al Națiunei nóstre este aprópe a se realisa, in asemena timpurĭ prin inteligența ta superiórĕ, tu poțĭ mult și a-'ĭ comite uă neiertată crimă de a rĕmâné in-activ.

Poporul trebue incurajat ca la rêndul sĕu să pótă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

da intregul său sprijin representanților nostrii, pentru-că sunt mulți și puterici vrășmașii marelui act al unirei, când dar cei mai inteligenți fii ai Poporului cum ești tu își vor consuma puterile sufletesci in desolațiune, cine scie pentru ce motive futile, ce fi-vom indrept a aștepta dela alții și ce viitor putem adăsta?

Paul vorbea și vorbea cu foc, din inimă și pătruns de marea durere in care amicul său era confundat, sufletul său se induioșă și un rîu de lacrimi se scurse pe fața sa. Radu își simți fața udă, fiind in brațele lui, atunci păru a se fi deșteptat ca dintr'un vis greu și adresându-se către amicul său, îi dise: Scumpul meu, crede-mă că'ți vorbesc din tóte simțirile mele și îți spun, că nu sciu, mă intelegi, nu sciu ce numesci tu drepturi și datorii. Este mult timp de când eu unul am innecat in memoria mea dicționarul sciinței și al spiritului, dar fiind-că tu recunosci drepturi și datorii, dă-'mi voiă a te intreba: óre flórea a le cărei rădăcini s'au uscat nu are dreptul de a se vesteji? Óre arpa a le cărei córde s'au rupt are ea datoria de a ne distra cu cânturile sale? Priveghetórea a cărei voce a amuțit să mai aibă óre datoria de a împlea natura cu divinele sale melodii?

Radu făcu aceste intrebări coprins de delir, el vorbea cu exaltare.

Paul intelese că un amor nenorocit trebue că e causa durerei imense ce apasă sufletului amicului său, (desfășurarea evenimentelor ce narăm ne va arăta dacă Paul se insela sau nu) și nu se mai gândi de cât cum ar putea să-l distreze. Din acest moment, el își inpuse sacra datoriă de a veghea asupră-'i, d'a căuta să-l consoleze și să-l ajute cu sfatul și cu fapta. Schimbă apoi sugetul conversațiunei cu mare dibăciă și Radu scăpat pentru un moment de sine insu-și discuta cu amicul său

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

asupra causelor decadenței naționale și a periculelor ce amenință viitorul némului. —

— Ai cuvênt, ḑicea el, una dintre causele decadenței nóstre a fost invasiele de carĭ in cursul vécurilor am suferit mai mult de cât alte popóre, dar lăsând neresolvată intrebarea care se inpune spiritului nostru, dacă in unirea intregului popor, nu s'ar fi găsit destulă putere pentru a lupta cu succes contra acestor invasii, socotesc că nicĭ invasiele și nicĭ fanarioții carĭ a adus pe capul țerelor nenumĕrate rele, nu au contribuit atât la decadența nóstre, cât a contribuit una dintre marile nóstre scăderĭ morale — invidia.

In adevĕr, scumpul meu, studiind cu luare aminte trecutul și starea presentă, observăm acest fenomen extra-ordinar, că Poporul român este cel mai inteligent popor pe fața pămêntului, ceea-ce a recunoscut'o de altmintrea și mulțĭ invĕțațĭ streinĭ și cu tóte acestea nicĭ un popor in Europa nu este atât de in-apoiat, atât de des-organisat ca al nostru. Acum căutând causele acestei stărĭ de lucrurĭ, va trebui să mărturisim că aceste cause sunt intrinsece și nu externe, căcĭ altfel nu s'ar putea explica cum cu incetarea invasielor alte națiunĭ carĭ au suferit ca și noi, s'au ridicat, au progresat enorm pe tóte terenele, iar noi am rĕmas pe loc și dacă vre un progres am făcut, acesta e neinsemnat in comparațiune cu inteligența și cu aptitudinele nóstre. —

Acum intre tóte scăderile carĭ le putem observa la noi, dacă vom căuta pe aceea care e mai persistentă, mai comună, și in acelașĭ timp mai pernicióșă prin efectele ce produce, am numit invidia, de care va trebui să recunoscĭ că suferim.

In adevĕr adu-țĭ aminte dacă din clasele primare încă nu am avut a suferi efectele acestei grozave pa-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

time, căcĭ e uă adevĕrată patimă la noi acéstă scădere morală. Eu unul 'mi-a duc aminte cum vĕrul tĕu Stan 'ţĭ-a ars hainele pentru-că era mai frumóse decât ale sale. —

Îmĭ aduc âncă aminte de scrisórea tatălui meu de acum trei anĭ prin care îmĭ arăta că un rĕu voitor 'ĭ a aprins grîul pe câmp când era aprópe de secere pentru-că se intêmplase ca grîul tatălui meu să nu fie bătut de grindină, cum era al vecinilor.

Şi sci de câtă iubire şi de ce respect se bucură tatăl meu intre sătenĭ şi cu tóte acestea nu a putut scăpa de invidiă, pentru-că in anul acela intêmplarea a vroit ca grâul sĕu să fie mai frumos decât al vecinilor sĕi.

Dar ce se vorbim despre copii şi despre sătenĭ, când accia carii erau chemaţĭ de a exprime dorinţele ţerei, deputaţii nostrii, ei inşi-şĭ au constatat acest crud adevĕr..

Voiesc să ating unul din punctele formulate de Adunările adhoc, prin care se cerea Principe strein, negreşit nu pentru-că deputaţii nostrii ar fi putut crede pe un strein mai cu dor de ţéra nóstră, nicĭ că dóră intre Românĭ ei nu ar fi găsit bărbaţĭ destul de apţĭ pentru a guverna ţéra, şi dovada cea mai eclatantă contra unei asemenea credinţe dacă cumva a existat in inima vre unui divanist, este tocmai indoita alegere a lui Cuza-Vodă, dacă dar Principe strein au cerut ambele Adunărĭ, causa, mobilul, a fost invidia. Dacă nu pot fi eu, se nu fi nicĭ tu, ci mai bine să fie un strein, acesta e limbagiul nostru pe tóte terenele vieţii.

Acésta ne divizézĕ şi slăbesce Naţia, profitând numai vrăşmaşilor nostrii.

Écce scumpul meu Paule, principala causă dupe părerea mea a decadenţei nóstre.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Mare serviciu va face Națiunei acela, care va sci și va putea da uă direcțiune salutară spiritului public, care la noi se consumă in lupte sterile interne. Indreptare nu e de presupus fără uă organisare seriósă, in general a statului și in special a școlei și bisericei, aceste dóuĕ pîrghii insemnate a le societăței actuale. Să sperăm că ḍiua unei serióse organisațiunĭ numai e departe, cu atât mai cu sémă putem avea acéstă speranță cu cât suntem fericiți de a constata formarea unei adevĕrate partide naționale in ambele țerĭ surorĭ, care prin prestigiul sĕu va atrage la sine tóte puterile sănĕtóse ale Națiunei, făcênd să inceteze certele și să amuțéscă invidia, ceea-ce va da ca resultat unirea tutulor intr'uă cugetare și când Românii sunt uniți, putem fi siguri că vor isbuti să sdrobéscă tóte obstacolele ce să opun aspirațiunilor nóstre legitime.

Dovada cea mai strălucită despre acésta avem in indoita alegere a Domnului Cuza. —

— Dar presupuind, că unirea definitivă se va face, nu te gêndescĭ, respunse Paul la zestrea pe care scumpa nóstră sor va aduce, voiesc a numi mulțimea nenumĕrată de iudei, carii au ajuns să acapareze tot comerciul și tótă industria Moldovei, cum puté-vom scăpa de un așa serios pericul, căcĭ mi se pare un adevĕrat pericol național inmulțirea elementelor streine printre noi și mai cu sémă a elementului ovreesc; orĭ că tu nu eștĭ de acéstă părere?

— Nu numai sunt de acéstă părere, respunse Radu, dar încă socotesc că elementul evreesc este cel mai mare pericol pentru noi, pentru-că este avantgarda germanismului in Orient și pentru-că iudeul fórte cu greu se asimiléză, totuși găsesc că acésta cuestiune se póte pe cale pacifică resolva și că greutățile in resolvarea ei nu sunt tocmai insurmontabile.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Faptul unirei chiar, continuă apoi Radu din ce in ce mai animat, ne arată procedura ce va trebui să urmăm. Ne unim fără indoéla pentru a fi mai mulți, mai puterici, rĕul dar de care a suferit sora nóstrĕ Moldova va trebui să-l divisăm, să-l inpărțim, făcênd fie cărui oraș sau orășel parte și poprind sub cele mai grele pedepse așezarea evreului la țéră; printr'acésta procedură partea fie-cărei urbe, va fi ună minimă parte de rĕu, in proporțiune cu populațiunea sa, așa că oricât de recalcitrant ar fi evreul, cu acest chip putem spera să-l asimilăm, căci cea mai tare otravă, luată in dose mici nu e periculósă. Ună dată asimilați ne vor deveni chiar folositori, pentru că sciut este că brațele nu sunt suficiente pentru cultură in raport cu teritoriul țerelor surori.

Paul de și mai vêrstnic de cât Radu, îl asculta insĕ cu religiositate; el își recunóscea inferioritatea in cunoscințe și inteligență și in adevĕr că Radu era unul din acei tineri deosebiți, carii sunt fala junimei.

Plin de entusiasm pentru amicul sĕu, ale cărui expresiuni pare că le sorbea atât îi mergéu la inimă, Paul, când Radu tăcu, îi reflectă: Veḑi ast-fel îmi placi, o scumpul meu Radule, și dacă n'am fi aprópe de Schit aș dori să-ți fac câte-va cuestiuni, pentru-ca să-'mi deslușesci óre-cari nedomiriri, dar te rog și sper că o să-'mi promiți ca cu alte ocasiă să pot deschide acésta conversațiune.

Radu îl inbrățișă și păru a-i mulțumi din ochii sĕi cei lângeḑi, insĕ bucuria ce Paul credea că vede rĕsărind pe fața lui, sburà pe aripile vêntului ce tremura frunzele pomilor délului.

Ast-fel in ḑilele furtunóse un moment marea se pare liniștită, dupe trecerea vijeliei, dar momentul n'a trecut âncă și uraganul care a pĕtruns in sînul ei, îi sparge din nou cu putere undele!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Ast-fel in ḑilele nevinovăției copilul fiinḑ bolnav, plânge mereu; i se presentă insc un obiect al desfătărei lui și el pare a se linisci, dar durerile ce-'l consumă se reinnoesc la minut, copilul aruncă obiectul ce îĭ făcea altă dată mulțumirea și plânge cu amar. Astfel să intêmplă și cu Radu, el iubea cu deosebire a se ocupa de cuestiunile vitale pentru nóm, Paul îĭ cunoscea slăbiciunea și prin întrebările sale îl scóse un moment din sine insușĭ. Ei ajunserĕ la Schit.

II.

Dupe ce intrarĕ pe pórta Schitului, — Maică, ḑise Radu, adresându-se cătrĕ uă călugăriță ce le ieși in cale, bine-voiesce a ne arĕta locuința maicei Stariţe.

— Cu tot sufletul, respunse călugărița, făcênd semn tinerilor a o urma, apoi dupĕ câțĭ-va pașĭ, orĭ D-ta eștĭ, se adresă călugărița cătrĕ Radu, nepotul maicei Stariţe, și fără a aștepta respunsul junelui, o, cu câtă dorință te aștéptă îĭ ḑise. Ar crede cineva, că numai dorul de a te vedea o mai ține in viață, atât este de slăbită și de istovită de bólă. Blajina și buna nóstrĕ stăpână puțin va mai fi cu noi și dóuĕ lacrimĭ îșĭ făcurĕ loc pe fața sérbădă a călugăriței, care deja intrase intr'uă sală spaciósă și apoi arĕtând tinerilor uă ușă, éccĕ, le ḑise locuința. —

Intrând de uă-dată cu tinerii la Starița, intrăm intr'uă odaiă de uă formă pătrată, podinile sunt acoperite cu bogate covóre de Turcia, intr'un pat de bronz, in forma unei sănĭ, zace o femeiă intre 45—50 anĭ ai etățiĭ, este stariţa schitului, Maica Fevronia.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Faţia-ĭ este lividă şi ochii sĕi sunt afundaţĭ in orbitele lor părênd mai mult nisce excavaţiunĭ lipsite de simţul vederei, pe fruntea sa să pot bine observa brazde adîncĭ, aceste semne visibile ale suferinţelor şi a le anilor. Un jeţ de stejar, sculptat cu mare artă, este aprópe de pat, pe care şéde doctorul Dannenberg, unul dintre cei mai celebrii medicĭ ai Bucurescilor, dar iu acelaşĭ timp un excentric pĕnĕ la extrem; bărbat robust şi de uă pronunciată frumseţă virilă, care ţine mâna dréptă a Stariţei in mâna sa şi ĭĭ numĕră pulsaţiunile. La căpătâiul patului stă trist şi pare adîncit in gênduri Stănilă Nópteş, tatăl eroului nostru; la ceal-altă extremitate a patului, cu faţa plânsă şi cu ochii rătăciţĭ, stând in picióre, apare vederilor tinerilor uă fecióră de uă frumseţă cerésca, al cărei pĕr de colórea aurului ĭĭ flutură peste umerĭ, iar sînu-ĭ svîcnesce cu putere, se sbate sub focul durereĭ care o innécă.

Lângă bĕtrânul Nópteş este uă masă in trei colţurĭ pe care este aşezată uă cruce, iar dóuĕ călugăriţe in genuchĭ, citesc cu mare fervóre inse cu voce lină, abia şoptind rugăciunile molitve, pentru insănătoşirea bolnavei. —

Pereţii sunt inpodobiţĭ cu imagine sânte, iar d'asupra capului bolnavei atêrnă imaginea sântei fecióre Maria cu pruncul Isus in braţe.

Când bătaia in uşă a lui Radu s'a auḑit, bătrânul Nópteş se aplecă spre bolnavă şi ĭĭ şopti cuvêntul vine, apoi rosti vorba intră.

Tóte privirile se aţîntirĕ spre uşă şi cei doi tinerĭ apărurĕ. Bolnava îşĭ deschise ochii din carĭ strălucirĕ raze de bucuriă, îşĭ trase mâna din mâna doctorului, pe care Radu puse uă lungă şi respectuósă sărutare. După aceea Paul in-naintă pênă la pat şi sărută mâna bolnavei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— O bine că aĭ venit prea iubitul meŭ nepot, șoptì apoĭ bolnava, pentru-că numaĭ pentru tine am maĭ intârdiat in acéstă viață. Acum, doctore, aș voì să gust ceva dacă îmĭ permiți spre a avea putere să mĕ intreținŭ câte-va momente cu acest scump copil, se adresà apoĭ bolnava cătrĕ medic. I se aduse un bulion pe care îl sorbi cu aviditate, apoi Stariția făcu semn celor dóuĕ călugărițe să se retragă; de asemenea rog pe toțĭ afară de doctorul să trécă in salon, maĭ dise bolnava.

Dupĕ ce a remas numaĭ cu Radu și cu doctorul, Stariția le făcu semn că ar voì să se ridice, după ce o ajutarĕ și o așezară ast fel ca se pótă sta rezimată de perne, bolnava făcu semn luĭ Radu să se apropie, îl atrase spre dênsa și 'l sărută cu multă afecțiune pe frunte, apoĭ incepu a-ĭ vorbi in chipul următor:

Sci că sunt vară al doilea cu neuitata ta mumă, dar ceea-ce nu sci este că am iubit'o maĭ mult de cât pe tóte rudele mele și aș putea dice maĭ mult de cât pe orĭ-cine in lume exceptându-se uă unică ființă. Ceea-ce nu sci iar este că 'ĭ-am jurat să te privesc și să te iubesc ca pe copilul meŭ. Dacă mĭ-am inplinit saŭ nu acest jurĕmênt veĭ judeca singur. Eŭ n'am nicĭ puterea nicĭ voința de a arĕta ceea-ce am făcut pentru tine dacă am făcut ceva. Póte că tu cunoscĭ ceea-ce am făcut, in tot casul veĭ afla in curênd tóte. Ceea-ce iar nu sci este că am maĭ jurat mameĭ tale când era in starea in care mĕ găsesc eŭ acum, de a-'țĭ comunica când veĭ inplini dóue-decĭ și cincĭ de anĭ uă scrisóre a eĭ cătrĕ tine, pe care mĭ-a incredințat'o cu acest scop. Acéstă scrisóre care e de cea maĭ capitală inportanță pentru tine este colea in mesciórĕ intr'uă cutiă, éccĕ cheia mescióreĭ, dute deschide și adu cutióra ce veĭ găsi in intru. —

Dupĕ ce 'ĭa adus cutióra, care era inbrăcată peste

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

tot în catifea, Stariţa îi întinse uă cheiţă şi îl invită a o deschide.

Iar după ce a deschis cutióra, a scos siugură dóuĕ plicurĭ sigilate şi apoĭ continuă astfel:

Sciŭ că nu aĭ împlinit încă nicĭ dóuĕ-ₔecĭ de anĭ, pentru-că maĭ aĭ treĭ lunĭ şi jumĕtate pĕnĕ să-'ţĭ împlinescĭ, de aceea nicĭ nu m'am gêndit a-'ţĭ încredinţa acéstă epistolă pĕnĕ la timpul fixat de muma ta, dar fiind în starea în care mĕ veₔĭ, din moment în moment gata de a părăsi viaţa, şi cunoscêndu-te destul de inteligent şi plin de caracter, am cugetat că aş putea să-ţĭ încredinţez scrisórea dacă veĭ priimi şi îmĭ veĭ da cuvêntul tĕŭ de onóre de a păzi uă condiţiune ce îţĭ înpun conformându-mĕ ultimeĭ voinţe a mult regretateĭ mele amice, scumpa ta mumă.

In cas când nu te-aĭ crede în destul de tare de caracter pentru a păₔi acéstă condiţiune, acéstă epistolă o va păstra D-l Dr. Dannenberg, care e nu numaĭ medicul de mult timp dar şi confidentul meŭ, de care nu am nicĭ un secret şi care ţĭ-o va da în-ainte de dóuĕ-ₔecĭ şi cincĭ de anĭ numaĭ în casul când maĭ în-aintea împlinireĭ acesteĭ vêrste, a-ĭ fi decis să te căsătorescĭ şi în acest cas ţĭ-o va da în ajunul ₔileĭ cununieĭ tale. Iar când acésta nu s'ar întêmpla, ţĭ-o va da în preₔiua ₔileĭ în care împlinescĭ 25 anĭ. Acésta şi este condiţiunea ce îţĭ înpun dacă o primescĭ, ca să nu deschiₔĭ scrisórea maĭ în-ainte de termen, decât numaĭ în cas de căsătoriă şi în acest cas numaĭ în preₔiua cununieĭ tale fără a vorbi niměnuĭ despre acésta, nicĭ chiar tatăluĭ tĕŭ.

După ce vorbi astfel, Stariţa tăcu apoĭ, dar din ochiĭ sĕĭ porni un torent de lacrimĭ şi din pieptul sĕŭ isbucni un adînc şi lung oftat, ea îşĭ rezemă capul de perete şi păru a se fi confundat cu totul în reminiscinţele trecutuluĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Radu rĕmase maĭ multe momente gînditor, nu pentru-că s'ar fi temut de a-şĭ lua angajamentul ce i se cerea, dar peutru-că in sufletul sĕŭ să născuse uă luptă teribilă despre secretul ce va fi coprinḑênd scrisórea, căcĭ inţelegea că vre un teribil secret trebue se coprindă epistola de óre-ce i se inpunea condiţiunea de a nu vorbi nicĭ tatăluĭ sĕŭ de acésta. —

Totu-şĭ cum era grabnic in decisiunile sale, maĭ in-ainte ca Stariţa să îĭ céră respunsul, el îĭ aretă că acceptă condiţiunile şi să legă solemn pe cuvêntul sĕŭ de onóre, şi pe memoria mumeĭ sale de a le păzi intocmaĭ. Atuncĭ Stariţa duse plicul la buzele sale, îl sărută de maĭ multe orĭ şi apoĭ îl intinse luĭ Radu, care îl puse in buzunarul din întru al jacheteĭ sale. Apoĭ Stariţa luă din cutióră cea-l-altă scrisóre şi ţiindu-o in mână continuă a vorbi ast-fel. Am inplinit cea maĭ scumpă dorinţă a celeĭ maĭ excelente surorĭ, amice şi mame, acum să'mĭ daĭ voia prea iubitul meŭ nepot să'mĭ inplinesc şi cea maĭ scumpă dorinţă a mea şi care ca ultima dorinţă ce exprim in lumea acésta, sper că va găsi un echoŭ in inima ta, care e generósă şi nobilă, când inse prevederile mele m'ar inşela, mĕ raport iarăşĭ la onórea ta ca tot ce veĭ fi audit dela mine să remâie in vecĭ uitat şi neavenit. —

Acest plic conţine dóuĕ acte, unul este Testamentul meŭ prin care las tótă averea mea care consistă in numerar in sumă de cincĭ miĭ galbenĭ prea iubituluĭ meŭ nepot Radu Nópteş, in casul când prea iubitul meŭ nepot mĭ-ar inplini cea maĭ fierbinte dorinţă de a lua in căsătoriă pe copila Leonia ce am crescut'o cŭ dela etatea de doĭ anĭ. Acestĭ banĭ sunt in păstrarea Domnuluĭ Dr. Dannenberg, iar actele ce constată existenţa acesteĭ averĭ sunt depuse in păstrarea cumnatuluĭ meŭ Stănilă Nópteş.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

In casul când nepotul meŭ Radu nu mĭ-ar putea inplini marea mea dorinţă de a lua in căsătoriă pe Leonia va primi din cele cincĭ miĭ galbenĭ una mie de galbenĭ, iar tatăl sĕŭ Stănilă asemenea una miiă galbenĭ; dóuĕ miĭ de galbenĭ le va primi copila Leonia, iar cincĭ sute galbenĭ le las ca un mic suvenir doctoruluĭ Dannenberg. De executorĭ Testamentarĭ las pe cumnatul meŭ Stănilă Nópteș și pe D-l Dr. Dannenberg.

Testamentul maĭ conţine un postscriptum in cuprinderea următóre:

Doresc ca copila Leonia să fie căsătoritŭ cât s'ar putea maĭ curênd și fiind-că astădĭ la subscrierea acestuĭ Testament in ḑiua de 30 Aprile 186x dênsa apropie, 12 anĭ, lipsînd numaĭ patru lunĭ pentru a inplini acéstă vêrstă, dar este desvoltată ca și când ar fi de cincĭsprădece anĭ, cred că la etatea de cincĭsprădece anĭ s'ar putea căsători și dorinţa mea cea maĭ intimă este să se căsătoréscă la acéstă etate, saŭ cel maĭ târḑiŭ la 16 anĭ pentru-că in cas de intârḑiere prevĕd marĭ nenorocirĭ pentru dênsa. Dupĕ incetarea mea din viaţă DDni executorĭ Testamentarĭ vor ingriji de a infiinţa epitropiă asupra minóreĭ copile Leonia in persóna pe carĭ ambiĭ in unire o vor alege, dorinţa mea ar fi ca Epitropia să o priméscă D-l Dr. Dannenberg.

— Al doilea act prea iubitul meŭ nepot, este un act privat prin care se constată când și cu ce condiţiĭ am primit sub a mea ingrijire pe scumpa mea Leonia, dovedindu-se de calomnióse șóptele lumeĭ carĭ voiaŭ a mĕ da de mumă naturală a copileĭ, pe care insĕ o iubesc ca și când ar fi carne din carnea mea și sânge din sângele meŭ, pentru-că e de uă buneţă angelică, de uă pacienţă de fer și de un caracter fericit. Fericit bărbatul care o va lua de soţiă.

Și acum prea iubitul meŭ nepot, te veĭ gêndi, te

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

veĭ consulta cu tatăl tĕŭ, veĭ face cum te va lumina D-ḍeŭ și norocul tĕŭ, acest bun amic, Dl Dr. Dannenberg va ingriji de scumpa mea Leoniă așeḍêndu-o într'un pensiun pĕnĕ la măritișul eĭ saŭ pĕnĕ . . . . . și Stariția nu putu complecta frasa din causa plânsuluĭ ce o innecă.

Capul îĭ căḍu pe perne, apoĭ urmă uă schimbare subită in starea bolnaveĭ, infăçișarea sa presenta maĭ tóte simptomele unuĭ sfêrșit apropiat, pentru-că façia îĭ deveni lividă in tocmaĭ cadaverilor, ochiĭ sticloșĭ și estremitățile corpuluĭ recĭ ca ghiața.

Doctorul ḍise luĭ Radu să cheme pe tată-sĕŭ și pe Leonia, apoĭ luă in grabă după mescióra de lângă pat, uă sticluță pe care destupându-o o apropiă de bolnavă așa ca să o pótă respira, Stariția păru a face uă mișcare galvanică, buzele i se mișcarĕ și uă șoptă abia perceptibile ajunse la auḍul Doctoruluĭ: Leonia.

Leonia și bĕtrânul Nópteș intrarĕ, copila vĕrsă un torent de lacrimĭ pe mânile inghețate a le Stariteĭ, iar bĕtrânul Nópteș îșĭ didea tóte silințele de a o consola, avea el insu-șĭ insĕ trebuință de consolare, pentru-că simțea că orele bolnaveĭ sunt numĕrate și scumpă era inimeĭ sale suferinda sa cumnată, căcĭ multe bunătățĭ și insemnate serviciurĭ îĭ adusese in ḍilele de restriște.

Dar contra legilor natureĭ omul nimic nu póte, doctorul îșĭ vedea tótă neputința de a-ĭ aduce vre un ajutor, totu-sĭ pentru a-ĭ prelungi viața cu câte-va ore incepu insu-și a o freca pe la têmple cu conținutul medicineĭ din sticluță și scoțênd uă altă sticlă dintr'uă góntă o dedu Leonieĭ ca să o tragă pe la extremitățile mânilor și piciórelor.

Atuncĭ și cele dóuĕ călugărițe intrarĕ și se așezarĕ la mescióra ce era la capătâiul agonisanteĭ, incepênd a reciti iar cu vocea lor șoptindă rugăciunile usi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

tate. Bolnava păru a-și reveni érăși puțin în simțire buzele sale se mișcară de mai multe ori și vorbe fără, șir, neînțelese scăpară din rostul sĕŭ, apoĭ dóuĕ cuvinte, dóuĕ nume se degajară mai lămurite: Leonia, Radu. —

Aceste furĕ cele din urmă vorbe pe carĭ le pronunciă Starița și apoĭ expirà. Erau dóuĕ-spră-ḑece ore când aceste dóuĕ nume ieșirĕ cu ultimul suflu de viață din buzele Stariței Fevronia.

Fu ună nedescriptibilă jale pentru toțĭ ceĭ de față. Bĕtrânul Nópteș, Radu, Doctorul Dannenberg, Paul, care âncă fu chemat în intru, călugărițele, toțĭ vĕrsaŭ lacrimĭ amarĕ, Leonia însĕ, sîrmana copilă căḑu în delirul desperăreĭ. Își smulgea pĕrul, își lovea peptul, țipa, se lamenta într'un chip sfâșietor, iar din ochiĭ sĕĭ curgéŭ rîurĭ de lacrimĭ.

A treia ḑi pe la orele dóuĕ și un sfert p. m. aceea ce fusese Starița Fevronia fu condusă cu tótă pompa usitată la solemnitatea înmormêntărilor și așezată în mormêntul ce însă-și lăsase a i se zidi în tinda Bisericuței Schitului âncă de la edificarea acestuĭ sânt locaș, a căreĭ fondatóre erá, urmată fiind de ființele carĭ ĭ-aŭ fost scumpe, de călugărițele Schitului, de tot ce partea munteluĭ avea mai ales și considerabil ca arendașĭ și proprietarĭ, precum și de ună imensă lume de ómenĭ din popor, bărbațĭ, femeĭ și copiĭ din comunele cele mai depărtate ca și din cele din jur, carĭ nu aŭ pregetat a veni să aducă tributul lor de recunoscință aceleia ce fusese mama orfanilor și bine-făcĕtórea nenorociților și sĕracilor. —

Nu avem de gênd a releva tot ceea-ce a avut de imposant acéstă tristă dar în acelaș timp mărĕță solemnitate, la care lacrimile muncitoruluĭ de pământ, ale soțieĭ și copiilor sĕĭ sĕ amestecară cu lacrimile ómenilor celor mai însemnațĭ din localitate, cu plânsul sfă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

șietor al ființelor ce fost'aŭ atât de dragĭ defuncteĭ și cu lamentele călugĕrițelor carĭ impleŭ aerul, ca uă mărturiă că in fața morțeĭ distincțiunile sociale amuțesc; nicĭ nu voim a face uă descriere minuțiósă a mormêntuluĭ care primi resturile celeia ce fusese Starița Fevronia, pentru-că de acésta ne vom ocupa la locul sĕŭ unde vom descopori misericle unuĭ mormênt, este insĕ datoria nóstrĕ de narator imparțial de a releva uă scenă ce s'aŭ petrecut intr'un chip aprópe imperceptibil și uă scurtă intrevorbire ce aŭ avut apoĭ loc intre actoriĭ acesteĭ scene carĭ asistaŭ cam retrașĭ la acéstă solemnitate, pentru-că cuvintele ce îșĭ adresarĕ sunt ca acele fulgere carĭ intr'uă nópte adîncă arată călătoruluĭ rătacit prin luminele lor, drumul ce caută. —

Eraŭ doĭ bărbațĭ in flórea vêrsteĭ actoriĭ sceneĭ de care vorbim, unul de uă talià atletică, inbrăcat cu nisce vestminte fórte elegante și nouĭ, dar carĭ prin cutele ce formaŭ și prin vĕdita nepotrivélă, dovedéŭ saŭ că sunt inprumutate, saŭ că cel ce le inbrăcase este un bădăran. El avea un pĕr lung, negru care îĭ flutura pe spate, din care insĕ uă fășiă considerabilă pe care o ținea cu mâna stângă îĭ acoperea ochiĭ și fața, de sigur pentru a se ascunde de priviriĭ indiscrete, ceea-ce pe un observator nepreocupat nu l'ar fi mirat de loc, pentru-că fația sa era de uă urîciune grozavă, nasul îĭ era lung, cocârjat, iar obrajiĭ sĕĭ plinĭ de adîncĭ ciupiturĭ de vărsat și de pete negre.

Insoțitorul sĕŭ din potrivă era scund, de uă infățișare ce s'ar fi putut numi plăcută dacă nasul sĕŭ nu ar fi fost afară din cale scurt și lătăreț̆u, ceea-ce îĭ didea un aspect respingĕtor. Era inbrăcat simplu dar curat. Ambiĭ aceștĭ bărbațĭ stitéŭ lipițĭ unul lângă altul și rĕzimațĭ cu spatele de zid in colțul despre apus al Bisericuțeĭ unde să oficia serviciul inmormêntăreĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Când Preotul oficiant rosti cuvintele: in vecĭ fie pomenirea eĭ, iar corul intonà imnul, vecĭnica eĭ pomenire și din pepturile asistenților isbucnirĕ lamente dureróse, atletul sĕ sprijini pe umerĭĭ insoçitoruluĭ sĕŭ, să ridică pe zid privind cu nesațiŭ peste capetele asistenților ce formaŭ in-aintea sa ca un mur, pentru a vedea maĭ bine pogorîrea coșciugului în mormênt ca și când acésta era uă mulțumire tainică a sufletuluĭ sĕŭ, uă dorință ce ar fi nutrit'o de mult și îĭ aștepta realisarea.

Când in fine coșciugul fu pogorît, apoĭ pétra acoperi gura mormêntuluĭ, façĭa atletuluĭ se ilumină de uă bucuriă satanică, el să dete jos cu grabă, apoĭ apucênd pe tovarașul sĕŭ de mână trecu printre mulțimea compactă cum uraganul trece printre copaciĭ pădureĭ, rĕsturnând in calea sa pe ceĭ ce nu se grăbéŭ aĭ face loc și trăgênd dupĕ sine pe soçĭul sĕŭ și nu se popri din mersu-ĭ inpetuos de cât dupĕ ce ieșirĕ din curtea Schituluĭ. —

— Acum ḑic și eŭ mĕĭ vere Căpățînă, se adresà apoĭ insoçitoruluĭ sĕŭ dupĕ ce apucarĕ pe uă potecă spre munte și se convinse că nu sunt urmațĭ de nimenĭ, ḑic și eŭ că de astă-dată nu de géba te numescĭ Căpățînă.

Recunosc că eștĭ maĭ iscusit și mĕ daŭ invins. Sunt-bun platnic, de aceea mâne in zoriĭ ḑileĭ să fim pe drum ca sĕ ne primim rĕsplata.

Dar ḑĕŭ drept să-țĭ spun maĭ ḑisc apoĭ dupe câteva momente de tăcere, că nu aș fi creḑut nicĭ uă-dată ca tocmaĭ Doctorul Dannenberg să ne aducă . . . . .

— St! nicĭ un cuvênt maĭ mult vere Picior-de-Lup, respunse Căpățînă și ambiĭ se infundarĕ in pădurea ce incepea la acest loc. —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

II.

In care e vorba de uă visită și sĕ raportéză uă recomandațiune.

I.

Au trecut patru anĭ și patru lunĭ dela incetarea din viață a Stariței Fevronia. Suntem in anul 186Y, nu este nicĭ véră, nicĭ tómnă; nu este âncă tómnă pentru-că uă căldură extraordinară asfixiéză pe sîrmaniĭ Bucurescenĭ rĕmașĭ sau reîntorșĭ in capitală, căldură ce pare că voiesce a-și restabili in primele ḑile a le lui Septembre reputațiunea ce o pierdu-se in cursul lunei lui Iulie, lună ploiósă in anul acesta și rece, de uă rĕcélă simțitóre.

Sunt cinci ore p. m. in ḑiua de cinci Septembre, când Radu Nópteș intorcêndu-se dela Ministeriul X, unde ocupă funcțiunea de șef de birou, pe lângă sarcina de secretar intim al ministului Ión Armileanu, este abordat in drum de uă Dómnă scundă in etate mai mult trecută de cât tênĕră.

— In fine, bine că a dat D-ḑeu sĕ te intîlnesc, ḑise Dómna, dupe ce îl salută; sunt cinci ḑile de când re-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

gulat, în fie-care ți bat la ușa D-tale și feciorul îmĭ spune tot d'auna că nu ești acasă. Și am fórte mare necesitate de a vĕ vorbi, urmà Dómna cu uă volubilitate ce făcea ca vorbele abia să-'ĭ fie înțelese și apoi ca și când ar fi luat uă nóuă hotărîre în gêndul sĕu, însoțind pe Radu care 'șĭ continua drumul cu pașĭ rarĭ, cu uă voce mai accentuată ți dise: am uă mare rugăciune de a vĕ face Domnule Nópteș, fiveți atât de bun de a 'mĭ permite se vĕ însoțesc la D-vóstră, spre a vĕ comunica ceea ce'mĭ stă pe inimă? Și fără a aștepta respunsul interlocutorului sĕu, solicitatórea ca și când s'ar fi temut de un respuns nefavorabil, continuà cu uă voce din ce în ce mai milogită: O! Domnule Nópteș, nu'mĭ refusa te rog cererea ce'ți fac, te jur pe memoria bunei mele amice, sânta și ne-uitata D-tale mumă, pentru-că 'mĭ vei face un bine ce nu-'l voiu uita în tótă viața mea, precum nu poți D-ta uita pe sânta D-tale mumă și cine scie Domnule Nópteș, cum vin împrejurările ca eu care astădĭ nu pot nimic, să pót óre-când a 'mĭ arĕta tótă recunoscința mea.

Aduți aminte, Domnule, de șórecile din fabulă, care a ros lanțurile leului și leul a putut scăpa din cursă numai prin ajutorul bietului șórice! Cine scie dacă nu va veni ocasia sĕ pot face și eu pentru D-ta ceea-ce a făcut șóricele pentru leu? În tot casul vĕ asigur că memoria inimei nu'mĭ va lipsi. —

— Dómnă, respunse Radu cu uă voce alterată și dóuĕ lacrime lucirĕ în ochiĭ sĕi marĭ, negriĭ și expresivĭ, nu aștept nicĭ uă rugare pentru a face tot ce pot pentru orĭ care năpăstuit, cu atât mai cu sémă pentru pretena mamei mele negrețit voiu face tot ce'mĭ va sta în putință și iuțindu-'ĭ mersul, îșĭ puse batista la ochĭ spre a nu i se vĕdi plânsul ce-'l podidi la suvenirea mumei sale. —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Excelent băiat, nobilă inimă, exclamă interlocutórea in dĕrĕtul lui Radu cu un ton afectat ca și când ar fi dorit ca Radu sĕ o audă. —

— Orĭ că Radu a audit și nu prea l'a incântat exclamațiunea, ca pe toți ómenii adevĕrat superiorĭ carĭ disprețuesc laudele și flatările, orĭ-că avea grabnice ocupațiunĭ, noi unii inclinăm pentru prima părere, Radu îșĭ rări pașiĭ și când simți că femeia l'a ajuns sĕ intórse și 'i dise cu voce fermă: Dómnă, diséră intre orele 6—7 voiŭ fi a casă numai pentru D-vóstrĕ, acum mĕ scusațĭ căcĭ am grabnice lucrărĭ, — și mai curĕnd ca ultimul cuvênt să fie ajuns la urechia solicitatórei, Radu era deja departe. —

Am dis că Radu Nópteș este șef de biuroŭ la Ministeriul X și secretar particular al Ministrului Ión Armileanu, suntem datorĭ cu óre-carĭ explicațiunĭ în privința acceptărei sale ca secretar intim de cătrĕ Ministru și cum nu am putea fi mai lămuriți ca raportându-ne la recomandațiunea făcută Ministrului de cătrĕ un intim al sĕu Domnul Vasile X supranumit o m u l n e c e s a r, pentru rarele sale talente de a găsi expedientele cele mai potrivite in orĭ-ce situațiunea grea, reproducem din cuvênt in cuvênt acea recomandațiune saŭ mai esact intreținerea dintre Omul necesar și amicul sĕu Ión Armilianu, Ministru al Departamentului X.

— Țĭ-am găsit in fine omul, dicea Domnul Vasile X adresându-se amicului sĕu Armileanu, in diua de 23 August a anului 186y, adică in-ainte numai cu trei-sprĕdece dile de intrevorbirea lui Nópteș cu Dómna cea scundă, și pot ați garanta că vei fi mulțumit sub tóte punctele de privire. Este un tênĕr de uă infățișare fórte plăcută, fórte inteligent, de uă modestiă și de uă onestitate mai pre sus de orĭ-ce laudă. In societate timid

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

inse de uă timiditate care își are originea in bunețea inimei, dacă îmĭ este permis a mĕ exprima astfel, sĕ pare că timiditatea la dênsul isvorésce din téma de a nu supĕra pe nimenĭ. Vorbesce puțin, stăruitor la lucru, pe care îl termină tot d'auna in-aintea altora. Tainic ca mormêntul. Este in al treilea an de drept la Universitate și unul dintre cei mai bunĭ studenți.

— Dar bine, este un tesaur recomandatul tĕu, intrerupse cu inpaciență Ministrul, trimite-mi-l mai curênd ca să nu mi-l ia alțiĭ din mână. —

— Despre acésta poțĭ fi liniscit, respunse Omul necesar, este inse alt-ceva, medalia are și revers, și cu care sci că am de regulă a face tóte lucrurilĕ pe cât se póte mai bine, am cătat se am positive informațiunĭ asupra trecutului sĕu și mai cu sémă asupre caracterului sĕu, pentru-că sciu că in calitatea de secretar al tĕu multe secrete îĭ pot trece prin ochĭ și mai cu sémă față cu soția ta .... îĭ va trebui multă tăriă de caracter. ...

— Ei, și te indoiescĭ de îmĭ indrugĭ atâtea frase zadarnice sau ai uitat condițiunile ce am cerut să intr'unéscă, intre carĭ tocmai tăria de caracter țĭ-am fost dis că este cea mai indispensabilă, atuncĭ cum remâne cu afirmațiunile tale că mĭ-ai găsit in fine omul și că onestitatea sa e mai presus de orĭ-ce laudă?

— Nicĭ nu mĕ indoiesc și nicĭ nu am uitat condițiunile pe carĭ ceré-i să le intr'unéscă, respunse Omul necesar cu aplomb, și dovadă că nu mĕ indoesc este că am venit să-țĭ spun că țĭ-am găsit omul, iar dovadă că condițiunile cerute nu le-am uitat nu pot a-țĭ da uă altă mai bună de cât a le repeta dupĕ cum mi le-ai expus când mĭ-ai dat acéstă insărcinare spre a te convinge că nu am uitat nicĭ una și nu am omis nimic. „Se fie tênĕr și cât se póte mai inteligent; tainic, stăruitor la lucru și mai cu sémă să însușéscă acea ones-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

titate, sau mai exact, tăriă de caracter pe carĭ nicĭ unul din secretariĭ mei precedenți nu au intr'unit'o față cu Frosa. . . . . .

Aceste sunt cuvintele tale? Ei bine, tóte aceste calități le intr'unesce viitorul tĕu secretar și âncă intr'un grad superlativ și mai cu sémă tăria de caracter este desvoltată la dênsul pênĕ la obstinare și acésta este dupe părerea mea ceea-ce am numit reversul medaliei, pentru-că . . . . . .

— Dacă tocmai acésta constituă reversul medaliei, intrerupse Armileanu cu un surîs de satisfacțiune, nu înțeleg ce mâncărime de limbă ai adĭ de a'mĭ repeta intr'un nămol de frase acelașĭ lucru ce 'mĭ-ai spus âncă dela inceput intr'un chip laconic și la înțeles, că 'mĭ-ai găsit omul și că voiŭ fi mulțumit sub tóte punctele de privire; orĭ mai e ceva? spune tot, dar fi laconic cum sci tu să fi când vrei, căcĭ vedĭ că mĕ grăbesc, la uă oră avem Consiliu și sunt douĕ-spre-dece trecute și mai am âncă hârtiĭ de semnat.

— Sĕ pare, scumpul meu, respunse Omul necesar cu maliție, că ministerul este ca acele localități pestilențale din care nimenĭ nu scapă cu totul sănĕtos. Ce cu minte am fost că nu m'am lăsat prinde in cursa ce mi se intinsese la combinațiunea trecută. De sigur că m'aș fi ales cel mai puțin cu nisce aiurărĭ de grandomaniă carĭ nu 'mĭ-ar fi dat pas să mĕ mai ocup de afacerile serióse ce 'mĭ-ai incredințat și in starea in care te vĕd, tu sigur ne mai putêndu-te ocupa de aceste afaceri, interesele tale ar fi suferit grozav și mai cu sémă reputațiunea ta s'ar fi resimțit. —

Mĕ puĭ pe jăratic să mĕ grăbesc de a-țĭ găsi omul care să'țĭ convină de a'i arunca dupĕ gît beléua ce te nelinistesce și când îl găsesc nu voescĭ a dispune nicĭ măcar de uă oră spre a vedea impreună dacă nu m'am înșelat in alegerea mea. —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Hotărît, scumpul meŭ, că ministerul te-a schimbat și pe tine ca pe toți!

— Tot acelaș cântec, ripostă Armileanu cu indiferință, care mi 'l repeți dela numirea mea, ca și când nu tu ai fost acela care a stăruit mai mult ca să accept Ministerul.

Bagă de sémă Vasilache, continuă apoi Armileanu și un surîs straniu trecu pe buzele sale, bagă de sémă, ca cicăliturile tale să nu aibă efectul la care nu te aștepți. Pogorîșul, nu uita acésta, este tot d'auna mai ușor de cât suișul.

— Dintr'uă extremitate intr'alta, reflectă Omul necesar, uă dovadă mai bună nicĭ sĕ putea pretinde pentru a confirma părerea mea!

— Bine. bine, cicălitorule, fă-ți cheful, éccĕ ascult chiar dacă voiu intârdia dela Consiliu. Se vedem dar ce mai este, te ascult cu amêndóuĕ urechile. —

— Este, dise Omul necesar, cu un ton grav, că tênĕrul e din acele spirite incăpăținate și mândre carĭ sunt in stare mai curênd a refusa un tron de cât a comite uă baseță.

— Drace, exclamă Armileanu, acésta e serios! Avéi dreptate bunul meu Vasilache, ca sĕ mĕ reții pentru a ne sfătui. —

— Da fórte serios, ripostă Omul necesar, căcĭ dacă cumva cucóna Frosa ar merge prea departe față cu el ..... tênĕrul ș'ar putea face uă rea ideă despre familia ta și prin urmare despre Elisa și ca toți ómenii de un caracter independent, fără indoélă că nu ai isbuti chiar dacă averea ei intrégă 'ĭai constitui-o zestre, ceea-ce fie dis in trécăt nicĭ nu vrei și nicĭ nu ai puté-o face. Éccĕ cum calitatea ce te va asigura față cu cucóna Frosa, ar putea se-ți fie stricătóre față cu Elisa. Éccĕ dar reversul medaliei. Cum insĕ pĕnĕ la intór-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cerea soției și a nepótei tale, mai e âncă timp de ajuns, socotesc că cu tact și cu dibăciă, a-'i putea să te insinui in spiritul tênĕrului și sĕ pregătescĭ ast-fel lucrurile ca să poțĭ compta pe uă sigură reușită. Écce pentru-ce ți-am ḑis âncă dela început că ți-am găsit omul.

Și dupĕ cunoscința mea de inima omenéscă, socotesc că lucrul ce ai avé de făcut, ar fi sĕ îĭ areți uă încredere nemărginită și dacă s'ar putea sĕ-'l convingĭ chiar că ai uă asemenea încredere, ceea-ce de altmintré o și poțĭ avea pentru-că caractere ca al sĕu nu pot trăda. Printr'acésta vei ajunge a te emancipa chiar din sclavia soției tale, căcĭ in adevĕr tênĕrul este fórte inteligent, un fapt autentic ce mi l'a confirmat chiar fostul sĕu Profesor îți va da măsura inteligenței sale, în cât cu am siguranța că dupĕ ce îl vei introduce puțin și se va familiarisa cu afacerile și cerințele postului sĕu, nu vei mai avea necesitate de ajutorul cucónei Frosa, așa că vei putea să-'ți mai ridicĭ față cu dênsa nu numai prestigiul, dar și vocea — care ḑeŭ de cât-va timp prea 'ți-a devenit lipsită de bărbăție.

Acum să-ți raport faptul de care îți vorbém că póte servi drept măsură a inteligenței viitorului tĕu secretar, écce-l:

Fiind in clasa a șéptea de gymnasiu, Profesorele de Elenă pe care 'l cunoscĭ, Grecul Colomonides, mare și infocat elenist precum îl sci, traducênd elevilor prima Philipică din Demostene le ḑise, că limba cea mai frumósă, cea mai bogată și cea mai armoniósă pe pĕmênt, este limba Elenă; că in acéstă limbă au vorbit Ḑeiĭ și tot in acéstă limbă se v'a face judecata din urmă! Nu póte dar indestul recomanda elevilor sĕ'șĭ dea silința de a pĕtrunde spiritul acestei limbe divine, incheind că numai inteligențile superióre sunt accesibile de a invĕța bine acésta limbă a Ḑeilor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Care nu a fost uimirea bietului Profesor, când la finele anului, față cu comisia esaminătóre dupe ce a respuns excelent la intrebările puse, tênĕrul in cea mai pură limbă a lui Demostene și Platon, incepu cu Profesorele uă dispută asupra locuțiunilor celor mai frumóse propriĭ lui Demostene, dispută in care bietul Profesor fu făcut marțĭ in admirațiunea comisiunei! . . .

Și ca incheere la tóte câte ți-am expus, dise Omul necesar adresându-se cătrĕ Armileanu care remăsese gênditor, îțĭ voiŭ arĕta că părerea mea este că junele Radu Nópteș, acesta e numele sĕu, e singurul din câțĭ tinerĭ cunosc care îțĭ póte conveni din tóte punctele de vedere, cu condițiunea inse âncă uă-dată să ai tact și dibăciă, vei judeca inse singur și de sĕră îmĭ vei arĕta decisiunea luată de a ți-l aduce sau nu. —

Acuma mergĭ de reguléză afacerile țereĭ, nu uita inse, adause cu uă voce blândă-malițiósă, de a cugeta și asupra afacerilor tale; nu uita mai cu sémă pe nepótă ta Elisa. . . . . .

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

III.

Uă visită neașteptată.

Orologiul dela Biserica Crețulescu sunase șése ore, Radu Nópteș sta rĕsturnat pe uă sofa și citea cu atâta interes pe uă carte ce ținea in mânĭ, in cât nu auḍi dóuĕ bătăi consecutive in ușă și prin urmare rĕmase in aceéșĭ posițiune continuându-și lectura, când ușa se deschise și dóuĕ femei apărurĕ, era Dómna cea scundă ce-'l intreținu-se cu câte-va ore mai in-ainte pe pod și uă altă damă in-altă, bine-făcută, in ai cărei ochĭ marĭ și languroșĭ lacrimĭ de duioșie sĕ vedéŭ uscându-se și dispărênd in lupta cu flacările de voluptate ce îĭ innecaŭ; era uă femeiă de uă frumseță rară de și se vedea trecută peste trei-ḍecĭ de anĭ. —

După ce furĕ conduse in salonaș, cea mai scundă adresându-se către Radu, vĕ recomand 'i ḍise pe Dómna Zulma Firicoanu, amica mea intimă, uă damă de a cărei cunoscință nu vĕ vețĭ căi nicĭ odată a o fi făcut.

D-sa are uă mare belea și cum eu adese 'i am vorbit despre D-vóstrĕ, ca de uă persónă cu adevĕrat bună și superióră, Dumnea-ei m'a rugat și cu 'mĭ-am luat curajul de a o presenta D-vóstrĕ in siguranța ce sunt că numai D-vóstrĕ 'i-aț putea da un bun consiliŭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

și in speranța că in puterea cunoscinței nóstre nu'mĭ veți considera ca indiscrețiune, libertatea ce'mĭ iau de a vĕ importuna.

— Mĕ simt fórte măgulit, Dómnele mele, respunse Radu, de bunele cugetărĭ ce aveți in privința mea și sunt gata a face totul ce'mĭ va sta in putință spre a vĕ putea fi util. Și apoi după câte-va momente de cugetare, adresându-se către Dama cea scundă adaose: dar mi sĕ pare că amica D-vóstrĕ are cunoscințele cele mai bune in lumea cea mare. Cunosc ómenĭ cu mare influență in societatea nóstrĕ carĭ s'ar simți fericiți de ai da tot concursul D-lor, fie prin consiliĭ, fie prin orĭ-ce demersurĭ pentru ai putea fi folositorĭ; concurs sub tóte punctele de vedere mult mai eficace de cât ar putea fi al meu, al unui biet șef de biurou; chiar a-sĕră, urmà Radu, indreptându-se cătrĕ Zulma, la serata ce a avut loc la Ministru de externe, am auḑit pe ênsuși Ministru lăudându-vĕ in termeniĭ cei mai călduroși, negreșit că nu ați avea de cât sĕ voiți pentru ca sĕ obțineți tot ce veți dori, fără indoială mai mult de cât aș fi eu in stare cu cea mai mare bună-voință sĕ fac, pentru-că puțin póte un subordonat, iar cei ce singurĭ ordonă mult pot.

— Am vĕḑut, Domnule, respunse Zulma cu uă voce plină de farmec, pe Ministrul Dumitale și sunt de aceeași părere cu D-vóstrĕ că ar fi in stare să facă mai mult chiar de cât 'i-aș cere pentru a mĕ obliga, totuși mĕ simt cu desăvărșire obligată amicei mele pentru buna ideă ce'mĭ a insuflat de a veni la D-vóstrĕ, pentru-că casul ce mĕ neliniștesce fiind fórte delicat și fórte insemnat pentru mine, mĕ tem că nu ajunge numai bună-voința cuiva orĭ-cât de sus ar fi pe scara socială, dar sĕ mai cere uă inteligență deosebită și apoi cei prea sus urcați abia au timpul de a sĕ ingriji sĕ nu cadă, așa că la un moment dat, când cineva e mai sigur de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

recșită, când 'ți este lumea mai dragă, te părăsesc! și mĕ simt fericită că am ascultat pe buna mea amică, pentru-că inima îmĭ spune că D-vóstrĕ sunteți singura persónă care ați putea isbuti. —

— Da, da, îți garantez acésta, dise cam insolit Dómna cea scundă și apoi făcênd un compliment adînc, pe mine se bine-voiți a mĕ scusa, căcĭ mĕ găsesc de prisos, mai adause și apoi sĕ retra-se.

— Prea măgulit, de buna opiniune ce aveți despre mine și fericit de a putea aduce serviciile mele unei ființe atât de plăcute ca D-vósrrĕ, sunt gata Dómnă, de a asculta ceea-ce aveți a'mĭ spune, dise Radu.

— Domnul meu, este un cas fórte serios in care cer luminele D-vóstrĕ, incepu Zulma cu uă voce tremurêndă, un cas de cea mai mare insemnătate pentru mine și mai cu sémă de uă delicateță extremă și vocea sa devenea mai accentuată, mai vibrătóre, iar ochiĭ sĕĭ marĭ și lângeḑĭ aruncaŭ nisce săgeți carĭ făcéŭ pe interlocutorul sĕu a sĕ roși, a sĕ nelinisci sub farmecul lor, in tocmai persónelor ce sĕ expun a fi magnetisate și carĭ incep prin a simți uă nelinisce ce devine tot mai generală pênĕ ce cad intr'uă complectă stare de nesimțire. —

Acest cas, in care cer bunul D-vóstrĕ consiliu, urmă Zulma cu o voce ridicată la cel mai sublim diapason și ațintind asupra interlocutorului sĕu uă privire de acelea de foc sub carĭ ghiața âncă sĕ topesce, este următorul. —

Statul printr'uă comissiune in care pe lângă D-vóstrĕ și alțiĭ, a figurat și amicul D-vóstrĕ intim D. G. Mălceanu, primul procuror al Tribunalului, a ridicat din mănăstirea inchinată X tótă averea mea mobilă care sĕ urcă la valórea de ḑece miĭ galbenĭ, consistând din argintăriă, giuvaeruri și alte objecte de artă, intre carĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nisce tablouri de cei mai mari pictori, cari tóte prin forma și destinațiunea lor vědesc că nu apartinéü mănăstirei și prin urmare nu pot aparține statului. —

Ceva mai mult, bine-voind D-vóstră a consulta Inventariu vě veți incredința că aceste objecte nu sunt trecute in Inventariu și eu viu a vě dovedi că acésta avere e proprie a mea și spre a vě convinge despre acésta vě rog Domnul meu, să bine-voiți a lua cunoștință de conținutul aceștei hârtiĭ, și Zulma scoțênd uă hârtie din génta ce avea in mâna stêngă o predede lui Radu cu cea mai mare grație. —

Acésta hârtie pe care Radu o percurse in câte-va momente avea literalmente următorul cuprins:

Declarație.

Sub semnatul Silivestru Miridopulos, egumen al mănăstirei inchinate X din Județul Ialomița in Valachia, constat prin presenta Declarațiune scrisă și subscrisă de mine că tóte obiectele mobile aflate in incăperile disei mănăstirĭ, precum și giuvaerica-o ce sě află in scrin și tablourile găsite in salon și iatac, tóte aceste obiecte ne trecute in inventariul mănăstirei sunt proprĭ ale Dómnei Zulma Firiceanu aduse de D-ei la mine cu ocasiunea stabilirei D-sale in mănăstire pentru căutarea sănătății femeiĭ Aristeia ce fusese in cualitate de ingrijitóre și care e mătușă a D-nei Firiceanu. Dómna Firiceanu este dar singură in drept de a pretinde și lua in priimire tóte obiectele menționate pe carĭ ministeriul Valachiĭ prin silnicie le-a ridicat de la locul lor.

186y 23 August.

(S. S.) Silivestru Miridopulos
(†) Egumen.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Consiliul ce vĕ cer, urmà Zulma cu uă voce plină de uă dulcéță angelică, este dacă socotiți D-vóstrĕ că prin amicul D-vóstrĕ intim D-l Mălceanu, aș putea isbuti să'mĭ obțin lucrurile, saŭ credeți că e maĭ sigur ca se mĕ adresez direct la Ministrul astă-dĭ omnipotent?

Înțelegeți D-vóstrĕ, continuà dênsa, după uă scurtă pausă, că aș prefera se am a face maĭ bine cu ceĭ maĭ micĭ pentru că sunt maĭ abordabilĭ și dacă D-vóstrĕ 'mĭ-ațĭ da un bun consiliŭ prin care se isbutesc, cutez a vĕ afirma, Domnul meŭ, că recunnscința mea ar fi in proporțiune cu binele ce mi sĕ va fi făcut și vĕ asigur că ar fi cel maĭ mare bine ce mi s'ar putea face. —

— Dómnă, respunse Radu, după câte-va momente de cugetare, maĭ întâĭ să-'mĭ permiteți de a vĕ arăta încă uă dată surprinderea mea de altmintrelea plăcută, că ațĭ căutat tocmaĭ la mine un june fără esperiență, un consiliŭ intr'uă afacere in care sute de advocațĭ ar fi putut să vĕ dea maĭ utile consilie; dacă insĕ cugetarea D-vóstră a fost că in cualitate de amic al Procuroreluĭ aș putea să influințez asupra acestuia ca să facă ceea-ce de altmintrelea nu ar face, mĕ simț dator a vĕ des-abusa Dómnă. Mălceauu va face fără intervențiunea nimănuĭ, tot ceea-ce legea 'ĭ va permite, maĭ cu sémă spre a obliga pe uă ființă angelică ca D-vóstrĕ, dar nu va face nicĭ uă iotă peste ceea-ce legea ĭĭ permite, dacĕ ar interveni chiar tatăl sĕŭ. —

Prin urmare vedeți că dacă cugetarea de a interveni eŭ, va făcut a vĕ adresa la mine, apoĭ acésta intervenire nu ar folosi absolut nimic.

De altmintrelea socotesc Dómnă, că cu totul altul ar fi demersul care ar trebui să'l faceți. —

Nicĭ Procurorul, nicĭ chiar omnipotentul Ministru cu cea maĭ mare bună-voință ce ar avea, nu ar putea să facă nimic pentru D-vóstră, pentru cuvintele, că

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

declarațiunea acésta care constitue titlul D-vóstrĕ de proprietate este:

I. Sub semnătură privată, prin urmare ar trebui ca Tribunalul saŭ chiar Ministrul se o verifice și acésta nu s'ar putea face pe cât sciŭ eŭ din causă, că Egumenul Silivestru a sustras tóte actele coprinse in inventariĭ dela numirea sa incoa, ca egumen al mănăstireĭ X, apropriindu-șile și dosind cu ele;

II. Că numitul a sustras dóuĕ cărțĭ de uă valóre nestimată pentru țéra nóstrĕ, uă evanghelia românéscă cu litere latine tipărită la anul 1499; uă cazanie tot românéscă cu litere cirile dela 1525, și un tabloŭ representând pe fundatoriĭ Romeĭ, frațiĭ Romul și Rem desemnat la 1535 de pictorul Român Nicolce Spic, obiecte coprinse in inventaru din anul 185x care s'a făcut la numirea ca egumen a Părinteluĭ Kiril. —

III. Că chiar printr'acéstă declarațiune fostul egumen lovesce in demnitatea statuluĭ Român pentru-că se intituléză âncă Egumen și pretinde că Ministrul a ridicat obiectele prin silnicie, adică contestă statuluĭ Român dreptul de control pe teritoriul sĕŭ. —

Écce, Dómnă, cuvintele pentru-carĭ nicĭ Procurorul Mălceanu, nicĭ Ministrul omnipotent cum ziceți D-vóstrĕ nu vor putea nimic face alt in acésta cuestiune de cât să dea curs liber acțiuneĭ dacă se va introduce uă asemenea acțiune fie pe cale judiciară, fie pe cale administrativă.

Uă judecată insĕ Dómnă, duréză și dacă din intêmplare nu veți avea acte de comparațiune dela dositul Egumen pe carĭ Ministeriul sĕ nu le conteste și cred eŭ că numaĭ actele autentice nu le-ar contesta, sunteți in pericol de a perde judecata și póte chiar cu acte autentice, că siguranța in reușită nu ar fi tocmaĭ deplină pentru-că Dómnă, noĭ nu putem âncă zice ca morarul luĭ Frideric cel mare că maĭ sunt judecătoriĭ la Bucurescĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— In tot cursul acestuĭ respuns, Zulma stete in picióre, cu priviré-ĭ fixată asupra interlocutoruluĭ sĕŭ, cu respiraţiunea suspensă, intocmaĭ uneĭ statue. Şi dacă

Cu ochiĭ pironiţĭ asupra tênĕruluĭ sfătuitor, cu mâna drépt㠹 pe spatele unuĭ scaun, părea inlanţuită . . . .

din când in când, câte uă bătaiă de inimă maĭ violentă nu ar fi rechemat-o in lumea realităţeĭ, singură nu ş'ar fi putut da compt dacă este in lumea reală saŭ e in

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

lumea viselor, atât era de absorbită. nimicită pot ḍice, de farmecul vorbireĭ luĭ Radu —

— Insĕ, Dómnă, continuà interlocutorul, dupĕ cum am ḍis la inceput, cu totul altul ar fi demersul care ar trebui făcut după părerea mea și sunt sigur că acesta e unicul bun consiliŭ ce vi l'ar putea da toți aceia carĭ vĕ pórtă un interes. —

Dacă Procurorele ca om al legeĭ și Ministrul ca mare Român și om de-stat nu ar putea accede cereriĭ D-vóstrĕ, există uă altă fiinţă bună pĕnĕ la sublimitate, care prin prerogativele ce posede, prin posiţiunea sa socială, ar putea — să vĕ facă graţia de a interveni pentru D-vóstrĕ. —

Este Dómna Ţereĭ, Dómnă, este Elena, soţia sublimă a mareluĭ Domn Cuza, adresa-ţi-vĕ Dómnă, cu confienţă acesteĭ Dómne și mame a Românilor. Acesta este consiliul ce viul interes ce îmĭ insufiaţĭ mi'l suggerà.

* * *

Trecurĕ maĭ multe secunde dupĕ ce Radu incetà de a vorbi, fără ca in posiţiunea Zulmeĭ saŭ in atitudinea sa, să sĕ facă cea maĭ neinsemnată mișcare. Cu ochiĭ pironiţi asupra tênĕruluĭ sfătuitor, cu mâna drépță pe spatele unuĭ scaun, părea inlănţuită in acel loc, in care îl ascultase, de uă putere supranaturală; obrajiĭ numaĭ i sĕ coloraŭ in intervale scurte de uă roșaţă ce vĕdea că sângele îĭ circula maĭ iute, maĭ cu putere.

Un observator maĭ expert ar fi putut recunósce că uă luptă interióră smacină acest corp de uă frumuseţă deosebită. —

Radu care îșĭ avea cuvintele sale de a căuta sĕ facă cunoscinţa acesteĭ femeĭ de uă frumuseţă fascinatóre și despre care sĕ vorbéŭ multe lucruri stranie; el, care adese căutase in darn ocasia de a'ĭ lega cunoscinţa, nu sĕ maĭ sătura de a admira acest corp de feeă care

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

era in fața sa, de care îl despărțea numai spaciul de un pas.

— Intimplatu-vi-s'au vre-uă dată, mĕ adresez vóuĕ, amanți ai belelor arte, ca admirând vre un tablou al marilor Pictorĭ, sau vre-uă statuă, la care negăsind nicĭ un defect simțurile vóstrĕ să cadă intr'uă stare de beție pĕnĕ la extas?

Mărturisesc cu umilință că mie mi sa intêmplat un asemenea cas. In admirațiunea mea contêmplând statua Venerei de Milo, din Luvru, un sentiment ne înțeles pĕnĕ atunci s'a făcut stăpân pe sufletul meu, un fel de beție in care uitasem realitatea intru atât că ingrijitorul Museului a trebuit sĕ mĕ ia de mână făcêndu-mĕ atent că ora inchiderei Museului a trecut și că eu eram singurul visitator care remăsesem. —

In acéstà stare sĕ găsea Radu din-aintea Zulmei, cu deosebire că statua din fața sa era insuflețită și dalta cu care fusese tăiată, era dalta lui D-ḑeu.

Acest farmec ar fi durat uă eternitate, dacă Zulma și Radu nu ar fi fost născuți in lumea acésta, in care, orĭ-ce s'ar ḑice, domnesce materia ca rege absolut, și spiritul numai ca un ministru diplomat care nu tot d'auna póte urma ordinelor tiranului. Uă agitațiune in tot corpul din-ce in-ce crescêndă, de la estremitățile piciórelor la cap, in tocmai agitațiunei apei dupĕ-ce am aruncat un corp solid, deșteptà pe Zulma din starea de extaz la realitate și ca și când acésta desceptare 'i ar fi fost mai penibilă de cât in-ainte de a intra in casa lui Radu, Zulma nu-'și putu stăpâni voința și uă esclamare involuntară îĭ scăpà din pept: „O! Dumneḑeule, Dumneḑeul meu, ce vis frumos!“ Apoi ca și când acéstă esclamare s'ar fi raportat cu totul la altă ordine de idei de cât aceea care avusese darul de a o produce, Domnule Nópteș, ḑise Zulma cu uă voce debilă dar de uă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

dulcéță inexprimabilă, vĕ mulțumesc din tótă inima pentru bunul consiliu ce 'mĭ-aț dat și pe care sunt ferm descisă de a'l urma, pentru-că sĕ mĕ credeț nu atât valórea bănéscă a obiectelor ce s'au ridicat de Ministeriu, valórea de altmintrelea destul de insemnată pentru mine, cât mai cu sémă valórea artistică este, care mĕ preocupă și mai presus și de acésta, este suvenirea legată de aceste obiecte, mai vîrtos de un tabloŭ care represintă pe uă femeie tênĕră, mumă-mea, Domnule Nópteș, muma, pe care nu am cunoscut'o, credênd pĕnĕ mai de unădĭ de mamă a mea pe acea femeiă căreia 'i am dat tóte ingrijirile la bóla ce a suferit și pentru care m'am fost strămutat in mănăstire — și un vĕl de roșață acoperi obrajiĭ frumósei femei, la cuvêntul de strămutare in mănăstire, ca și când acest vĕl era menit sĕ acopere timpul petrecut de bela femee in acel locaș ridicat pentru gloria unui D-ḑeu, dar adesc transformat de patimele omenești, in locașurĭ de uă natură cu totul profană. —

— Da, Domnule Nópteș, este acel tabloŭ lângă care am petrecut aniĭ copilăriĭ mele, admirând surîsul drăgălaș-angelic al mamei mele, fără a sci că e mumă-mea, continuă Zulma cu un accent din ce in ce mai animat, acel tabloŭ pe care l'am perdut tocmai dupĕ ce am aflat că represintă pe acéea care îmĭ dete viața, pe acea ființă dulce, bună și scumpă tutulor ființelor omenești, ca și când sórta s'ar fi căit a'mĭ lăsa și umbra ființei iubite, dupĕ-ce m'a ursit de a nu o cunósce nicĭ uă dată in realitate, acel tabloŭ, Domnule Nópteș, ințelegĭ de ce nemărginit preț e pentru mine și comisia l'a ridicat și pe acesta! Și plânsul intrerupse lamentele gingașei femei, un plâns abondant ca plóia dupĕ un lung timp de secetă. —

— Care bărbat, ce om ar fi putut fi atât de in-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

pietrit de a nu sĕ incerca să consóle uă fiinţă aşa de interesantă şi care părea atât de nenorocită? Negreşit nu Nópteş, tênĕrul generos şi bun, putea rĕmâne inpetrit in faţa unei durerĭ sfâşietóre şi a plânsului amar al graciósei femei; el care avusese nenorocirea de a perde pe uă mumă venerată, inţelegea adînca intristrare a unei fiinţe care nu cunoscuse dulcea iubire a unei mume, care nu avusese parte de ingrijirile materne.

Sĕ ḑice că plânsul este contagios, acésta o esperiă şi Nópteş care nu'şĭ mai putu reţine lacrimile şi in curs de câte-va minute domni uă tăcere intreruptă numai prin suspinele interesantei femei. —

Când orologiul dela biserica Creţulescu bătea ora şépte, Radu promitea frumósei solicitatóre că va ruga cu insistenţă pe ministrul Armileanu pentru ca sĕ intervină a i sĕ inapoia cât mai curênd cel puţin tabloul care represintă pe mumă sa, rugând'o in acelaş timp sĕ nu'şĭ pérḑă curajul şi adresându-'i cele mai delicate espresiunĭ de compătimire; iar dênsa intinḑêndu-'i mâna, lasă-mĕ sĕ sper, 'i ḑise, cu vocea 'i de sirenă, că de aḑĭ in-ainte am in D-ta un amic pe care îţĭ jur că îl voiŭ sci preţui.

Nu mĕ inconjura, Domnule Nópteş, când timpul şi ocupaţiunile îţĭ vor permite, adausc apoi şi uă stringere de mână in care sĕ simţea frăgeḑimea şi recunoscinţa fu drăgălaşa aminţire ce rĕmase tênĕrului din acéstă visită. Astfel fu inceputul relaţiunilor lor, intre aceste dóuĕ fiinţe cu suflete de foc.

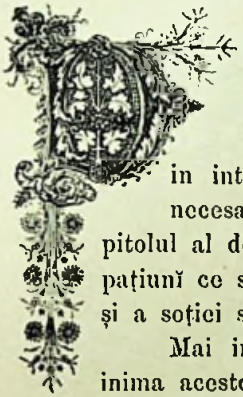

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

IV.

Familia Armileanu.

I.

In intreținerea ce a avut loc intre Omul necesar și Ión Armilcanu descrisă in capitolul al doilea a transpirat óre-care preocupațiuni ce smacină pe Ministru in privința Elisei și a soției sale Efrosina.

Mai in-ainte de a căuta să pětrundem in inima acestor preocupațiuni, pentru intelegerea evenimentelor ce fac obiectul acestei istorisiri, este absolut indispensabil să aruncăm uă privire retrospectivă in trecutul familiei Armileanu, spre a'i cunósce măcar in parte genealogia, arătênd cât de intrécăt și unele intêmplări din trecutul unor membrii ai acestei familii și făcênd cunoscința unor persóne a căror acțiune au exercitat uă capitală influență asupra desvoltărei evenimentelor ce narăm. —

Dar mai întâiu să facem cunoscința personală a Dómnei și Domnului I. Armileanu și a Elisei. —

Ión Armilcan este un bărbat bine-făcut, mai mult slab, inse de uă constituțiune osósă; in etate dela 50—60 ani. Are privirea nesigură și vagă; ochii mici căprii, nasul pare a'i fi lung din causă că nu este toc-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

mai proporționat cu cele l'alte părți ale feței, fruntea dréptă plină inse de încreșturi cari vědesc enervarea și pasiunea. Are aerul și îmbletul unui om evlavios.

IÓN ARMILEANU la anul 186y.

Un Lawater ar dice: étă un tip perfect de ipocrit, ceeace Doctorul Drasch, marele nostru fisiognomist ḷnu uă dată ia spus'o.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Soția sa Efrosina născută Marnas este uă frumseță desăvîrșită, de uă statură mai mult ridicată de cât scundă; are peptul larg, desvoltat; privire de vultur care țîsnesce de sub sprâncenile-'i arcate, cum țîsnesce isvorul de apă vie de sub uă stâncă.

Umeriĭ sĕi de uă formă incântătóre, sunt de uă albéță de crin; gura, nasul proporționate intr'uă armoniă dulce, cu tóte că nasul prin forma sa sĕ apropie mai mult de tipul grec; obrajiĭ ovalĭ, sînul rotund, de uă rotundime perfectă; posedă un zîmbet ce are proprietatea de a fascina, de a imbăta pe cĕi ce o privesc. Fruntea lată pe care la cea mai mică mișcare de inpacienă se pot bine observa tóte liniile ce vĕdesc pasiunea cea mai indomptabilă. In etate de trei-decĭ și cincĭ anĭ, dar ne putênd a'i da mai mult ca 25—30, acésta este Dómna Efrosina Armileanu, una din cele mai frumóse femei ale Bucurescilor.

Căsătorită de cincĭ anĭ cu Armileanu care a divorțat'o de soțul sĕu spre a o face soția sa, acéstă căsătoriă a remas infructuósă.

Din prima sa căsătoriă Efrosina are insĕ un copil, Grigore, adĭ in etate de 16 anĭ. —

Elisa este uă junĕ fată de 17 anĭ de uă frumseță angelică, palidă, in-altă; un aer de candóre cu nuanțe de energiă este respândit pe fața sa care ĭ dă aspectul unei ființe ideale, unei nimfe, unei deităț ce s'ar fi perdut locul in cer și numai din acéstă causă petrece intre muritorĭ.

Este nepóta de frate a lui Iancu Armileanu, acésta o scie cel puțin lumea, expunerea evenimentelor ce narăm ne va edifica insă mai lămurit asupra adevĕrului. Juna fată este orfană de Părinț și dată de obștésca Epitropiă sub ingrijirea unchiului sĕu âncă dela etatea de dece anĭ de când s'a pierdut pe mumă-sa.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

In momentul in care Omul necesar s'a intreținut cu Iancu Armileanu, soția acestuia este dusă la Paris spre a-și aședa intr'un Institut pe fiul său Grigore unde a luat și pe Elisa pentru a o distra ḍice lumea, dar noi credem mai mult spre a nu remâne stăpână in casă in absența sa. —

II.

Suntem in anul 183x. Intre Délu-Spirei și suburbin Sf. Apostoli de uă parte și intre calea Craiovei și podu Mogoșóe de alta, sau mai corect, pe uă porțiune după terenul dintre colórca de roșu și colórca de verde, este unul dintre cele mai imposante edificii ce posedă Bucurescii, e casa, am putea ḍice Palatul marelui Postelnic. Iordache Armileanu, jur imprejur inconjurată cu zid, avênd una dintre cele mai bine intreținute grădini.

Marele Postelnic Iordache este un bătrân respectat și respectabil, in etate trecut peste 60 ani, demn representant al unei vechi familii de adevărați boeri Români, in care cultul naționalității s'a păstrat cu sânțenia in ciuda tutulor vicisitudinelor prin cari a trecut acest pământ strămoșesc. Are trei fii, pe Iorgu in etate de 28 ani; pe Constandin in etate de 25 ani; pe Iancu in etate de 23 ani și uă nepótă, Zenobia in etate de 16 ani, fiica surorei sale Zenobia, care a ținut in prima căsătoriă pe Constandin Homiceanu boer de clasa I și mare proprietar in Oltenia, iar după incetarea din viață a primului său soț, a trecut in a dóua căsătoriă cu marele Ban Fâlniceanu cel dintâiu dintre Boerii țerei atât prin rangul său, cât și prin imensa sa avere. Marele Ban a incetat din viață după trecerea de un an dela căsătoria sa cu Zenobia, lăsând pe scumpa sa soție

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

in stare binc-cuvêntată și acésta a incetat din viață la anul 1816 puțin in urma nascerei fiicei sale Zenobia, pe carc spre a o deosebi de mumă-sa al cărei nume îl pórtă o vom numi Zenobia II.

Iorgu cel mai in etate dintre fiĭ marelui Postelnic este Ispravnic al Județului X; Constandin in-alt funcționar la visteriă, iar Iancu își face studiile de drept in Francia, unde sĕ găsesce plecat âncă din anul 1829, bĕtrânul Armileanu, vĕduv de mai mulți anĭ își imparte tótă comóra iubirei sale, intre fiul sĕu Constantin și nepóta sa Zenobia II, care sémănă cu defuncta sa mumă cum dóuĕ picăturĭ de apă sémănă unu cu alta și bĕtrânul posedă uă nesecată comóră de iubire pentru ai sĕi, fiind dintre acele suflete de elită pentru-carĭ iubirea este uă necesitate, uă lege.

De aceea preocupațiunea cea mai de căpetenie a bĕtrânului este de a vedea aședată la casa ei pe scumpa sa copilă, dupĕ cum dênsul o numesce, ne făcênd nicĭ uă diferință intre nepóta sa și fiĭ sĕi. —

In séra ḑilei de 10 Maiŭ, una dintre cele mai călduróse ale anului, pe când sĕ plimbaŭ prin grădină aspirând recórea binefăcătóre și respirând parfumul florilor, Babacule, ḑise Coștache, adresâudu-se boerului, pe care îl insoțea, să'mĭ dai voie te rog a'ți arĕta marea nelinisce ce'mĭ stăpânesce sufletul in privința scumpei nóstre Zenobia.

— Spune, ḑise bĕtrânul, cu un ton in care sĕ simțea tristeță și induioșare. —

— Ar fi bine Babacule, să grăbescĭ a o mărita nu cumva să îți aducă vre-uă supĕrare ca reposata mătușă, căcĭ fără indoială nu tótă lumea va face ca marele Ban Fâlniceanu, care ș'a ținut cuvêntul cu sfânțenie, și ar fi bine, continuà apoi cu uă voce mai sigură ca să oprescĭ pe sora ei de lapte de a mai veni prin casa nóstră.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Sci póte-ceva, respunse bětrânul, de îți arĕți dorința să opresc pe Athina ca să nu o mai vadă.

Dacă sci, spune căcĭ fără pricină nu aș putea să îĭ fac acéstă rușine fiind-că tu sci cât Zenobia ține la ḑênsa și e și firesc lucru când au copilărit impreună.

— Nu sciu nimic Babacule, dar nu mi sĕ pare lucru firesc că de trei ḑile Athina vine de câte patru și cincĭ orĭ pe ḑi și șoptesc mereu cu Zenobia.

Mi sĕ pare chiar că erĭ 'i-a adus un rĕvaș; nu pot spune in credință acésta căcĭ nu am vĕḑut bine, dar pare mi-sĕ că nu m'am inșelat că'ĭ a dat un răvaș.

— Ei bine, fĕtul meu, ripostă bětrânul, bagă bine de sémă și dacă acésta va fi adevĕrat, pe dată îĭ voiŭ porunci să nu-'ĭ mai calce picioru in curtea mea. — Cât pentru măritișul Zenobieĭ și eu mĕ gândesc și cu tóte că e âncă prea fragedă, dacă sĕ va ivi un bărbat cum sĕ cade și de haractir nu ḑic ba. —

— Bărbatul e găsit, Babacule, continuă Costache, dacă Dumneata ai voi. Este Serdarul Ghinea care 'șĭ ar da sufletul pentru vară-mea. —

— Să nu'mĭ vorbescĭ de Grec, fĕtul meu, rosti marele Postelnic. Nu dau eu pe fiia-mea după străin, căcĭ străinul tot străin remâne, fără durere de Țara nóstră și cine scie dacă in țéra lui nu are nevastă și copiĭ după cum e obiceiul lor. —*)

Și chiar dacă m'aș inșela, și ar fi om de trébă cine te incredințeză că grecul după ce sĕ va face stăpân pe frumósa ei stare, nu va părăsi țéra in care nu are nicĭ uă legătură spre a risipi uă avere românéscă in țéra lui, dacă nu cumva cu banĭ românescĭ va căuta chiar să facă rĕu Țerei nóstre; la tótă intêmplarea binele ce va face nu va fi pentru țéră, nicĭ pentru némul

*) A sĕ vedea notele dela finele volumului.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

românesc și cu uă insemnată avere cum e a scumpei nóstre Zenobiă, mult bine sau mult rĕu să póte face némului.

Nu uita fĕtul meu, urmà bĕtrânul Postelnic, din ce in ce mai insufleţit, că reposatul meu cumnat, marele Ban Fâlniceanu prin insemnata lui avere, prin ale sale frumóse insuşirĭ trupescĭ şi sufletescĭ, ar fi putut a-şĭ lua soţiă din orĭ-care familiă Domnéscă, şi chiar impĕrătéscă, nu a făcut'o inse, ci s'a căsătorit cu mult plânsa mea soră, mătuşa ta, pentru-că s'a gîndit ca să nu sĕ instrăinezc de ném şi ca insemnata lui avere nu cumva cu timpul să cadă pradă vr'unui strein lacom care prin incuscrire ar fi găsit prilej, pricină de a o prăda. Şi cu să dau acum pe fiemea după strĕin? Nicĭ uă dată, fĕtul meu, chiar dacă aş fiĭ deplin incredinţat că omul cel mai de trébă ar putea fi. —

— Dacă aceste sunt credinţele şi părerile Dumitale Babacule, reflectă Costache, cu o voce mierósă, pe carĭ de altmintrelea eu le înţeleg şi le sfinţesc din tot sufletul, apoi trebuie multă băgare de sémă in privinţa scumpei nóstre Zenobia căcĭ âncă uă dată ḑic: mi sĕ pare că sora ei de lapte umblă cu momele şi cu drăciĭ. Să nu fie chiar Serdarul Ghinea, pentru care ḑisei uă vorbă, care o fi pus'o s'o scótă din fire!

Şi şă veḑĭ că chiar aşa a sĕ fie, continuà Costache, după un moment de cugetare, căcĭ 'mĭ aduc aminte că 'mĭ a ḑis, sunt vre-uă ḑece ḑile, cam in glumă, cam inadins: „dacă nu mĕ vrea marele Postelnic destul să mĕ vrea fiul Postelnicului şi nepótă Postelnicului.“

— Aşa a ḑis Câinele, ripostà marele Postelnic şi ochiĭ sĕi clipirĕ de mai multe orĭ, semn al unei mâniĭ conţinute.

Ei bine, pĕnĕ când marele Postelnic Iordache Armileanu va avea uă licărire de viaţă, nicĭ Grecoteiul Ghinea, nicĭ altă liftă strĕină nu'şĭ va rîde de el, nicĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

de familia lui. Și ar fi un rîs, uă batjocură de a da mâna fiicei mele, unei javre. Acésta nu va fi nicĭ uă dată, înțelegĭ tu fĕtul meu, nicĭ uă dată, da, nicĭ uă dată!

III.

In acelașĭ timp in care acest dialog sĕ urma intre marele Postelnic și fiul sĕu Constantin, intr'uă căscióră, din podu-Beilicului situată aprópe de baia turcéscă, in colțul stradei ce șerpuesce spre Mitropoliă și al stradei ce conduce spre Monăstirea Radu-Vodă, mai in acelĕșĭ minute in care bĕtrânul Postelnic îșĭ arăta fiului sĕu imensa iubire ce are pentru ném, uă scenă de un caracter cu totul deosebit are loc intre uă femeiă scundă, în etate cam dela 45 la 50 anĭ și intre un bărbat tênĕr de uă statură atletică, bălan, cu favorite lungĭ.

— Vĕ spun drept, ḑicea femeia scundă adresându-se cătrĕ tênĕrul bălan, că nicĭ uă considerațiune nu va putea face pe marele Postelnic să consimtă la acéstă căsătoriă.

Trebue să sciĭ Mylord, că marĭĭ Boerĭ ai Țerei Românești, sunt ca acele ḑîne din basme, cărora destinul lor nu le permite a'șĭ arunca ochiĭ asupra vre unui muritor, sub pedépsa de a'șĭ perde cel mai scump din privilegiile naturei lor „nemurirea“. — Precum pentru ḑînele din basme, alianța cu muritoriĭ este considerată ca uă crimă contra nemurirei lor, tot așa marĭĭ Boerĭ ai aceștei Țerĭ, consideră alianța lor cu streinĭĭ ca uă crimă capitală contra némului lor.

Și mai cu sémă atuncĭ, când strĕinul, cum sunteț D-vóstră Mylord, este și de altă religiune, este cu totul absurd de a'șĭ face ilusiune că ar putea trece

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

peste acéstă piedică ce constitue ca să ḑic ast-fel uă credinţă, uă religiune a acestor ómenĭ, de altmintrelea fórte onestĭ, fórte bunĭ şi mai presus de tóte umanĭ, dar carĭ pentru nicĭ un fel de consideraţiune nu ar putea nesocoti credinţa lor de uă sută de orĭ seculară, sub pedépsa de a'şĭ perde nemurirea lor, prestigiul inaintea némului lor.

Pentru-că acest ném a cărui origine este divină, Protopărintele lor fiind Romul al cărui tată a fost ḑeul Marte, consideră de spurcat pe tot acela dintre dinşiĭ care intră in alianţă de căsătoriă cu strĕinĭ.

De aceia, Milord, dacă in adevĕr Zenobia a făcut atâta impresiune asupra inimei şi sufletului D-vóstrĕ, singurul lucru de făcut este de a o hrăpi, de a o duce in ţéra vóstrĕ, a vĕ cununa cu dênsa şi apoi póte că prin mijlócele de carĭ dispuneţĭ şi prin doveḑile unui sincer amor şi desinteresat, póte că veţĭ inmuia şi pe bĕtrânul Postelnic de a vĕ face cinstea a vĕ considera mai puţin strĕin de cât pe alţĭ streinĭ.

In tot casul socotesc că acésta s'ar putea intêmpla numai atuncĭ când Zenobia ar ţine la D-vóstrĕ cel puţin pe atâta, pe cât D-vóstrĕ îmĭ arĕtaţĭ că ţineţĭ la dênsa şi acésta eu nu pot ḑice că este in-ainte de a vedea ce respuns aduce Athina, dacă cumva Zenobia îĭ va da vre un respuns. —

— Acésta e aşa de adevĕrat, continuă bĕtrâna dupĕ un moment de repaus, în cât eu care mĕ veḑĭ, care am lăptat şi crescut pe Zenobia nu am avut curajul de a face propunerea cu care m'a insărcinat Serdarul Ghinea, unul dintre intimiĭ Hospodarului; nu am avut curajul de a spune marelui Postelnic că Serdarul Ghinea sĕ ţine fericit de a obţine mâna nepótei sale, fiind-că sciam ceea-ce mĕ aştéptă, „Refusul pentru dênsul, dispreţul şi neincrederea pentru mine.“

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Și dicênd aceste vorbe scunda femeiă îșĭ frângea mânile la cugetarea de a nu putea nimic ajuta tênĕrului.

— Am înțeles, respunse intr'un târdiu interlocutorul scundei femei și vocea sa avea uă modulare din acele care vĕdesc descurajearea și imolațiunea de sine; am înțeles și voiŭ aștepta rĕspunsul, care de va fi nefavorabil va fi pentru mine sentința de mórte.

Să așteptăm dar pe Athina.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

V.

In care lectorul póte afla cine e tênĕrul bălan și cine femeia cea scundă.

I.

Inainte de a vedea resultatul așteptărei tênĕrului, sĕ cautăm a face cunoscința sa, a interlocuitórei sale și a familiei acesteia.

Tênĕrul este secretar al consulatului engles, Ernest Lord Holdmuth, sosit in țéră in anul 183x mai mult pentru a face experiență de ómenĭ de cât a indeplini funcțiunea de secretar al consulatului cu care a fost insărcinat după cererea tatălui sĕu, bărbat fórte inteligent, cu mare influință politică in țéra sa și de mai multe orĭ milionar și care in-ainte de a'l pune in tóte drepturile și prerogativele sale, căutá să'l facă a dobêndi experiența de afacerĭ și de ómenĭ, pentru ca la reintórcerea sa in Englitera să-'i pótă lăsa posiția și starea sa, fiind deja in-aintat in etate și doritor de a sĕ retrage in viața privată.

Tênĕrul Ernest, in etate de 22 la 24 de anĭ in ḑiua de Pasce mergind să asiste la ceremonia Invierei la Sânta Mitropoliă a vedut pe Zenobia nepóta marelui

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Postelnic Armileanu care era inbrăcată in simplul dar romanticul și splendidul costum național al țerancelor Române și un sentiment din acelea pe carĭ limba omenéscă nu e aptă a'l arĕta, s'a făcut stăpân pe intréga sa ființă.

De atuncĭ nu a avut de cât uă unică cugetare, aceea de a o face soția sa sau de a căuta in mormênt liniscea pe care frumósa Româncă 'i o furase de uă dată cu inima sa.

De aceea el a căutat mult, a pus totul in mișcare pĕnĕ ce a găsit pe interlocutórea care 'ia menajat câte-va intêlnirĭ secrete la uă vară a Zenobiei ce a inbrățișat causa tênĕrului, insărcinându-se a mijloci la bĕtrânul Postelnic ca să-'ĭ acórde mâna gingașiĭ fiice a Zenobiei I, pentru-că consulul căruia a incercat a'i deschide inima sa a remas indiferent la plângerile sale, ba chiar sĕ pare că l'a luat in bătaie de joc.

Interlocutórea sa este Calipsa Tzakirlopulos venită in țéră in cursul anului 1812 impreună cu soțul sĕu Zaharia Tzakirlopulos și cu unul din fiĭ sĕi din prima căsătorie Andreiu Panirlopulos lăsând in patria sa âncă doi copiĭ pe Nicolau — și pe Gheorghe Panirlopulos, originară din Phanar, uă suburbie dintre cele mai murdare ale Constantinopolului nu atât prin necurățeniile sale materiale, cât mai cu sémă prin necurățeniile sale morale, prin lipsa de bună credință, prin abundanța intrigilor și a macheavelismului locuitorilor sĕi; suburbiă care a avut cea mai perniciósă influență asupra desvoltărei Țerelor Române in curs de peste una sută de anĭ dela 1716 și pĕnĕ la 1821.

Soțul sĕu Zaharia fost vătaf de curte la una dintre cele dintâi case Boerescĭ, a incetat din viața in cursul anului 181x lăsând pe soția sa pentru a treia óră vĕduvă și inpovarată cu doi copiĭ, afară de cei doi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

din Patria sa, Andreiu in etate 9 anĭ şi Athina abia de un an şi jumĕtate, când fu recomandată marelui Postelnic Iordache ca doică pentru nepótă sa Zenobia II-a fiica sorei sale Zenobia I-a incetată din viaţă a treia lună dupĕ nascerea Zenobiei.

Prin afabilitatea sa prefăcută, prin insinaţiunĭ şi tot felul de manopere Calipsa era persona grata in casa marelui Postelnic Armileanu, prin urmare in cunoscinţă de causă putea asigura pe tênĕrul lord despre intenţiunile şi vederile bĕtrânului boer, cu atât mai cu sémă că dorea din tot sufletul a indatori pe junele lord, care îĭ rĕsplătea cel mai mic serviciu cu greutatea aurului.

De aceea îşĭ frângea mâinile când fu silită a refusa insărcinarea de a mijloci pentru căsătoria sa cu nepóta marelui Postelnic. —

— Da, să aşteptăm pe Athina, Milord, respunse Calipsa şi mĭ-aş permite a vĕ ḑice că in nicĭ un cas nu ar trebui să disperaţĭ, un june de calitatea Domnieĭ-Vóstre, cu averea şi spiritul Domnieĭ-Vóstrĕ nu trebue să sĕ dispere cu una cu dóuĕ.

Sunt, Milord, medicine, pentru tot soiul de bólc, numai să scim a le căuta şi găsi.

II.

Patru ḑile in urma intreţinerei dintre Calipsa şi juncle lord Holmuth şi a dialogului dintre marele Postelnic Armileanu şi fiul sĕu Constandin, adică in ḑiua de 14 Maiŭ 183x, dacă cine-va ar fi intrat in casa marelui Postelnic Iordache ar fi rĕmas uimit de schimbarea ce sĕ făcuse in acest scurt timp in acéstă casă binecuvêntată de D-ḑeŭ. —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Acel aer de viață, de voioșiă și de fericire ce exala cu patru ḑile in-ainte din tótă ființa bětrânului boer și a fiului sĕu, făcusc loc unei tăcute expresiunĭ de melancoliă, de delabrare și disperare. Pĕnĕ și figurele altă dată atât de vesele ale nenumĕraților slujitorĭ aĭ boerului, sĕ schimbasc in posomorîre și neastĕmpĕr. Curtea chiar și grădina devenise tăcute și deșarte și totul presenta aspectul unui loc in care durerea, desnădejdea sau mórtea lăsase urme neșterse.

In adevĕr diminéța ḑilei de 14 Maiŭ vĕḑŭ uă adevĕrată revoluțiune in casa marelui Postelnic.

Dacă uă cétă de Banditĭ cu mâna armată ar fi călcat acéstă casă, sau dacă acéstă casă s'ar fi dărîmat printr'uă comoțiune de acele a le sîrmanului nostru glob, carĭ ne dovedesc din când in când cât omenirea e de slabă și neputinciósă, âncă disordinea nu ar fi putut fi mai complectă in casa marelui Postelnic, âncă preocupațiunea, aerul de mâchnire adîncă nu ar fi fost mai pronunciat pe figura respectată a bětrânului boer și pe fața iubitului sĕu fiu Constandin.

Și causa acestei disperărĭ, acestei disordinĭ era?

Zenobia, fiica iubită, nepóta adorată a marelui Postelnic, sĕ făcu-sc nevedută, in nóptea de 13—14 Maiŭ!

Căutările cele mai minuțióse in tóte colțurile casei și a le grădinei produsese disordinea ce sĕ putea observa in camere, fără a avea nicĭ un efect; intrebările in tóte părțile, la rude, la amicĭ, preocupasc pe bětrânul și pe fiul sĕu și prin lipsa de vre un resultat lăsase urme adîncĭ de intristare in sufletul lor carĭ sĕ resfrângéŭ pe fețele lor plânse ți tăcute.

Intr'un târḑiu, cam intre 11 și 12 ore, marele Postelnic, îșĭ luà inima in dințĭ, porunci de i sĕ puse caiĭ la butcă și sĕ duse la Agic, prevenĭ pe Agă care

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

era protejatul său, cu multe ocoliturĭ, . . despre dispariţiunea scumpei sale nepóte. Sĕ luară tot felul de măsurĭ administrative, după ce marele Postelnic sĕ convinse că Serdarul Ghinea era nemiscat in casa sa şi prin urmare sĕ convinse că bănuéla fiului sĕu contra lui Ghinea nu avea nicĭ un fondament. Slujitorii aduseră la Agic pe Calipsa şi fie-sa Athina, dar prin siguranţa respunsului lor, muma şi fata furĕ liberate considerate fiind ca fără nicĭ uă vină.

Niminĭ nu superă inse pe fiul Calipsei, Andreiu, un strengar de frunte, intre 19 şi 20 anĭ, pentru-că niminĭ nu sĕ gêndise la el, fiind de mai mult timp lipsă din Bucurescĭ.

Sĕ trimiserĕ pe drumul Giurgiului, al Piteştilor şi al Ploeştilor câte doi vătăşei călăreţĭ carĭ sĕ iscodéscă dóră vor afla ceva despre dispăruta şi in acelaş timp să scrise Ispravnicilor acelor Judeţe de a lua tóte măsurile sĕ afle pe nenorocita nepótă a marelui Postelnic, pe care acesta o credea victima vre unui vrăşmaş al sĕu care i-o fi intins curse spre a putea pune mâna pe imensa sa avere.

După ce tóte aceste furĕ puse la cale, bĕtrânul boer sĕ intórse acasă de unde bucuria şi voioşia dispăruserĕ de uă-dată cu Zenobia. —

El aşteptă inpreună cu fiul sĕu Constandin cu cea mai mare resignaţiune, urmarea măsurilor luate.

Aşteptarĕ cu óre-care nădejde uă ḑi, dóuĕ; uă septemână. Dar nimic, nicĭ un semn, nicĭ uă şoptă nu veni a le inbărbăta sufletele, cu vre uă sciinţă, cu vre uă veste despre aflarea celei dispărute.

Trecurĕ dóuĕ septĕmânĭ, apoi trei, apoi uă lună şi nimic absolut nu sĕ audi, ca şi când pământul ar fi inghiţit acéstă fiinţă drăgălaşă care făcea tótă bucuria bĕtrânului.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Să făcuse scomot la disparițiune, acum scomotul devenea tot mai mic, pĕnĕ ce dispăruse cu totul.

Trecurĕ dóuĕ, trei, patru, cinci, șése luni și nimic nu sĕ auḍi!

Trecu in fine un an, apoi doi, apoi trei, Constandin sĕ căsători. Bĕtrânul Postelnic dupĕ trei luni dela căsătoria fiului sĕu Constandin își dede sufletul in mânile Tatălui Ceresc, nemângăiat de perderea ce incercase.

După uă căsătoriă de cinci ani Constandin din causa unei rĕcelĭ asemenea își dete tributul Naturei, iar soția sa Samfirița a incetat din viață numai in anul 185x lăsând o fiică pe Elisa, iar Iorgu cel mai mare dintre fiĭ marelui Postelnic, căsătorit âncă de tênĕr s'a așeḍat definitiv la uă moșiă a sa in Dolj, dupĕ ce a dimisionat din Ispravnicie și urmézĕ tradițiile bĕtrânului inconjurat de uă numerósă familiă de care este adorat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

VI.

Urmările unei visite și uă intêlnire intre doi amicĭ.

I.

Au trecut șése lunĭ dela prima și ultima visită a Dómnei Zulma Firiceanu făcută lui Radu Nópteș, in acest spaciu de timp Radu altă dată atât de curios de tot ceea-ce sĕ ḑice, de tot ceea-ce sĕ face, fórte rar a fost vĕḑut prin lume. Amicĭi sĕi chiar spre a-i putea vorbi, eraŭ avisaṭĭ să-l caute la Ministeriŭ, căcĭ cu excepṭiune de câte-va serĭ petrecute in familia Armileanu sau la teatru, tot timpul ce ocupaṭiunile sale îĭ lăsau liber, îl sacrifica frumósei femei, sacrificiu adus și de dênsa, care mai prefera a remâne ḑile intregĭ in cabinetu-'i secret cu zăvorul la ușă ne mai fiind pentru niminĭ altul visibilă de cât pentru Radu, incât eleganṭiĭ seratelor și ai balurilor furĕ in adevĕr uimiṭĭ de absenṭa aceleia care făcea fala lumei faṣionabile și nu ararc-orĭ s'au perdut pariurĭ insemnate de familiariĭ óre-când ai Zulmei pentru-că nu au putut pĕtrunde in sanctuarul in care s'a retras de ochiĭ indiscreṭĭ ai amicilor sĕi, acéstă femeiă sub a cărei influenṭă și farmec mulṭĭ ș'au fost perdut orĭ-ce voinṭă. —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Mai cu séma era uimit și neconsolat D-l S. Relescu, unul din acei ómenĭ fără vêrstă, carĭ in ciuda timpului, sub ninsórea capului ce le-a albit pĕrul, rĕmân tinerĭ de inimă, tinerĭ de cugetărĭ și tot d'auna increḑĕtorĭ in stéua amorului.

Cu tótă etatea sa in-aintată care putea fi intre 65—75 anĭ, D-l Relescu, poreclit și Umbreluș dela umbrela ce nu'i lipsea nicĭ uă dată, servindu-'i érna contra ploiĭ și vara contra sórelui, era adînc uimit și ne-consolat de disparațiunea Zulmei, fu insĕ și indignat pĕnĕ in suflet când in ḑiua de trei-spre-ḑece Septembre adică după uă sĕptĕmână intrégă dela visita Zulmei la Nópteș, ne mai putênd-'o nicăiri vedea, fĭ scrise, dar scrisórea 'i fu in-apoiată ne deschisă; lui, care făcuse atâtea sacrificiĭ, lui, care îșĭ deschisese inima pĕnĕ in cele mai adîncĭ indoiturĭ pentru Zulma și care sĕ legăna in cea mai complectă siguranță ce ilusiunile sale senile 'i constituiserĕ ca uă pavăză contra rivalilor; lui i sĕ inapoiase scrisórea! Era dar tras pe sfóră!

Éccĕ pentru ce fu nu numai uimit, dar și indignat pĕnĕ in suflet D-l Umbreluș. —

II.

Trecuse ḑicem șése lunĭ ḑi cu ḑi dela disparițiunea Zulmei pentru eleganțiĭ Bucurescilor și pentru Umbreluș. Lumea a cărei mare virtute este de a uita tóte, o uitase aprópe cu desăvîrșire și Umbreluș sĕ consolase. In acéstă epocă intr'uă séră, intre orele 6 și 7, Radu, care mergea spre casă cu pașĭ grăbiți, în dreptul Episcopieĭ fu acostat, apoi imbrățișat cu căldură de către un oficer.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Era Maiorul Athanasie Rămulcescu, amicul, am putea dice fratele de cruce al lui Radu pentru-că de și mai in etate, era ună așa de mare simpathiă, ună uniformitate de vederĭ atât de perfectă intre dênșiĭ, in cât nicĭ un nor nu a venit vre odată sĕ turbure iubirea, atașamentul ce sĕ născuse intre ei în tot cursul de trei anĭ de când făcuserĕ cunoscință. —

Rămulcescu avea ună afecțiune quasi părintéscă peutru tênĕrul sĕu preten considerându-'l ca pe un frate mai mic, de care dator era să ingrijéscă, iar Radu avea pentru dênsul atașamentul, considerațiunea ce are un frate mai mic pentru un frate mai mare.

Éccĕ dialogul ce urmă intre acestĭ doi prietenĭ, dupĕ ce incetarĕ imbrățișerile, aceste semne esterióre de iubire, de carĭ uniĭ ómenĭ sĕ sciu servi spre a'șĭ masca tocmai sentimente contrariĭ:

— Athanasie. Binc te-am găsit Radule, te caut de trei ore! Rĕu iubitule, rĕu de tot, mi sĕ pare că adĭ nu ai fost nicĭ la cancelariă și e deja sĕră!

— Radu. Bine ai venit scumpul meu, crede că sunt mâhnit că nu m'aĭ găsit acasă ca sĕ nu te ostenescĭ căutându-mĕ. Dar nu'mĭ spui ce causă importantă te aduce tocmai dela Iași?

— Ath. Ună causă prea importantă, nu sĕ póte mai importantă; inchipuesce-'țĭ că tot ce am mai scump este aprópe să piară.

Am venit cu tótă mulțumirea ca să fac tot ce'mĭ va fi cu putință spre a evita rĕul. —

— Radu. Trebue să fie ceva prea serios dacă pe D-ta, omul impasibil, apatic pot dice, te a adus pĕnĕ la Bucurescĭ. —

— Ath. Da, in adevĕr și dacă țiĭ la amiciția mea 'mĭ ai face un serviciu vecĭnic neuitat, convenind să viĭ cu mine pĕnĕ la Iașĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Radu. Din tot sufletul, sunt gata a te insoți la minut, dupĕ ce insĕ voiu vedea pe ministrul spre a'mĭ cere un concediu ce de sigur nu'mĭ va refusa, pentru-că am cuvinte de a crede că ține mult la mine. — Spune'mĭ dar, pentru mai puțin sau pentru mai mult timp voiescĭ ca să te jenez cu ființa mea, ca să sciu câte ḑile de concediu să cer. —

— Ath. Pentru cât ai putea mai mult, atât mai bine, dar spune'mĭ ai prânḑit, căcĭ drumul 'mi a făcut uă fóme de Tătar. —

— Radu. Nu.

— Ath. Aidem dar!

— Ath. Și vorbescĭ serios Radule că o să viĭ cu mine la Iași?

— Radu. Ce mai intrebare! negreșit că viu și la marginile pămêntului dacă vrei!

— Ath. D-ḑeu fie lăudat, sunt mulțumit acum ca nicĭ uă dată.

— Radu. Vorbescĭ in enigme. Te rog esplică-te și pentru-ce creḑĭ că nu aș putea să viu?

— Ath. Pentru-ce? Pentru-că eștĭ in cursa cea mai grozavă, iubite Radule.

— Radu. Eu? Te inșelĭ!

— Ath. Nu, nu mĕ-'nșel dar póte âncă nu e prea târḑiu.

— Radu. Âncă uă dată îțĭ ḑic că vorbescĭ enigmatic și te rog să te esplicĭ. —

— Ath. Cu tótă inima, dar mai întâi să intrăm la birtul acesta să mâncăm.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

III.

Radu. Acum te rog esplică-'mĭ.

Ath. Stăruescĭ?

Radu. Negreșit!

Ath. Eu credém că e mai bine să vorbim pe drum.

Radu. Te rog cât mai grabnic.

Ath. Citesce astă Epistolă.

Ploescĭ 17 Aprilie 186y.

Iubite Frate!

Permite-mĭ ca in ultima óră a vieței mele să vorbesc cu D-ta încă puține vorbe; sciu, recunosc adĭ tótă grozăvia conduitei mele; înțeleg durerea adîncă ce a trebuit să'țĭ causeze purtarea mea așa de nesocotită.

Aceste dise, te rog din profundul inimei ca sĕ mĕ ierțĭ.

Nu rĕutatea, căcĭ sci că te-am iubit, nu rĕutatea, dar necxperiența m'a impins in abisul din care in puține dile, dacă nu ore mórtea mĕ va scăpa, te rog să credĭ că in agonia in care mĕ găsesc singura mea mulțumire ar fi să sciu că te-ai convins că aș fi fericit numai lângă D-ta. Vei sci că mor departe de aceea pentru care am nesocotit consiliile D-tale. Sunt in casa familiĭ amicului meu N. Merilianu și mĕ simț bine scriindu-țĭ, cu atât mai mult că prin acésta îțĭ fac un serviciu.

Vei sci că amicul D-tale cel mai intim, D. Radu Nópteș a căḑut in cursa acelui demon cu chipul de angel. Póte încă să nu fie prea târḑiu a-'l smulge din abisul din care nu a fost putință să scapĭ pe nenorocitul D-tale frate care te sărută.

Alecu.

— Radu. Și dar ostenéla D-tale n'a avut alt obiect de cât pe mine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Îți sunt fórte recunoscător. Nu cer nimic dela D-ḍeu de cât ocasia ca să pot a te convinge de tótă recunoscința mea —

— Ath. Să nu mai vorbim d'acésta. Te intreb pot âncă compta pe promisia ta!

— Radu. Negreșit am perdut increderea D-tale căcĭ acésta nu e prima intrebare ce-'mĭ facĭ in acéstă causă!

— Ath. A respunde prin perifrase este a'și ascunde cugetarea, a ḍis óre-cine și mi sĕ pare că nu a greșit!

Respunde-'mĭ francamente plecĭ cu mine?

— Radu. Chiar la moment dacă eștĭ gata dar permite-'mĭ să te-'ntreb ce s'a făcut scumpul nostru Alecu?

— Ath. Vei sci tot ce doresci despre el dupĕ ce vom eși in céstă atmosferă infectă a Bucurescilor.

A dóua ḍi, dupĕ intêlnirea celor doi pretenĭ, la ora cincĭ a. m. un cărucior de poștiă conducea pe drumul Ploeștilor, cu iuțéla vêrtejului pe ambiĭ amicĭ.

Ḍiua sĕ arĕta a fi frumósă.

Radu era bine dispus și intreținea pe amicul sĕu cu diferite istorisirĭ.

Amicul sĕu mai in etate de cât dênsul adora insă pĕnĕ la respect pe Radu și din causa naturelului generos al acestuia și mai cu sémă din causa in-altei inteligențe cu care era dotat.

El tăcea și numai din când in când îl intrerupea pentru a'i face câte uă intrebare și pentru a'l strînge la pieptul sĕu. —

Pela opt ore ei apropiaŭ de Ploescĭ.

— N'am cuvinte pentru a mulțumi lui D-ḍeu ḍise amicul intrerupênd șirul vorbirei lui Radu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Nu pot înțelege pentru ce dicĭ acésta?

— Pentru-că mĕ insoțeștĭ.

— Așa dar m'ai crĕdut in grozav pericol?

— Așa de grozav, in cât nu sĕ póte inchipui ceva mai rĕu!

— Am mare dorință să sciu cum îțĭ explici acésta? Póte mĕ crĕdĭ prea copil!

— Nu, nu te cred copil, dar etatea ta este mult mai fragedă de cât a acelora carĭ au perit prin acea femeeă.

A sĕ juca cu focul este uă temeritate.

— Mĕ costă, dise Radu amicului sĕu, că nu mĕ cunoscĭ âncă de-plin.

Printr'aceste vorbe nu crede că voesc a diminua câtu-'șĭ de puțin iubirea mea pentru D-ta, căcĭ sentimentul care te-a adus uă distanță așa de mare, credêndu-mĕ in pericol, in adevĕr este un sentiment demn de tótă iubirea unui om onest, insĕ 'ți-o mai declar, mĕ costă a nu fĭ âncă pe deplin cunoscut de amicul meu. —

— Póte sĕ fiu și greșit, respunse amicul lui Radu, insĕ nu-'mĭ vine a crede. Posibil că imaginațiunea ta îțĭ presupune forțe mai colosale de cât le ai in realitate.

In tot casul repet, este uă temeritate a sĕ juca cine-va cu focul. —

— Modestia nu mĕ iartă a te contrădice, îmĭ permit insĕ, in ast cas să te 'ntreb cum îțĭ pare că te-am insoțit cu atâta grabă.

— Să vorbim deschis, Radule, cred că relațiile tale cu acea femeiă nu au ajuns âncă in stadiul acela in care mĭ-am inchipuit eu la primirea epistolei fratemeu Alecu, și astfel îmĭ explic numai că mĕ insoțeștĭ.

Mĕ bucur insĕ din tot sufletul de acésta, pentrucă amorul acelei femei a fost fatal pentru toțĭ câțĭ au cunoscut-'o.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Vei sci amicul meu că ești înșelat, am cunoscut pe deplin p'acea femeeă.

— Și plecarea acésta cu rapiditate nu'ți aduce nicĭ uă căință?

— Nicĭ una!

— Atuncĭ te felicit din tótă inima și voiu recunósce de adĭ in-ainte că-'mĭ ești superior nu numai in inteligență și sciință, dar și chiar in tăria de caracter.

— Felicitarea Dumi-tale îmĭ este indoit scumpă, căcĭ ea presupune acelei femei cualităților fatale, și dacă modestia mea ar lipsi, mândria mea ar fi fórte flatată.

— In adevĕr nu greșescĭ. Aceia femeiă posedă cualităților fatale și cu tótă silința ce'mĭ dau nu pot înțelege purtarea ta.

Te admir adĭ, îmĭ e témnă insĕ să nu te perd mâne. Presupuiŭ că cunoscĭ óre-cum viața trecută a acelei femei.

— Da! o cunosc in parte.

— Atuncĭ îți promit eu a ți-o face cunoscută in detaliu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

VII.

Uă visită la un Călugĕr.

La nóĕ ore și jumătate cei doi amicĭ intrarĕ pe bariera Ploeștilor, Rămulcescu devenind din ce in ce mai sumbru cu cât in-aintaŭ in oraș. Traserĕ la Hotel Europa, iar după ce dejunarĕ, eșind din Hotel Rămulcescu făcu semn unei birje in care sĕ urcarĕ și birja apucà drumul Bucurescilor, insĕ după vre-uă dóe-ₔecĭ de minute coti la stênga și âncă după vre un sfert de oră intrà intr'uă curte. Erau la mănăstirea Ghighiu. —

— Ce ₔi admirabilă, ₔise Radu amicului sĕu, după ce sĕ coborârĕ din trăsură; ce bine ai făcut că mi-ai procurat ocasia de a vedea locurĭ ce nu mai veₔusem! Sci că are măreț aspect Ghighiu! Veₔĭ câte erorĭ comite omul adesc fără scire! In scurta mea viață sci că am combătut pe cât am putut instituțiunea călugăriei și după pericolul in care vĕₔ că eram, sci că era posibil să mĕ retrag la uă mănăstire!

Radu vorbea ast-fel spre a mai inprăstia tristeța in care sĕ adîncise din ce in ce mai mult amicul sĕu. —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Îmĭ pare ciudată gluma ta Radule, respunse Rămulcescu, cu atât mai mult că suntem aprópe de locuința acelui famos Iraclie care, sunt abia doi anĭ când făcea atâta furóre in Bucurescĭ și din causa acelui demon de care 'mĭ place sĕ cred că eștĭ scăpat, astădĭ sĕ găsesce aicĭ in mănăstire, in chiliă acea miserabilă mai mult intr'uă stare de idiotism. —

— Mai indatora prea mult, ḑise Radu amicului sĕu, dacă ai voi sĕ-'i facem uă visită. —

— Eștĭ in tóte prevenitor, respunse Rămulcescu, ótă pentru-ce ținu la tine ca la sufletul meu, tot d'auna mergĭ in-aintea dorințelor mele, s'ar ḑice că ai darul d'a citi in inima mea și ambiĭ luarĕ poteca spre chiliile Călugărilor.

Dupĕ câte-va minute Rămulcescu bătu la ușa unei chiliĭ.

— Intră, respunse uă voce debilă. —

Ușa sĕ deschisă și cei doi amicĭ sĕ vĕḑurĕ față in față cu un om slăbit cu desăvêrșire. Dupĕ fisiognomia sa ar fi ḑis cineva că este uă umbră ce abia 'și-a părăsit mormêntul.

Când cei doi amicĭ intrarĕ, călugărul păru a ascunde ceva la capul patului sub perne.

— Bine te-am găsit Părinte Iosife, sĕ exprimă cel mai bĕtrân dintre călătorĭ.

— Bine a-ți venit Domnilor, respunse uă voce ce părea că vine de sub pământ; ședeți mĕ rog! —

Călugĕrul examină cu multă atențiune pe călătorĭ și ca cum uă ideă neplăcută 'iar fi străbătut cugetarea adresându-se celor doi amicĭ, mĕ rog, cu cine am cinste, intrebă el.

— Nu mĕ mai cunoscĭ, Părinte Iosife, respunse cel mai bĕtrân din visitătorĭ!

Nu e de mirat, căcĭ nu ne-am veḑut de cincĭ anĭ. Sunt Athanasie Rămulcescu. —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— O! scumpe prietine, vino in braçele nenorocituluĭ tĕŭ coleg de şcólă, intrerupse călugĕrul. Eĭ sĕ imbrăcişarĕ cu multă afecţiune. —

— Dar tênĕrul? Nu cumva e frate-tĕŭ Alecu?

— Nu scumpe Iraclie, Alecu nu maĭ este! Sûnt dóuĕ luniĭ astădĭ de când fratele meŭ a fost depus in veciĭnicul locaş! —

— Şi mĕ rog ce bólă teribilă a putut doborî p'acel robust june in flórea etăţeĭ sale?

— Uă fatală bólă, iubite Iraclie, care a făcut şi alte victime.

— Dar tênĕrul nu'mĭ spuĭ cine este, vre-uă rudă póte?

— Este singura mea consolare, respunse Maiorul; Domnu Radu S. Nópteş, cel maĭ intim amic al meŭ.

— Şi pĕnĕ unde mergeţĭ mĕ rog? Orĭ numaĭ aţĭ venit sĕ visitaţĭ acest sânt locaş. —

— Mergem la Iaşĭ unde sûnt cu Regimentul si . . .

— Şi aţĭ avut curiositatea să mĕ vedeţĭ, ḑise călugĕrul intrerupênd pe Rămulcescu. —

— Ba am avut dorinţa de a te imbrăçia şi a te face cunoscut amiculuĭ meŭ Radu.

— Mĕ bucur din suflet de astă afecţiune. Credém că amiciĭ meĭ m'aŭ uitat!

Insĕ sûnt vesel că tot îşĭ maĭ aduce aminte câte unul de nenorocitul Iraclie; la ce pot insĕ fi bun amiculuĭ D-tale? ce póte câsciga mĕ rog un tênĕr dela un infirm călugĕr?

— Póte câsciga prea mult, ḑise Athanasie, cu un accent grav. Nu te supĕra amice, dacă 'ţĭ voiŭ spune că femeea care a băgat pe frate-meŭ in mormênt, care a făcut să te călugĕrescĭ, are săgeţĭ pentru amicul meŭ şi aş dori, maĭ indatora mult dacă aĭ arĕta acestuĭ biet şi scump amic, tótă urîciunea, tot sufletul aceluĭ Demon.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Ascultă amice Athanasie, ca să indeplinesc in consciuță aceea ce'mĭ ceri, îmĭ este imposibil alt-fel de cât intr'un singur chip prin care îmĭ indeplinesc și

Călugĕrul scóse de sub pernă un manuscris și-l incredință lui Athanasie.

uă scumpă dorință a mea.

Am scris jurnalul meŭ și ți-l pot incredința dacă îmĭ promiți să-l tipărești óre când, după mórtea mea.

Athanasie promise și după ce conversarĕ câte-va

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

momente, călugĕrul scósc de sub pernă un manuscris și 'l incredință lui Athanasie. —

Cei doi amicĭ îșĭ luarĕ apoi adio dela nenorocitul și eșirĕ.

După ce s'au intors in oraș, urcânduse in salonul ce ocupaŭ, — pĕnĕ sĕ soséscă căruciorul de poștiă, dise Athanasie cu uă voce solemnă, intinḑênd lui Radu manuscrisul călugĕrului, socotesc că nu avem ceva mai bun de făcut de cât să vedem ce ne spune bietul Iraclie.

Radu îl privi lung și fără a ḑice ceva luà manuscrisul, îl observà puțin pe când sĕ așeḑa pe un scaun, manu-scrisul purta titlul de: Jurnalul meu, intórse apoi ântâia fóie si incepu a citi astfel:

In viața mea nicĭ uă dată nu mi-a trecut prin gênd de a scrie vre-uă carte. Acum mĕ veḑ pus in posițiunea de a scrie uă carte și âncă ciudată. Scriu viața mea. Acésta o fac nu din presumțiune, sau debilitate, dar pentru a'mĭ face singur diagnosa unei patimĭ ce mĕ mistuesce — și in óre care speranță că va servi drept un talisman pentru acei ce s'ar găsi in posiția mea. —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

VIII.

Jurnalul Călugĕrului sau Femeia Demon.

Când a rĕposat tatăl meu eram in etate de nóŭ-spre-ḑece anĭ, invețam la colegiul Sântu-Sava, fratele meu era in etate de dóuĕ-ḑecĭ și patru de anĭ. In ḑiua de întâi Maiŭ am primit epistola prin care iubitul nostru părinte ne chema acasă fiind bolnav. Pĕnĕ sĕ ajung, tatăl meu reposase. Țiu minte că am trimis grabnic pe servitorul cel mai credincios al tatălui meu la Bucurescĭ, la fratele meu ca să grăbéscă a veni, căcĭ tatăl nostru nu mai este și eu nicĭ nu mĕ pricepém ce trebuia să fac pentru inmormêntare. Trecuse dóuĕ-ḑecĭ și patru ore dela mórtea tatălui nostru și fratele meu nu mai sosea. Atuncĭ am alergat la un bĕtrân amic al tatălui meu și l'am rugat să stăruéscă pentru a sĕ face cele trebuincióse la ingropare.

A dóua ḑi, pe când conducém la ultima locuință pe cel ce'mĭ dedese viața, servitorul trimis mĕ intêmpină cu uă epistolă dela fratele meu; era sigilată cu negru. Dessigilez și écce acelea câteva rêndurĭ ce sĕ vedéu insemnate cu uă mână nesigură.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Dorite Iraclie, printr'uă fatalitate grozavă mĕ găsesc pe calea scumpului nostru tată! pe dată ce vei aședa la locul odihnei pe iubitul nostru părinte, grăbesce a veni să te mai inbrățișez, dacă nu va fi prea târdiu. Dumneḍeu odihnéscă pe tata. Fratele tĕu

Victor.

* * *

Am stat pĕnĕ ce am așeḍat in pămênt cosciugul cu acela ce iubisem mai mult in lume și la moment am alergat la poștiă; am luat patru cai și urcându-mĕ in carucior, am apucat drumul Bucurescilor.

Când am ajuns la locuința fratelui meu, erau dóuĕspreḍece ore nóptea și pórta era âncă deschisă, ușile asemenea. —

Am sburat pe cele trei rênduri de trepte și intr'un moment eram sĕ fiu in casă. Scomotul ce făcui in alergarea mea, anuncià, sĕ vede, pe cei ce să aflau in camera fratelui meu, căcĭ îmĭ eși inainte doctorul Mawer cu fața lui seriósă și-'mĭ ḍise cu mare ferélă: Dumniata eștĭ póte fratele D-lui Victor? și la respunsul meu afirmativ, adaose, cât sĕ póte sĕ umbli mai incetișor căcĭ acesta 'i este cel dintâi moment de somn de patru ḍile. Am uitat sĕ notez că la primirea epistolei tatălui nostru fratele meu nu era in Bucurescĭ.

Am intrat in casă cu tótă precauțiunea.

M'am așeḍat lêngă pat și privém pe doctorul ce din când in când arunca câte două picăturĭ din sticla ce ținea in mână, pe fruntea fratelui meu care dormea.

Dupĕ trecerea de dóuĕ ore doctorul concedià pe ultimiĭ intimĭ ai fratelui meu ce remăsese cu tóta ora in-aintată și lăsând pe bolnav cu uă femeie bĕtrână ce era de casă, îmĭ făcu semn și trecurĕm in altă cameră.

— Éccĕ, îmĭ ḍise doctorul, ai venit la timp, eu sunt cu desăvârșire obosit! îl vei veghia singur și la

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

prima vorbă ce va pronuncia vei veni să mĕ deștepți, căci vei sci că fratele Dumitale trebue să vorbéscă; de nu va articula nici uă vorbă pĕnĕ diminéță atunci ori ce speranță este perdută!

— Cum doctore, fratele meu nu mai vorbesce? așa dar este in pericolul cel mai iminent?!!

— Așa, așa, replică doctorul, nu mai vorbesce de patru dile.

Lăsai pe doctorul să sĕ dea odihnei și intrai la nenea care dormi pĕnĕ la cinci ore fără a sĕ mișca și fără a da cel mai mic semn de viață, de cât că obrajii la fie-care interval de câte uă oră i-se coloraŭ cu diferite colori.

La cinci ore și cinci minute, nenea scóse un răcnet de leu; alergai la doctor și îl sculai. A vorbit, a vorbit îi disei!

— Ce a dis mĕ, intrebà doctorul?

— Nu pot sci căci mai mult a fost un răget decât uă vorbă. — Doctorul veni cu tótă graba și dupĕ câteva momente de observațiune scrise uă rețetă, pe care o dusei singur la spițerie, pentru a nu mai perde timpul sculând servitorii.

M'am intors grabnic și doctorul luà sticla și deschidĕnd gura bolnavului îi versà medicamentele in gură. Cinci minute in urma acestei operațiuni un fel de mișcare convulsivă să născu in tot corpul bolnavului. Acésta mișcare ținu ca trei secunde și abea muschii să liniscire și frate-meu scóse un răcnet bine articulat insĕ cu atâta tărie că ne-am speriat și eu și doctorul.

— Zulmico, mor! éccĕ strigătul fratelui-meu.

— Mor Zulmo! urmà un al doilea strigăt și mai teribil de cât cel d'intâi.

— De ce sĕ morî Victore, respunse doctorul cu un glas prefăcut, când vedî că sunt lĕngă tine?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Nu, nu, tu nu ești Zulma mea, urmă bolnavul aiurând, vocea Zulmei mele o recunosc din mii și milióne! Vocea ei este ca a angelilor, dar inima ei este rea; O! rea de tot, căci mĕ scie că mor și nu vine nicĭ să mĕ vază! Și dóuă șiróe de lacrimĭ pornirĕ din ochiĭ nenei!

— Nene, iubitul meu, am venit și D-ta nu'țĭ deschidĭ ochiĭ să vedĭ pe frățiorul D-tale și voiam a mĕ apropia de nenea.

— St, făcu doctorul! nu cumva să te apropiĭ căcĭ e in pericol d'așĭ pierde rațiunea, dacă l'ai atinge acum. Promite-ĭ că-ĭĭ aducĭ pe Zulma.

— Dar cine e Zulma, doctore?

— Îțĭ voiu spune!

— Tu ești, iubite Iraclie. o! bine că ai venit să te mai vĕd in-ainte d'a muri. Sîrman frate, o sĕ rĕmâi singur, fratele-teu sĕ va duce să ajungă pe cel ce ne dete viața!

Și lacremile nu incetaŭ de așĭ face loc pe fața palidă a fratelui meu.

Uă trăsură să audi trecênd pe lângă pórtă.

— Vedĭ, strigă fratele meu, vedĭ Iraclie dacă vine Zulma mea! vedĭ să nu i sĕ intêmple ceva iubitei mele! A! dacă aș fi stăpân pe firmamentul unde stelele rĕspândesc frumusețea lor, aș asvârli acel firmament ca uă haină netrebuinciósă pentru ca să trăiesc lângă Zulma mea și ca nu vine nicĭ să mĕ vază!

— Ce amor, Dumnedeule! și ce femeeă fără suflet trebue să fie acea Zulmă, îmĭ inchipuém eu!

— Domnule Victor, dise doctorul, nu e Zulma, dar fratele Dumitale sĕ va duce să o aducă, vroescĭ?

— Da, da, să mergĭ Iraclie, să spui Zulmei că mor, să vie sĕ o audĭ numai uă dată âncă și voiu binecuvênta-o chiar murind. Dicênd acestea cuvinte, frate-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

meu își deschise ochiĭ, mĕ privi cu tristeță și aruncându-'și privirea imprejurul sĕu, răcni teribil: Zulma, Zulma, nu e aci, lângă mine, să mor dar!

Pericol, murmură doctorul! mergĭ grabnic la Dómna Zulma Firiceanu, podul mogoșóe Nr. x. și rógă-o să scape pe fratele Dumitale! Ea singură mai póte ceva!

* * *

M'am pus in trăsură, visitiu frate-meu scia locuința. Când am ajuns erau șépte ore diminéța. —

Porțile erau inchise. Am stat pĕnĕ la orele opt la pórtă, când uă servitóre veni și deschise uă uscióră și mai iute de cât ai putea adresa uă vorbă să făcu nevĕdută. Cinci momente dupĕ deschiderea usciórei vedui pe un bărbat deschidênd ușa și apucând spre drépta mea. L'am cunoscut, era Domnul Măritescu. Dupĕ ce sĕ depărtă îmĭ luai curaj și mĕ dedei jos din trăsură. Deschisei uscióra și intrai. Dupĕ ce m'am urcat sus, am stat să vĕd pe cineva ca să intreb dacă stăpâna casei s'a sculat. Nu vedui însĕ pe nimenĭ.

Atuncĭ aducêndu-'mĭ aminte de trista posițiă a fratelui-meu îmĭ luai inima in dinți și bătui la uă ușă.

— Cine e acolo? intrebă uă voce plină de dulcéță.

— Dómnă, ĭĭ dișei, un nenorocit doresce a vĕ vorbi pentru a vĕ cere un ajutor.

— Lăsațĭ Domnule, pe ómenĭ să sĕ odihnéscă — ajutor pe timpul ăsta!? . .

— Dómnă, permite-ți-'mĭ dóuĕ vorbe! Vĕ cer un ajutor pe care numai Domnia-vóstrĕ îl puteți da.

— Eștĭ fórte indiscret Domnule, și te poftesc să ieșĭ, respunse vocea.

— Dómnă, este vorba de viața unui om, este vorba de viața fratelui-meu.

— Cine e fratele D-tale?

— Este Victor Vădulescu. E in delir Dómnă de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

patru ḍile și doctorul mĭ-a ḍis că fără Domnia-ta totul este sfîrșit!

— Doctorul trebue să fie un mare nătărĕu Domnule!

— Pentru numele lui Dumneḍeu, Dómnă, indură-te de fratele meu; inchipuesce-ți că abea de câteva ḍile bĕtrânul nostru tată a murit și fratele meu pentru Dumnea-ta, nu a mers nicĭ măcar la ora morței!!

— Domnule, prea sunteți indiscret! îmĭ este imposibil cu tótă buna mea voință ca să viu acum, diséră póte!

— 'Mĭ promiteți cel puțin că veniți diséră?

— Am ḍis, replică vocea cu un aplomb ascuțit.

Acésta fu tótă isprava mea lângă Zulma; m'am intors a casă sdrobit. Pe frate-meu l'am găsit in agonie; sîrmanul doctor îșĭ didea tóte silințele insĕ era cu totul conscernut. —

— Frate iubite, șoptiĭ la urechea nenei, Dómna Zulma este bolnavă, dar cu tóte acestea mĭ-a promis că peste dóuĕ ore va veni. Acéstă promisiune făcu atâta intipărire sîrmanului meu frate, in cât uă reacțiune fericită nu intârḍie a sĕ manisfesta și medicul îmĭ făcu semn că putem spera.

Cu câtă frică nu observam cele mai minime mișcărĭ ale fratelui-meu? Câtă bătaiă de inimă nu am avut inchipuindu-'mĭ că cele dóuĕ ore trecênd, fratele-meu nu va voi să créḍă că Zulma mĭ-a promis?

Din fericire insĕ, el sĕ liniscea pe fie-ce moment și după trecerea de uă jumĕtate de oră adormi și somnul sĕu ținu pĕnĕ la cincĭ ore. —

— A trecut dóuĕ ore Iraclie, fu cea d'intâi vorbă a lui!

— Da nene, insĕ abia cât a trecut și sunt incredințat că trebue să soséscă! Ḍicênd aceste vorbe frate-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

lui meu, am și plecat pentru a ruga din nou pe Zulma să aibă bunătatea a veni și tot d'uă dată să-'i fac cunoscut câtă influință binefăcétóre a avut asupra fratelui meu promisiunea sa.

Expresiunile îmĭ lipsesc pentru a descrie starea mea când ajuns la Zulma, servitórea îmĭ făcu sciut că stăpână-sa plecase la dóuĕ ore la moșiă.

Dacă cerul ar fi căḑut asupra mea mĭ-ar fi făcut mai puțin rĕu. —

Iritațiunea sufletului meu ajunse la culme; am voit să intru in camera Zulmei, mi sĕ părea că am dreptul la acésta; camera era incuiată. Am spart ușa, atâta țiu minte și nimica mai mult.

La 18 Maiŭ m'am deșteptat. Eram in patul fratelui meu. Doctorul sĕu curant era la capul meu. Trei ḑile in urmă, adică la 21 Maiu mi s'a spus că nenea murise, că pe mine mĕ adusescrĕ servitoriĭ Zulmei leșinat și plin de rănĭ.

185x Noembrie 12.

Pĕnĕ aci sunt reminiscințele mele trecute, cu ḑiua de aḑĭ voiu urmări moment cu moment patima teribilă ce să desvălesce in sufletul meu, pentru acea femeeă fatală. Da, simț că eștĭ fatală Zulmo! Și cu tóte acestea inima mea este pĕtrunsă de teribile săgețĭ, din momentul vederei tale. Pentru ce am vĕḑut'o o! Dumneḑeule? Sunt convins că eștĭ o lumină oribilă o! Zulmo, la ale cărei flacărĭ sîrmanĭ fluturĭ ca mine mulțĭ s'au ars și au murit; Vĕḑ că și eu voi avea aceéșĭ sórte, dar cum să fac Dumneḑeul meu? Ficațiĭ mei sĕ topesc! sufletul meu e numai văpaiă. Inima-'mĭ arde; capul mĕ apasă cu greutatea unui munte. Vederile mi sĕ inpaejinéză; sunt óre nebun? Da, sunt nebun și voiu deveni criminal dacă nu voiu fi lângă sînul tĕu. — Zulmo!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

O! Zulmo, tu ești ua scênteiă din focul Iadurilor, scênteiă pe care Satan a asvărlit'o pe pămênt pentru a arde creațiunea lui Dumnedeu.

Noembrie 13.

Am vědut'o a séra la bal, la Domnul Ionicescu. Era veselă ca tot d'auna, insě prin veselia ei părea a pětrunde un mic nuor de melancoliă; curiósă femeiă! Extraordinară femeiă! Ca să fiu putut crede nicĭ uă dată! Nicĭ in visele mele n'am putut să-'mĭ permit speranța care mi-a dat'o ea. Nu sciu ce trebue să gîndesc! Póte nu mě cunósce! In adevěr mi-am schimbat numele.

Numele tată-meu nu 'mi-a fost norocos. Cât am suferit Dumnedeul meu! Am luat numele mamă-mei. Ș'apoi in adevěr m'am schimbat cu totul, sau póte când am rěmas lipsit de cunoscință in casa ei, ea nicĭ nu o fi fost a casă. Intr'alt chip nu pot ințelege acea strîngere de mână afectuósă, acele micĭ și grațióse cochetăriĭ ce 'mĭ-a făcut și carĭ sunt carta de intrare in inima femeeĭ. Acea dulce expresiune: „Sper, Domnule Iraclie, că ședênd mai mult in Capitală, vei avea amabilitatea a nu mě pune la uitare.“ In fine, după ințelegerea mea, după puțina mea petrundere in materiă de amor, cred că pot fi sigur că am insuflat uă adevěrată simpatie Zulmei, dacă plăcerea ce femeile ca Zulma simt pentru câte un bărbat, să póte numi simpatiă. —

Novembrie 24.

Să insemnez aciĭ, pe cât 'mĭ aduc aminte și cu tótă fidelitatea, dialogul ce am avut adĭ cu Zulma, căcĭ singură'mĭ mulțumire este a medita asupra impresiunilor carĭ mi sě intêmplă așa de rar, după atâtea nenorociriĭ ce m'au lovit. Am fost să'mĭ fac visita cu care mě

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

credém dator dela acea grațiósă invitațiune. Cum m'a vĕdut, s'a sculat cu cea mai intinsă grabă dupĕ fotoliu unde ședea citind, — și intinḑêndu-'mĭ mâna: îți mulțumesc, îmĭ ḑise cu accentul cel mai pronunciat, de bunătatea ce ai avut ca să nu mĕ uiți. Nu sciu pentru-ce adause, nu'mĭ pot da compt de mulțumirea ce am a te vedea. Veḑĭ, Domnule Iraclie, Domnia-ta ai voiajat mult, sciu că poseḑĭ cunoscințe variĭ și frumóse, te rog explică-'mĭ dacă am dreptate, eu creḑ in simpatia reciprocă. Și uite nu mĕ impac intr'acésta cu Domnul Rîulescu, care vrea să'mĭ dovedéscă că nu există simpatiă Dumncalui susține că acea plăcere ce simțim câte uă dată la vederea unei persóne necunoscute, este numai resultatul ilusiunilor nóstre carĭ confundă trăsurile, aerul sau ceva din fisiognomia acelora ce ne-au fost sau ne sunt dragĭ și a căror tip s'a săpat adînc in memoria inimei nóstre. Și nu vrea cu nicĭ un preț să admită că putem avea plăcerea de a privi uă persónă, pentru-că simpatisăm cu dênsa, pentru-că are ceva plăcut de privit, fără veri uă altă pretinsă asemânare cu persóne absente și carĭ ne sunt scumpe. Așa de exemplu: Cunosc pe Domnul Rîulescu d'atâta timp, îmĭ este amic, pot ḑice; îl stimez; dar, dela inceput și pĕnĕ aḑĭ există un fel de repulsiune care mĕ poprescc d'al privi cu mulțumire. Veḑĭ Dumnea-ta când voesc să privesc pe Domnul Rîulescu, ântâi pentru-că am sfială a'l aținta in fața îl iau dela picióre și treptat, treptat pĕnĕ la fisiognomiă. Acésta mi sĕ pare mie, este din causa antipatiĭ ce'mĭ insuflă persóna Domnului Rîulescu. Care e opinia Domnici-tale?

— Ca să fiu laconic, vĕ voiu spune că admit in tocmai fericita Domnia-vóstrĕ părere, cu micul meu adaus și care e: Că intre dóuĕ persóne simpatice veri ce relațiunĭ vor fi nenorocite, fatale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Cum așa, și pe ce'ți bazezi Dumnea-ta acéstă opiniă temerariă? sunt fórte curiósă să aflu căci eu declar mai din-ainte, că sunt diametralmente opusă a acestei părerĭ și mi se pare cu totul inadmisibilă. —

— Pe uă seriă complectă, Dómna-mea, de argumente și pot ḑice mai mult, de probe; și dacă poftiți să vĕ enumer cele mai principale, voiŭ ḑice:

I-a. Pe istoria fabulósă a tutulor timpilor;

II-a. Pe istoria positivă-critică a tutulor populilor și din tóte epocele;

III-a. Pe tradițiunea tutulor populilor;

IV-a. Pe poesia populară-română și chiar p'a celorlalți populĭ.

— Vĕ admir și vĕ declar că nu țiu ca Papa la infalibilitate, la opiniunile mele, prin urmare pot promite a vĕ crede de 'mĭ veți aduce exemple demne de credință, lucru de care mĕ tem cu tóte acestea, pentru-că pĕnĕ aḑĭ v'am admirat cum admirăm sórele din depărtare, dar acum conversațiunea D-vóstrĕ mĕ sdrobesce sub accentul D-vóstrĕ așa de convins. —

— Complimentele D-vóstrĕ îmĭ sunt indoit scumpe pentru-că le creḑ sincere. Exemple dacă doriți pot a vĕ aduce indestule. Am ḑis, întâi: pe istoria fabulósă a tutulor timpilor. Vĕ intreb Orpheu și Euridice, uniți prin cel mai perfect amor, resultat al unei simpatiĭ imense, fost'au óre fericiți? sau că sfêrșitul relațiunilor lor de inimă nu a fost de cât un desastru?

Secundo, am ḑis: Pe istoria positivă critică a omenirei. Exemple putem găsi milióne, dar pentru a vĕ convinge sunt mulțumiț a vĕ face uă singură intrebare. Dintre tóte persónele cariĭ au jucat un rol mare in omenire, găsiți uă singură perechiă, care unită prin simpatiă adâncă, finitul să nu fie fost un desastru? Ce ne spune Istoria despre Antonie și Cleopatra? Ce despre....

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Pentru numele lui Dumnedeŭ, mĕ intrerupse Zulma, incetézĕ dacă nu vrei să mor! Argumentaţiunea Dumitale pare aşa de strînsă, aşa de logică in cât mĕ sfarămă — şi cu tóte acestea, iértă-mĕ să'ţĭ declar că tóte aceste argumente mi sĕ par false, lipsite de fondament!

— Póte, Dómna mea, póte să aveţĭ dreptate căcĭ este ceva infailibil, inima; şi adese prejudicăm prin inimă aceea ce nu putem judeca prin raţiune. Insĕ fie-care e liber pe opinia sa, adevĕrat progres al seclului XIX-a.

— Aşa Dumnea-ta stăruescĭ in opinia D-tale, adause Zulma, după câteva momente de cugetare?

— Negreşit . . . Dómnă, cu uă minimă restricţiune.

— Dumneḑeŭ fie lăudat, ai uă restricţiune, să vedem care e?

— Nu, nu restricţiune . . . . . nu m'am exprimat corect, vrém să ḑic explicaţiune. —

— Să auḑim, intrerupse Zulma cu impacienţă.

— Am ḑis, Dómnă, dacă nu mĕ inşel: intre dóuĕ persóne simpatice orĭ-ce relaţiunĭ vor fi fatale. —

Explicaţiunea consistă in a statua ce inţelegem prin cuvêntul fatal, căcĭ sciţĭ D-vóstrĕ, vorbele au diferite acceptaţiunĭ. —

— Nu m'am inşelat Dumneḑeul meu, exclamă Zulma şi apoi ca şi când s'ar fi căit de acéstă vorbă ce 'i scăpă ca să ḑic aşa fără voia sa, căḑu in profunde reverĭ şi după câte-va momente leşină. M'am apropiat cu tótă sfiala ce incercasem la prima mea intrare in lume, de acea femeeă sub a cărei influenţă perdusem orĭ-ce voinţă şi strêngêndu-'i mâna pentru a mĕ convinge de starea ei morală, vrém să-'i adresez salutaţiunile mele şi sĕ mĕ retrag. Insĕ 'iam atins mâna şi un tremur convulsiv îĭ inimă tóte membrele. Atuncĭ am

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

sunat clopoțelul și cu ajutorul femeeĭ din casă ce s'a presentat am transportat'o in pat și am inceput a o freca cu apă de colonia pe têmple și pe mânĭ. Zulma își reveni peste câte-va momente in simțirĭ și fără ca eu să fiu observat cel mai mic semn, femeia din casă dispăru, atunci ca și când ar fi revenit dintr'uă lungă călătoriă îmĭ dise și vocea ei poseda un timbru de un farmec inesprimabil: Unde sunt, O! Dumnedeul meu, ce s'a intêmplat cu mine! Pentru ce sunt singură!

— Nu sunteți singură Dómnă, indrăsniĭ eu a'i respunde confus de posițiunea mea, ea insă, cu uă privire galeșă și rătăcindă, intinḑênd mâinile-'i de uă albéță de crin spre mine, nu mĕ lâsați exclamà in prada acestei negre singurătăți, ce mĕ omóră! Iam luat mâinile in mâinile mele și 'mĭ puném tótă voința de care eram capabil spre a o linisci prin tot felul de expresiunĭ delicate și pline de interesul ce'i purtam.

Orĭ atracțiunea corpului ei de o frumuseță incomparabilă, orĭ puterea amorului ce simțit'am dela prima vedere pentru dênsa, sau că am fost atras printr'una din acele mișcărĭ indefinisabile propriĭ numai femeilor, de carĭ nu ne putem da compt, când mâinile ei le-am simțit in mâinile mele, corpurile nóstre sau atins, buzele mele au sorbit tóte deliciile raiului dupĕ gura ei plină de nectarul divin.

---

1 Maiŭ 186x.

Trei anĭ in cursul cărora nu am notat uă literă in acest jurnal. Mic interval comparat cu vecĭnicia, dar grozav de mare comparat cu viața omenéscă. Dumnedeul meu, tu ai sădit in inimele nóstre sublimul sentiment al presimțirei. Tu ne-ai dotat cu rațiunea și noi sclavĭ ai pasiunilor nóstre, in loc de a profita de aceste marĭ darurĭ, ne grăbim a usa aceste divine facultățĭ ca

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

in ora supremă când vom simți cea mai mare trebuință, ele să fie tîmpite și nefolositóre. —

Ce eram Dumnedeul meu acum doi ani și ce sunt adi! Alegreța inimei mele s'a schimbat in posomorîre! Forțele fisice și spirituali, in cea mai perfectă debilitate. Flórea junici mele s'a vestejit și cu de tîner port tótă greutatea bětrânețelor viciurilor! Spiritul meu s'a tîmpit! Corpul sě gîrbovesce! Inima mea nu mai are acele altâri divine; sceptisimul ingrozitor a innegrit'o cu giulgiul sěu pîclos și inima mea regretă timpii de cari nu am sciut a mě profita.

Ah! ce bine s'a exprimat nemuritorul Alighieri in divinele exalațiuni ale inimei sale simțibile, că: nu este mai mare durere de cât așĭ aduce aminte de timpii fericiți, fiind in miseriă. Fie viața mea uă lecțiune pentru acei tineri sburdalnici, plini de foc și forțe carii sě avêntă pe scena lumei nu cu indestule principiuri in sângele lor. Am fost criminal și sunt resplătit; am meritat resplata și nu cârtesc! Dorința-'mĭ cea mai fierbinte, unica mea dorință este ca viața mea să fie ca uă tristă dar salutară lecțiune pentru cei ce vor citi acest jurnal.

Am fost criminal aliindu-mě cu femeea care a omorît prin nepăsarea ei pe un frate iubit. Am fost criminal neținid compt de presimțirile inimei mele; am fost criminal despretuind rațiunea cu care puterea supranaturală m'a inzestrat. Voiu fi insě tot atât de zelos, Dumnedeul meu, pentru ca să espiez aceste pěcate, pe cât am fost in a le comite. Tot ceea-ce mai doresc este ca exemplul meu să serve pentru altii.

Ce prăpastiă, ce prăpastiă, Dumnedeul meu! Doi ani am petrecut in acea uitare totală a tutulor virtuților; in cea mai cumplită orbire ce póte nasce viciurile cele mai diavolesci! O! Zulmo! eu nu pot crede nici

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

măcar pentru un moment că finele tĕu va fi alt-ceva de cât un spectacol fioros care va inmărmuri pe spectatorĭ și spectatorĭ vor fi toțĭ câțĭ trăesc in societatea in care tu intindĭ cursele cele mai satanice. Departe de lume, cu tóte acestea, eu nu pot să te fericesc, căcĭ tóte splendorile universului nu vor putea inchide teribila voce a consciinței tale!

Acea voce a inceput a sĕ descepta pentru că am vĕdut notate cu propria ta mână, insemnărĭ carĭĭ m'au umplut de fiorile morței! Ce abis, ce abis! era o ḑi de sâmbătă, a trecut de atuncĭ doi anĭ și jumătate. Eram la Zulma. Ea îșĭ făcea toaleta, hotărîțĭ fiind a merge la teatru in acea séră, eu stam reḑimat de fotoliu și o privém cu nesațiu. Sci, îmĭ ḑise ea cu neingrijire, că mĕ privescĭ prea lung; mi sĕ pare că veri uă căință îșĭ face loc in creeriĭ tĕi! In adevĕr, urmă ea cu un accent grav, amorul la bărbațĭ este numai uă debilă distracțiune și ține abia cât femeea incepe a'ĭ simți flama dogoritóre. Mĕ silém a citi pe lata ei frunte motivul unei atât de straniĭ expectorațiunĭ și isbit de fulgerul unui prepus, îĭ apuc mâinile cu forță în mâinile mele și față in față, cu tremurul gelosiei o intreb: Ce motiv te face să vorbescĭ Zulmo așa de straniu?

Óre flacăra acelui amor fără marginĭ ce 'mĭ-ai inspirat s'a stins cu desăvîrșire in sufletul tĕu?

Femeeă, pentru-ce când simțĭ un moment liniscea in sufletul meu, pentru-ce rescolescĭ uraganul?

— Ciudate ființe mai sunt și bărbațiĭ, murmură Zulma. Spui uă glumă, sau le facĭ o intrebare nevinovată și iată că 'ți-ai găsit beléua! Ḑicĕnd aceste vorbe, ea trecu in salon spre a'șĭ pune pălăria și a'șĭ indrepta nisce perĭ rebelĭ carĭ nu sĕ așezaŭ după dorința ei, cu carĭ tot d'auna avea de furcă câte un sfert de oră când voia să apară in lume, pĕnĕ ce 'ĭ aranja; eu, pe care

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

gelosia mĕ surescitase pĕnĕ la nebuniă, profitaiŭ de absența Zulmei pentru a scotoci in scrinul rĕmas deschis și in care presupunĕm a găsi dovedĭ explicătóre straniei ei expectorațiunĭ. Nicĭ că m'am inșelat, intr'uă gentuliță de marochin albastru, vîrîtă sub un ténc de hârtiĭ, am găsit micul albnm pe care cum l'am deschis m'am incredințat că gelosia mea avea un fondament pentru-că conținea portrete a le cunoscuților adoratorĭ de ai Zulmei și resfoindu-l, vĕdui la fine că conținea note de ale Zulmei cu scrierea ei propriă; fără insĕ a putea prevede că acest album va decide nu numai de amorul meu, dar și de sórta mea, de témă ca Zulma sĕ nu să intórcă mai in-ainte de a'i putea examina conținutul l'am ascuns in busunarul jachetei. — Era și timpul, căcĭ Zulma cu surîsul pe buze veni pĕnĕ in ușa iataculuĭ și-'mĭ dise cu cea mai complectă satisfacțiune, sunt gata, să mergem și in acelașĭ timp caiĭ dela trăsură, doi negriĭ de uă frumusĕță rară, bătéŭ de inpaciență petrile cu copitele lor și'șĭ mușcau zăbalele cu furiă. —

Am condus'o la teatru pĕnĕ in loja sa și apoi arĕtându-i că subit m'a coprins uă indisposițiune de care insășĭ vedea că sufer fără insĕ a'i cunósce causele, spre marea ei satisfacțiune am părăsit'o.

Cum am ieșit din teatru m'am aruncat intr'uă birjă liberă și am dis birjarului cu acel ton ce place acestor soiu de ómenĭ, sĕ mișce. —

In câte-va momente eram la mine, am zăvorît ușile, ordonând feciorului că orĭ-cine ar veni, fie chiar Zulma, să-i spune că nu am intrat âncă.

Am scos cu inpaciență albumul și abia dupĕ câte-va secunde am putut să'l deschid așa de teribil îmĭ tremuraŭ tóte membrele. Și acum când scriu, mâna îmĭ tremură și cu greutate îmĭ servă spre a scrie aceste rênduriĭ. —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

In fine am deschis albumul din care la inceput lipséu mai multe foi.

Pe prima pagină ce exista, erau aședate cinci portrete ale unor persóne dintre carî numai Alecu Firiceanu îmĭ era cunoscut. Fie-care portret era inconjurat cu câte trei crucĭ și numerotat.

Pe spaciul de sub aceste portrete erau scrise cu propria scrisóre a Zulmei aceste litere: m. p. a. ș. p. a. d. v. Z.*)

Observând a dóua pagină uă teribilă săgétă, săgetà inima mea.

Acésta coprindea iarăși cinci portrete de asemenea incunjurate cu trei crucĭ fie-care și numerotate, dintre carî numai cel de sub No. 6 cu care incepea pagina îmĭ era necunoscut, iar cele-l-alte erau, unul al sîrmanului meu frate Victor; al doilea a lui Alecu Rocșăreanu; al treilea al poetului Vasile G. Zvorișteanu; al patrulea a lui Iancu Domicescu. —

Iar spaciul de sub aceste portrete coprindea acelésĭ litere și cu aceésĭ scrisóre ca și cele dintâi.

Am privit cu un fel de iritațiune febrilă unele dintre aceste portrete ale unor fiinte carî mĭ-au fost scumpe și am intors prima fóiă intr'un sentiment de oróre.

Pe a treia pagină cel dintâi portret era al meu, inconjurat cu dóuĕ crucĭ și purtând Nr. 11; al doilea a lui Ilie U .... sub Nr. 12, al treilea a lui Gheorghe F..... sub Nr. 13, al patrulea a lui Costache N..... sub Nr. 14 fie-care inconjurat cu câte dóuĕ crucĭ și pe spaciul de desupt sĕ vedea literile: v. m. p. a. ș. p. a. d. v. Z.

Pe pagina a patra sub Nr. 15 era portretul vĕrului meu Anastase Vădulescu, sub Nr. 16 a lui Gheorghe

*) Morțĭ pentru amor și pentru a da viață Zulmei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

A . . . sub Nr. 17 a lui Iancu Ch . . . . sub Nr. 18 a lui Z. Multișoreanu sub Nr. 19 a poetului Paul Zileșanu fiecare inconjurat cu câte uă cruce, avênd dè desubt scrise acelèșĭ litere ca și cele de pe pagina a dóua. —

Am intors și acéstă pagină din ce in ce mai confus și mai sdrobit.

Pe pagina a cincea neinconjurate de crucĭ și nenumerotate erau portretele egumenului Silivestru Miridopulos, a lui S. Relescu, ai faimosului orator B. C . . . . al artistului Lucian și al pictorului M. X . . . . .

Pe pagina a șésa era uă singură posă representând satirĭ, centaurĭ, dei, femei de uă frumuseță ideală despoiate, unĭ jucând, alțiĭ inbrățișênduse intr'uă promuscuitate infernală.

Pe pagina a șéptea era posa faimóselor curtesane Cleopatra, Aspasia și Safo rîdêndu-șĭ una alteia și invitându-se prin semne misterióse la duelul voluptăței.

Pe paginele opt, nóuă, dece și un-spră-dece am vĕdut grozăviĭ pe carĭ condeiul meu refuză de a le scrie.

Am intors cu disgust și aceste trei foi și uă satisfacțiune inexprimabilă fu cel dintâi sentiment ce incercai cetind aceste vorbe: Notele mele intime.

Copiez aceste note in tocmai dupĕ cum le-am citit

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

IX.

Notele Zulmei.

I.

185x Octombrie 30.

A, are tótă dreptatea neneca! E dulce să fi in relațiă cu bărbați tineri, să-'i facĭ a te iubi cu tot focul, cu tótă ardórea ce dă tinerețea! să sugĭ tot sângele din ei, pentru a te conserva tot d'auna frumósă, tot d'auna tênĕră și când le-ai stors punga și viața, tot d'auna uă femeeă de spirit găsesce pretextul de a să desface de amantul ei. Dar móre, dar in-nebunesce; și ce pasă luminărei că fluturiĭ să ard și mor la flama ei?! . . .

Zulma.

185x Noembrie 2.

Pe ḍi ce trece tot mai mult mĕ incredințez că mare cuvênt are neneca!

Ce sublim este amorul când îl sorbĭ din diferite cupe una mai grațiósă de cât alta. Cât de incântată am fost aḍĭ lângă Victor! Acesta in adevĕr este scla-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

vul amorului. Ș-'a scos dintele pentru a'mĭ dovedi că mĕ iubesce! 'Iam ḑis: voiu fi sigură de iubirea ta când îțĭ vei scóte un dinte. Care, mĕ intrebà? Il 'am arĕtat și peste uă oră și-'l scosese. Acesta sĕ vede că mĕ adóră. Cinceĭ miĭ galbenĭ partea lui din averea părintéscă mi 'ia adus! sunt sigură că nu va trăi mult. A rĕmas sîrmanul numai schelet și ce'mĭ pasă! Mórtea lor este viața pentru mine. Când in acest scump album, vor fi câte trei crucĭ la fie-care portret, voiu fi bogată in tótă puterea expresiunei și tot atât de tênĕră ca și aḑĭ. Z.

185x Noembrie 22.

Da, sunt avută, sunt tênĕră și sunt considerată. Și ce bucurie in ochiĭ nenechiĭ când îmĭ spune cât de mult am perfecționat arta și preceptele ei! Dacă satisfacțiunea ce simte cine-va când i sĕ realiséză dorințele, este fericirea, atuncĭ sunt fericită! Și socotesc că nu intr'alt ceva póte consista fericirea, de cât in realisarea dorințelor; sunt dar fericită, mulțumită nenechiĭ și lui Silivestru mariĭ mei maiestriĭ. — Z.

185x Decembrie 27.

Tot mai rar deschid scumpul meu Album, uă dovadă că viața mea este plină; bucuriile mĕ copleșesc. Ce momente delicióse am petrecut a séră cu Iancu! Póte fi óre fericire mai complectă de cât aceea de a deșerta cupa cu divinul nectar pĕnĕ in fund și apoi de a o arunca spre a apropia de buzele tale uă alta tot plină cu uă ambrosiă și mai deliciósă și a o arunca dupĕ ce ai deșertat'o și pe acésta pentru uă alta — și așa in infinit, bucurêndute de noi sensațiunĭ, de noi plăcerĭ, pĕnĕ la extas? Z.

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

II.

186x Ianuarie 5.

Deliciile pe carĭ le-am gustat ierĭ cu ocasia aniversăreĭ nenechiĭ și maĭ cu sémă in cursul serateĭ nu sĕ vor șterge din inima mea de cât cu cea din urmă suflare de viață! Lumea mĕ consideră, deputațiĭ mĕ curtézĕ și chiar Ministriĭ aŭ pentru mine vorbe frumóse, iar Poețiĭ mĕ in-alță la Ceriurĭ.

Sîrmanĭ visătorĭ! dacă aț sci voĭ cum vĕ consider, cât de puțin preț pun pe inșirte-mărgăritele vóstre, ḑeŭ că nu v'aț maĭ pierde timpul, a mâsgăli la hârție!

— Sub acéstă notă este lipită cu gumă nrmătórea poesiă pe care o transcriŭ in tocmaĭ după cum e in album.

La Tine.

Sus p'a Ceruluĭ tăriă miĭ de stele scênteézĕ,*)
Numaĭ stéua viețiĭ mele e 'nvelită de norĭ greĭ;
Viața-'mĭ pasă cu grăbire, pasă ca uă scumpă rază,
Cătrĕ vecĭnica uitare, printre aburiĭ cești rĕĭ!

Viață tristă de uă oră, dute pasă cu grăbire
Și spre cel etern te-avêntă cu ardórea ta de foc!
Căcĭ puçin puçin mĕ costă de a lumeĭ nălucire:
Tot ce simț e suvenirul aceluĭ incântat loc:
Unde buza-'țĭ aromată
Vocea-'țĭ sublim modelată
Invĕțaiŭ ale iubi!

Sper insĕ că veolnicia ce chiar pe Saturn supune
Al tĕŭ foc, a ta iubire, a ta sublimă credință,
Nu le vor mișca vr'uă dată — și că pên' să va repune
Sucul din corpu'țĭ de angel, din intréga ta ființă:

---

*) A se vedea notele dela fine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Îmĭ veĭ păstra suvenirea
Și nu'ți va-'nceta iubirea
Pentru cel ce te iubi!

Ast-fel trec cu liniscire a mundului barieră,
Te voiŭ ascepta cu doru-'mĭ in alt aer, alte lumĭ,
Ș'acolo in incântare repetați-voiŭ a mea belă
Amorul meŭ fără termen — și façiă cu ceresceĭ numĭ:
Martoră D-deirea
Tu veĭ fi etern'-a mea
Ș'i-'ncântarea, fericirea
Nu ne vor maĭ inceta. P. Zilesanu.

Sîrman visionar! Mĕ va aștepta in Ceruri! Călătoriă sprâncenată, dacă ĭi place acéstă călătoriă!

Ce bine m'a sfătuit neneca, sĕ nu mĕ iaŭ dupĕ visătorĭ cariĭ trăesc in ilusiĭ ca și când viața ar fi posibilă numaĭ cu vorbe dulcĭ! Maĭ bine preferam câte-va sute de galbenĭ, saŭ cel puçin uă giuvarica frumósă, de cât aceste expresiĭ late, sfărăitóre.

Sunt de treĭ-deci de anĭ trecuți, lumea insĕ nu'mĭ dă maĭ mult ca 25.

Ce bucuric 'pe neneca și Silivestru, carĭ 'mĭ prorocesc că voiŭ vedea in curênd prosternându-se la piciórele mele pe ceĭ dintâiŭ puternicĭ aĭ ḑilei, și adecă pentru-ce nu s'ar intêmpla acésta, când cel maĭ inteleept dintre ómenĭ, Socrate, era dintre intimiĭ curtezaneĭ Aspasia, niște pigmeĭ in comparație cu acest colos al cugetăreĭ, pentru-ce nu s'ar considera fericiți de intimitatea Zulmeĭ? Să fiŭ eŭ óre maĭ pre jos de Aspasia? Nu cred acésta și pentru a'mĭ dovedi mie insă-'mĭ ceea-ce sunt in staro, voiŭ profita de prima ocasiă de a incătuşa in lanțurile mele pe primul Ministru ce-'mĭ va cădea in mânĭ. Z.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

186x Februarie 27.

De multișor nu am deschis scumpul meu album. Deja cinci s'au dus, numerii șése șépte și 11 sunt p'a-própe de a'i urma și ar face bine. Mai cu sémă No. 11 ar putea să sĕ grăbéscă; patru mii galbeni tocați și trei mii pușĭ de uă parte și el intr'uă stare de schelet, socotesc că sunt destule motive pentru-ca să sĕ grăbéscă a pleca să ție fratelui sĕu de urît. Ĭi voiŭ căuta cértă și e ușor, voiŭ pleca la Silivestru la mănăstire și așa o de mult de când mĕ tot invită! Z.

Aci sĕ termină grozavele note intime pe carĭ leam citit in albumul Zulmeĭ, album din care la acest loc lipsesc șépte-spră-ḑece pagine, carĭ sĕ véd smulse cu violență, căci icĭ colea sĕ mai vede câte uă mică remășiță din foile rupte. Efectul ce a produs asupra intregei mele ființe, citirea acestor spăimântătóre note este inexprimabil. Simțit'am că uă lovire de trăsnet care mĭ-a inecat respirațiunea și mĭ-a intunecat vederile. Fuiŭ nu inmărmurit, acéstă espresiune este prea sérbădă pentru a exprima exact starea mea morală, dar adlitteram sdrobit, nimicit.

In acéstă stare de prostrațiune, care a durat dela nóĕ ore séra și pĕnĕ a dóua ḑi, m'a găsit vĕrul meu Anastase, care s'a speriat de marea schimbare ce sĕ făcuse in tótă ființa mea.

— Dar pentru D-ḑeŭ ce ți-s'a intêmplat vere Iraclie mĕ apostrofă el?

Cuvintele sale avurĕ asupră-'mĭ efectul unei commoțiunĭ electrice, care mĕ scuduĭ in tótă ființa mea. —

Vĕḑuiŭ dulcile ilusiunĭ ale sufletului meu spulberate, credința mea in amorul meu batjocorită, sdrobită.

Mĕ simțiiŭ nenorocit cu desăvîrșire și in adevĕr ce nenorocire póte fi mai mare, mai complectă de cât aceea de a te vedea inșelat, trădat mișelesce de ființa

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

pentru-care ai fi dat ultima picătură din sângele tĕu pentru a'-ĭ evita uă lacrimă, uă neplăcere?

Drept orĭ-ce rĕspuns la cuvintele vĕruluĭ meu, din ochiĭ mei pornirĕ dóuĕ șiróe de lacrimĭ și mâna-'mĭ care era incleștată pe fatalul album, îl lăsà sĕ cadă la piciórele lui. Anastasie îl ridicà și ca prin instinct îl deschise și incepu a-l observa, a-l foileta și ajungênd la notele Zulmei incepu a le mânca cu ochiĭ, atât le citea cu aviditate.

Pentru-ce óre când suferim in tainĕ, când nu avem cui divulga durerea ce ne dobóră, suferința nóstrĕ e mai oribilă, mai aprigă? iar când durerea nóstrĕ e impărtășită de ființele ce ne sunt scumpe, pentru-ce óre suferința nóstrĕ devine mai puçin intensă, mai suportabilă?

Sĕ fie acésta din causa că in realitate durerea nóstrĕ simțită fiind și de un altu se diminuă rĕmâind in inima nóstrĕ uă porțiune mai mică din suferința ce incercăm, sau că egoismul acest demon al sufletelor nóstrĕ să bucură de durerea ce vede născêndu-se in sĕmănul nostru și acéstă bucuriă neutralisând durerea, face să simțim mai puçin suferința nóstrĕ?

Orĭ-care ar fi explicarea acestui fenomen, e cert că cu cât vĕrul meu Anastase devenea mai sumbru, apoi mai trist și in cele din urmă mai desperat, cu atât intensitatea suferinței mele scădea.

Incetul cu incetul óre-carĭ forțe îmĭ revenirĕ, spiritul meu să lumină și deveniiŭ in cât-va stăpân pe simțirile mele, ast-fel că la exclamațiunea, «Oh miserabila infamă, ce scăpă vĕrului meu când parcurgênd notele Zulmei, se convinse in ce satanică cursă și el era căḑut, eu putuiŭ a-l atrage in brațele mele incercându-mĕ a-l consola, cu tóte că insu-mĭ avém mare trebuință de consolare, pentru-că in inima mea rĕmăsese uă rană adîncă care nicĭ aḑĭ după trecere de doi anĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

încă nu s'a vindecat și nu aș putea prevedice epoca când suferințele mele vor lua sfârșit, dacă când-va vor lua un sfârșit, atât de teribilă fost'a lovitura ce am primit.

Numai aceea carii s'ar găsi in posiția mea, vor înțelege că nu e durere mai mare, suferințe mai crude, mai sfâșietóre, mai fără nume ca durerea și suferințele ce am incercat eu! A fi batjocorit și trădat de ființa pe care o adorî pênê la idolatriă, este cea mai oribilă dintre suferințe!

— O, scumpe vere Iraclie, rostí intr'un târdiu Anastase, in ce cursă satanică am căduț!

Pentru-cine sacrificat'am cei mai frumoși ani ai tinerețelor mele? Și un plâns amar îi innecà vocea.— Tóte recriminațiunile acum sunt de prisos îi diseiu eu. Ceea-ce suferi tu, sufer eu indoit pentru-că tu ești mai tênêr și vigórea tinereții este un puternic scut contra durerei. Nu tot in astă posiție sunt eu care am trecut peste anii Juniei și la care durerea și suferințele nu pot fi neutralisate de ilusiunile pe carii nu le mai am și de aspirațiunile carii îmi lipsesc.

Sufletul meu s'a imbrăcat in lințoliul conscernațiunei din momêntul ce am cunoscut sufletul acelui demon și hotărîrea mea este luată. Mê voiu retrage intr'uă Mănăstire pentru a'mi espia pĕcatele unei vieți nesocotite dacă nu criminale, căci am fost sau nesocotit, sau criminal, o prea iubitul meu vĕr, aliindu-mê cu femeea care prin nepăsarea ei a omorît pe un frate iubit, iar tu care nu ai de a-ți imputa de cât uă slăbiciune, vei căuta in studii, in voaj uitarea unei ființe, care nu merită de cât dispreciul sufletelor nobile și generóse ca al tĕu. Îți cer insê un serviciu, prin care póte chiar vei câștiga forțe pentru a uita pe acel demon; îți cer sê rupi masca acelei ființe periculóse societății și pentru acest scop te rog să iei acest fatal

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

album, să cauți a-l pune in scrin la locul său de unde l'am luat pentru-ca dênsa se nu presupue lipsa lui, astfel vei putea urmări noile curse ce va intinde și o vei demasca când te vei simți destul de forte pentru a o face fără pericul pentru tine. Din când in când mĕ vei anuncia și pe mine de resultatul descoperirilor tale, adresându'mĭ epistolele tale la mănăstirea Ghighiu unde chiar in cursul septĕmânei acesteia mĕ voiŭ stabili. —

Anastase îmĭ promise că îmĭ va satisface cererea și inbrăcișêndu-ne cu sinceră afecțiune ne-am despărțit.

Chiar in cursul septĕmânei am luat tóte dispositiunile pentru stabilirea mea in mănăstirea Ghighiu unde am sosit Sâmbĕtă séra și unde m'am călugărit, sunt acum aprópe doi anĭ.

III.

Scriind aceste rênduri cugetarea mea să indréptă asupra trecutului și examinéză cu inparțialitate circumstanțele carĭ m'au condus in acest sânt asil, pentru a găsi marea mea vinovățiă care ar putea legitima teribilele suferințe ce am incercat, dar sunt nevoit a mărturisi in consciință că altă vină nu îmĭ găsesc de cât aceea de a fi iubit cu tot focul unui suflet pasionat uă ființă pe care o credém tot atât de nobilă, pe cât era de incântătóre.

Sciam că Zulma fusese nepăsătóre la mórtea fratelui meu, dar cine putut'ar fi presupune cursele intinse adoratorilor sĕĭ, intre carĭ fusese și fratele meu? Ș'apoi după incetarea din viață a fratelui meu eu am părăsit țéra, absentându-mĕ opt anĭ in streinĕtate, așa că la intórcerea mea când am revĕdut pe acea femeeă fatală la bal la D-nu Ionicescu, trecutul cu nenorocirile sale era pentru mine numai uă slabă amintire, totu-șĭ nu voiesc a-mĭ legitima purtarea care a fost nesocotită

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— căutând cunoscința unei curtezane, care ca tóte curtezanele trebuĭa să sciu că nu póte avea inimă și in acésta consistă erórea mea și și erorile adese au consecințe mai grave de cât crimele chiar. Esemplu viu sunt insu-mĭ eu care am suferit amar consecințele unei erorĭ de tinerețĕ.

Consciința mea e insĕ liniscită pentru-că găsesc că intențiunea mea in alianța mea cu acel demon a fost curată, nevinovată.

Orĭ-cine va citi manuscrisul meu, e rugat prin urmare să nu mĕ oscĕndéscă mai in-ainte de a judeca matur că póte nu s'ar găsi tênĕr care sĕ nu cadă intr'uă cursă intinsă cu uă măestriă diabolică, de cea mai satanică femeiă.

Și voi legiuitorĭ carĭ votațĭ uă sumedeniă de legĭ inutile cugetatațĭ verĭ-uă-dată la femeia care are drept dogmă a jertfi unei religiunĭ infernale cele mai caste ființe, pe cei mai viguroșĭ fiĭ ai Patriei? . . .

IV.

Dupĕ un an și ḑece lunĭ petrecut in cea mai complectă isolare fără nicĭ uă sciință despre rudele și amicĭi mei, pentru-că in tot acest spaciu de timp nimenĭ nu m'a visitat in asilul ce mĭ-am ales și nimenĭ nu mĭ-a scris, adĭ in fine in ḑiua adormirei sf. Ión Evangelistul a anului 186y am avut rara bucuriă de a primi dela vĕrul meu Anastase uă epistolă, prin care îmĭ arată că demonul îșĭ continuă meseria intinḑênd mereu la curse tinerilor fărĕ experiență; că silințele sale de a demasca pe acéstă furiă de cea mai rea speciă a rĕmas infructuóse, pentru-că acelora cătrĕ carĭ s'a incercat ale arĕta adevĕrul in privința ei, l'au luat in bătaiă de joc, taxându-l unĭ de calumniator și alțiĭ de gelos. Tot vechia istoriă a omenirei, lumea vrea să fie inșelată și pe acela care îĭ face bine nu-l iartă nicĭ mort. Dar că in

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ceea-ce îl privesce pe dênsul pot fi asigurat că a scăpat cu desăvîrșire din cursa acestui demon și in acelașĭ timp îșĭ inplinesce promisiunea ce mĭ-a fost dat la despartul nostru, trimițêndu-mĭ in copiă exactă câte-va note intime pe carĭ le-a copiat numai de câte-va ḑile din fatalul album pe care îl așezase la locul sĕu dupĕ recomandațiunea mea.

Trec in jurnalul meu și aceste note in speranța că póte vor folosi acelora carĭ vor avea ocasiunea de a citi manuscrisul meu.

V.

In frontispiciul notelor ce urmézĕ să află, glăsuiesce scrisórea vĕrului meu Anastase, un portret fără cruce și fără numĕr, este portretul junelui Radu S. Nópteș, iar de desubt se vĕd scrise cu uă mână tremurătóre aceste cinci litere: „A. c. c. l. Z..!?“ *)

Iată acum și acele note ce mĭ-a comunicat Anastase. — Iraclie.

186y August 13.

Pentru a dóua órĕ in viața mea mĕ simt nelinișcită in fața unui sentiment de care mĭ-am rîs pănă aḑĭ! Dar ce deosebire colosală intre ceea-ce am simțit in frageda mea etate pentru Constantin și intre ceea ce simț astăḑĭ! Un foc infernal îmĭ dogoresce inima din momentul ce ochiĭ lui marĭ și expresivĭ au intêlnit pe ai mei! Să fie acesta amorul?

O! pentru-ce sórta mea cea bună nu m'a poprit de a merge ierĭ la Șosea?

Vine cineva . . . . Z.

---

*) Amorule ce cauțĭ la Zulma.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

186y August 25.

Ce concurs de circonstanțe nenorocite! Silivestru dosit, neneca bolnavă. Tóte obiectele din mănăstire și giuvaericaua mea ridicate de minister și ca culme a fatalității, acest sentiment indomptabil care mĕ ține intr'uă surescitațiune febrilă, care 'mĭ mușcă din inimă, din suflet; îmĭ agită sângele și 'mĭ produce uă langóre neințelésă pĕnĕ adĭ. Datoria mĕ chiamă la neneca care e bolnavă și acest sentiment mĕ opresce ca să-l mai vĕd pe el! Dar unde? Dar cum? Sciu că este functionar la minister, dar cu ce ocasiă, cum, eu uă femeeă și cu ce pretext m'aș duce să-l vĕd? Și dacă îl voiŭ vedea și dacă mĕ va despreți și probabil că mĕ va despreți, viața mea, O! Dumnedeule, acum simț, acum vĕd cât e de inpură și el e pur, ochiĭ tĕi, da, ochiĭ tĕi o! Nópteș 'mi-au spus acésta! Ce mĕ voiŭ face o! Dumnedeule? Dumnedeule!... Și nu am pe niminĭ, de cât p'uă nenorocită mamă in agoniă. Ce sĕ mĕ fac!....

Z.

186y August 26.

Ce póte fi acésta nu ințeleg! Tóte principiile nenechiĭ, uă rară gréca din fanar, pe carĭ le-am aplicat de la etatea de 15 anĭ nu'mĭ folosesc nimic! Chiar bóla ei, mĕ lasă indeferentă și caut și caut mereu ocasia să'l intêlnesc! Da, Radule Nópteș, dacă când-va vei avea cunoscință de ceea ce sĕ petrece in sufletul meu, vei putea rîde, după cum 'mĭ spunea neneca că rîd toțĭ bărbațiĭ de slăbiciunile femeilor când simt că sunt iubițĭ, vei putea rîde de suferințele in carĭ mĕ tăvălesc, cum sĕ tăvălesce nenorocitul epileptic pe patu-'i de durere! Iadu cu tóte furiile sale îmĭ smacină tóte măruntaiele și focul ce mĕ arde este in tocmai focului gheo-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nei in care am cetit că sĕ svărcolesc nenorociții locuitorĭ ai Tartarului.

Nicĭ un minut de odihnă sufletul meu nu mai are, de când ochiĭ mei a intêlnit ochiĭ tĕi! Lacrimĭ de foc topesc ochiĭ mei și peptul meu sĕ sufócă de dogórea ce mĕ consumă! Ce sĕ fac, ce sĕ fac o Dumnedeule?!

Sîrmanul Paul! acum simț tot adevĕrul sentimentelor sale atât de dulce exprimate prin poesia ce mĭ-a trimis in-aintea morței sale! Și eu nu am demnat nicĭ măcar să merg a-'l consola.

O D-deule, D-deul meu, aibĭ indurare! Z.

186y August 27.

Da, nu mai am puterea, chiar dacă disprețul ar fi resplata acestui amor care mĕ innebunesce mĕ voiŭ duce la dênsul d'a dreptul și 'mĭ voiŭ astêmpĕra cel puțin sufletul cu vederea lui! Am vorbit cu pretena mea Zoe căreia multe servicii 'iam făcut! Mĭ-a spus că 'i are cunoscința, că a fost pretenă cu măsa! Ce fericire pe mine când îl voiŭ vedea. Dar când 'l voiŭ apropia O! Dumnedeule! Z.

VI.

186y August 28.

Ce fatalitate! De trei orĭ Zoe a fost la dênsul și nicĭ uă-dată nu l'a putut intêlni! Și nicăirĭ nu l'am putut vedea. Pare că un blestem mĕ urmăresce! Ce am făcut o D-deule ca sĕ sufer atât?

186y August 29.

D-deule, D-deul meu iartă-mĕ, sau mĕ sdrobesce cu puterea ta. Tu sci, o D-deul meu viața mea și sci că pe niminĭ nu am avut să mĕ indrepteze pe drumul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cel bun. Acea miserabilă pe care o credém de mumă a mea și care numai când a simțit că viața i se stînge mĭ-a mărturisit că ea nu e mumă-mea, că mumă-mea este acea ființă angelică din tabloul ridicat de Minister, tu sci, o D-ḑeul meu, că ea a făcut din mine aceea ce sunt. O D-ḑeule, dă-mĭ putere să auḑ tot ce miserabila mĭ-a promis să'mĭ descopere, sau sdrobesce-mĕ ca să sfîrșesc uă existență ce mĭ-a devenit mai insuportabilă de cât mórtea pe care o doresc din tot sufletul meu! Z.

VII.

186y Septembrie 5.

Da, peste dóuĕ ore mĕ voiŭ duce la el, la isvorul vieții mele! Îĭ voiŭ cere consiliĭ in afacerea obiectelor ridicate de Ministeriu. Îĭ voiŭ arĕta nenorocirea ce plană asupra-'mĭ, cum pĕnĕ in vêrsta acésta n'am cunoscut ce este o mamă; cum am creḑut că acea miserabilă de Aristeia e muma mea! Cum viața mea incepe numai din ḑiua in care — ochiĭ sĕi a privit in ochiĭ mei, când raiul cu tóte deliciile ce limbă omenéscă nu le póte spune, a apărut vederilor mele! Voiŭ face totul ce arta și experiența m'au invĕțat spre a'l putea dacă nu lega de mine, cel puțin face să nu fugă de mine!

Sau mai bine, nu voiŭ face nimic, din ceea-ce am făcut pĕnĕ aḑĭ, 'i voiŭ deschide sufletul meu cum am deschide uă cameră in care el sĕ pótă vedea tot ceea-ce există și din trecut și din present, pentru-că sĕ va putea incredința că amorul meu pentru el e mai mare, e mai sfânt decât să'l pótă mânji tóte fără delegile mele trecute. Voiŭ scrie confesiunea cea mai sinceră ce s'a scris de când lumea există numai spre a'i putea dovedi că prefer iubirea lui in-aintea a orĭ-ce fel de relațiĭ, de avuțiĭ și de orĭ-ce considerațiĭ sociale și cum el e fórte

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

inteligent póte, sper, că va înțelege că am fost victimă mai mult de cât actóre a unei vieți infame! O! Aristeio, O! Silivestre, blestemată fie memoria Vóstră!

O! Cherubină, prea scump sânge din sângele meu de ce nu ai trăit ca să nu remân isolată in tocmai spiritului rĕului care nu are ca și mine pe niminĭ care să'l compătiméscă!

Z.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

X.

In care sĕ póte vedea inpresiunea ce a făcut asupra celor doi prietenĭ cetirea manuscrisului.

Grozăviă, teribilă grozăvie ḑise Athanasie când Radu terminase cu citirea manuscrisului și accentul cu care pronunciă aceste vorbe sĕ vedea cu multă greutate scăpat din pieptu-'i ce era agitat de un plâns iute, sfășietor! Sîrman frate, aḑĭ nu mĕ mir că ai murit, ci te plâng și 'mĭ va fi scumpă memoria ta. Voiŭ reabilita iubirea ta in inima mea și voiŭ plânge asupra nenorocitului tĕu destin! O! Radule, scumpul meu amic și frate, mi sĕ pare că visez, mi sĕ pare că eștĭ lângă mine numai in vis și mĕ tem, mult mĕ tem să nu mĕ deștept ca sĕ te perd!!

Nu te voiŭ acusa in nicĭ un cas, dar mĭ-e témă, mult mĭ-e témă să nu te smulgă dela iubirea mea, căcĭ multe sciam de acea femeiă, dar o! Dumneḑeule, cine ar fi putut crede, cine ar fi putut visa măcar că ar putea exista atâta monstruositate in inima unei femei?!..

Pe D-ḑeul meu, urmă Athanasie din ce in cea mai animat, dacă te voiŭ perde și pe tine, o taiŭ cu mâna

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

mea și intâmplese orĭ-ce! Nu voiŭ fugi nicĭ de scandal, nicĭ de justițiă!

— Fi liniscit, scumpul meu amic, respunse Radu cu un ton de siguranță care nu scăpà lui Athanasie, nu mĕ vei perde și nu mĕ vei plânge cel puțin din astă causă.

S'apropie timpul in care mĕ vei cunósce, căcĭ trebue să'țĭ mai declar că âncă nu mĕ cunoscĭ.

— Să dea D-ḍeu scumpul meu, ca temerea mea să fie ca a acelui căpitan de corabiă care vĕḍènd semne de furtună, își ia tóte precauțiunile, dar in-ainte de a da comanda de pericol, vede că cerul s'a inseninat și furtuna sbóră pe alte tĕrîmurĭ și el de bucurie să pune la mésă cu ómeni sĕi; mĕ tem insĕ pentru tine, căcĭ acel amor descris — pare un ultragiu adus bunei credințe și uă cursă măiestrită pentru a se putèa face stăpână și pe viața ta ca și pe a acelor nenumĕrate victime de carĭ ș'au rîs după ce le-a secat viața și punga, aduțĭ aminte tot d'auna de fratele meu Alecu și de sîrmanul Iraclie!

Mai mult de cât îțĭ inchipuescĭ îmĭ aduc aminte, respunse Radu cu un ton grav — și de Alecu și de nenorocitul Iraclie și inima mea simte âncă uă durere și mai sfâșietóre prin lipsa amicului meu Zilcșanu. Dacă aș uita pe Alecu și pe Iraclie, continuà apoi cu aprindere, nu voiŭ putea insĕ nicĭ uă-dată uita pe Paul și in ochiĭ sĕi dóuĕ lacrimĭ lucirĕ ca martorĭ a unei tăcute și profunde durerĭ.

— Așa dar, ḍise Athanasie, după un moment de cugetare, nu te temĭ de cursele acelui demon? Nu te temĭ că acea confesiune care s'a pregătit pentru tine sĕ te pótă smulge dela iubirea mea și dela datoriile tale?

O! Radule, iubitul meu, eu âncă tot sunt nelinis-cit pentru tine pentru-că numai din notele ci privitóre

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

la tine și am simțit mii de săgeți inveninate, mii de pericule grozave ce te amenință!

Te-am privit cu băgare de sémă când citeai acele note și nu voiesc a te supĕra, dar mi se pare că sufletul tĕu se intereséză de acel demon, că inima ta crede in sinceritatea unui amor nesincer. Ce va fi óre când vei citi acele confesiuni? Mĕ tem, mult mĕ tem că nu vei putea scăpa din cursa ce ea îți intinde!

— Âncă uă-dată îi repet, scumpul meu, dise Radu cu fermitate, îmi pare rĕu că nu mĕ cunoscĭ și fiind că te vĕd neliniscit pentru viitor, îți promit un lucru; îți voiŭ trimite fără a citi un rênd măcar, confesiunile Zulmei așa cum le voiŭ primi din mâna ei, dacă numai îșĭ va ține hotărîrea de a'mĭ da aceste confesiunĭ.

In aceste vorbe cei doi amicĭ ieșirĕ din salonașul Otelului Europa, sĕ urcarĕ in căruciorul de poștiă care deja îi aștepta și căruciorul ca uă vijeliă apucà pe drumul Buzeului.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

XI.

In care sĕ va citi uă Epistolă explicativă a luĭ Nópteș.

I.

Aincĭ-spră-ḑece ḑile trecuse dela reintórcerea luĭ Radu in Capitală, când Athanasie Rămulcescu primi dela dênsul Epistola următóre:

Bucurescĭ, Martie 23 186z.

Scumpul meŭ, mult dorite și tot d'auna neuitate amice!

Apuc condeiul cu mare dorință pentru a'ți scrie. Maĭ in-ainte de tóte doresc din inimă ca acéstă epistolă și multe âncă să te găséscă in depĭină sănĕtate; eŭ sunt sănĕtos și pot ḑice vesel. Mĕ veĭ intreba de causă, sigur. Nu cred insĕ ca sĕ o poțĭ presupune. Află dar că demonul ș'a terminat cariera. Mâne veĭ primi și confesiunile pe carĭ le-am primit numaĭ a séră și ți-le expediez din causa lipseĭ de timp maĭ târḑiŭ de câĭ acéstă scrisóre, fără a'mĭ permite să citesc uă literă măcar atât din causa că ți-am promis acésta, cât și din causă, țĭ mărturisesc psre rușinea mea, că mĕ tem de a le citi.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Spre a fi insĕ clar înțeleg că trebue să fiu maĭ puțin laconic. De aceea îmĭ iaŭ libertatea a incepe dela inceput ca sĕ pot să te fac a cunósce in deplinătate atât motivele relațiunilor mele, cât și resultatul silințelor mele.

Îțĭ aducĭ negreșit aminte că in-aintea plecăreĭ D-tale la Brăila, de unde apoĭ aĭ fost transferat la Iașĭ, intr'uă ḍi de Duminecă m'aĭ așteptat cu mésa pĕnĕ la $6^1/_2$ ore fără ca eŭ să viŭ. La 7 pe când ieșéĭ m'aĭ zărit intr'uă birjă, gonind dupĕ cum ḍicéĭ, uă căprióră. Era Zulma, fără insĕ sĕ sciŭ eŭ cine este. Vĕḍusem pe acéstă ființă satanică din feréstra D-luĭ Ionicescu la care eram și in adevĕr am simțit uă puternică inpresiune. D-l Ionicescu mĭ-a băgat de sémă și mĭ-a ḍis cu un ton ce mĭ a părut straniu: „bagă de sémă copile, nu prea te ocupa a privi acel Vasilisc că póte să morĭ.“

M'am roșit și nu 'ĭ-am respuns nimic. După câte-va momente am plecat, insĕ fiind fórte indispus, am făcut semn celuĭ dintâiŭ birjar liber și urcându-mĕ in birjă, 'ĭ am ḍis: la Șosea.

Eram intr'uă cotitură aprópe de rondul șoseliĭ, am apucat la drépta, față in față venca uă altă birjă in care era Zulma.

Am simțit inima bătêndu-mi-se maĭ cu tăriă. Și pentru-ce óre, veĭ crede că un amor teribil din prima vedere m'a săgetat in tóte simțirile mele, in tótă ființa mea?

Te inșelĭ! Ascultă și judecă.

In-ainte de a te cunósce pe D-ta, pe când invĕțam âncă la Craiova, făcusem cunoscința luĭ Paul Zileșanu care de și maĭ in etate de cât mine, din causă că fusese mult timp bolnav era in aceéșĭ clasă cu mine. Era

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

de un temperament fórte violent, insĕ pe atât de bun și generos pe cât era de iute. Tatăl sĕu era mare proprietar, dar ținea cu arendă și uă moșiă a Statului in plasa unde e și proprietatea tatălui meu.

Vacanțele tot d'auna le petrecém inpreună, când la ei, când la noi. Ințelegĭ dar că s'a stabilit intre mine și el uă adevĕrată simpathiă, cu atât mai puternică cu cât că prin venirea nóstrĕ in capitală numai noi eram in clasă din acelașĭ județ. Ne iubém in adevér ca fraților, iubire ce crescu cu vêrsta nóstrĕ intr'atât că ajunsesem a fi nedespărțițĭ. Ne numéu Orest și Pylade.

In al doilea an, dupĕ venirea nóstre in Capitală, amicul meu avu nenorocirea să intêlnéscă pe Zulma. El o iubi cu tot focul unui suflet simțitor și iubirea îl duse in mormênt. El a murit insĕ pe brațele mele și 'mi-a lăsat ca sfântă moscenire, pe lângă suvenirea sa neștérsă din sufletul meu și datoria de a'l resbuna și pentru-ca nu cum-va să uit acésta datoriă, prin dóuĕ rênduriĭ scrise de mâna sa când agonia era aprópe să incépă, m'a conjurat pe viitorul meu ca să-'l resbun.

Eram atunciĭ in adolescență nu avém de cât dóuĕ-dețiĭ și doĭ de anĭ, Zilișanu era de dóuĕ-dețiĭ și cinciĭ când ș'a dat sufletul in mâinile creatoruluĭ.

Dela mórtea amiculuĭ meu și sper că eștĭ convins cât numele de amic este de sfânt inimei mele, și pĕnĕ in diua când m'ai așteptat cu masa, sau din causa studiilor, sau din causa tinereții mele, nu numai că nu m'am ocupat cu idea de a rĕsbuna pe amicul meu, dar D-deŭ să mĕ ierte, pot dice că acésta ideă adormise chiar in memoria mea.

Câte-va dile in urmă, la 30 August anul trecut eram ca tot d'auna la D-l Alexandru Ionicescu la șosea fiind onomastica sa. Era mai mulțĭ cunoscuțĭ — sau amiciĭ de dĭ, orĭ de căciulă cum sĕ mai numesc. Am

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

petrecut de minune. Intre alte toaste, D-l Ionicescu ridicând păharul toastă in chipul următor:

Vĕ urez amicilor mei la toți, cel mai mare bine ce D-ḍeŭ póte da unui muritor, un amic sincer! Da, amicilor mei, cel mai mare bine ce putem avea in acésta lume plină de miserii, este un amic sincer, care te consólă la nenorociri, te ajută la inpasuri, in sînul căruia îți versi tot focul, tóte secretele pe cari nu le poți confia unui tată, unui frate, unei soții! Vĕ urez dar acest mare bine la toți și béŭ in sănĕtatea amicilor, trăéscă amiciția!

Acest toast avu darul de a deștepta în mine uă lume intrégă de cugetări. — Amintirea amicului meu omorît mișelesce sĕ ridică in creerii mei plină de flacări, goliĭ păharul pĕnĕ in fund la suvenirea lui și fără chiar a'mĭ lua adio mĕ urcaiŭ in birjă ca și când eram inpins de un vîrtej.

Sunt mulți carii își rîd de semne bune și rele. In privința acésta tot d'auna am fost fatalist. Când m'apropiam de rond, față in față, intêlnesc pe o femeeă elegant investită, alături cu faimosul artist Lucian. Era aceeași femeeă ce făcuse in dóuĕ rênduri atâta inpresiă asupra mea. Nu o cunoscém, intrebai dar pe birjar și el sĕ mirà de nesciința mea. Plecasem cu hotărîrea de a intêlni pe Zulma și a odichni in orĭ-ce chip memoria amicului meu! Era ea! Un trăsnet dacă m'ar fi lovit, nu m'ar fi sdrobit mai teribil ca vederea acestei femei.

N'am sciut și nu sciu pe unde m'a dus birjaru atâta eram de pre-ocupat.

Acésta a treia intêlnire fu pentru mine punctul de plecare a unui plan gigantic ce'mĭ făcui.

Pe când pusesem totul la cale ca sĕ fiu introdus la Zulma, in ḍiua de cincĭ Septembrie, adică peste șése ḍile avui buna fortună ca Zulma sĕ vie la mine intr'uă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

afacere de mare interes pentru dênsa, dar care póte era numai un pretext de introducțiune la mine. Orĭ-cum ar fi, destul că relațiunile cele mai intime furĕ urmarea acestei visite ce'mĭ făcu.

Dupĕ trei lunĭ de ḑile dela stabilirea intimităței intre noi, prin cele mai tinere prevenințe, prin cea mai perfectă prefăcută purtare, abia am isbutit sĕ fac pe Zulma sĕ'mĭ deschidă puțin inima sa.

Șése lunĭ de ḑile in continuu am fost in relațiune cu acéstă femeeă și cu tótă dibăcia planului meu, o mărturisesc am avut momente in carĭ mĕ temém de mine insu-'mĭ. — Ajunsesem a crede că uă patimă teribilă colcotesce in sufletul meu. Mĕ intrebam adesc: óre nu sunt eu care in legarea acestei intimitățĭ nu am avut alt scop de cât a rĕsbuna pe amicul meu omorît mișelesce? Avém momente in carĭ veném la ideile cele mai extravagante. Ĭmĭ ḑicém: acéstă femeeă are inimă, dar bănuitóre prea mult, nu a putut nicĭ uă-dată a și-o deschide. Din acest punct fals plecênd ajungém la uă mulțime de proiecte, unul mai periculos de cât altul. Ast-fel uă dată propusesem Zulmei să plecăm in streinătate, unde necunoscuțĭ de niminĭ, vom duce uă viață de ângerĭ. —

Ea primi și eu eram aprópe de a cădea. Circumstanțele ulterióre insĕ spre norocirea mea, nimicirĕ acest plan periculos. —

III.

Intr'uă séră pe șosea intêlnim pe D. Relescu.

Îl cunoscĭ, o intrebaiŭ intr'un chip ce vedea gelosia? Da, 'i fu respunsul și cu accentul cel mai natural din lume.

— Să ḑice că l'ai avut la picióre!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Să dice că și pe D-ta te am, îmĭ respunse cu un ton batjocoritor.

— Va sĕ dică stau intr'uă linia cu D-l Relescu?

— Și cine 'ți a spus asta, 'mĭ reflectă?

— Dar bine uitași ce dișeși?

— Nicĭ de cum.

— Așa fără mine âncă ai putea fi ca și fără Relescu?

Uă posomorîre teribilă, cum nu mai vĕdusem la ea, inveli fața Zulmei in urma acestor vorbe. Acésta s'a petrecut pe la jumĕtatea lunei a șésa a relațiilor nóstre.

— La ce te gîndescĭ? o intrebaiŭ.

Ea nu'mĭ dete nicĭ un respuns. O intrebai a dóua, a treia-óră și nicĭ un respuns. Ne am intors a acasă. Ea s'a culcat și in nóptea aceea a avut un tremur teribil, apoi friguri carĭ au durat dece dile.

Cele mai tinere ingrijirĭ, cele mai intime asigurărĭ de tótă interesateța mea nu m'am ostenit nicĭ un minut de a i le da. — Ajunsesem sĕ mĕ identific cu rolul meu.

Jucam așa de bine pe amorezatul, incât erau momente in carĭ mai credém că am slăbiciune de Zulma. Atuncĭ a fost când 'iam dis: vedĭ angelul meu, dicĭ că ți-ĭ la mine, dicĭ că mĕ iubescĭ! și . . . .

— Și ce, mĕ intrerupse dênsa, cu un ton de flacărĭ? Ce? ce vrei, spune?

— Nimic angelul meu, de cât că nu te-ai gîndit nicĭ uă-dată sĕ mĕ asigurĭ . . . .

— Cu ce? cum, spune uă-dată că mĕ omorĭ!

— Și nu ințelegĭ? Ah! ce crudă eștĭ!

— Nu, nu ințeleg! spune îmĭ dise ea, cu uă voce din ce in ce mai ridicată. Spune, te rog!

— Ei bine, nu mĕ iubescĭ de sigur dacă nu mĕ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

înțelegi!! Tu sci, continuai, că cu față cu lumea nu am alt drept la tine, de cât Relescu și la acest nume dĕdui vocei mele accentul gelosiei și nu vroiŭ să fiu nenorocit și aș fi dacă ar rĕmânea in sufletul meu convincția că tu mĕ prețuescĭ numai atât.

— Ascultă, îmĭ dise ea, și vocea-i era de uă gravitate ce nu mai observasem pĕnĕ atuncĭ; Ia bine séma la aceste vorbe ce dicĭ. De când bărbatul meu a murit, nu'mĭ a trecut prin cap astă ideiă. Pentru tine nu aș dice nu, dar etatea ta și etatea mea, câtă diferență și prin urmare, la ce ne-am expune, judecata-'ĭ vr'uă dată?

— Am judecat, respunsei, și sciu că slăbiciunile sunt pentru ómenĭ și ómeniĭ iartă slăbiciunile. Dacă avem adevĕrat amor unul pentru altul, atuncĭ totul este posibil!

— Bine, îmĭ dise, insĕ mai ântâi voiesc să te pun in posiție d'a mĕ cunósce și dupĕ ce mĕ vei cunósce, dacă vei stărui âncă, voi fi fericită.

A doua di, ca îmĭ narà (cu un cinism ce'mĭ făcu mult rĕu), tóte câte le sci și câte inpreună le-am citit, in memoarul călugărului. Acel suflu divin ce părea a nasce in mine câte un moment in cursul relațiilor mele, cu acéstă femecă, acel suflu ce poeții îl numesc amor, ce philosophia îl botézà cu numele de simpatiă — animală, pierì cu iuțéla trăsnetului ce dobóră și ofilesce. Remăsesem inmărmurit. — Zulma mĕ privea cu anexietate; ea-'mĭ intinse mâna, mâna-'i era rece. Mi sĕ facu milă de acest demon.

— Ce dicĭ, Radule, mĕ intrebà cu un accent de uă nuanță dulce ironică? — Mai vrei lua pe Zulma de nevéstă?

— Cu tótă inima, respunsei, insĕ cu uă condiție.

— Care, care, că mĕ omorĭ?

— Să'mĭ probedĭ că mĕ iubescĭ, insĕ mĕ tem!!..

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Spune și totul ce'mĭ stă in putere să va face.

— Tot acel metal mișelesce câștigat, să-'l imparțĭ celor indrept sau la sĕracĭ. Atuncĭ ne vom cununa și vom trăi retrașĭ unul pentru altul și sufletele nóstre vor uita nenorocirile. Prin muncă și prin amor vom putea fi fericițĭ.

— Intr'alt chip?

— M'aș crede un laș să mai trăiesc un moment măcar lîngă tine.

— Fie! sĕ va face, insĕ condițiă pentru condițiă, dacă in urma citirei confesiunei mele vei dori âncă a fi bărbatul meu ne vom cununa.

— Primesc mai din-ainte.

— Sĕ nu primescĭ!

— Primesc!

— Fie, vino in brațele mele și D-ḑeu sĕ judece pe miserabilĭĭ carĭ m'au făcut criminală.

O! ce delicios este a fi lîngă acela care este viața vieței tale!

O! ce divin este a strênge la peptul tĕu un alt tu insuțĭ și mai mult de cât tine pentru-că tótă viața ta este in el și fără el viața ta e un intunerec nenorocit și miserabil!

Și apoi intr'un chip mașinal cu ochiĭ in ochiĭ mei, têrêndu-mĕ cu mâna stângă spre scrin, cu drépta luă un necesar din care scóse un manuscris ce era legat ca uă carte, — ține, 'mĭ ḑise, și fugĭ! Mâne sĕ ne vedem, nu avu insĕ puterea de a'șĭ apropia mâna sa dréptă de a mea, cartea 'i căḑu din mână și leșină. Acésta a durat uă secundă, abia am avut timpul de a o reține ca sĕ nu caḑă.

— O stropiĭ cu spirturĭ și apă și dupĕ ce îșĭ reveni in simțirĭ, eșiĭ.

Sufletul meu avea trebuință de aer liber, mersei

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

la șosea. A dóua ḑi după acésta scenă te-am intêlnit pe D-ta scumpul meu și bun amic. Sci că am plecat ambiĭ la Iași.

IV.

Când m'am intors Zulma mĕ aștepta cu neastêmpĕr! Am găsit'o fórte schimbată. Un fel de hotărîre sinistră pare că i sĕ citea pe trăsurile feței.

— Pentru-ce m'ai părăsit atâta timp, fu primul cuvênt cu care mĕ intêmpină și apoi vĕḑênd că nu prea mĕ grăbesc de a o inbrățișa, mĕ inbrățișà cu atâta pasiune in cât am simțit ca un foc de care buzele mele s'ar fi atins și dóuĕ șiróe de lacrimĭ pornirĕ din ochiĭ ei, primele lacrimĭ ale acestei femei a căror sinceritate nu am bănuit'o. —

— Iam explicat cum am putut mai bine inchipuita causă ce m'a silit a pleca cu graba, dar de altmintrelea o prevenisem la plecarea mea și 'i scrisesem din Iași insĕ ĕccĕ-mĕ reintors, 'i ḑisei spre a nu ne mai despărți dacă in adevĕr mĕ iubescĭ și dacă vrei sĕ fi soția mea legitimă. —

— Dacă voiŭ, respunse ea ca și când ș'ar fi vorbit șieșĭ, audĭ dacă voiŭ, eu care n'am iubit nimic in viața mea de cât pe el! Eu care nu am ținut compt de nimic in lumea asta in-ainte de al vedea pe el; și care de la vederea lui aș vrea sĕ fiu pură ca fiul eșit din maică-sa spre ai putea oferi tot corpul și tóte cugetările mele lui și numai lui. Dacă voiŭ! Audĭ dacă voiŭ!

— O! Scumpul meu Radule, sunt situațiunĭ in carĭ cuvintele sunt fără putere, de a exprima ceea-ce simțim, in așa situațiune mĕ găsesc eu. Aș vrea sĕ fiu ceea-ce nu sunt spre a-țĭ oferi numai ție pentru tótă viața tóte comorile sufletului și corpului meu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Sunt insĕ aceea ce âncă nu cunoscĭ cu tóte câte ți-am spus in-aintea plecărei tale și pentru-că sunt aceea ce sunt și nu pot aĭ oferi de cât aceea ce am, voiesc, am jurat acésta in sufletul meu, sĕ-ți arĕt in tótă goliciunea viața mea și numai dupĕ ce vei citi confesiunile mele scrise ¡pentru tine, numai atuncĭ primesc sĕ aud respunsul tĕu, pentru-ca nu voiesc sĕ te inșel pe tine suflet al sufletului meu.

Acel manuscris ce ți'l didesem in-aintea plecărei tale, din causa leșinului ce mi-a venit a rĕmas aicĭ. Éccĕ'l, ia-l, citesce-l și hotărésce. Te aștept cum aștéptă prevenitul sentința!

A dóua ḍi Zulma mĕ primi cu un fel de sfială, ochiĭ sĕi scrutătorĭ căuta in ochiĭ mei sĕ citéscă hotărîrea ce presupunea că trebue sĕ fiu luat in urma citirei manuscrisului.

Ne veḍênd in mine nimic deosebit; éccĕ, 'mĭ ḍise cu vocea ei de sirenă, am vêndut tot pentru ca să'ți pot dovedi iubirea mĕa nemărginită pentru tine. Te așteptam să vĕd dacă trebue să pun semnătura mea pe acest Contract și ea îmĭ intinse uă hârtie, era un Act de vênzare al moșici Coliba și al caselor din Podu mogoșóe in preț de 25 miĭ de galbenĭ.

Invoiala acésta, 'i respunsei eu, 'mĭ face mult rĕu și pentru a'i da tótă asigurarea ce sta in puterea mea fĭ luaĭ frumosu-'i cap in mâinĭ, o aplecai spre mine și pusei pe acea gură de un desen perfect dóuĕ din acele lungĭ sărutărĭ carĭ fac să nască in sînul celor ce le primesc, tóte florile fericirei și a le amorului!

In aceéșĭ ḍi Contractul a fost semnat și baniĭ numĕrațĭ.

In a dóua și a treia ḍi insoțite de Epistole olographe ea a trimis pe la cei in drept sumele ce fie-care avea să priméscă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Abia s'a terminat acéstă operațiune și teribila iubire de argint a lovit pe Zulma, cu tóte că 'i mai remăsese la cinci mii galbeni ce 'i primise dela Miridopulos și care fiind dosit din Țéră și ne avênd nici uă rudă pentru-că acea Aristeia murise, nu avea cui distribui acéstă sumă.

— Uă singură faptă bună ai făcut in viața ta și mi sĕ pare că te căiescĭ Zulmo!

Dupĕ dece momente de tăcere:

— Mĕ iubescĭ din tótă inima ta și cu tot focul tĕu, mĕ intrebă ca?

— Pentru-ce mĕ intrebĭ, Zulmo?

— Nu sciu, dar un presențimênt grózuic îmĭ agitéză simțirile. Când credĭ să ne cunumăm?

— Pentru-ce mĕ intrebĭ . . . Zulmo?

— Cum???

— Așa!!

— Nu mĕ iubescĭ dar, ai mințit?

— Tu dicĭ!

Ea mai mult căḑu de cât sĕ lăsă in fotelul de care sĕ rezima, capu 'i căḑu cu scomot pe umĕrul drept. Leșinase. Am chemat pe femeea din casă și recomandându-i sĕ o ingrijéscă am părăsit-o cu hotărîre pentru tot d'auna; de și sufletul meu, trebue sĕ mărturisesc era coprins de milă.

A dóua ḑi 'i am scris aceste rênduri:

Dómnă!

Vei sci că nu te-am iubit nici uă dată și nu te iubesc! Am vroit numai să fac uă faptă bună, sĕ te silesc a intórce nisce sume adevĕraților posesorĭ, dintre carii unii erau sĕ móră de fóme dacă nu făcém așa.

Tot d'uă dată am resbunat un amic pe Zileșanu. Ai ḑis că îl iubescĭ și ai mințit. Iai stors sănĕtatea și punga și apoi 'i-ai dat cu piciorul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Dacă aș sci că mĕ iubescĭ, te aș consilia sĕ intri intr'uă mănăstire, dar fiind că sciu că minți ca tot d'auna, te rog să te asigurĭ că suntem cuit. R. N.

P. S. In aceste momente sunt 2 ore p. m. aud că Zulma ș'ar fi perdut mințile și că D. Relescu ar fi avut compașiunea de a o conduce la Mărcuța. De și fratele Alecu, Iorgu, Victor, amicul meu Paul și nenorocitul Iraclie sunt rĕzbunați, îți mărturesc cu sinceritate că mĕ căiesc de ceea-ce am făcut, pentru-că fără indoélă nu avém dreptul de a comite uă injustițiă și uă nonorocire este cea mai mare injustițiă.

Te inbrățișézĕ cu iubire amicul D-tale

Radu Nópteș.

Finc cărței ântâiă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

CARTEA A DÓUA.

CONFESIUNEA UNEI CURTISANE.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

I.

Uă ședință a comitetului Societății Condeiu.

Le când Maiorul A. Rămulcescu fu transferat cu Regimentul la Iași, in acésta a dóua Capitală a țerei, atât de romantică prin posițiunea sa, atât de dragă inimelor adevĕrat Românescĭ prin sacrificile ce a făcut pentru realisarea grandiósei idei a unirei, pe cât de nefericită prin incuibarea infecțiunilor de tot soiul in urma inmulțirei peste orĭ-ce margini a elementului ovreesc și prin părăsirea in care zace din partea diferitelor guverne ce s'au succedat dela marele act al unirei incóce, exista, de puțin timp, este adevĕrat dar exista uă societate literară purtând modestul nume de Condeiul, formată cu scopul vĕdut d'a premia scrierile de orĭ-ce natură pe carĭ Comitetul executiv le va găsi meritorie și pentru distracțiunea in comun, in conversațiunĭ scienție și literarĭ, in citirea lucrărilor, supuse concursului și a altor lucrărĭ inedite ce societatea ș'ar procura, precum și in jocurĭ nevinovate ca șahul, biliartul și tablele, jocul de cărțĭ fiind cu desăvîrșire defins;

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

mai avênd insĕ și un alt scop occult, despre care sĕ va vorbi la locul sĕu.

Ceea-ce e necesar a arĕta aci, este că intemeetorul societăței și care in acelaș timp era și cel mai generos contribuitor la fondul social, fu ales Președinte perpetuŭ al comitetului executiv al societăței și printr'un articol din regulament i sĕ recunoscea dreptul că votul sĕu sĕ valoreze cât trei voturi, cu alte cuvinte sĕ pótă vota de trei orĭ.

Premiile constaŭ dintr'un condeiŭ de argint sau de aur artistic lucrate și inpodobite cu diamante de uă valóre intre ₫ece și una sută galbenĭ dupĕ decisiunea comitetului luată cu majoritate de voturĭ și purtând incrustat cu litere de argint la condeele de aur și cu litere de aur la cele de argint nnmele premiatului.

Comitetul era compus din ₫ece membrĭ și cu Președintele un-spră-₫ece, in virtutea insĕ a articolului menționat din regulament, comitetul numera trei-spră-₫ece membrĭ, pentru-că trei-spră-₫ece voturĭ sĕ numĕraŭ.

Un alt articol din regulament dispunea că fie-care membru va purta drept numele sĕu, uă singură literă sau uă monogramă, insĕ ast-fel combinate ca nicĭ una sĕ nu sĕ confunde cu alta.

Voind dar a arĕta numele membrilor comitetului, vom spune că Președinte era Domnul A. B. C.

Membrĭ eraŭ Domnĭ D. E. F. G. H. I. L. M. N. și O.

Domnul A. B. C. este unul dintre cei mai inteligenți bărbați ai ţerei, dintr'uă insemnată familiă italiană stabilită in ţéră in vécul al XVI și romanisată nu numai in limbă dar și in inimă. A occupat in ultimiĭ anĭ unele dintre cele mai in-alte funcțiuni in Stat și chiar cu câteva ₫ile in-aintea formărei societăței Condeiu,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ocupa funcțiunea de Prim-Președinte al Curței apelative, din care a dimisionat recunoscênd că nu invețase indestul dreptul spre a fi apt să distribue justiția după obiceiul nenorocit ce ne-a remas moștenire dela fanarioți și formă societatea Condeiu atât pentru incurajarea talentelor tinere, cât și pentru distracțiunea sa personală, spre a nu fi silit să frequenteze, in nopțile lungi ale iernei in lipsă de alte ocupațiuni, societățile private, unde vecinu sfâșie pe vecin, cunoscuții calumniază pe cunoscuți și femeile critică pe cele mai frumóse de cât ele și apoi să ruinéză unii pe alții, bărbați și femei, in jocul de cărți, atâta de lățit ca și când un blestem ar plana asupra nóstră.

Din acéstă societate cu inceputuri fórte modeste s'a născut prin puterea hasardului un tribunal de sânge care a făcut mult scomot in epoca in care sĕ petrec evenimentele de cari ne ocupăm. Dar sĕ nu anticipăm asupra evenimentelor.

A dóua di după ce primise ultima Epistolă dela amicul sĕu Radu Nópteș, sĕ aduse Maiorului A. Rămulcescu de cătrĕ factorul postal un pachet mărișor la al cărui dessigilare Maiorul simți uă satisfacțiune indescriptibilă vĕdênd că coprinde manuscrisul pe care îl aștepta cu inpaciență. Era confesiunea Zulmei.

Când Maiorul primi acest manuscris sĕ găsea la masă numai cu amicul sĕu Domnul A. B. C. președintele societăței condeiul.

Maiorul după ce dessigilă pachetul își manifestă satisfacțiunea ce simția bătênd in palme și strigând: bravo! de mai multe orĭ.

— Dar bine Maiorule, ce te-a apucat dise Domnul A. B. C. ar crede cine-va vĕdêndu-te atât de mulțumit că ai primit uă moscenire de câte-va milióne și

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

că acest pachet conține milióncle moștenirei in bancnote de ale Băncei Engliterei.

— Drept respuns maiorul intinse amicului A. B. C. manuscrisul pe a cărei primă pagină Domnul A. B. C. citi aceste cuvinte: Confesiunea mea.

— Bravo Maiorule, dise Domnul A. B. C. minunat lucru! când ai dat societăței nóstre manuscrisul călugĕrului nu mai credém că vom avea și urmarea. Acesta negreșit că complectézĕ și verifică pe cel-lalt. Vom avea uă plăcută ședință diséră. Nu îți poți inchipui cât de mult mĕ interesézĕ tot ce aflu despre acea femeeă, pentru-că și eu am cunoscut'o óre când și îți mărturesc că am considerat'o ca pe uă ființă fórte periculósă. Sunt dar fórte curios sĕ aflu cum ea singură își descrie uă viață atât de plină de monstruositățĭ. Ș'apoi după vorba bĕtrânilor nostri că sfatul cu mulți sĕ face, ceea-ce va sĕ dică că un singur judecător, nu póte fi bun, citit in ședință plenară a comitetuluĭ, mĕ aștept la interesate și judicióse observațiunĭ și la aprinse discuțiĭ.

Sunt dece ore nóptea când membriĭ comitetului societăței Condeiu intrarĕ in sala ședințelor.

Sala are forma unui pătrat. Pereții sunt tapetați cu parchet pe care sĕ vĕd diferite desemne, globul terestru, sórele și luna, foi de viță, frunde de laur și de stejar.

Sĕ vĕd atêrnate și câte-va tablouri de uă lucrare artistică dintre cariĭ sunt de remarcat, tabloul representând pe Americo Vespuciu și pe Columb descoperitoriĭ Americei, dându-'și mâna; a lui Galileu explicând mișcarea globului; a lui Socrate cel mai ințelept dintre muritoriĭ după oracolul dela Delphi; d'asupra tribunei Președintelui este acela al marelui mártir Isus, in mo-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

mentul când gonesce pe traficatorĭ din templu. La stênga Președinteluĭ sunt a le luĭ Newton, Archimede, Calvin și Luther, intre aceste dóuĕ este un orologiŭ pe care se vede desemnat Uranus.

Masa in jurul căreia se aședă membriĭ comitetuluĭ este in formă de potcóvă, depărtată de tribuna Președinteluĭ de câțĭ-va pașĭ și inbrăcată in postav roșu. La mijlocul potcóveĭ este scaunul secretaruluĭ și care vine vis-à-vis de tribuna Președinteluĭ, maĭ ridicat de cât cele-l-alte din jurul meseĭ. Scaunele sunt de stejar și pe fie-care să vede sculptată câte uă literă a alfabetuluĭ saŭ câte uă monogramă.

Sala este luminată de dóuĕ lămpĭ suspendate și de șépte candelabre cu câte cincĭ lumînărĭ.

Dupĕ incetarea sunetuluĭ produs de cele dece loviturĭ a le ciocanuluĭ orologiuluĭ, Președintele îșĭ ocupă locul la tribună, unde lectorul va bine-voi să ne insoțéscă, rostind sacramentalele cuvinte: Domnilor, ședința este deschisă, apoĭ continuă:

In puterea dreptuluĭ ce îmĭ conferă regulamentul prin art. 13, dispun ca in ședința presentă să ni sĕ citéscă manuscrisul pe care unul din colegiĭ nostrĭ Domnul I. l'a dăruit societățeĭ nóstre. Acéstă lectură póte că ne va distra, dacă nu ne va excita chiar curiositatea să cunóscem maĭ pe deplin pe uă femeeă cu care am maĭ făcut cunoscință prin citirea unuĭ alt manuscris scris de un călugĕr și care a avut dărul pe cât mĭ-a-duc aminte ca să producă asupra comitetuluĭ uă inpresiune fórte adîncă in cât aț dispus d'a să menționa in procesul verbal al ședinteĭ in care s'a citit. Invit dar pe colegul nostru D. al căruĭ e rêndul de a inplini sarcina de secretar in ședința acésta, ca să bine-voiéscă a primi acest manuscris și Președintele intinse unuĭ bărbat tênĕr in etatea cam intre 25—27 anĭ, care sĕ apropiă de tribună, un caet și îl rugă să-'ĭ dea lectură. —

Muzeul Digital al Românilor Românești
revistatransilvania.ro/mdrr

Domnul D. primi manuscrisul din mâinile Domnului A. B. C. și ocupându-și locul, îl deschise, apoi cu voce tare însă lină începu lectura în chipul următor:

Confesiunea mea.

După citirea titlului se auḍi uă voce:

— Cer cuvêntul pentru uă explicare.

In-ainte de a da cuvêntul, vĕ amintesc Domnilor colegĭ, prescripțiunile art. 23 din Regulamentul nostru după care uă dată citirea unuĭ manuscris începută, nicĭ uă întreruptiune sub nicĭ un fel de motiv nu maĭ este permisă pĕnĕ ce s'a finit lectura, sub pedépsa grelelor amendĭ prevĕḍute de menționatul articul și acum Domnul I. are cuvêntul pentru uă explicare, rosti Președintele.

— Domnilor colegĭ, ḍise Domnul I., cred de a mea datoriă ca unul ce am procurat societățeĭ nóstre atât acest manuscript, cât și pe acela al călugĕrului, să vĕ aduc la cunoșcință unele circumstanțe pe carĭ le cred absolut indispensabile de a vi le face cunoscute, in-ainte de a auḍi citirea acestuĭ noŭ manuscript, pentru-că fără cunóscerea acestora nu cred că s'ar putea cu folos asculta lectura nouluĭ manuscris și Domnul I. explică tot ceea-ce scia despre Zulma, cum amorul acesteĭ femeĭ a fost fatal acelora carĭ aŭ cunoscut'o, cum fratele Maioruluĭ Rămulcescu și fostu coleg de școlă al acestuia, maĭ târḍiŭ călugĕr sub numele de Iosif aŭ căḍut victima acesteĭ curtezane, cum a căutat să smulgă pe tênĕrul sĕŭ amic Nóptes, ducêndul expres să véḍă pe Lionul călugĕrit la mănăstirea Ghighiu și l'a făcut a citi manuscriptul călugĕruluĭ, cum tênĕrul Nópteș a promis amiculuĭ sĕŭ să-'ĭ trimită confesiunile aceleĭ femeĭ fără a le citi, mărturind adunareĭ că mare satisfacțiune a simțit Maiorul Rămulcescu la primirea acestor confesiunĭ pentru-că acésta era uă dovadă puternică că tênĕrul Nóptes era scăpat din mrejele acesteĭ femeĭ periculóse. Apoĭ Domnul I. dete lectură ultimeĭ Epistole a luĭ Radu Nóptes către amicul sĕŭ Maiorul Rămul-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cescu, pe care lectorii o cunosc, din contextul primei cărți a acestei scrieri.

— Cu aceste explicări termin, ḍise Domnul I. pe care lectorii noștrii fără indoélă l'au recunoscut a fi insuși Maiorul Rămulcescu, lăsând cuvêntul Domnului Secretar.

— Écce, Domnilor colegi, ḍise secretarul, titlul ce pórtă acest manuscript, Confesiunea mea.

Acum dar continuŭ și secretarul incepu lectura in chipul următor:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

II.

Unde sĕ arată cu ce speranţa s'a scris acésta confesiune.

Ori care va fi decisiunea ta scumpul meu Radule, după ce vei fi citit acest memoriu, sau mai corect, acésta confesiune a vieţei mele, pe care am scris'o numai pentru tine, mĕ voiŭ supune decisiunei tale fără a murmura şi fără a te acusa şi mĕ voiŭ simţi fericită, pentru-că mĕ voiŭ simţi uşurată şi unica mea fericire posibilă in lumea acésta este de a'mĭ uşura sufletul printr'uă mărturisire sinceră şi nesilită cătrĕ tine singura fiinţă in lume pe care te respect pentru-că m'ai făcut a respecta lumea in tine şi te iubesc pentru-că m'ai făcut a iubi in tine lumea şi viaţa.

Vei judeca după cum îţĭ va dicta inima pe marea pĕcătósă ce'ţĭ sĕ confesézĕ cu sinceritatea cu care nu cred că confesiune s'au făcut când-va vre unui confesor, nu sper că decisiunea ta îmĭ va fi favorabilă, pentru-că ar fi prea mare fericire pentru mine acésta, ar fi cerul cu îngerĭĭ sĕi legănându-mĕ in légănul fericirei ce limbei omenescĭ nu e dat a o exprima; ar fi renas-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cerea la uă viață nemuritóre, cum e aceea a ḑeilor carĭ dispun de tóte stările de fericire dupĕ dorința lor; ar fi cu un cuvênt, realisarea tutulor ilusiunilor, aspirațiunilor și dorințelor de fericire de carĭ sufletul meu este capabil; ar fi adică fericirea complectă pentru uă ființă creată de a fi nenorocită cum am fost eu, éccĕ pentru ce nu sper uă decisiune favorabilă dela tine, pentru-că acéstă fericire nu este dată omuluĭ și cu atât mai puțin póte fi dată unei marĭ pĕcătóse ca mine!

Ne sperând uă decisiune favorabilă, pentru-că prin natura omenéscă in care tu insu-ți eștĭ imbrăcat, ai perdut póte puterea divină de a crea fericirea pentru uă ființă nefericită, totu-și sper că prin calităţile tale superióre, vei ierta, dacă nu vei compătimi chiar pe aceea contra căreia tóte circumstanțele vicțiĭ s'au conjurat de a o face nefericită, dupĕ cum te vei convinge din cele ce urméḑă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

III.

Prima și a dóua epocă.

Unde sunt născută nu pot spune pentru-că singură nu sciu cu siguranță.

M'am pomenit insĕ sub potestatea femeiĭ Aristeia care sĕ numea de mumă a mea, față cu mine, iar față cu lumea de mătușă și locuiam in casele din podu Mogoșóe, case mai mult vechĭ, inprejmuite cu ulucĭ in-alte, avênd uă pórtă și mai in-altă care nu sĕ deschidea de cât uă-dată sau de dóuĕ orĭ pe sĕptĕmână, avênd in dosul curței grădină mare, plină de copacĭ și inconjurată despre vecinĭ cu zid in-alt in cât era inposibil d'a privi la vecinĭ, sau vecinĭ la noi.

Cred că avém in acest timp etatea de patru sau cincĭ anĭ, dar mai nimic nu'mĭ aduc a minte din condițiunile existenței mele din acéstă primă epocă a vieții mele pênĕ la etatea de șépte anĭ.

La etatea de șépte anĭ de când îmĭ aduc mai complect aminte circumstanțele vieții mele, in casă venea un călugĕr intre 27—30 anĭ, de uă statură scundă dar bine făcut, purtând cu mare mândriă uă barbă négră stufósă. Acest om trecea drept frate al femeiĭ ce sĕ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

dicea muma mea. Era Egumen la uă mănăstire inchinată. De câte orĭ venea in casă, inbrăţişa cu mare căldură pe numita mea mumă şi pe mine şi era primit cu

Egumenul SILIVESTRU MIRIDOPULOS la anul 186x

semne de deosebită afecţiune de cătrĕ Aristeia pe care de acum in-ainte o voiŭ numi cu numele ei propriu, tot pe numele lor voiŭ numi pe tóte persónele de carĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

voiŭ scrie, pentru raţiunile pe carĭ uşor le vei înţelege din acéstă mărturisire.

Călugĕru îşĭ avea in casă dóuĕ camere deosebite ale sale. El sĕ numea Silivestru.

Venea tot d'auna cu uă trăsură cu patru cai negriĭ ca păcatele cele negre ale lui; cai de uă frumuseţă rară şi prin urmare şi de uă valóre considerabilă.

De câte-orĭ venea la noi, remânea tot d'auna câte trei, patru şi cincĭ ḑile şi venea mai cu sémă Marţea şi pleca Sâmbătă séră.

Eu in acéstă epocă, după ce invĕţasem a citi şi scrie românesce şi grecesce, invĕţam limba francesă şi cunoscinţele elemenlare cu uă Domnişóră pe care mi-o adusese Silivestru ca guvernantă şi care sĕ numea Şarlota Nordier.

Făcém progrese marĭ după cum vorbéŭ in casă Aristeia, Călugĕrul şi Guvernanta, care tot d'auna la venirea călugĕrului îĭ didea raport detaiat despre inaintarea mea la invĕţătură şi care de câte-orĭ era mulţumit de raportul ce-'i făcea Guvernanta mĕ lua in braţe, mĕ acoperea cu sărutărĭ nesfârşite şi îmĭ făcea daruri de mare preţ, broşe de diamant, cerceĭ, rochĭ şi tot felul de jucăriĭ.

Ast-fel am dus viaţa mea pănĕ la etatea de trei-spră-ḑece anĭ, intre guvernanta mea, Aristeia şi călugĕrul cu care eram tot aşa de familiarisată ca şi cu Aristeia pe care o iubém cu uă nemărginită iubire fiéscă.

La etatea de trei-spră-ḑece anĭ după un examen general ce am depus faţă cu toţĭ ai casei, examen la care laudele ce'mĭ făcéŭ cu toţiĭ şi mai cu sémă călugĕrul nu sĕ mai sfârşéŭ, guvernanta după ce fu incărcată cu mulţumirĭ şi daruri, fu concediată pe motivul că nu mai avém ce invăţa dela dênsa.

Şi in adevĕr că făcusem progrese insemnate, vor-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

bém destul de corect limba francesă și posedam aprópe mai mult de cât cunoscințele ce sĕ propun in cele patru clase elementare, iar in desemn și musică pentru carĭ avém uă deosebită aplicare, propășirea mea era admirabilă.

A dóua ḑi Silivestru și cu Aristeia âncă fiind la dejun mi-au făcut cunosct că voiŭ incepe cu Profesorĭ externĭ de a invĕța sciințele necesarie, Istoria, Geographia și sciințele naturalĭ, precum și a mĕ perfecționa in desemn și musică, spuindu'mĭ că vor a face din mine uă femeeă rară prin sciință precum sunt rară prin frumusețĕ și că nicĭ un sacrificiu nu li sĕ va părea mare ca sĕ mĕ facă fericită.

Dupĕ ce am terminat dejunul, Aristeia m'a luat de mână și m'a condus in iatacul meu unde dormém tot d'auna singură din epoca de când am uă ținere de minte și unde fosta mea guvernantă mĕ insoțea pĕnĕ când mĕ desbrăcam și apoi trecea in camera sa care era alăturĭ, lăsând ușa deschisă spre a nu'mĭ fi fricĕ.

In iatac mĕ aștepta uă surprisă dintre cele mai plăcute pentru uă fată in etatea mea. Pe masa de lângă canapea era un costum conplect de mătasă, cusut numai in fir de aur, dupĕ cum vĕḑusem unul desemnat intr'un ḑiar de mode din Viena, pe care-'l primea Aristeia, numai cât era mai bogat lucrat și mai luxos. Era in adevĕr uimitor de frumusețĕ și de gust, in cât nu'mĭ am putut reține uă exclamațiune de satisfacție ce simțiĭ la vederea sa.

Aristeia mĕ făcu se mĕ desbrac și să-'l incerc. îmĭ veni cu desăvîrșire bine, ca și când ar fi fost turnat pe corpul meu.

Dupĕ ce mĕ lăsà sĕ'l admir și să mĕ admir in oglindă, Aristeia scóse din mescióra mea de toaletă dóuĕ cutii pe carĭ le deschise in-aintea mea, remăsei zăpăcită de plăcere la vederea obiectelor ce conținéŭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Era un césornic de damă de o frumusețĭă indescriptibilă, avênd pe un capac portretul Aristeei, și pe cel-lalt a lui Silvestru și uă broșă in forma unui șérpe cu ochiĭ in diamante. Îmĭ puse orologiu dupĕ gît și broșa în mân'a dréptă și apoi inbrăcișêndu-mĕ cu profusiune, éccĕ îmĭ ḑise, rĕsplata ce ți-am pregătit pentru purtarea ta și progresele ce ai făcut.

Acésta este fórte puțin in raport cu ceea-ce te ascéptă urmà apoi cu un ton pronunciat de lingușire, dacă vei fi bună și ascultătóre!

Eștĭ născută fata mea, in Zodiă fericită și depinde numaĭ de tine să deviĭ cea mai fericită dintre fete, precum eștĭ și cea mai frumósă, insĕ pentru acésta sĕ cere se fi și ascultătóre și ințelegĕtóre!

Ești de trei-spră-ḑece anĭ, fata mea, prin urmare cu ḑiua de aḑĭ ai incetat de a mai fi copilă și incepĭ a deveni fată, urmând a te desvolta pĕnĕ la cincĭspră-ḑece anĭ, când incepe a se nasce in tine femeea.

Acésta este epoca, prin urmare, in care trebue să te pregătescĭ de a sci și de a putea fi femeeă.

Pentru acésta ăncă odată îți ḑic că se cere se fi și ascultătóre și ințelegĕtóre.

Lumea acésta este draga mea intocmai uneĭ mine de aur și diamante pe cari insĕ neroḑiĭ nu le găsesc și nu le vĕd nici aprópe când sunt de nasul lor, iar cei deștepțĭ le găsesc și cu ochiĭ inchișĭ. „Nerodul, este un proverb in Bucurescĭ, nu găsesce nici apă in gîrlă, iar cel deștept scóte lapte din pétră sécă. Este multă ințelepciune in acest proverb ca in. tóte proverbele poporuluĭ, pentru-că viața unui popor fiind cu miile de anĭ, mai mult vede și prin urmare mai multe scie cineva intr'un spaciu de mii, de cât intr'un spaciu de sute sau ḑecimi de anĭ.

Pĕnĕ aḑi ai invĕțat limbile necesariĭ viețiĭ, fran-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cesa și germana și nu pot de cât se fiu mândră de progresele ce ai făcut, de mâne chiar vei incepe a învĕța, dupĕ cum ți-am spus și la dejun sciințele ce eu și Silivestru credem necesarie fericireĭ tale, te vei ocupa câte dóe ore diminéța și dóuĕ dupĕ amiadĭ, acésta insĕ este afacerea fratelui-meu de a regula modul intrebuințĕrei timpuluĭ in privința predăreĭ studielor, ceea-ce e datoria mea a'ți spune este că el sĕ interesédă de fericirea ta ca și mine și dóue ore séra te va medita insușĭ, pentru ca să facĭ tot progresul ce noi îl dorim in aceștĭ doi anĭ, iar cât privesce sciința viețiĭ, cea mai necesară omului, in acésta vei avea pe mama ta de profesóră.

Îțĭ recomand insĕ chiar de acum dóuĕ lucrurĭ: întâi când Silivestru va ḑice sĕ facĭ ceva și eu voiŭ ḑice nu, sĕ nu'l asculțĭ; tot așa se urmeḑĭ și când eu voiŭ ḑice se facĭ ceva și el va ḑice nu, tot d'auna insĕ se urmeḑĭ orbesce când eu și el vom ḑice da, căcĭ el și cu mine ne interesăm de fericirea ta precum ne interesăm de fericirea nóstrĕ.

— Și acum inbrăçișédă-mĕ, scumpa mea — frumósă mititică.

— Cu aceste vorbe s'a incheiat introducțiunea ce'mĭ făcŭ Aristeia in-ainte de a incepe lecțiunile ce'mĭ pregătea in sciința viețiĭ.

Cu ḑiua de 13 August 184x. am și inceput studiele intr'un chip regulat, avênd in fie-care ḑi diminéța trei obiecte și dupĕ amédĭ dóuĕ, ca in fie-care liceŭ, predate fie-care de câte un deosebit Profesor; iar la 4 ore venea Silivestru care mĕ intreba despre lecțiunile de a dóua ḑi și'mĭ explica cu multă claritate ceea-ce vedea că nu pricep, pĕnĕ la orele 5. Pĕnĕ la $6^1/_2$ eram liberă, libertate care o întrebuințam érna exercitându-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

mĕ la piano, tómna și primă-véra desemnând câte un peisagiŭ, iar véra încă din Maiŭ plimbându-mĕ prin grădină saŭ cultivând florile pentru carĭ avém mare pasiune, la $6^1/_2$ ne puném la masă, de obiceiŭ fiind numaĭ noĭ, Aristea, cŭ și Silivestru, când acesta nu lipsea și rar să întêmpla să lipséscă. Masa dura cam pĕnĕ la 7 și $^1/_2$, când ne ridicam, Aristea și Silivestru mergênd la braț in salon, de unde era intrare și in iatacul Aristeeĭ și in camerile luĭ Silivestru, iar cŭ mergém in camera mea de lucru unde căutam a mĕ distra cu tot felul de jucăriĭ ce avém in abondanță, saŭ că chemam pe fata din casă, uă unguróică cu numele Șariș, fórte mucălită, care-'mĭ spunea tot soiul de glume, saŭ îmĭ lua păpușa mea, pe Marion, uă păpușă aprópe de mărimea mea și cu care de maĭ multĭ anĭ nu mĕ maĭ jucam, de o juca schimonosindu-se in tóte chipurile și cântându-'ĭ spre a mĕ face se rîd.

Ast-fel mĕ distram pĕnĕ la $8^1/_2$ când sunetul clopoțelului făcea pe Șariș sĕ plece și in câte-va minute venea Aristea care mĕ inbrățișa cu mare demonstrațiune de iubire și apoĭ îșĭ începea lecțiunile dumnea-eĭ carĭ duraŭ in general pĕnĕ la $9^1/_2$ când de obiceiŭ trecém in salon unde găsém pe Silivestru citind și unde iérna luam ceaiŭ și jucam câte-va partide de loton conversând la uă jumĕtate de oră și apoĭ trecém fie-care in camera sa, după ce eram înbrățișată iar cu prea marĭ demonstrațiunĭ de iubire atât de Aristea, cât și de Silivestru, care adesc-orĭ mĕ ținea maĭ multe secunde in brațe, numindu-mĕ îngerul sĕŭ, copilul sĕŭ, fericirea sa.

Intr'acest chip am trecut anul 184x, iérna și primăvéra anuluĭ următor 184y, ḑiua in orele de studiŭ cu Profesoriĭ meĭ, carĭ toțĭ eraŭ de uă vêrstă in aintată, și séra cu Aristea, Silivestru saŭ cu fata din casă.

Făcém marĭ progrese la studiĭ și maĭ cu sémă in

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

istoriă, in desemn și musică spre carĭ avém uă deosebită tragere de inimă, făcém insĕ progrese enorme in sciința ce-'mĭ preda Aristea; pentru-că la jumĕtatea tómneĭ anuluĭ 184z, sciém prea multe din cele ce nu s'ar fi cuvenit să sciŭ nu la etatea mea, dar nicĭ uă-dată și abia inplinisem cinci-spră-dece anĭ. Dar avém de invĕțătóre pe Aristea sub a cărei absolută putere eram și de meditator pe Silivestru, carĭ inpreună îșĭ luase mĕsurile ast-fel ca nimic absolut sĕ nu transpire in sufletul meŭ afară de ceea-ce vroia dênșiĭ.

Aristea era față și chiar la lecțiunile mele, lăsând tot d'auna ușa camereĭ sale când venéŭ Profesoriĭ meĭ și care era alăturĭ de a mea, deschisă, ast-fel că nu-'ĭ scăpa uă vorbă a Profesorilor.

Ințelegĭ dar că tot ceea-ce aŭ voit a face din mine, aceea aŭ făcut aceste dóuĕ ființe pe carĭĭ nu le voiŭ cualifica, lăsând acésta sarcină ție pe care te fac judecător al meŭ.

Și acum să'ți arĕt modul cum a procedat Aristea de a mĕ instrui in sciința vieții.

Maĭ întâĭ a inceput prin a'mĭ povesti istoria sa, așa după cum ți-o voiŭ descrie, sinceră saŭ falsă negreșit nu putém sĕ sciŭ, credém însĕ atuncĭ, in nevinovăția mea, că e sinceră, veĭ ințelege dar ce fel de inpresiĭ a întipărit in tótă ființa mea, făcêndu-mĕ sĕ cred, că ceea-ce i s'a intêmplat eĭ, s'a intêmplat la nenumĕrate fete de familiă intr'un chip saŭ intr'altul, și sĕ intêmplă pe fie-care di; mi s'ar intêmpla fără indoiélă și mie, dacă eŭ nu aș fi avut marele noroc de a o avea pe dênsa nu numaĭ de mumă, dar și de conducĕtóre pe căile vieții și pe Silivestru de protector, care e omul cel maĭ superior și cel maĭ de trébă dintre câțĭ ómenĭ a vĕdut dênsa in lume, profitând la fie-care frasă saŭ period al povestireĭ sale să'mĭ inculce in inimă, să'mĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

infiltreze in sânge principiile cele mai pernicióse, cele mai satanice, urmând acéstă povestire, aceste lecțiuni, in diferite rênduri, mai rar sau mai des, după cum era dispusă, in curs de multe seri și numai câte uă oră pe fie-care séră, așa ca să'mi lase spiritul neliniscit, inima inflăcărată, sensurile revoluționate. Dar in fine, vei judeca singur, o prea iubitul sufletului meu și fie ca acéstă sinceră mărturisire să vorbéscă inimei tale in favórea nefericirei mele. Eu mě voiu sili a reproduce cu tótă fidelitatea aceste lecțiuni restrêngêndule insě după cum îmi permite memoria.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

IV.

Povestirea Aristeeĭ.

Ora primă.

In care sĕ face vorba de căsătoria unei Crescine cu un Mohamedan.*)

Fiind născută, începu a povesti Aristeia, in Constantinopol, din părinţĭ Leonida Kasmiropulos şi a femeei sale Calipso, grecĭ din Phanar. Tatăl mĕu, Dumneḑeu să'l ierte era dragoman la Sublima Pórtă şi ca atare sĕ bucura de uă influenţă mare atât la Vizirul, cât şi chiar la Maestatea sa Sultanul, care nu uă-dată l'a chemat spre a'l consulta in cuestiunĭ grave, de aceea tatăl meu era iubit de unĭi şi urît de alţiĭ carĭi făcéŭ tot felul de intrigĭ spre a'l rĕsturna din funcţiune nu putéŭ insĕ isbuti pentru-că tatăl meu scia tot d'auna preveni pericolul.

*) In tot ceea-ce se atinge de moravurile, usanţele şi credinţele religióse ale Mohamedanilor, am urmat pe cei mai celebrĭ autorĭ carĭi au tractac aceste cuestiunĭ, ca: Hammer in Istoria sa a Imperiuluĭ Otomanilor; G. Pauthier in erudita sa operă, les Livres sacrées de l'Orient typărită în anul 1840 ş. a.

Iar in ceea-ce privesce Koranul, cartea sântă a Mahomedanilor, am avut in vedere cea mai bună traducţiune cunoscută, de D. M. Kazimirski, interpretul legaţiunei francese in Persia şi publicată in anul 1852 la Paris.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

In acéstă epocă eu eram de patru-spră-ḑece anĭ, de uă frumuseță dacă nu superióră, dar ca și tine scumpa mea mititico, și trebue se'ți mărturisesc că incepusem a simți un amor infocat pentru secretaru Ambasadei francese, Ernest Durvieux, pe care tatăl meu îl acceptase ca Profesor de limba francesă pentru mine, după recomandațiunea Ambasadorelui.

Da, scumpa mea, avém pentru Ernest cu mult mai mare iubire, de cât vĕd a avea tu pentru Silivestru, care insĕ, după cum te vei incredința nu merita iubirea mea, pe când Silivestru merită iubirea orĭ-cărei principese, pentru-că este frumos, nobil de caracter, instruit și mai presus de tóte, prin el tu eștĭ ceea-ce eștĭ și poțĭ deveni cea mai fericită dintre femei!

Intr'una din ḑile, țiu minte ca acum, era uă ḑi de vinerĭ, mĕ pomenesc cu tatăl meu că mĕ chiamă in cabinetul sĕu de lucru și inbrățișêndu-mĕ îmĭ ḑice cu lacrimĭ de bucuriă: Aristeio, prea scumpa mea copilă, bucură-te, căcĭ în fine D-ḑeŭ a bine-voit cu tine și cu noi!

Unul dintre cei mai marĭ Principĭ ai Asieĭ și mai bogat de cât toțĭ principiĭ inpreună, Nawabul*) Nizzin, continuă tatăl meu din ce in ce mai animat, care s'a stabilit de cât-va timp in Constantinopol, îțĭ face marea onóre de a te vrea de soția sa legitimă, fără chiar a pretinde să'țĭ renegĭ Religia,**) fiind unul dintre cei mai luminațĭ bărbațĭ ai secolului. Ințelegĭ tu acum Aristeio scump odor al ḑilelor mele, pentru-ce am ḑis că Dumneḑeŭ a voit cu tine și cu noi? Sci tu că nu există o

*) Navab cuvênt pe care Occidentaliĭ îl pronunciă Nabab, de aceea am intrebuințat ambele forme, insemnéză Principe sau nobil Mahometan, titlu ce sĕ dă Principilor și Nobililor Mahometanĭ mai cu sémă in Indiĭ.

**) Căsătoriele mixte, cu femei creștine sunt permise la Turcĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

fericire mai mare pe pământ de cât acésta, căci fiind soția favorită a celui mai bogat principe, nici un fel de dorință cât de secretă ar fi, nu îți va remânea ne realisată, la moment ce vei esprima-o! Și că vei fi soția sa favorită, de acésta se nu te indoești nici un minut, căci numai portretul tău l'a vědut in miniatură, așa cum îl purtam la césornic și mi-a dis că pentru a avea

NAVABUL ALI-NIZZIN.

de soție pe acésta huriă divină a cărei portret îl vede, nici un sacrificiu nu i se va părea prea mare și ca să'mi dovedéscă acésta m'a făcut să primesc a schimba acest portret contra unui dar de un milion de lei.

Tatăl meu vorbea cu exaltațiune și nu observa ce profundă schimbare sě făcuse in mine dela primele vorbe din carî înțelesesem că amorul meu pentru Ernest era in pericol.

Devenisem lividă, intocmai unui om pe care l'ar fi lovit apoplexia, numai prin bătăile inimei carî devenéu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

tot mai iuți și mai cu putere, mĕ simțém că mai trăiesc, mĕ rădimaĭ de masa de scris a tatălui meu ca sĕ nu cad și dupĕ ce'mĭ croiĭ in mintea mea un plan intreg, cutezaĭ sĕ intreb pe tatăl meu de ḑiua nunței dacă e fixată și spuindu'mĭ că ḑiua e fixată pentru cinci-sprăḑece Aprile, eram atunci in ḑiua de 23 Martie, cutezaĭ să incerc a depărta ḑiua pentru a câștiga timp, de aceea îi ḑiseĭ, nu cumva socotește că ar fi mai bine, avênd in vedere etatea mea fragetă, de a interveni pentru a nu se face cununia in-ainte de a inplini cinci-sprăḑece anĭ, in casul când nu ar voi sĕ revie asupra hotărîrei D-sale de a mĕ da dupĕ un păgân, ca și când nu s'ar mai găsi bărbațĭ de legea nóstrĕ in lume!

Uă privire posomorîtă cum nu mai vĕḑusem nicĭ uă-dată la dĕnsul, fu in-ainte mergĕtórea rĕspunsului sĕŭ, apoi cu uă voce teribilă îmĭ ḑise:

Sunt 23 de ḑile pĕnĕ la 15 Aprile, timp prea in destul pentru a te pregăti in tóte, de aḑĭ chiar vor veni croitoriĭ cei mai bunĭ din Constantinopol, îțĭ vor aduce tot felul de stofe, și îțĭ vei alege tot ce îțĭ va conveni, ca să'țĭ facĭ rochiile cele mai splendide ce îțĭ vor plăcea.

Tot aḑĭ vor veni și mai mulțĭ giuvaergiĭ să'țĭ alegĭ tot felul de giuvaericale ce inima și ochiĭ îțĭ vor cere, profită și alege. Consultă-te cu măta și cu guvernanta ta; dênsele te vor asista cu consiliele lor și îțĭ vor ajuta să te pregătești in tóte pĕnĕ in ḑiua in care vei intra in nóua ta viață!

Etate fragetă, continuà tatăl meu, după un moment, este un termen pe care nu'l ințeleg in gura ta care ai de mumă și Profesóră pe scumpa mea Calipso, care fără indoială că îțĭ va și spune că acest termen nu s'ar afla in gura nicĭ unei alte fete care ar avea fericirea pentru care tu spui că eștĭ prea fragedă!

Prea fragedă pentru fericire, acésta nu s'a mai

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

audit și mi se pare că acéstă expresiune ascunde cugetări pe carĭ îțĭ este rușine a le da pe față.

Ei, fata mea, la patru-spră-ḑece anĭ trecuțĭ, cum eștĭ Dumneata, acest termen era dovadă de uă mâniă in paroxismul ei, fata e deja devenită femeeă și dovadă este că-'șĭ neglijéză jucăriile pentru a conversa cu bărbațiĭ!

Pentru Ernest Durvieux nu ți s'ar părea că eștĭ prea fragedă, dovadă și la acest cuvênt tatăl meu scóse din buzunar primul bilet de amor ce scrisesem lui Ernest și care pĕnĕ aḑĭ nu sciu cum a ajuns in mânile tatălui meu, dovadă acest bilet, continuă tatăl meu din ce in ce mai aprins, care pe lângă mărturia ce aduce contra fragedimei, mai constată âncă ceva și adică că eștĭ prea próstă pentru fica Calipsei și a lui Leonida Kasmiropulos. Norocul ți-a venit insĕ in ciuda prostiei tale și norocul uă dată vine in viața omuluĭ, fericit acela ce îl scie prețui și nefericit acela care fuge de el!

Mergĭ fata mea și caută de a te pregăti sĕ primeștĭ norocul, căcĭ vorbe nebune de frăgedime și păgân, nu intră in dicționarul meu și al mamei tale!

Hotărîrea nóstră este irevocabilă, ca aceea a destinului, furĕ ultimele vorbe ale tatălui meu!

Am trecut in camera mamei mele, m'am aruncat de gîtul sĕu și m'a podidit un plâns de care roșesc și astăḑĭ când mi-aduc aminte. Rugaiŭ pe muma-mea cu lacrimĭ ferbințĭ să nu mĕ sacrifice iubirei de avere, pentru-că sunt decisă a preferi mórtea de cât a mĕ inchide de vie intr'uă inchisóre a unui păgân, căcĭ așa auḑisem adese că Haremul unui Turc, e uă adevĕrată inchisóre. Mumă-mea fu tot atât de neinduplecată ca și tatăl-meu. Atuncĭ incepuiŭ a'mĭ frământa creeriĭ să găsesc un drum de ieșire din acéstă posiție și nu găsém; făcém miĭ de proecte și rĕmâném tot pe lângă planul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ce'mĭ ·croisem âncă dela primele vorbe ale tatălui meu, plan care consista in aceea de a fugi cu Ernest in primul moment când voiu găsi ocasiă.

Incepuiŭ dar a mĕ preface că mĕ supun sórtei mele, dar in sufletul meu aşteptam numai minutul de a vedea pe Ernest spre a'i comunica hotărîrea Părinţilor mei şi planul ce făcusem.

Inţelegém insĕ că lui Ernest nu-'ĭ va mai fi permisă intrarea in casa nóstrĕ şi prin urmare mĕ smăcinam cu gêndu cum sĕ fac să'l intêlnesc.

Ast-fel am petrecut dóuĕ ḑile lungĭ de disperare, asistând cu lacrimile in ochĭ şi intr'un chip mai mult machinal, la diferite têrguelĭ de stofe şi giuvaericale ce sĕ cumpĕraŭ pentru mine de cătrĕ muma mea şi guvernanta mea.

Guvernanta mea, Martha Stadefort era uă fată bĕtrână, englesă, de uă bunătate de caracter şi de uă energiă care mi se părea mai pre sus de orĭ-ce comparaţiă. Era in casa nóstrĕ de cinci anĭ de ḑile, inţelegĭ dar prea scumpa mea mititică, că cu tot respectul ce purta tatălui meu, avea pentru mine uă mare dosă de iubire, sau cel puţin eu credém acésta, pentru-că din parte-'mĭ simţém pentru dênsa uă adevĕrată simpathiă, căci simpathia scumpa mea, nasce intre ómenĭ prin dósa vedere, prin indatoririĭ ce ni se fac, de aceea nu prea inţeleg pentru-ce la tine care te-ai pomenit numai cu mine şi cu Silivestru am putut observa de mai multe orĭ aşa de puţină simpathie ca sĕ nu ḑic rĕcélă pentru dênsul, care tot felul de indatoririĭ ţĭ-a făcut şi prin care eştĭ ceea-ce eştĭ şi poţĭ in adevĕr deveni fericită.

Ḑic dar, continuă Aristeia, că credém, că guvernanta mea avea mare iubire pentru mine pentru-că eu simţém uă adevĕrată simpathie pentru dênsa şi simpathia

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

e mumă incredercĭ, de aceea a treia ḑi remâind numai amândóuĕ mĕ aruncaĭ de gîtul sĕu plângênd și jeluindu-mĕ in chipul cel mai lamentabil. Dênsa a inceput a mĕ consola cu vorbele cele mai oneste și mai duióse atât timp pĕnĕ ce chiar in cursul acestei ḑile îmĭ dete curajul de a'ĭ deschide inima mea și a-'ĭ mărturisi tot amorul meu pentru Ernest, arĕtându-'ĭ că prefer mai bine mórtea de cât a mĕ căsători cu Nababul si rugându-o, conjurându-o pe tot ce are mai scump in lume să'mĭ dea concursul sĕu ca se scap din acéstă nenorocire sau cel puțin sĕ caute un mijloc de a putea se mĕ intêlnesc cu Ernest. Lucru de care mĕ căiesc și astă-ḑĭ pentru că multe rele mi s'a causat prin neascultarea mea, dupĕ cum veĭ afla.

Guvernanta mea, dupĕ ce mĕ lăsà a-'ĭ repeta de sute de orĭ rugăciunea de a mĕ ajuta, silindu-se prin vorbe dulcĭ de a mĕ face să mĕ supun voinței Părinților mei, insĕ cu tonul pe care in urmă l'am ințeles că avea scopul de a mĕ incuraja in hotărîrea mea nenorocită, mĕ inbrăcișà cu induiosare și plângênd scóse din sînul sĕu uă fășióră de hîrtie pe care cu mare discreținne mi-o dete conjurându-mĕ la rêndul sĕu de a fi cu minte și discretă.

Desfac hîrtióra și găsesc aceste patru cuvinte scrise cu creionu de mâna chiar a lui Ernest: „arată te supusă și speră.“

A mĕ incerca sĕ descriŭ bucuria mea din acel moment este a mĕ incerca se dărîm turnul Colței cu pumnu, de aceea îți voiŭ spune numai că din momentul de când aflasem hotărîrea fatală pentru prima óră in nóptea aceea am putut inchide ochiĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

V.

Ora a dóua.

Vederea Ginerului.

Cinci ḑile in urma hotărîrei fatale, mamă-mea, continuà Aristeia cu uă voce ce voia a fi plângĕtóre, dar era mai mult miorlăită, stătu mai multe ore inpreună cu guvernanta pĕnĕ îmĭ făcuĭ toaleta și mĕ inbrăcaĭ, apoi intre orele trei si patru p. m. îmĭ ḑise sĕ mĕ apropiu de feréstră că are să'mĭ arate ceva care 'mĭ va inprăștia negreșit supĕrarea.

In adevĕr nu trecuse ḑece minute de când mĕ așezasem la feréstră cam de voiă, cam de nevoiă și un mare scomot îmĭ atrase privirea. Era uă suită de mai mulțĭ călăreț̦ĭ, atât civilĭ cât și militarĭ. Cel care mi-a atras atenț̦iunea mai mult era un bărbat inposant, cu uă barbă lungă și fórte stufósă, in etate cam intre 45 și 50 anĭ, fiind insoț̦it de mai mulțĭ oficerĭ tinerĭ și frumoșĭ, dar mai cu sémă îmĭ atrăsese atenț̦iunea prin splendórea costumului sĕu. Purta uă tunică lungă pĕnĕ la genuchĭ de catifea négră pe care sĕ pogoraŭ rîurĭ de diamante, ce prin strălucirea lor

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

inbăta, uimea ochiĭ privitorului. Era Nababul, am înțeles acésta fără a mi-se spune, atât bogăția costumului sĕu și harnașamentul pompos al nobilului sĕu cursier îl deosibea din ómeniĭ suitei sale.

Mumă-mea care mĕ privea cu atențiune și observase marea inpresiă ce făcuse asupra mea vederea lui, îmĭ ḑise cam cu indiferență: el te-a vĕḑut, când și unde nu e tréba ta, destul numai că așa un amor i-ai insuflat, in cât e in stare a depune la piciórele tale tóte bogățiile sale, tu îl vĕḑu-și, fi-vei óre și aḑĭ tot atât de próstă ca in ḑiua in care tatăl tĕu ți-a vorbit de dînsul? Orĭ-că începĭ a înțelege că un bărbat și mai in vêrstă dar bogat, e mai de preferit de cât un altul tênĕr insĕ sĕrac?

Nu respunseĭ nimic, sau mai drept respunseĭ prin tăcerea mea, căcĭ și tăcerea e un respuns și incă fórte eloquent câte uă-dată. Mumă-mea luà tăcerea mea drept aprobare, cu tóte că in interiorul ființei mele să urma uă luptă intre sensurile mele și inima mea, luptă teribilă, dacă trebue sau nu sĕ ascult in acéstă ocasiă pe Părinții mei. Sensurile mele fermecate de atâta strălucire ce vĕḑusem ḑicéu da, iar inima mea intrégă a lui Ernest ḑicea nu, nicĭ uă dată! Și inima mea invinse.

Bucuria ce sĕ născusc in sufletul meu la citirea celor patru cuvinte magice a le lui Ernest, sburase insĕ incetul cu incetul, făcênd loc desperațiunei celei mai desăvîrșite, cu atât mai cu sémă că nu mai găsém nicĭ un moment liber in care sĕ pot comunica guvernantei mele neliniscea mea și focul inimei mele. Ḑic neliniscea mea, pentru-că mĕ temém de mine insă-'mĭ nu cum-va prin atâtea lupte contrariĭ in sufletul meu, Părinții mei, intr'un moment de slăbiciune, sĕ ajungă a'mĭ smulge consințimentul meu.

Mumă-mea ḑile intregĭ nu sĕ mai deslipea de lângă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

mine ca și când cineva 'i ar fi spus secretul ce exista intre mine și Martha.

O! dacă aș fi ascultat pe Părinții mei, oftă Aristea, ce viață fericită aș fi dus!

Insă nu i am ascultat și de aceea am suferit atât de mult, in cât stau adese și mă gêndesc cum de mai sunt in tótă intregimea mințiĭ mele. Iată și causa pentru care cu deosebită ingrijire observ tóte mișcările tale, prea scumpa mea frumósă copilă și nu arare-orĭ am rĕmas nemulțumită vĕdênd că un fel de repulsiune sĕ nasce in tine contra lui Silivestru, când el sĕ apropie ca să te mângâie, pe când din gura mea tot d'auna ai audit că el și cu mine numaĭ fericirea ta o dorim, cum dorim fericirea nóstrĕ; și tot d'auna ți-am recomandat să ne ascultĭ pe el și pe mine.

— Îmĭ făcuse in cursul acesteĭ povestirĭ atâtea inputărĭ cu acel aer blajin care te face sĕ te credĭ in culpă in cât mĕ simțiĭ umilită și mĕ credŭiŭ vinovată, cu atât mai cu sémă că adevĕrul este că nicĭ uă dată in sufletul meu nu am avut pentru Călugĕrul cea mai mică sympatiă, ci din potrivă, un fel de repulsiune, un fel de témă secretă, uă inchietudine neințelésă, care mĕ făcea să mĕ reținŭ față cu dênsul de orĭ-ce demonstrațiune de iubire, păstrând un fel de indiferență, un fel de nesimțire in tótă ființa mea la demonstrațiunile sale de iubire pentru mine.

Mĕ simțiĭ, dar, umilită și mĕ credŭiŭ vinovată fără a sci in ce, de aceea inbrățișând pe Aristea cu mult foc, incepuiŭ să plâng și o intrebaiŭ: dar ce am făcut buna mea mamă, ca sĕ merit atâtea inputărĭ, sciu că mĕ iubescĭ și D-ta și Silivestru dar și eu vĕ iubesc și pot dice că mĕ silesc a vĕ inplini tóte ordinele.

— Tocmaĭ acésta e nemulțumirea mea, rĕspunse Aristea cu finețĕ, că te silescĭ a ne asculta, pe când

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cu aș vrea să te vĕd că ne înțelegĭ instinctiv, din simțul de iubire ce trebue sĕ se desvólte in tine numaĭ pentru mine și unchiul tĕu, căcĭ numaĭ noĭ suntem carĭ te iubim și te vom iubi tot d'auna.

Dar nu disper, scumpa mea frumósă că incetul cu incetul vei deveni aceea ce așteptăm eu și Silivestru dela tine, un tesaur nesfârșit de fericire pentru noi și pentru tine, pentru că vĕd că in adevĕr că ai voința și dorința de a ne asculta și iubi și dacă óre-care repulsiune am observat in tine contra lui Silivestru, acésta va trece și vei fi fericită și vom fi fericiți.

— Ei bine, am sete, iubita mea mamă, să aflu cum pot deveni un tesaur de fericire pentru voi și pentru mine, ce trebue, in fine să fac ca se n'am nemulțumirea de a crede că'mĭ-a'țĭ putea âncă face drepte imputărĭ?!

— Vei afla in curênd, rĕspunse Aristea cu uă voce solemnă; se apropie timpul ca să sciĭ și aceea ce âncă nu poțĭ să sciĭ aḑĭ. —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

VI.

Ora a treia.

In care se face vorba despre darurile de logodnă.

Cincea ḍi dupĕ ce veḍusem pe Nabab, era Joi in dóĕ Aprile, pe la orele trei p. m. mumă-mea care era in camera mea, fu chemată de tatăl meu și in câteva momente sĕ reintórse urmată de trei Nubienĭ negrĭ ca nóptea, carĭ erau incărcaţĭ cu diferite obiecte. Eraŭ darurile de logodnă ale Nababuluĭ pentru mine.

Așa dar totul era sfêrșit! Dupĕ plecarea Nubienilor, eu incepuiŭ a vărsa lacrimĭ amare, iar mumă-mea incepu a despacheta obiectele. Eraŭ șépte obiecte pe carĭ le-am privit printre lacrimele mele și totu-șĭ am fost nevoită a le admira, atât eraŭ de preţióse și admirabil lucrate. Era ântâĭ un fel de casetă de aur masiv representând un porumbel care purta in cioc un smaragd de mărimea unei alune, iar aripile vĕrsaŭ uă lumină strălucitóre din causa nenumĕratelor diamante in carĭ eraŭ lucrate.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Mumă-mea a deschis acéstă casetă și cu tóte lacrimile mele nu mĭ-am putut reține uă exclamare de admirațiune insoțită și de exclamațiunea guvernantei mele. Interiorul caseteĭ era plin cu diamante, cu mărgăritare și rubinurĭ, carĭ prin lucirea și focul lor, au produs asupra privirilor mele uă reală fascinațiune. Am rĕmas uimită și lacrimile mele s'au uscat mai grabnic de cât se usucă plóia la razele sóreluĭ de Iulie.

Al doilea obiect ce a atras admirațiunea mea era un fel de fotoliu, in formă de tron ale căruĭ spate și brațe erau de argint, iar d'asupra pe trei drugĭ de aur incrustațĭ cu diamante, se ridica uă coróně de aur masiv in forma a dóuĕ semilune inbinate și incărcate cu trei-sprădece diamante de mărimea intre alună și nucă, carĭ îțĭ luaŭ vĕdul prin strălucirea lor. Apoĭ era uă brățară, un colet, uă cingătóre, uă pereche de cerceĭ, tóte de aur lucrate in diamante și șése cești de aur masiv atâta de fine și artistic lucrate in cât trebue sĕ mărturisesc că in momentele acelea aprópe uitasem pe Ernest și amorul meu, ceea-ce ar fi fost uă fericire dacă acéstă uitare ar fi persistat. Dar nu a persistat! Amorul meu pentru Ernest, sau mai drept prostia mea a eșit invingĕtóre și din acéstă probă, cu tóte că in ciuda promisiuneĭ lui și a guvernantei mele nicĭ uă mișcare nu venea a'mĭ dovedi că pot spera verĭ uă schimbare in sórtea ce'mĭ croise tatăl meu și formalitățile căsătorieĭ sĕ succedaŭ cu regularitatea uneĭ legĭ fatale.

In adevĕr, opt ḑile in urma primireĭ darurilor adică in ḑiua de ḑece Aprile, intre orele dóuĕ și trei p. m. m'am pomenit cu mumă-mea că deschide ușa camereĭ mele pe care lăsându-o intredeschisă, uă voce streină care venea din cea-l-altă cameră, intreba intr'uă limbă grecéscă inposibilă: Aristea, flórea imaculată,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

consimte la căsătoria sa cu strălucitul Nawab Nizzin? Iar mumă-mea care nicĭ nu mĕ prevenise respunse cu da, in-ainte de a'mĭ da timpul se mĕ desmetecesc. Acéstă intrebare se repetă âncă de dóuĕ orĭ și muma mea respunse in locul meu fără a se preocupa de starea in care eram, la a dóua repețire a intrebăreĭ leșinasem.

Era ceremonia contractuluĭ de căsătoriă ce se săvĕrșea, după cum mi s'a spus apoi de cătrĕ muma mea, că in cea-l-altă cameră se găsea inputernicitul Nababuluĭ cu doi martorĭ și tatăl meu cu asemenea doi martorĭ, eu insĕ nu am vĕdut pe nicĭ unul. Tatăl meu insĕ nu mult in urmă mĭ-a confirmat acésta și in acelașĭ timp deschidĕnd un cufĕr de capacitatea circa a dóuĕ vedre îmĭ arĕtă și Aghirlicul*) ce primise pentru mine. Cufĕrul era plin de lire. Așa dar totul era sfĕrșit, nu mai rĕmânea de cât celebrarea Căsătorieĭ.

*) Cuvêntul turcesc Aghirlic insemnéză greutate ș se intrebuințéză pentru a defini suma pe care ginerile trebue sĕ plătéscă tatăluĭ mireseĭ și care variază după starea ginerelui și după ințelegerea părților.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

VII.

Ora a patra.

In care se vorbesce despre toaletă și iatacul miresei.

In fine, scumpa mea frumósă mititică, sosi și diua de cinci-spră-dece Aprile, fixată pentru celebrarea cununiei mele și trebue sĕ'ți mărturisesc că amintindu'mĭ acéstă di, sufletul meu e coprins de adîncă intristare și nu'mĭ voiŭ ierta in tótă viața mea că nu am ascultat pe tatăl meu, pentru că tóte fericirile ce am cunoscut nu sĕ pot compara cu fericirea ce am perdut'o prin neascultarea mea. Vei judeca inse singură.

Când m'am deșteptat in acéstă di, uimirea, zăpăcéla mea ajunse la culme; inchidém și deschidém ochiĭ spre a mĕ incredința dacă sunt deștéptă sau visez. Totul ce vedém îmĭ era necunoscut. Patul in care dormém, odaia, divanul, priveliștea măréță ce era in fața mea, marea cu uă nenumĕrată mulțime de caice, corăbiĭ, bărcĭ, îmĭ dovedéŭ că visez, dar vederea mea care simțém că este reală, mișcările ce făcém spre a mĕ incredința de realitate, îmĭ dovedéŭ că sunt deș-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

téptă. Muma mea care era la căpătâiul meu mĕ scóse din acéstă perplexitate explicându-'mĭ in inbrăţişerile cu carĭ mĕ acoperi, că locuim din ajun in palatul ce Nababul l'a dăruit tatăluĭ meu şi că am fost transportată pe când dormém pentru-ca surprisa mea sĕ fie cu atât mai mare şi rugându-mĕ se mĕ scol pentru-că este timpul să mĕ inbrac şi sĕ'mĭ fac toaleta.

In acelaşĭ timp guvernanta mea intră in iatacul unde dormiseм, insoţită de dóuĕ sclave tinere, de uă frumuseţă remarcabilă, a căror destinaţiune era să primésca să'mĭ execute ordinele şi se caute a inţelege, a implini şi cele mai intime dorinţe ale mele.

Patul in care mĕ găsém era in forma unuĭ légăn aĭ căruĭ drugĭ dela căpătâe eraŭ de argint suflat cu aur, iar plapuma şi pernele de mătase, de colóre rozĕ şi cérşafele de cel mai fin lino, in bogate dantele de bruxel.

In intregul sĕu, iatacul era pe jos acoperit cu tapete brodate in aur.

Pereţiĭ eraŭ inbrăcaţĭ cu porţelan alb de Persia pe a căror suprafaţă eraŭ zugrăvite grupe de genii, de ângeri, femeĭ de uă frumuseţă ideală, carĭ odihnéŭ privirile intr'uă stare de beatitudine cerésca.

D'asupra patuluĭ, in mijloc era portretul Nababuluĭ intr'uă ciurciuvea de aur inconjurată de rubine şi diamante, iar d'asupra acestuĭ portret in centru uneĭ grupe de marĭ diamante aşezate in forma sórcluĭ şi care intocmaĭ unuĭ sóre vĕrsa uă plóie de raze, era portretul aceleea care nu'şĭ uitase amorul, nu'şĭ uitase măchnirea, era portretul meu!

Dupĕ ce mĭ-am părăsit patul dóuĕ sclave au intrat, una a atins un resort invisibil pentru mine, uă uşă s'a deschis la stênga patuluĭ meu, lăsând a sĕ vedea uă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

baie de marmură și cea-laltă apropiinduse de mine mĕ rugà a mĕ lăsa condusă pentru a mĕ inbăia. Dupĕ ce mĭ-am făcut baia in apă de roze, am fost recondusă in iatacul meu, unde mĭ-am luat dejunul și apoĭ alte dóuĕ sclave au intrat, carĭĭ sub privegherea mumeĭ mele și a guvernanteĭ au inceput a'mĭ face toaleta și a mĕ imbrăca. —

Pĕrul îmĭ fu coafat dupĕ cum era coafat al regineĭ Aische din Gwalior in India, al căreĭ portret îl reprodusese de curênd ḑiarul Ilustrated London News; purtam uă diademă de aur in briliante, de uă lucrare in adevĕr artistică, rochia 'mĭ era de mătasă ţesută cu fire de aur; iar pe cingĕtórea mea de colóre inchisă diamantele producéŭ prin strălucirea lor focurĭ jucătóre carĭ apăréŭ și dispăréŭ in tocmaĭ cum stelele apar și dispar in fenomenul cunoscut sub numirea de căderea stelelor.

Dupĕ ce gătéla îmĭ fu ast-fel făcută, mi sĕ aduse prânḑul din care gustaiŭ inpreună cu mumă-mea și guvernanta mea, apoi sclavele, mumă-mea și Miss Martha sĕ retraserĕ.

Era ora șése post meridiane. Atunci ușa sĕ deschise și Nawabul apăru. Sĕ apropià de mine fără a pronuncia un singur cuvênt, mĕ contemplà mult timp și apoĭ luându-'mĭ brațul m'a condus in camera nupțială.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

VIII.

Ora a cincea.

In care se descrie Camera nupțială sau Paradisul Mahomedan.

Tot ceea-ce vedusem pĕnĕ acum, tot ceea-ce mi se intêmplase, să șterse din memoria mea la intrarea in camera nupțială, ca și când dintr'un mare intuneric aș fi intrat intr'uă mare lumină și dintr'un aer infectat, intr'un aer inbălsămat și plin de uă viață nóuă.

In adevĕr fuiu nevoită a inchide ochiĭ de mai multe orĭ căcĭ valurile de lumină mĕ orbéu; trebuiĭ să respir mai cu putere căcĭ inima simțém cum se dilată, se măresce in peptul meu. Trecurĕ câte-va momente pĕnĕ să'mĭ pot da socotéla de ceea-ce ochiĭ mei vedéu și inima și sensurile mele simțéu.

Interiorul acesteĭ cameri avea aspectul bolțiĭ ceruluĭ cu tóte splendorile sale visibile in cea mai senină dintre nopțile senine ale unei frumóse lunĭ de Maiu sub un cer rîdĕtor de Italia sau Elada.

Miĭ de diamante, de smaragde și rubine dela mărîmea nucilor și pĕnĕ la mărimea alunelor aședate cu uă artă perfectă, unele in vîrful florilor și al plantelor

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

artificiale carĭ acoperéŭ pereţiĭ, altele in spaciu aninate in fire de aur, representaŭ stelele. Uă bucată de aur masiv in forma uneĭ Semi-lune inconjurată de dóuĕ-ḑeceĭ şi patru diamante de mărimea migdalelor, carĭ se ridicaŭ majestuóse intr'un grup de stele in partea stêngă, representa luna. Trei smaragde de mărimea porumbelor, de uă colóre de un admirabil verde deschis, inconjurate cu trei-sprăḑece diamante de mărimea unuĭ ochiŭ de copil fie-care, ridicându-se superbe in partea opusă luneĭ representa lucéfĕrul. In mijloc sĕ ridica majestuos un arbore din familia smochinuluĭ de India deosebindu-se de acéstă speciă numai prin frunḑele sale late, verḑĭ şi mătăsóse şi care prin multele sale tulpine forma un fel de semi-umbră divină, intretăind ca să ḑic aşa strălucirea stelelor. Din acest arbore isvoraŭ nenumĕrate pîrae artificiale, de lapte, de vin şi de miere şi printre aceste pîrae carĭ eraŭ de uă limpiditate de necreḑut, se ridicaŭ mese rotunde de marmură, d'asupra cărora planaŭ lămpĭ de aur suspendate.

Mesele eraŭ incărcate cu tot felul de dulcéţurĭ, cu fructele cele mai rarĭ din cele patru părţĭ ale lumeĭ, cu munţĭ de pilaf ridicându-se din vase marĭ de China aurite; cu bĕuturile cele mai delicióse dela apa de roze şi pĕnĕ la vinurile cele mai renumite ale Asieĭ minore şi alĕ Spanieĭ; iar inprejurul fie-căreĭ mese se aţineaŭ câte patru şi cinci sclave şi sclavĭ tinerĭ, frumoşĭ, sprintenĭ pe a căror faţă voioşia rivalisa cu frumuseţea, gata a vĕrsa din cupele de Japonia generosul lichid al viţeĭ Asieĭ sau Spanieĭ, orĭ a oferi cele mai delicióse dulcéţurĭ şi şerbete din chisele de argint in linguriţe de aur, sau esenţă ambrosiacă de roze din ceşcĭ cochete de faienţa aurite, după dorinţa convivilor, in sunetul musiceĭ care nu mai inceta şi a angelicelor melodiĭ ale sclavelor cântătóre, carĭ te transportaŭ in lumea ilusiunilor şi a visărilor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Pereții acoperiți de iarbă mătăsósă, de roze de Japonia, de iasomie de Siria, de liliac de Persia și alte plante și flori rari, răspêndéu un profum imbătător de mosc, de trandafir și de chichlibar.

D'a-supra arboreluĭ la uă distanță aprópe egală dela lună și lucéfĕr, sĕ vedea minunea minunilor acesteĭ camere miraculóse, trei smaragde in formă hexagonală, dela șépte sute cinci-decĭ și dóuă la șépte sute șése-decĭ și opt carate fie-care, de uă uimitóre colóre verde deschisă, inlănțuite prin fire de aur, erau incungiurate de 12 diamante de mărimea alunelor, de 45 diamante ceva mai micĭ și de 70 diamante dela 50—80 carate. Acest intreg de petre nestimate era incadrat intr'un cerc unde strălucéu 19 diamante marĭ, 13 rênduri de mărgăritare conținênd fie-care rênd pĕnĕ la 400 bóbe, fie-care avênd la extremități câte un smaragd de cea mai frumósă apă, intregul formând un ochiŭ strălucitor ca sórele pe care'l representa și care prin neasĕmânata splendóre a luminelor sale 'mĭ-a făcut impresiunea unuĭ alt sóre creat expres de mâna unuĭ D-dĕŭ pentru a rivalisa cu sórele ce se răsfață in infinitul spaciurilor.

Florile și plantele dupĕ pereți prin fășiele de lumină, prin fulgerile acestuĭ nou sóre, lăsau a sĕ vedea in intervale ce sĕ succedaŭ cu iuțéla gândireĭ, câmpurĭ, imaginĭ noi, de uă frumusețe ce extasia privirea, umplea sufletul de un sentiment neințeles și neesprimabil transportându-te pĕnĕ in al șéptelea cer.

Am percurs din ce in ce mai fărmecată, mai uimită, la brațul Nawabuluĭ acéstă cameră, care representa realisațiunea pe pământ a Paradisuluĭ așa cum îl descrie sfânta carte Koranul, pĕnĕ la un baldachin*) sub

*) Baldachinul este un fel de polog, format din dóuĕ marĭ draperiĭ festonate, carĭ sunt sau de mătase, sau de altă materiă dupĕ starea și posiția părților, tot d'auna insĕ de colóre roză.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ale căruĭ draperiĭ roze bogat brodate cu aur sĕ ascundea tronul ce îl primisem ca darŭ.

Nababul mĕ instalà pe acest tron fără a'şĭ permite măcar să sĕ atingă de vĕlul ce'mĭ acoperea faţa. Mĕ contemplà încă câte-va momente şi apoĭ sĕ retrase arĕtându-'mĭ cel mai mare respect.

Dupĕ retragerea Nawabuluĭ, uă mulţime de femeĭ din lumea mare a Constantinopoluluĭ, soţiĭ şi fete de a le marilor demnitarĭ au irupt ca uă adevĕrată vijeliĕ in camera nupţială pentru a mĕ vedea şi a'mĭ admira toaleta, in-aintea tutulor insĕ uă femeeă veni drept la mine, sĕ inchinà de dóuĕ orĭ şi apoĭ îmĭ ridicà voalul, era Usta-Kadîn.*)

Dóuĕ ore, carĭ mi s'au părut dóuĕ secole am suferit un adevĕrat martiriŭ sub privirile avide ale invidieĭ şi curiosităţeĭ femeilor turce, auḑind chiar şópte maliţióse, exclamărĭ de admiraţiune făcute cu un ton batjocoritor in cât trebue să mărturesc că amorul meu pentru Ernest, in ciuda acestui lux fără sémân, in ciuda acestui fast ne mai vĕḑut, reveni in inima mea mai tĕnĕr, mai infocat, mai indomptabil ca tot d'auna! Şi acésta scumpa mea mititico, nu era de cât urmarea prostieĭ şi a neascultăreĭ melc, căcĭ atunceĭ când sufletul nostru este rebel unuĭ ordin ce nu ne convine, căutăm orĭ-ce pretext cât de neinsemnat pentru a justifica neascultarea nóstrĕ! Şi in asemenea ocasiĭ pentru uă suferinţă neinsemnată de căte-va ore, sau chiar pentru ceea-ce fără cuvênt considerăm uă suferinţă, perdem ferieirea reală, cum am făcut eu. Dar sĕ nu anticip asupra evenimentelor.

In aceste momente uă voce stridentă sĕ auḑi. Erá vocea Imamuluĭ care chema pe credincioşĭ la rugă-

*) Intendenta Haremuluĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ciunea de séra. Era opt ore. Tótă mulțimea sĕ retrase spre a fi față după cum am aflat in urmă, la rugăciunile adresate ceruluĭ pentru fericirea căsătorieĭ Nababuluĭ cu mine, de către Imam*) care in acelașĭ timp binecuvêntà acéstă căsătoriă implorând favórea mareluĭ Alah**) și a astrelor asupra nóstrĕ.

După ce s'au retras femeile, remâind numaĭ singură cu cele dóuă sclave a le mele, m'am pogorît in fine după tron.

In acest moment mumă-mea, tatăl-meu și guvernanta mea intrarĕ in camera nupțială, mĕ imbrăcișarĕ cu mare afecțiune și mĕ felicitarĕ. Apoĭ tatăl meu luându-mĕ la brat, parcurseiŭ in tóte direcțiunile acéstă feerică cameră observând accea-ce fie din causa prea mareĭ emoțiunĭ, fie din causa uimireĭ mele, nu observasem in destul și tatăl meu îmĭ explică ințelesul simbolic al fie-căruĭ lucru. Il intrebaiŭ pentru arborele din mijloc al căruĭ inteles nu'l pĕtrundém și'mĭ spuse că represintă arborele Tuba***).

Mumă-mea care ne urma și câte uă dată ne precedà insoțită de Mis Martha nu mai inceta de a mĕ

*) Imam, șef religios, călăuz al credincioșilor in cele spirituale, model, prototip.

**) Numele lui D-deu, insemnézà Dumnedeu-unic.

***) Arborele fericirei, care după Koran va cresce in mijlocul palatuluĭ Profetuluĭ Mohamet din Paradis, dar că in fie-care casă a fie-căruĭ mohamedan se va intinde câte uă ramură din acest arbore, producênd tot felul de fructe, de un gust delicios necunoscut muritorilor, ast-fel că dacă cine-va doresce de a mânca un fruct de uă specie deosebită i se va presenta imediat. Sau dacă preferă mâncărĭ de carne, pasĕrile fripte gata, de orĭ-ce speciă, după dorință i se vor pune dinaintea lui pe dată. Și mai adaugă că după credința Musulmanilor, ramurile acestuĭ arbore se vor apleca de sine spre aceia carĭ vor voi a'i culege fructele, și nu numaĭ nutrimentul, dar și haine de mătase, cai inșelațĭ gata cu cele mai splendide harnașamente, vor eși dintre ramurile lui pentru fericiții credincioșĭ ai lui Mahomed, la nascerea dorinței lor. Și că acest arbore este atât de mare in cât cel mai iute cursier ar trebui să fugă in galop una sută de anĭ spre a putea eși de sub umbra lui.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ferici pentru marele meu noroc, cu uă voce indestul de ridicată pentru a parveni pĕnĕ la auḍul meu.

Mĕ făcém că nu auḍ, spre a nu fi silită a respunde, atât spiritul meu era de confus, eram intr'uă stare ce nu o pot defini, aci simţém in mine uă bucurie ce nu póte nasce de cât din sentimentul fericireĭ, aci mĕ vedém uă biată victimă, care nu aşteptă de cât cuţitul cu care va fi injunghiată.

Fie oboséla, fie emoţiunile prin carĭ trecusem simţém trebuinţa nu atât de a mĕ odihni cât mai cu sémă de a mĕ reculege. Arătaiŭ dar tatăluĭ meu dorinţa de a mĕ retrage in camera mea. Sĕ şi făcea intuneric.

In acelaşĭ moment şi fără ca tatăl-meu sĕ aibĕ timpul de a'mĭ respunde miĭ de focurĭ feerice ne isbirĕ vederile. Eraŭ lămpile carĭ sĕ aprindéŭ şi a căror lumină purpurie incrucişêndu-se cu luminele nenumĕratelor diamante, smaragde şi rubinurĭ producéŭ un joc de culorĭ de uă frumuseţă fără asemănare carĭ formaŭ pe d'asupra lămpilor suspendate ca miriade de insecte de aur şi de smaragd urcându-sĕ, pogorându-sĕ, invêrtindu-sĕ, jucând, ast-fel că ochiĭ privitoruluĭ cădéŭ intr'un farmec Dumneḍeesc.

Âncă fiind sub impresiunea acesteĭ incomparabile priveliscĭ, uă voce de un timbru serafic acompaniind sunetele unei mandoline, umplu aerul de melodiĭ cereşcĭ.

Sĕ auḍirĕ aceste strofe:

Vino, vin Lucéfĕr dulce, tu ilustrule Nawab,
Vino, de te veseleşce căcĭ aşa voeşce — Alah!

Âncă sburaŭ şóptele aceşteĭ cereşcĭ melodiĭ printre florĭ, âncă gustam tot farmecul ce acéstă voce de uă dulcéţă cum nu mai auḍisem, exercitase asupră-mĭ, când diferite instrumente printr'un scomot asurḍitor vestéŭ sosirea Nababuluĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

IX.

Ora a șésea.

Presentarea.

Nababul intră insoțit de mai mulți demnitarĭ ai Imperiuluĭ carĭ îĭ eraŭ mai intimĭ. Depășĭ pe insoțitoriĭ sĕĭ și veni d'a dreptul spre noi, eraŭ 9 ore.

La intrarea Nababululuĭ sĕ făcu liniștea cea mai deplină, musica și sclavele cântătóre incetarĕ de a cânta.

Insoțitoriĭ sĕĭ se poprirĕ câțĭ-va pașĭ in urma sa, iar Nababul apropiindu-se ca de doĭ pașĭ de noi, luă cu cea mai distinsă grațiă mâna mameĭ mele, 'i-o sărută și apoĭ intinḑênd drépta tatăluĭ meu să adresă cătrĕ muma-mea cu cuvintele: Dómnă și mumă a ființei celeĭ mai frumóse, celeĭ mai grațióse și mai desăvîrșite ce Sórele a vĕḑut vre-uă dată, îmĭ permite-țĭ să vĕ consider de muma mea, primind din mânile vóstre de soțiă pe acéstă minune a lui D-ḑeŭ și a vĕ jura că o voiŭ considera tot d'auna, cum o consider in momentele acestea și cum am considerat'o din momentul in care chipul sĕŭ divin a făcut se nască uă nóuă viață in ființa mea, de regină a viețeĭ mele!

La rĕspunsul afirmativ al mumeĭ mele, un cârd de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

tinere de uă frumusețĕ strălucitóre, desăvîrșită, cu nisce ochĭ marĭ negrĭĭ, se vĕdură apărênd din camera laterală, din partea stîngă a iataculuĭ meu, conduse de uă femeeă inaltă și voalată. Eraŭ soțiile legitime ale Nababuluĭ și sclavele sale favorite, carĭ representaŭ huriile divine*) carĭ dupĕ Koran vor face fericirea principală a credincioșilor musulmanĭ. Și in adevĕr că tóte magnificențele ce'mĭ vĕdură ochiĭ, furĕ eclipsate in sufletul meu la priveliștea acéstă nóuă, in care tinerețea, frăgedimea, se intrecéŭ cu frumusețea acestor rivale de carĭ in acele momente deveniĭ gelósă, atât uimirea mea fu de mare, de complectă. Acéstă uimire fu impărtășită și de insoțitoriĭ Nababuluĭ, carĭ sub privirile acestor huriĭ cu ochiĭ de foc, se zeuitaseră cu desăvîrșire, remâind pironițĭ la locul in care intrarea acestor nuoĭ Sirene îi găsi, ne putându-și adresa nicĭ măcar uă șóptă, nicĭ măcar un gest intocmaĭ acelor călătoriĭ de carĭ ne vorbesce Mitologia că remânéŭ uimițĭ, sub impresiunea cântuluĭ Sirenelor.

Intocmaĭ Sirenelor din mitologiă carĭ prin cântul lor, fermecaŭ, uiméŭ, aceste nuoĭ sirene, prin ochiĭ lor marĭ, negri și focoșĭ din carĭ fulgeraŭ priviri imbătătóre; prin formele corpuluĭ lor de uă frumusețĕ desăvîrșită, ne fermecase, fascinase, uimise.

Ele făcurĕ cerc in jurul nostru, apoĭ femeca cu voal făcênd Nababuluĭ dóuĕ temenele, Lucéfĕr al credincioșilor, îi dise cu uă voce solemnă dar lină, fiu ilustru al ilustrului și veneratuluĭ mare Principe Mohamed-Nizzin, insuțĭ ilustru și mare stêlp al Imperiuluĭ credincioșilor care sĕ intinde dela Dunăre la Eufrat și pănă la Oceanul Indic, coprinde Asia mică, parte din Asia centrală, Arabia și jumĕtate din Africa septentrională,

*) Hur al oyun.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

in numele strălucitei vóstre mume absentă din acest loc, vĕ presentez pe acésta huriă divină trimisă de marele nostru profet, ca dară pentru deosebitele vóstre merite, fiind de un preț ne stimat prin frumusețele, prin spiritul și prin nascerea sa, ca să vĕ veselésca prin talentele sale, să vĕ distreze prin spiritul sĕu, și să vĕ bucure prin voluptatea corpului sĕu.

Era yenghié Kadîn*), care adresând aceste vorbe Nababului, îmĭ făcu dóuĕ temenele și apoĭ cu uă desteritate de prestidigitator îmĭ ridică vĕlul și continuà ast-fel: iar stăpânele mele, strălucitele vóstre soțiĭ și favorite a căror presență mărturisesc dîsele mele, mĭ-au poruncit de a arĕta inchinăciunile lor Dómnei și Reginei acesteĭ dile și in semn de asentiment douĕ-sprădece capete să plecarĕ făcêndu-mĭ adînci temenele.

La ridicarea vĕluluĭ meu ca și când uă comoțiune electrică ar fi mișcat pe toțĭ asistențiĭ, tóte privirile să indreptarĕ spre mine și ceva ca uă radiare, ca un surîs purtat de miĭ de satisfacțiunĭ să vĕdu trecênd pe fața Nababuluĭ, care luându-mĭ mâna o duse la buzele sale, o eflorà cu un sărutat lung și apoĭ mulțumi in termenĭ aleșĭ yenghié kadînei pentru presentarea mea, mĕ sărutà apoĭ pe frunte și'mĭ dîse: față cu aceștĭ ilustriĭ și intimĭ amicĭ, pe carĭ vi-'ĭ recomand și îĭ numi pe toțĭ pe nume, pe carĭ îĭ iau de martorĭ ai acesteĭ solemnitățĭ și ai cuvintelor mele, ca pe singurĭ demnĭ de increderea mea spre a putea trece față cu martorĭ peste nisce formalitățĭ puerile ce îmĭ displac și a indeplini unele dupĕ tradițiile familieĭ mele și altele dupĕ gustul și convincțiile mele, față cu acești martorĭ îți comunic solemn că de acum eștĭ favorita inimeĭ mele, orĭ-ce vei comanda se va face pentru-că este puternic Principele

*) Yenghié Kadîn, naşă, nuna mare.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Nizzin care te privesce cu iubire și te iubesce privindu-te.

Ajunsă la acest loc cu povestirea, Aristea își șterse lacrimele ce țîșniră din ochiĭ sĕĭ intocmaĭ unor scênteĭ ce țîșnesc câte-uă dată din cenușa ce credem că e stênsă; apoi continuà in termeniĭ următorĭ. —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

X.

Ora a șéptea.

Procesiunea.

upĕ cuvintele ce-mĭ adresà, Nababul îmĭ luà brațul și mĕ duse iar la tronul meu, pe care mĕ instalà. Atuncĭ incepu uă procesiune care m'a inpresionat mai mult de cât tot ceea-ce vĕ̦dusem pĕnĕ aci. Soțiile Nababuluĭ, in numĕr de cincĭ, venirĕ una câte una insoțite de câte dóuĕ sclave sau doi sclavĭ tinerĭ carĭ purtaŭ farfuriĭ de aur sau tăvĭ, cupe, pahare pline cu petre precióse sau cu galbenĭ, defila pe din-aintea mea inchinându-mi-sĕ, iar sclavele sau sclaviĭ ridicându-se pe câte un taburel așezat la fie-care parte a tronuluĭ, vĕrsaŭ conținutul vaselor peste mine, in semn de bine-cuvêntare, după obiceiul mahomedanilor, iar vasele le așezaŭ la piciórele tronuluĭ meu.

Ceea-ce m'a atins neplăcut in acéstă ceremoniă, a fost că soțiile Nababuluĭ nu ș'aŭ ridicat voalul, cum au urmat favoritele, afară de una care cu iuțéla fulgeruluĭ și l'a ridicat și in aceeașĭ clipă și l'a tras, póte ca uă desfidere contra rivaleĭ ce căpĕta in persóna mea, desfidere pe care am aprețuit'o și care a avut cea mai fatală inrîurire asupra spirituluĭ și inimeĭ mele. Frumu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

seța acestei femeĭ pe care am zărit'o numaĭ uă clipă era atâta de extra-ordinară, incât vederea de un moment m'a fascinat, m'a orbit, m'a nimicit.

Pe dată mĭ-am făcut acest raționament in capul meu: dacă cu uă asemenea soțiă Nababul a mai căutat altă frumseță in persóna mea, care in comparațiă cu acéstă ființe eram uă diformă, ce va fi mâne cu favorita de aḑĭ?

Acest raționament greșit dela bază m'a perdut ḑic greșit, pentru-că perfecțiunea frumseței nu residă atât in frumseță chiar, cât in ochiĭ cariĭ o privesc.

Dupĕ defilarea și inchinăciunea soțielor legitime, a urmat aceea a favoritelor, una mai frumósă de cât alta, tóte fără voal și insoțite de câte dóuĕ sclave sau sclavĭ tinerĭ, fie-carĭ purtând vase de aur sau de argint pline cu diferite petre prețióse vĕrsândule peste capul meu in semn de bine-cuvêntare, dupĕ cum urmaserĕ și cele dintâĭ, cu deosebire că fie-care din aceste femeĭ îmĭ săruta mâna.

Uă altă scenă care m'a inpresionat adînc și m'a intărit in falsul meu raționament a fost că una din aceste favorite când mĭ-a sărutat mâna mĭ-a ḑis cu cel mai pur accent grec și cu uă voce de uă tristeță mormêntală, cuvêntul, „n e n o r o c i t o“ și dóuĕ lacrimĭ lucirĕ in ochiĭ sĕi negriĭ cariĭ părĕu dóuĕ stele pe un cer intunecos, mărtore uneĭ mariĭ nenorociriĭ.

In acest timp musica, sclavele cântătóre umpleu aerul de melodiĭ de uă dulcéță, de uă suavitate supranaturală.

Dupĕ defilarea favoritelor urmà aceea a amicilor intimĭ ai Nawabului, pe cariĭ mi ia fost recomandat, intre cariĭ doi Pașĭ cu trei tuiurĭ*).

*) Cuvêntul Pașa e de origine persană și e compus din cuvintele: pa, picior și șah, Rege, este equivalent cu expresiunea,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Fie-care trecênd pe din-aintea mea îmĭ făcea temenele pênĕ la pământ, iar sclaviĭ ce-'ĭ insoțea făcéŭ să plóuă peste umeriĭ mei mărgăritarele, turcoasele, galbeniĭ ce conținéŭ vasele ce purtaŭ in mâinĭ.

Apoĭ mesele sĕ umplurĕ din nou cu tot felul de mâncărĭ alese, cu fructe dintre cele mai gustuóse, din cele patru părțĭ ale Globuluĭ, cu vinurile cele mai generóse.

Sĕ așezà uă masă din-aintea tronuluĭ meu, alte mese alăturĭ la drépta și la stênga. Nababul sĕ așezà lângă mine, iar la masa de alăturĭ la drépta tatăl meu, mumă mea și Mis Martha; la masa din stênga amiciĭ intimĭ ai Nababuluĭ; la altă masă soțiile legitime ale Nababuluĭ și la uă altă mai in depărtare favoritele sale și incepu festinul intim, in sunetele uneĭ musicĭ divine, a cântărilor de uă frumuseță incomparabilă a le sclavelor cântătóre carĭ insoțéŭ cu vocea lor angelică, sunetele armonióse a le mandolinelor și a le harpelor incordate pentru a celebra cualitățile, darurile și frumsețа favoriteĭ ḑilelĭ, care eram eu.

---

sprijin al tronuluĭ și nu designéză funcțiunĭ speciale. Este un titlu onorific cu care in Turcia sĕ decoréză marĭ demnitarĭ ai Imperiuluĭ, fie că aparțin administrațiunei civile sau militare. La resbel, in-aintea pașalelor sĕ pórtă coḑĭ de cal fluturând in vêrful unei lănci.

Sunt Pașale cu dóuĕ și trei tuiurĭ sau coḑĭ de cal. Cei din urmă sunt de ordinariu cei mai marĭ demnitarĭ ai Imperiuluĭ, ca Vice-Regele Egiptuluĭ, marele Vizir, Căpitan Pașa sau ministru de marină.

Pênĕ la anul 1862 titlul de Pașă nu sĕ didea de cât la Musulmanĭ. Veḑĭ Dicționnaire Géneral de la Politique, de M. Block.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

XI.

Ora a opta.

Jocul Bayaderelor*).

Mĭ lipsesce posibilitatea, îmĭ lipsesce chiar și voința de a-'ți nara tóte scenele, toastele și alte peripeții ce m'a inpresionat la acest festin, țĭ voiŭ spune numaĭ, frumósa mea mititică, că la ora 12 punct, dóuĕ-sprĕ-dece sclave dintre cele mai tinere și mai remarcabile dintre câte vĕdusem, prin frumseța lor, cu tótă partea corpuluĭ pĕnĕ la brîŭ despoiate, iar de la brîŭ in jos intr'un costum de mătase de colóre unele pembe, altele verde, fin ca pânza de paiangin care ascundea cu greu tesaurele de frumusețĕ misteriósă, incepurĕ a juca unul dintre acele jocurĭ expresive, carĭ plac atât de mult orientalilor, luând fel de fel de pose plastice, când imitând mișcările unuĭ animal, când a le unuĭ om in mâniă, sau a unuĭ gelos și recitând cuplete explicative poselor ce imitaŭ. Apoĭ desfăcênduse in dóuĕ semi-cercurĭ egale, din fie-care ieșind câte uă dănțuitóre, carĭ avansaŭ paralel cătrĕ noi, cu brațele arondate, cu sînul flotând, sĕ invêrtéŭ incetișor inprejurul lor undulându-'șĭ corpurile cu grațiă cu ochiĭ pe jumă-

*) A se vedé notle dela finele volumuluĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

tate închisă, ele părău nisce visiuni divine legănate numai de puterea musicei ce scotea nisce sunete dulci, languróse și cadențate.

Erau bayaderele.

Ele se succedară ast-fel câte dóue pe rênd, una simulând un incântător de șerpi, sau un luptător cu animalele selbatice, alta arzêndă și pasionată se invîrtea cu uă rapiditate fascinătóre; uă alta își legăna corpul intr'un chip particular, iar fisiognomia sa trecea dintr'uă expresiune intr'alta, una mai mucălită de cât alta producênd asupra convivilor și convivelor ametiți deja de puterea vinurilor generóse și a apei de roze, impresiuni adînci cari se manifestau prin semne visibile de plăcere și de admirațiune.

Ele finiră printr'un rondel fórte animat insoțind dantul lor cu cântece și cu batere din palme.

Era ora unu după medul nopții când acest rondel luà sfîrșit.

Convivii din ce in ce mai aprinși, mai exaltați pot dice incepură a'și deslega limbile, toastele pline de laude pentru Nabab și pentru favorita dilei se succedau fără intrerupere intocmai cum acésta se urmézá și in societățile creștine, ca se nu dic Europene, luând parte la acéstă expresiune a sentimentului ce deborda inimile atât bărbații, cât și soțiile și favoritele Nababului ceeace nu puțin se vedea a fi scandalisat pe unii dintre inalții demnitari ai Imperiului.

Nababul insă nu a ținut nici un compt de ceea-ce ar fi putut nemulțumi pe unii din amicii sei, mari demnitari ai Imperiului pentru-că in tot cursul acestei solemnități nu uă-dată a contravenit obiceiurilor musulmane fără a se stênjini câtu-și de puțin.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Regina Bayaderelor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

XII.

Ora a nóua.

Regina Bayaderelor.

Orgia.

La ora unu și jumĕtate toastele, musica și orĭ-ce scomot incetarĕ ca prin farmec, atuncĭ se vĕdu apărênd una din acele ființe deosebite a cărei vedere lasă inpresiunĭ neperitóre in inima privitorilor. Era uă femeeă voalată, inbrăcată intr'un costum de gaz transparent aprópe ca sticla, sub care formele cele mai perfecte, cele mai ceresceĭ apărĕŭ intocmaĭ razelor sórelui ce pistesc printre uniĭ norĭ transparenți și vivifică simțurile muritorilor, dupĕ câte-va ore de un timp posomorît sau dubios.

Era uă nóuă bayaderă, regina bayaderelor aș putea dice.

De uă statură maĭ mult in-naltă purtând peste umĕrul stêng costumu-ĭ de gaz țesut pe marginĭ cu mărgăritare și briliante și care îĭ acoperea jumĕtate sînul pogorându-se cu nespusă grație pĕnĕ la mijloc unde îĭ forma uă cingĕtóre miraculósă, apăru ca uă visiune fericită, intr'un concert de armoniĭ cu care musica și

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

sclavele cântătóre acompaniind melodiósele sunete ale harpelor și mandolinelor o primiră.

Sub brațul drept avea uă tamburină pe care dinpreună cu iminei*) din picióre le așeză la uă parte, apoi se apropiă la uă distanță ca de șépte-opt pași de masa nóstră și urmând tactul musicei, intr'uă posă legănătóre, de uă cochetăriă plină de farmec percurgea distanța pănă in apropiere de doi pași de noi, ținându-și cu mâna drépptă voalul ce îi fâlfâia ca și spre a nu-i vedea fața, nu insă cu acea fermitate ca să nu ne lase de a zări din când in când desfătătorul său chip și mariî săi ochi negriî din cariî ploaŭ adevărate săgeți mistuitóre, iar cu mâna stângă ne adresa gesturi provocătóre, amoróse, corpul său luând mii de pose una mai incântătóre, mai excitantă de cât alta.

Fu un moment in care din rostul tutulor ieși uă exclamațiune unanimă de admirare pentru acésta ființă de uă frumseță inexprimabilă; fu momentul când dănțuitórea intinzându-și mâna drépptă d'asupra capului, voalul să desfăcù lăsând a i să vedea partea drépptă a sînului său de uă albéță de crin, care adumbrit de pěru-i negru ce undula pe spate, îi didea aspectul unei ființe ideale, unei nimfe, venită expres din alte lumi pentru a ne fermeca, a ne excita și a ne uimi.

Fie că acest danț, provocator pănă la extrem, a avut asupra convivilor acea influență de a deștepta tóte dorințele cele mai secrete, fie că era in prevederile Nababului, așa credém cel puțin eu, destul că resultatul a fost uă debordare a tutulor ardorilor conținute, a tutulor pasiunilor sensuale. Pe când dănțuitórea incepuse a se invârti inprejurul său intr'un picior, mai ântâi lin,

*) Iminei, un fel de papuci.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cadențat, apoĭ tot mai iute, mai repede, pĕnĕ la paroxism, in cât prin diafanul sĕŭ costum de gaz, formele corpuluĭ sĕu de uă frumusețĕ uimitóre apăréŭ și dispăréŭ ca visele fericireĭ, iar voalul sĕu și pĕru-ĭ undulator fîlfăiaŭ in aer ca aripile unui ânger, și briliantele țesute in costumu-ĭ diafan rĕvărsaŭ uă plóiă de luminĭ, iar inprejurul frumosuluĭ sĕu cap focurile ochilor sĕĭ îĭ forma uă aureolă divină, cu una din albele-ĭ mâinĭ bătea tactul pe piciorul stĕng adus in formă de arc pĕnĕ la mijlocul corpuluĭ, iar cu cea-laltă mână ne provoca prin gesturĭ misterióse de voluptate, in acest moment dóuĕ-spră-ḑece corpurĭ luase accéașĭ posă, eraŭ cele-lalte bayadere, apoĭ alte ḑece corpurĭ le imitarĕ, craŭ soțiile și favoritele Nababuluĭ, apoĭ urmarĕ conviviĭ unul dupĕ altul incepênd dela Nabab. Nu se mai vedéŭ decât corpurĭ invîrtindu-se, jucând, sărind, legănându-se. Apoĭ incepurĕ inbrățișerĭ și apoĭ urmà uă adevĕrată orgiă, la care spre marea mea mirare vĕḑuiŭ că lua parte și mumă-mea și tatăl meu, și sclavele mele. Numaĭ pe Marta nu o zăriĭ in acest danț ce devenea tot mai aprins, mai infernal pot ḑice.

Eu singură remăsesem spectatóre uimită și excitată in tóte sensurile mele, destul insĕ de stăpână pe mine ca se păstrez uă linisce pe care toțĭ o perduserĕ.

Acéstă orgiă a durat uă oră și jumĕtate, in tot acest timp, conviviĭ toțĭ impreună cu Nababul, danțaŭ, săréŭ, să invîrtéŭ, să inbrățișaŭ intr'un chip care mĕ făcu pentru prima óră a avea ideea că acésta nu póte fi ceva natural, pentru-că lucrurile devenéŭ prea scandalóse. Îmĭ puseiŭ mânile la ochĭ, pentru a nu mai vedea acéstă priveliște ce'mĭ făcea rĕŭ. Atuncĭ simțiiŭ la spatele tronuluĭ meu ceva ca uă fîșietură și uă voce îmĭ ḑise: încă puțină pacință scumpa mea și vei vedea dacă sciu sau nu a mĕ ținc de cuvênt. Nu cumva insĕ să pui pe limba D-tale vre-uă picătură nicĭ din vin,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nicĭ din apa de roze, pentru că tot ce s'a adus dela ora unu incóce, numai e nicĭ apă de roze, nicĭ vin curat, ci totul e amestecat cu uă esență din iarba El-Khrafur*), care posedă proprietatea de a inbĕta pĕnĕ la nebuniă excitând pe cel ce o bea la tot felul de acțiunĭ sĕlbatice, după care urméză un somn letargic de mai multe ore. Se apropiă, scumpa mea, ora scăpăreĭ.

Era vocea guvernanteĭ mele Mis Martha. In adevĕr nu trecurĕ âncă dóue-dĕcĭ minute, in care săriturile, jocurile, inbrăcișerile convivilor devenirĕ tot mai scalămbate, mai sĕlbatice, mai scandalóse, incât incepuiŭ a avea témă și apoĭ urmà uă tăcere profundă, musica, cântările incetarĕ, ca prin farmec, conviviĭ cu toțiĭ căduré intr'un somn letargic, se vedéŭ claie peste grămadă intr'uă promiscuitate infernală.

*) Expresiune și ideă luată din opera lui A. De Lamartine »Voyage en Orient.«

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

XIII.

Ora a ḑecea.

F u g a.

Este momentul când Ḑiora îșĭ pregătesce carul triumfal in care să avêntă spre a deschide porțile firmamentuluĭ. Este momentul când priveghetórea îșĭ scóte capul de sub aripă și in-ainte de a se scutura de somn îșĭ face mișcările prevestitóre divineĭ cântărĭ cu care va desfăta pe muritorĭ.

Este momentul in fine in care ne fiind âncă ḑi, nu mai e insĕ nópte. Umbrele dispar incet cu incetul ca și când s'ar căĭ că sunt silite a părăsi pământul.

Nicĭ un scomot, nicĭ uă mișcare in natură.

In acest moment, continuà Aristea, puném piciorul in barca ce mĕ aștepta sub conducerea lui Ernest, dupĕ ce trecusem prin cel mai mare pericol, pogorând pe uă scară de mătasă, uă distanță ca de 15 metrĭ ce despărțea iatacul meu din etajul al doilea de suprafața soluluĭ, pentru-că tóte intrările, tóte eșirile erau păzite.

Abea am pus piciorul meu in barcă și buzele mele pe buzele aceluia pentru care despreţuiam uă stare

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

imensă de bogăție și uă filomelă in fața nóstră incepu a vĕrsa in natură melodiĭ de carĭ sufletul remâne incântat, iar in sinul meu miĭ de filomele cântaŭ amorul etern și fericit; amorul, acest sentiment care ridică pe om pĕnĕ la ḑei și degradă pe ḑei pĕnĕ la om!

II.

— O! Zulmo scumpa mea frumósă mititico, nu maĭ resuvenindu-'mĭ ceea-ce am perdut, ceea-ce am suferit apoĭ in urmă și cum ilusiunile și credințele mele in eternitatea amoruluĭ luĭ Ernest, pe care eu îl inpărtășém intreg, cast, au sburat una câte una, numaĭ resuvenindu-'mĭ ḑic acésta, sufletul meu sĕ împle de fiorile morțiĭ, mai cu sémă pentru tine căreia aș dori să profite suferințele mele provenite din neascultarea mea, neascultare, ce a avut cel mai funest resultat, nenorocindu-mĕ și pe mine, și pe Părinții mei carĭ au murit in miseria provocată de persecuția Nababuluĭ.

Dar vei judeca singură cu tóte că voiŭ fi fórte sobră in povestirea suferințelor mele, pentru-că la suvenirea lor inima mi-se inchide și gura refusă de a nara durerile pe carĭ timpul nu a fost in stare de a le șterge.

Âncă nu se ștersese din sufletul meu ultima impresiune ce-mĭ lăsă priveliștea mărétă a palatuluĭ pe care îl părăsisem prin fuga mea, al căruĭ invelis exterior fiind inbrăcat cu porțelan albastru de Persia, la uă cotitură ce făcu barca, apăru vederilor mele la primele raze ale Sórelui răsărind intocmaĭ uneĭ fracțiuni a firmamentuluĭ, de uă frumseță divină, inexprimabilă și care îĭ dedea aspectul unuĭ palat de fee, uneĭ locuințe fermecate; nu se ștersese ḑic din sufletul meu acéstă impresiune grandiósă și avuiŭ durerea a mĕ convinge că din tot amorul lui Ernest pentru mine nu mai remăsese de cât umbra. In momentul când in sufletul meu a intrat acéstă convincțiune, am simțit ca uă lovitură de măciucă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

care îmĭ turtea creeriĭ, apoĭ un intuneric adînc, fioros s'a făcut in spiritul meu și am căḑut intr'uă stare de catalepsiă care a durat dóuĕ lunĭ de ḑile, in care spaciu de timp perdusem orĭ-ce percepțiune a vieții.

Când am revenit la cunoscință, primul meu cuvênt a fost Ernest, ochiĭ mei s'a deschis privind insĕ pe Silivestru, prin ale căruĭ dulcĭ și neintrerupte ingrijirĭ viața incepu a'mĭ reveni. Ernest mĕ părăsise ca un laș și fără ingrijirile lui Silivestru astăḑĭ eram in lumea celor morțĭ și tu frumósa mea mititică ai fi in lumea neființei. Ĕccĕ causele pentru carĭ preocupându-mĕ de viitorul tĕu, pentru-că cunosc lumea sub tóte fețele sale, te previŭ că frumusețа este puterea cea mai mare a femeeĭ; că nestabilitatea, schimbarea este legea omenireĭ, că amorul este uă plăcere de care chiar ḑeiĭ uséză, dar că a pretinde că amorul este etern, după cum îl credém și eu este a insela sau a sĕ insela. Bucură-te dar de viață, fugĭ insĕ de poețĭ și de visătorĭ, pentru-că și uniĭ și alțiĭ insélă insełându-se pe sine insiși, credênd și preconisând eternitatea uneĭ pasiunĭ care nu e de cât un produs al sensurilor, fragile, schimbătóre ca tot ce e omenesc!

Eștĭ frumósă, fi și deștéptă și cu acest preț vei putea fi fericită.

Nu te grăbi nicĭ-uă-dată d'a inplini dorințele născênde a le unuĭ adorator. Caută maĭ întâiŭ a'l subjuga sub puterea grațiilor și carmenilor tĕĭ și reține-l cu farmecul speranțeĭ, totd'auna in aparență gata de a-'ĭ intinde cupa fericirilor, sciind insĕ evita momentul decisiv pĕnĕ când te veĭ increḑința că pasiunea sa, dorințele sale, aŭ atins punctul culminant și atuncĭ cu tact și cu metodă fă-'l să trécă prin tóte gradele neastêmpĕruluĭ și ale frigurilor așteptăreĭ maĭ in-ainte de a-'ĭ permite să deșérte cupa plăcerilor dorite, iritând mereŭ pasiu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nca și secretele sale dorințĭ pe carĭ le veĭ satisface numaĭ atuncĭ când veĭ avea convincțiunea că in fața ta stă un sclav gata de a face ultimul sacrificiu pentru orĭ-ce capriciŭ 'ĭ-aĭ manifesta și atuncĭ chiar numaĭ treptat și insuflându-'ĭ credința că prin favorile ce 'ĭ acordĭ indeplinescĭ tot atâtea sacrificie peste puterile tale. — Numaĭ ast-fel cea maĭ neinsemnată favóre capătă un preciŭ enorm pentru-că a fost dorită cu infocare. Numaĭ ast-fel veĭ putea stăpâni pe adoratoriĭ tĕĭ și le veĭ putea dicta tóte mișcările lor, făcându-'ĭ adevĕrațĭ sateliță carĭ sĕ vor invârti in jurul tĕŭ cum planeții sĕ invârtesc inprejurul Sóreluĭ, dela carĭ îșĭ inprumută căldura și viața.

Ca termometru al pasiuneĭ adoratorilor tĕĭ, consideră numai cuantitatea sacrificielor ce vor face pentru tine și in ora in care vei vedea că acest termometru scade cu un singur grad, rupe orĭ-ce relațiune cu un asemenea adorator pentru tot d'auna. Și sĕ ai de regulă nestrămutată acéstă maximă: „Avariĭ nu'și inprumută tesaurii fără procente marĭ, tot așa urméză și tu a fi avară cu tesaurii frumusețiĭ tale!“ Nu te preocupa de acei triștĭ și hypocriță moraliștĭ carii preconiséză abținerea ca uă virtute, atât pentru cuvêntul că ei inșiși nu urméză acesteĭ invĕțăturĭ, cât și pentru că in realitate abținerea nu este și nu póte fi uă virtute, căcĭ virtutea nu e decât dorința de fericire a ómenilor, orĭ, a te abține de ceea-ce póte satisface inima și sufletul, sensurile și tótă ființa ta, este a lucra contra dorințeĭ de fericire ce este innăscută in ființa nóstră!

Omenirea este atât de nenorocită, scumpa mea mititico, in cât a o priva și de câte-va momente de voluptate, este nu numaĭ a te erija dar a fi in realitate vrășmașul declarat al neamuluĭ omenesc.

Nu uita că in templul voluptățiĭ au servit cei maĭ marĭ și mai virtuoșĭ bărbațĭ, cu carii genul omenesc să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

póte lăuda, ca Aristide, Socrate și alții cu miile, ceeace dovedesce că adevĕrata virtute nu exclude plăcerile, ba din contră le admite ca pe elemente puterice pentru conservarea individuluĭ și a specieĭ omenescĭ.

Și acum, scumpa mea mititico, ca conclusiune la tóte invĕțăturile mele îți dic că amorul este numaĭ sensual, încă uă-dată îți repet dar să fugĭ de poeți și de toți visătoriĭ și fiind-că mâne inplinescĭ cinci-spră-ḑece anĭ și prin urmare incepe in tine existența femeeĭ, fi inteléptă ca șerpiĭ și nesimțitóre ca marmura, să rîḑĭ puțin și la timp, dar nicĭ uă dată sĕ nu plângĭ.

Caută să fi iubită cât se póte de mult, dar tu însăți iubesce cât se póte mai puțin.

Ómeniĭ sunt rĕĭ, invidioșĭ, viața ta să fie un continuŭ dispreț pentru ei, in aparență insĕ să le dovedescĭ cea mai mare interesateță, iubire, candóre, atașament.

Atitudinea să-ți varieze in infinit, timidă sau indrăsnéță, cu focul schînteindu-ți in ochĭ sau cu langórea in privire, avênd aerul cast, inocent sau provocator; accentul uneĭ sânte sau scurt și pasionat, după cum posițiunea ta îți va comanda sĕ te prefacĭ.

Și pentru ca să'mĭ dovedescĭ că m'aĭ inteles și voiescĭ a urma invĕțăturilor mele pentru fericirea ta, e timpul, urmă Aristea, cu uă voce mai puțin blăjină, in care un accent de ciudă contrasta cu aerul de dulcéță ce îșĭ da, e timpul, scumpa mea mititico, să ne lămurim asupra uneĭ copilăriĭ ce póte ar fi avut consecințe triste pentru tine, dacă nu aș fi avut norocul să o aflu și pe care nu inteleg pentru-ce mĭ-aĭ ascunso!

— Inteleg, scumpa mea, de ce voiesc să vorbesc?

— Nu, nu inteleg!

— Te prefacĭ, frumósa mea mititico! Laud arta cu care te sciĭ preface dar față cu mine ar fi uă nebunie se tăgăduescĭ aceea ce sciu tot atât de bine ca și tine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Ia arată-mĭ acea epistolă pe care ai primit'o erĭ, urmà Aristea cu un accent din ce in ce mai rĕstit și mulțumesce inprejurăriĭ că Silivestru nu are nicĭ idee de acésta, căcĭ alt-fel consecințele putea fi fórte neplăcute dacă nu și triste pentru tine. Totd'auna ți-am recomandat se nu ai nicĭ un secret față cu mine și vĕd că te incercĭ a fi nesinceră. Rĕŭ fata mea!

Aceste cuvinte Aristea le pronuncià cu un accent de mănià cum nu mai auḑisem nicĭ uă-dată.

Drept rĕspuns mĕ podidirĕ lacrimele și incepuiŭ sĕ tremur. — Pentru-ce óre?

O! prea scumpul inimeĭ mele Radule, judecă insu-ți dacă nu avém dreptate. —

Dar spre a ințelege pe deplin cele ce urméză, trebue a mĕ reintórce cu câte-va ḑile in urmă.

Ți-am fost arĕtat că lungile ḑile de vĕră mi le petrecém mai ales in grădină, cultivând florile, sau plimbându-mĕ, sau citind.

In ḑiua de ḑece August a acestuĭ an 184z pe când căutam să dau la uă parte un trandafir altoit care îmĭ inchidea cărarea ce conducea la uă bancă pe care mĕ așezam mai obicĭnuit ca sĕ citesc sau să mĕ odihnesc, spre marea mea uimire vĕḑuiŭ jos uă cărticică elegant și bogat legată. O ridicaiŭ și in-exprimabilă fu plăcerea și mirarea mea citindu-ĭ titlu. Era Paul și Virginia acea inimitabilă pastorală a lui Bernardin de Saint Pierre, pe care Profesorele meu de franceză mĭ-o lăudase ca pe cea mai perfectă operă romantică a spĭrituluĭ omenesc, dar pe care cu tóte promisiunile sale că mĭ-o va aduce să o citesc, âncă nu mĭ-o adusese.

Dorința mea de a citi acéstă operă, atât era de mare și confusiunea mea de a o găsi intr'un chip atât de neașteptat atât de complectă, in cât nu mai făcuĭ un pas măcar și îmĭ făcuiŭ loc sub trandafir, unde mĕ așezaiŭ pe iarbă avidă de a cunósce cuprinsul ei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

XIV.

Sub Trandafir.

Intorcênd prima pagină, mirarea mea ajunse la culme aflând uă epistolă cu adresa mea. Am deschis'o cu uă mână febrilă. Scrisórea conținea și dóuĕ poesiĭ, pe carĭ le transcriŭ in ordinea cum mĭ-aŭ căḑut sub ochĭ și cum le-am cetit.

Éccĕ acele poesiĭ:

La Tine.

Vĕḑutu-te-am fetițo și la mândraț ĭ privire,
Fiorĭ și ne odihnă tot corpul mĭ-a coprins;
Un foc d'atuncĭ oribil consum'-a mea simțire,
In sânge simțesc flacărĭ și mintea'mĭ s'a aprins!

Destinul, crud destinul, căcĭ n'a vroit ca'n lume
P'un tron să vĕḑ lumina, popórĕ să domnesc;
Sau cel puțin talente să fiu avut eu sume:
Faimos prin poesiă, mulțimea s'o uimesc!

Atuncĭ speranța dulce ca raze de lumine
Ar fi putut vr'uă-dată luci-'n sufletul meu,
Ț'aș fiĭ oferit tronu'mĭ și-'n sferele divine
Ț'aș fi ridicat altul mai sus de Dumneḑeŭ!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Și sclav, a mea voință, o ḍic cu'ncredințare,
Ț'aș fi jertfit'o vecĭnic fără de alt favor,
De cât pururea ție din tót'-a mea suflare:
Să'nchin a mea gândîre și tainicul meu dor!

Dar vai, ursita-'mĭ crudă așa mĭ-a făcut parte:
Pe trépta cea din urmă să nasc și să trăiesc;
Talente pentru mine nicĭ cea mai mică parte,
Sfiala mĕ opresce, viața-'mĭ să'ț jertfesc!

Durerea mea-'ĭ eternă, oribilă și vie,
Și miĭ de săgeți crude al meu pept l'a umplut;
Aș arunca viața-'mĭ ca haină de urgie
De n'ar fi mulțumirea ce simț că te-am vĕḍut!

Da, astă mulțumire o simț și mĕ nutresce
Ea mĕ transportă tainic prin lumĭ nenumĕrate
Ea-'i care-'mĭ dă putere și ḍi, nópte-'mĭ șoptesce
Ună dulce cugetare din sferele 'ncântate.

Acéstă cugetare, sorginte de iubire
'Mĭ ḍice că tu meriți ca insuși D-ḍeŭ
Să-'și părăséscă tronul de splendidă mărire
Spre a iubi in tine pe D-ḍeul sĕu.

Ursita sau Hasardul a chaosului mamă,
De-ar fi decis ca insu'mĭ să fiu eu vre-un Ḍeu
Te-aș ridica pe tronumĭ nimic băgând in samă
Ș'aș crede, crede 'n tine ca 'n D-ḍeul meu.

Și când din vr'ună sfială sau mare modestiă
Ai refusa tu tronurĭ și Cer și tronul meu,
Le-aș așvârli 'n abisurĭ, jurând pe vecĭnicĭă
Că nu mai vroiŭ nimica de cât amorul tĕu.

Tu m'-ai iubi atuncea, căcĭ ai vedea in mine
Că mai presus de tóte amoru'ți prefer eu;
De ce, de ce ș'acuma nu simți că pentru tine,
M'aș lepĕda de viață și chiar de D-ḍeŭ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

La Tine.

Stele mîĭ cu-a lor lumine vederile mĭ-a atins
Sufletu-'mĭ inse nicĭ una, n'a luminat, n'a aprins.

Fi tu stéua viĕțiĭ mele și prin dulcea ta lumină
Fă ca viața mea să fie liniscită și senină!

Și îțĭ jur că nicĭ uă dată verĭ un moment de căință
Nu va trece'n tr'al tĕŭ suflet nobilă, dragă ființă!

Căcĭ iubirea mea profundă ca un Sóre'n călțitor
Va preface sórta nóstrĕ intr'un raiu desfătător!

Fericirea-'mĭ cea mai mare, unica mea fericire,
Va fi să te vĕd ferice prin vecînica mea iubire!

Écce acum și acea scrisóre pe care o păstrez ca uă sântă reliquiă a puținelor momente fericite din tinerețea mea.

Angel adorat!

Apărușĭ pe calea intunecată a viețiĭ mele, ca uă ilusiă cerésca menită de a'mĭ lumina și incânta sufletul și inima.

Frumósă ca îngeriĭ, incântătóre ca Sórele rĕsărind, diafană ca raza din ochiul lui D-țeŭ, te rog in genuchĭ, sufletul și inima mea te rógă, demnéză a citi aceste rênduri.

Sunt trei lunĭ de când mĕ urcam in pĕrul din grădina nóstrĕ ca să iau pentru micul meu frate Nicușor, un cuib de scatiŭ pentru care de mai multe țile nu mai inceta d'a mĕ ruga să i-l aduc. Ajuns in vîrf pun mâna in cuib, puișorĭ micĭ ciripesc, un frémĕt se face in grădina de alăturĭ, în grădina vóstrĕ, mum a sbóră neliniștită spre pĕr, plânge, țipă pentru puișorĭ ei. Micul meu frate Nicușor cu lacrimile in ochĭ mĕ rógă, mĕ zoresce să-ĭ aduc cuibul cu puĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

O! fi pe pace mumă desolată, mâna mea a rĕmas in nemișcare, inlemnită, ființa mea intrégă a rĕmas pironită in extas, căcĭ ochilor mei apăru lumina paradisuluĭ, apărușĭ tu, o ânger adorat din ale căreĭ priviriĭ scênteĭ electrice sburarĕ in ochiĭ mei carĭ au aprins in sufletul meu un foc mistuitor, uă văpaie in care inima mea de atuncea arde, să topesce.

D'atuncĭ, o! ânger adorat, in continuu aurora mĕ găsea in pĕrul meu lângă cuibul in care puiĭ crescuserĕ mărișorĭ, le a dat tuleele, eĭ să obicĭnuiserĕ cu mine ca cu un preten, muma lor numaĭ plângea, numaĭ țipa de témă, venea aducênd puișorilor mâncare și adese sĕ punea pe umĕrul meu ciripind de mulțumire vĕdêndu-și puiĭ crescênd in siguranță, lângă al căror cuib eu remâném in adăstarea aparițiuneĭ tale, o! dulce ilusiune cerésca, cum călătorul rătăcit intr'uă nópte adîncă, e in adăstarea Sóreluĭ ca să-'ĭ lumineze calea, pentru-că tu escĭ lumina ḑilelor mele, tu singură poțĭ a'mĭ lumina calea vieții și după ce te ivé-'ĭ, te contemplam cu nesațiu, pĕnĕ când umbrele sereĭ te ascundéŭ ochilor meĭ din ce in ce maĭ aviḑĭ d'a privi divinul tĕu chip.

Ast-fel am petrecut sĕptĕmânĭ intregĭ in pĕrul nostru, fericit, de uă fericire cerésca, când tu, o ânger adorat, apăré-ĭ vederilor mele ca un Sóre purtător de viață și lumină și nefericit de uă nefericire desperantă când privirile mele te căta in darn! Atuncĭ îmĭ făcém miĭ de inchipuirĭ nenorocite. Credém că póte maĭ zărit și că drept pedépsă a cutezanțeĭ mele d'a te adora, te-ai hotărît de a nu te mai ingriji nicĭ de scumpele florĭ, pe carĭ le vedém triste și ofilite ca și sufletul meu când tu Regina lor le lipsé-ĭ!

Altă-dată îmĭ inchipuém că póte vei fi bolnavă — sau póte chiar, iértă te rog acéstă négră inchipuire a sufletuluĭ meu desolat, in ḑiua de 25 Maiŭ ,când dóuĕ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ḑile d'a rêndul nu te-am vĕḑut, creḑuiŭ că póte ângerii geloşĭ de atâta frumuseţe, te-aŭ ridicat in sferele empireuluĭ, creḑuiŭ că póte ai murit! O! durerea ce am simţit atuncĭ este inexprimabilă. Simţit'am ca un cerc de fer că îmĭ strêngea têmplele, ochiĭ mi s'aŭ intunecat şi miĭ de ghiare simţém ca'mĭ smăcină inima.

Am ameţit şi am căḑut.

Nu sciu căreĭ fericite intêmplărĭ datoresc că nu am murit. Când m'am deşteptat eram in patul meu şi mumă-mea şi frăţiorul meu plângéŭ la căpătâiul meu.

Am zăcut dóuĕ lunĭ. In convalescenţa mea am intrebat pe toţĭ vecinĭ, iartă, te rog in genuchĭ acéstă indrăsnélă, ca sĕ aflu informaţiunĭ despre familia aceleia fără de care simţém că nu mai pot trăi, pentru-că simţ că nu mai pot trăi fără tine, o! ânger adorat. Am dobêndit şi consênţimêntul mumeĭ mele, căreia 'iam declarat că voiŭ muri dacă voiŭ avea fatalitatea să'mĭ refusi mâna. Ceea-ce am aflat despre tine mĕ neliniştesce adînc, o! divină fiinţă a cugetărilor mele! Mi s'a spus că eştĭ nepóta unui călugĕr, care mĭ-a fost descris ca un om rĕu şi că in casa vóstrĕ niminĭ nu intră afară de Profesoriĭ tĕĭ. Mumă mea s'a opus la inceput vĕḑênd in modul de viaţa a unchiuluĭ tĕu nu sciu ce de misterios. După ce s'a convins insĕ cât escĭ de necesară existenţeĭ mele, mĭ-a declarat că va consimţi la dorinţele mele. Atuncĭ am aşteptat ore intregĭ la pórta vóstrĕ pĕnĕ ce am putut aborda pe unul din Profesoriĭ tĕĭ, D-l Alexandricescu. Dar dênsul nu a voit cu nicĭ un chip să priméscă a interveni la unchiul tĕu, cu tóte rugăciunile mele şi ale mumeĭ mele şi cu tóte că ne cunósce şi ne a ḑis că prin posiţia nóstrĕ crede că unchiul tĕu nu ar avea cuvinte să nu accepte uă alianţă care in tot casul nu ar putea de cât să-l onoreze. Din puţinul ce am putut afla dela dênsul şi din aerul misterios şi de fe-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

rélă cu care ne-a vorbit și a refusat să intervie, s'a născut in sufletul meu uă adîncă neliniște pentru tine. Mi se pare, o! angel adorat, că ai fi in nu sciu ce cursă pe care nu o înțeleg.

De aceea sunt hotărît ca să-'mĭ iau refugiul la pĕrul meu. Voiu adăsta la locul de unde te-am vĕdut pentru prima óră, o! viață a vieții mele, te voiu adăsta atâta timp pĕnĕ când te voiu mai zări uă-dată pe tine fericirea mea. Atuncĭ voiu arunca pe Paul și Virginia in calea ta, ca să înțelegĭ că amorul ce mĭ-ai insuflat este tot așa de neperitor, etern ca și a lui Paul. In carte vei găsi acéstă scrisóre și poesiile pe carĭ sublima ta față mi le-a inspirat, ca uă sinceră mărturiă, a imensuluĭ meu amor pentru tine, o! angel adorat și sĕ scii. îțĭ jur pe mormêntul Tatălui meu, că viața mea e in mâinile tale. Dacă vei fi nepăsătóre iubireĭ mele, voiu muri. Când tu vei citi aceste rênduri, eu te voiu privi și voiu citi in expresiunea feței tale viața sau mórtea mea.

Al tĕu pĕnĕ la mormênt neschimbat
Constantin Fruntășanu.

Ai înțeles fără indoélă, prea scumpul meu Radule, că terminând lectura acesteĭ scrisorĭ ochiĭ mei, nu putéŭ a nu privi spre pĕrul care era in fața mea dincolo de zidul ce despărțea grădina nóstrĕ. Uă roșéță ce îmĭ acoperi fața ca un voal de foc, nu-mĭ putu ascunde privirile lui Constantin din carĭ ploaŭ scênteĭ de iubire, de atașament și de admirațiune.

Ochiĭ sĕi sĕ infipserĕ ca dóuĕ săgețĭ in ochiĭ mei. Simțiĭ sângele meu colcotind in vine. Apoĭ urmà ceva neințeles: ca și când uă părticică din ființa mea s'ar fi degajat și ar fi atins ființa luĭ, apoĭ s'ar fi reintors in sînuĭ meu, simțiĭ ca uă flacără care mĕ ardea i in acelașĭ timp mĕ recorea, gura mea, de uă-dată cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

vocea lui, pronunciă marele cuvênt al vieții: te iubesc! Te iubesc, o! angel adorat, te iubesc, pênă la mormênt, acesta fu cuvêntul legăturei divine dintre mine și el....

Mai curênd de cât mi-a trebuit ca să descriu acésta scenă, Constantin era in brațele mele. Buzele lui au atins buzele mele și un fior dulce, divin și in același timp teribil, arțător, inplacabil m'a aruncat intr'uă lume de delicii, incântătóre, fantastică.

Avut'am simțirea unei fericiri cerești pe care nu am mai gustat'o de cât lângă tine, o! scumpul vieții mele Radule, când te-am visitat cerênd bunele tale consilii după fuga aceluĭ miserabil călugĕr.

Dar să mĕ re-intorc la șirul confesiunei mele. oĭ dacă cerul ar fi voit ca acel miserabil călugĕr să fie dat in acele momente peste mine, cât aș fi fost de fericită să fiu părăsit acéstă viață in care pênă atunc eram atât de pură și in care in urmă trebuiĭ să sorb tot amarul ticăloșiilor!

Dar inplacabila mea sórtĕ a dispus cu totul alt-fel. Nicĭ călugĕrul și nicĭ Aristea nu au avut nicĭ umbra unei bănuelĭ despre amorul meu cu Constantin.

Ne-am despărțit jurându-ne unul altuia un amor etern pe care ambiĭ îl simțém in tótă ființa nóstră și hotărându-ne de-a ne vedea cât mai des, iar eu să caut a pĕtrunde misterul purtărei acestor monstriĭ sub a căror putere mĕ găsém și la un cas de pericol să fug d'a dreptul la prea iubitul meu și să mĕ adăpostesc in familia sa. Acest eveniment a avut loc numaĭ cu dóuĕ dile in-aintea ultimei mele intreținerĭ cu Aristea, când mi-a cerut cu atâta mânie să-'ĭ dau Epistola primită și când 'ți-am arĕtat că drept respuns mĕ podidirĕ lacrimele și m'a coprins tremurul.

Vei crede póte, prea scumpul meu Radule, că din causa acésta tremuram de a da epistola ce mi se cerea?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Nu, scumpul meu! Cu câte-va ore in-aintea acesteĭ intreţineriĭ dintre mine şi Aristea, adică in nóptea ce a preces acesteĭ intreţineriĭ, sub influenţa unui vis extraordinar, m'am deşteptat, cred că mĕ deşteptasem pentru-că sciu că am audit bătaia orologiuluĭ, eraŭ trei ore după medul nopţeĭ, când vocea călugĕruluĭ şi a Aristeeĭ ajunse pĕnĕ la urechile mele.

Ceea-ce am audit mi-a inghetat sângele in vine şi tot d'uă-dată îmĭ confirmà bănuelile lui Costache in privinţa acestor monstriĭ.

— Îţĭ spun, dicea călugĕrul, că nu cred să mĕ âu inşelat.

Era el, el insuşĭ şi călugĕrul pronuncià un nume atât de incet in cât pĕnĕ astădĭ nu sunt sigură dacă l'am audit sau a fost numaĭ uă inchipuire şi mai mult inclin a crede că am audit un nume sau uă silabă dintr'un nume ca nest — sau vest — şi vocea călugĕrului căpătà uă modulare in care predomina spaima şi ura, apoĭ adause: prin urmare suntem perduţĭ.

Ah! acésta e teribil. Dupĕ atâtea lupte uriaşe, după atâtea smăcinărĭ mortale şi după nenumĕrate sacrificie ce am făcut, când planul cel mai bine conceput la care am pus tot spiritul şi inima mea, era aprópe să isbutéscă, acum după cinci-spră-dece anĭ in cursul cărora am luptat cu tóte armele, suferind tóte privaţiunile, trecênd prin miĭ de pericole, acum să'mĭ vĕd tóte speranţele carĭ mĭ-au dat puterea d'a lupta, sdrobite, spulberate, nimicite! Şi de cine? De acela pe care mâinile mele l'a ajutat de a sĕ cununa cu marea. Este ceva oribil şi numai a gêndi in posibilitatea că el ar putea exista! Dar de când valurile măreĭ au puterea de a re-invia pe acei ingropaţĭ in sînul lor? Şi dinţiĭ călugĕrului scrîşnéŭ şi audiam cum îşĭ frângea mâinile in paroxismul ureĭ şi spaimeĭ sale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Ei bine, continuă călugĕrul apoĭ după câte-va momente, să sci, tu sóță neschimbată a vieții mele, cu care am inpărțit și binele și rĕul, să sci că hotărîrea mea este luată. Pe dată ce mĕ voiŭ incredința că este el, o omor! Ș'apoĭ vom fugi și când fuga nu ne-ar mai fi posibilă, vom preferi mórtea de cât miseria și Ocna!

Ca tot d'auna cred că și astădĭ tu mĕ vei urma la mórte ca și la viață, in fugă ca și in retragere, in luptă ca și in repaos, in suferință ca și la bucuriă.

— Fără nicĭ uă indoélă prea scumpul meu Silivestre, dar nu te neliniști atât, respundea Aristea, căcĭ de atuncĭ sunt cincĭ-spră-dece anĭ și numele nostru și noi suntem schimbațĭ, chiar el de ar fi este peste putință să te bănuéscă.

Cum puteare-ar óre să bănuéscă pe un om aĭ Bisericiĭ?

'Țĭ facĭ numaĭ spaime scumpul meu Andreiŭ! Liniștescete, te rog, căcĭ nu va fi nimic!

Póte, scumpa mea, respunsĕ călugĕrul, și să dea D-dĕu ca spaimele mele să fie numai năluciriĭ, să dea D-dĕu să mĕ fiu inșelat, insĕ mĕ tem, de aceea să-'i smulgĭ, dacă sĕ va putea cu binele și dacă nu cu rĕul, acea scrisóre ce mĭ-ai spus că o citea in grădină, pentru-că și acea scrisóre mĕ neliniștesce grozav. Nu cumva să fie vre-uă incercare dela el! In acest cas nicĭ uă indoélă nu ne va remâne că Satan l'a scos din fundul mărecĭ nevătămat, de și bine sciu că era mort, deplin mort când l'am aruncat in mare.

Acésta o vei face mâne și apoĭ te vei pregăti cu tóte de plecare căcĭ pentru orĭ-ce caz vom pleca poimâine cât sĕ va putea mai grabnic la mănăstire, unde vom sta cel puțin șése lunĭ. Vei da drumul servitórelor și vei plăti Profesoriĭ arătându-le că plecăm in străinătate. Ei nu-'i vei da voiă a sĕ mișca nicĭ un pas.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

XV.

Visul.

Acest dialog, după cum ți-am arĕtat, l'am audit pe la trei ore in nóptea care a precesintreținerea mea cu Aristea prin care îmĭ pretindea Epistola ce primisem, adică după dóuĕ ḑile dela intêlnirea mea cu prea iubitul meu Constantin in preḑiua dar a onomasticeĭ mele când inpliném cinci-spră-ḑece anĭ, deșteptată fiind dintr'un vis extra-ordinar, care, nu te vei mira că mĭ-a rĕmas in memoriă in tóte amănuntele, pentru-că in adevĕr fu unul din acele visurĭ miraculóse carĭ sĕ inpun intregeĭ nóstre ființe.

Écce acest vis.

Să făcea că dormém sub trandafirul altoit unde simțiĭ primul amor, unde citit-'am acea epistolă și acele poesiĭ carĭ îmĭ vorbéu uă limbă mie necunoscută pĕnĕ atuncĭ, dar pe care inima mea era arḑĕtóre d'a o înțelege, pentru-că avém sete d'a iubi, d'a trăi de uă viață pe care o intrevĕḑusem la citirea lor ca un punct culminant al fericireĭ omenescĭ.

Ridicându-'mĭ privirile cătrĕ pĕrul unde vĕḑusem

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

pentru prima-óră pe acela care deșteptase sufletul meŭ la uă viață nóuă, cu mirare am vĕdut că pĕrul să înălța pĕnĕ la Ceruri și in vêrful lui trei îngeri cu aripile intinse și strălucind de lumină, își intindéŭ mânile spre mine ca să mĕ ridice la ei. Veĭ recunósce insu-ți o! prea scumpul meu Radule, cât de miraculos, fostaŭ acest vis când îți voiŭ spune că unul din acești îngeri avea chipul lui Constantin ceea-ce nu mĕ putea mira pentru-că îl vĕdusem, îĭ sorbisem nectarul voceĭ sale fermecătóre, al doilea avea fața mumeĭ mele așa dupĕ cum e depinsă in scumpul meu tabloŭ ce-'l ridicase ministeriul, ceea-ce iar póte fi explicat prin impregiurarea că in copilăria mea adese contemplasem acest desfătător chip și prin urmare natural se póte explica, că rĕmas in memoria mea, spiritul meu in somn l'a reprodus, ceea-ce fu in adevĕr extra-ordinar și ceea-ce m'a inpresionat adînc și mĕ inpresionéză tot-d'auna când îmĭ rememorez acest vis, este că al treilea înger avea tóte trăsurile tale, tótă infățișarea ta, așa cum te-am vĕdut pentru prima-óră, 16 anĭ in urmă la șosea. Acéstă impregiurare nu mĭ-am putut'o nicĭ uă-dată explica și aș dori, O! prea scumpul meu Radule, ca dupĕ ce veĭ citi confesiunile mele, să'mĭ poți tu deslega acésta enigmă.

Suntem noi óre jocul unor inteligențe superióre, carĭ locuesc in aer saŭ in alte munduri, saŭ că Providența ne arată câte uă dată prin visurĭ, uă parte din secretul viitoruluĭ nostru? In acest cas visurile să fie ele adevĕrate și au ele uă explicare? Care să fie explicarea visuluĭ meu?

Pe când îngeriĭ își intindéŭ mânile spre mine*), se făcea că trandafirul cu tot locul pe care dormém și care devenise un glob să ridica spre ei, mĕ vedém in-

*) Vedĭ invĕlitórea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nălțêndu-mĕ in aer surizênd ângerilor ce mĕ chemaŭ, in acest timp solul unde fusese trandafirul se deschise cu scomot, apă mocirlósă incepe a isvorî cu furiă, colcote teribile se aud, apoĭ mugete grozave, răcnete fiorósе, de uă dată vĕd că din apa mocirlósă ce devenise un lac negru, urît, se ivesc nenumĕrate ființe pocite, grozave, carĭ rênjaŭ, să scălâmbaŭ incruntându-șĭ ochiĭ lor micĭ la mine, din carĭ eșaŭ flacărĭ și fum și mĕ amerințaŭ cu pumniĭ lor din carĭ curgéŭ pîrae de sânge. Simțit'am ca nișce șerpĭ de ghiață că îmĭ incolăcéŭ gîtul și tâmplele; apoĭ uă ființă și mai hidósă cu dóuĕ córne in cap, cu mânile in-armate cu ghiare de fier, cu picióre le unul de țap și altul de cal apare și o! grozăviă, mĕ inhață de picióre și mĕ reține cu tăriă. Era Satan, l'am privit, dar avea chipul și tótă infățișarea călugărului Silivestru afară de barbă. Atunci gróza desnădejdeĭ mĕ apucă și scot un țipet grozav, care m'a desteptat.

* * *

Cu terórea in suflet, tremurândă ca trestia bătută de vênturĭ, plină de nădușelele morțeĭ, cu cunoscința de sine-mĭ confusă, fără nicĭ uă voință, astfel eram in desteptarea ce urmă acestuĭ vis, dacă deșteptare a fost saŭ uă continuare a acestuĭ vis, când am audit dialogul dintre Silivestru și Aristea, ceea-ce pĕnĕ astădĭ nu'mĭ pot pe deplin da séma, pentru-că sunt inpregiurărĭ carĭĭ mĕ fac a crede că eram deștéptă și in realitate am audit acest dialog, și sunt altele carĭ mĕ fac a crede că deși am audit acest dialog, l'am audit insĕ numaĭ in vis. Intre aceste din urmă este și circumstanța că Aristea când s'a presentat la mine m'a apostrofat cu cuvintele: dar bine leneșo, nu te mai scolĭ, sunt nóuĕ óre!?

Orĭ-cum s'ar explica acésta, starea in care mĕ găsém in urma visuluĭ raportat și a dialoguluĭ dintre călugĕr și Aristea, fie că l'am audit in vis, fie că l'am

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

audit deștéptă, era uă stare de oribile suferințe, in cursul cărora ființa mea intrégă sĕ sbătea ca intr'uă atmosferă de foc, iar vederilor mele speriate, apăréū cârdurĭ de fantasme urîcióse carĭ îmĭ arĕtaŭ in litere de sânge cuvêntul ce audisem, o omor; ințelegĭ dar, o! prea scumpul meu Radule, că in aceéșĭ ḍi câte-va ore in urma acestor grozave suferințe, când Aristea a inceput intreținerea ce ți-am descris, am ascultat'o cu terórea morțeĭ in suflet, iar când drept conclusiune îmĭ ceru scrisórea ce cetisem, in loc de a-ĭ rĕspunde mĕ podidirĕ lacrimile și incepuiŭ sĕ tremur.

— Așa dar refusĭ d'a-mĭ arĕta Epistola, mĕ apostrofă Aristea cu uă voce ale căreĭ accente sĕ infigéū in sufletul meu ca nisce săgețĭ veninóse?

Așa dar drept recunoscință pentru tóte sacrificiele ce eu și Silivestru am făcut pentru tine, ne plătescĭ cu ingratitudine și hypocrisiă?

Ei bine, mititica mea, te previŭ, strigă Aristea in paroxismul furieĭ, că lacrimĭ de sânge vei vĕrsa pentru acest refus; că te vei căĭ amar și vei blestema césul in care ai avut idea de a te opune cererĭ mele.

— Pentru ultima óră te provoc să-'mĭ arĕțĭ scrisórea ce cité-ĭ erĭ in grădină, sau că nu mai rĕspund de viața ta, mĕ ințelegĭ tu scorpiă pe care am crescut'o in sînul meu pentru-ca să mĕ musce și la acésta apostrofare Aristea îmĭ apucă mâinile in mâinile ei și mĕ scudui cu atâta putere in cât capul meu sĕ lovi tare de un drug al patuluĭ și sângele incepu a țîsni din rana ce căpătasem.

Istovită de forțe, după atâtea suferințe morale, speriată de purtarea barbară a Aristeeĭ, care produse asupră-'mĭ cu atât mai mare terór̆e, cu cât că pĕnĕ atuncĭ, dênsa nu a intrebuințat față cu mine de cât uă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

purtare blajină și vorbe dulcĭ și mai mult speriată de sângele ce îmĭ curgea din rană, leșinaiŭ.

Când mĭ-am revenit in simțire dinții îmĭ clenținéŭ in gură, simțém un frig ce îmĭ inghița ósele și uă sete grozavă.

Deschidênd ochiĭ am vĕdut pe călugĕrul și pe Aristea că eraŭ la capul meu, triștĭ și nelinisciți ca și când uă adevĕrată iubire părintéscă ar fi avut pentru mine, ceea-ce mĭ-a indoit nesiguranța in care eram in privința dialoguluĭ ce auḑisem.

— O! ângerul meu, iartă-mĕ, îmĭ ḑise Aristeia veḑêndu-mĕ că deschid ochiĭ și îmĭ luà mâna drĕptă și mĭ-o acoperi de sărutărĭ.

— Norocul tĕu, ḑise călugĕrul incet și plângĕtor, dacă va reveni la viață, căcĭ dacă aș perde-o pe ea, și tu ai putea să-țĭ iei lumea in cap, pentru-că nu aș mai putea să te sufer lângă mine și călugĕrul îmĭ luà mâna stêngă și mĭ-o acoperi de sărutărĭ.

La aceste vorbe ce auḑiĭ și la demonstrațiunile lor de iubire, un surîs de indoélă și de mefiență îmĭ acoperi buzele și inchiseiŭ ochiĭ spre a nu-i mai privi, să vede insĕ că ei creḑurĕ a vedea in surîsul meu drept incredere și plăcere ce aș fi simțit că îĭ vedém, căcĭ amêndoĭ îmĭ ḑiserĕ:

— Călugĕrul, deschide, o! prea scumpa mea ochiĭ tĕi frumoșĭ ca Cerul spre a vedea intrînșiĭ ferĭcirea și viața mea.

— Aristea, deschide, o! prea frumósa mea mititică, ochiĭ tĕi dulcĭ și frumoșĭ ca luminele ḑeilor, spre a citi intrînșiĭ iertarea mea și fericirea ta!

Atâta țiu minte din deșteptarea ce a urmat leșinuluĭ meu, apoĭ am căḑut in nisce friguri tifoide de carĭ am suferit una lună de ḑile, pentru-că la a dóua mea deșteptare Aristea cu lacrimele in ochĭ mĭ-a spus

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

că disperase de scăparea mea, că a adus trei medicĭ din Bucurescĭ și că in curs de dóuĕ septĕmânĭ perduse orĭ-ce speranță, iar că după dóuĕ săptĕmânĭ uă óre-care inbunătățire s'a pronunciat in starea mea, care, din fericire a mers progresând și că atunci in ḑiua de 16 Septembre, Doctorii au garantat că sunt afară din orĭ-ce pericol. Așa dar bóla mea a durat una lună și uă ḑi, căcĭ in ḑiua de patru-sprĕ-ḑece August era aniversara mea și că acum eram in 15 Septembre.

Ce a urmat in cursul acestuĭ spaciu de timp, nu sciu; cum am fost transportată la mănăstire, căcĭ la a dóua mea deșteptare eram in casele mănăstireĭ X din județul Jalomița, unde călugĕrul era egumen, iar nu sciu.

Ce s'a făcut prea iubitul inimeĭ mele Constantin, asemenea nu sciam.

A intreba pe Aristea avĕm témă, prima mea mișcare, după ce mĭ-am revenit cu totul in simțirĭ, a fost sĕ pun mâna și se caut sub perna mea in saltea unde ascunsesem poesiile și scrisórea prea iubitului meŭ.

Eraŭ la locul lor, le-am simțit. Evident dar că fusesem in pericol de mórte dacă am fost transportată cu așternutul la mănăstire, pentru sîrmana mea inimă pericolul se transformase insĕ intr'un sentimeet de fericire și lacrimĭ de bucuriă au curs din ochiĭ mei când am simțit la locul lor aceste nestimate ale inimeĭ mele. —

Mi se părea că tóte fricile mele și bóla mea nu au fost decât un vis nenorocit și așteptam cu uă nerăbdare febrilă să mĕ fac deplin sănĕtósă spre a putea a mĕ ascunde și a reciti aceste tesaure ale vieții mele.

Dorința acésta mĭ-a făcut mult bine, incetul cu incetul m'am intremat, așa că pe la finele lui Septembre am putut să mĕ dau jos din pat.

Am arĕtat Aristeeĭ ḑorința de a mĕ plimba.

Mănăstirea poseda uă mare și frumósă grădină,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

plină de pomĭ roditorĭ, de boschete de rozarĭ și de lemn de pelin avênd și uă colosală boltă de viță și mai multe straturĭ și movile de florĭ.

Când am intrat pentru prima óră, in ḑiua de 30 Septembre in grădină m'am așeḑat pe uă bancă sub bolta de viță, căcĭ sórele era in putere, arḑĕtor, eraŭ trei ore p. m. Scoțênd Epistola și poesiile, unicile mele tesaure din sîn unde le ascunsesem după ce le-am scos din saltea, incepuiŭ a le percurge cu aviditate.

Le-am percurs de mai multe orĭ și inima mea nu sĕ mai sătura de expresiunile dulcĭ ce citém. Sufletul meu sĕ intristà insĕ adînc cugetând la prea iubitul meu și din ochiĭ mei curserĕ șiróie de lacrimĭ!

Pentru prima óră îmĭ puseiŭ intrebarea ce mĕ voiŭ face?

Să arĕt Aristeeĭ și lui Silivestru că amorul meu pentru Constantin este tótă viața mea și că prefer de uă miiă de orĭ mórtea, de cât lipsa lui, ceea-ce simțém din adîncul inimeĭ mele!

Sau să ascund in sufletul meu simțirea mea și sĕ caut ocasiunea de a fugi la prea iubitul meu?

Dar cum și când găsivoiŭ acea ocasiune ,și când ei ar afla acésta, carĭ fi-vor óre consecințele?

Și dacă le voiu spune lor, nu'șĭ vor rîde ei óre de amorul meu și mai cu sémă Aristea nu mĕ va taxa de uă neghióbă care urméză tocmaĭ contrariul invĕțăturilor ei, ș'apoĭ Silivestru de a căruĭ amor Aristea de atâtea-orĭ mĕ intreținuse, nu va căuta să inpedice chiar pentru viitor orĭ-ce posibilitate de a-l mai intêlni?

In ast-fel de lupte se sbătea sufletul meu și nu găsém in spiritul meu nicĭ uă ieșire.

Simțit'am tótă desperarea posițiĭ mele și lacrimele mele căpătarĕ uă nóuă alimentare in convincțiunea neputinței mele.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Plânseiŭ mult, sórele îșĭ arunca ultimele raze ca și când s'ar fi grăbit a apune spre a nu mai vedea adînca mea mâchnire, când Aristea se ivi strigênd: prea frumós'a mea copilă, intră in casă căcĭ e târdiŭ și serile sunt răcoróse, nu cumva se răcescĭ.

Imĭ șterseiŭ lacrimile, și in momentele acelea luaĭ hotărîrea in sufletul meu d'a mărturisi Aristeeĭ amorul meu și in casul când dênsa s'ar opune fericireĭ mele, de a profita de prima ocasiă favorabilă spre a fugi la prea iubitul meu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

XVI.

Unde incepe epoca fatală.

Cu ḑiua de 1 Octombre 184z, incepe epoca fatală a vieţiĭ mele, epoca care a durat pĕnĕ in ḑiua de 13 August 186y, ḑi in care te-am vĕḑut la şosea şi in inima mea a inceput a inboboci florile unuĭ amor imens care nu va trece de cât de uă-dată cu viaţa mea.

Tu m'ai făcut apoĭ, după ce am avut fericirea de a lega relaţiunĭ mai intime intre noi, după visita mea la tine, să vĕḑ, să simţ şi să abhorez tótă infamia vieţiĭ mele. Atuncĭ am inceput numaĭ a trăi de uă nóuă viaţă şi m'am decis in sufletul meu d'a rupe pentru tot d'auna cu un trecut monstruos pe care îl simţ ca uă greutate de plumb că apasă asupra vieţiĭ mele.

Dar să reiaŭ şirul confesiuneĭ mele.

Intrând in casă Aristea mĕ intrebă cu uă voce duiósă, că pentru-ce faţa mea e plânsă?

— Pentru-ce frumoşiĭ tĕi ochĭ sunt in lacrimĭ, prea frumósa mea copilă?

— Pentru-că urĕsc viaţa, respunseiŭ eu cu hotărîre.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Pentru-că voesc să mor!

— Să morĭ tu, o! frumósa mea copilă! ce ideă nenorocită ș'a făcut loc in creeriĭ tĕi! Și pentru ce sĕ morĭ?!...

— Pentru-ce sĕ mor? mĕ intrebĭ D-ta care eștĭ causa nefericirei mele, intrebaiŭ la rêndul meu pe Aristea, cu uă voce supusă și mierósă, dar in acelaș timp hotărîtă.

D-ta care m'ai crescut cu multă ingrijire recunosc și ți-ai dat marĭ silințe de a face din mine ceea-ce sunt, uă ființă nenorocită, pe când tot d'auna îmĭ spunéĭ că numaĭ fericirea mea o doresc și îmĭ profetisaĭ acéstă fericire, D-ta mĕ intrebĭ pentru-ce voiesc să mor?

— Și pentru-ce așĭ trăi óre?

Pentru a simți cu fie-care ți ce sĕ succedă tot mai mult nefericirea in care mĕ tăvălesc?

Și la acéstă apostrofare lacrimile carĭ mĕ innecaŭ țîșnirĕ din ochiĭ mei in abundanță, cum dintr'un vas plin căruia iam smulge dopurile ce îĭ astupă deschidĕturile, țîșnesce licuidul ce conține.

Aristea păru desconcentrată de atâta indrăsnélă ce negrești nu presupunea la mine.

— Și care e acea nenorocire in care te tăvălescĭ, îmĭ dise dênsa cu uă voce blajină, mierósă și plină de interes?

Spune-'mĭ și mie, o! prea iubita mea mititico. —

Fă-mĕ să ințeleg ceea-ce suferĭ și vei vedea că inima mea nu e nesimțitóre și că voiŭ face totul pentru a te vedea mulțumită și fericită.

Tu ai un secret fata mea, dacă mie nu mi-l vei arăta, cui îl vei spune și ne cunoscêndu-l cum putévoiŭ să te ajut?

Ințeleseiŭ nu atât din vorbele, cât din expresiunea feței sale și din atitudinea sa că momentul era favorabil de a da lovitura decisivă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Ei bine, îĭ rĕspunseiŭ eu intre suspinele ce dedea voceĭ mele modularea disperăreĭ, da, am un secret și orĭ-carĭ ar fi consecințele descoperireĭ lui, pentru-că mai rele decât mórtea nu pot fi aceste consecințe, ți-l voiŭ descoperi și apoĭ atêrnă dela D-ta ca să trăiesc saŭ să mor. —

Credém, urmaiŭ eu, că acest secret D-ta l'ai descoperit și consecința acesteĭ descoperirĭ a fost plecarea din Bucurescĭ, écce pentru-ce am dis că D-ta m'ai făcut nenorocită.

Da, am un secret, continuaiŭ apoĭ cu exaltare și acest secret este — și lacrimile mele ca dóuĕ șiróe de munte ce curg cu furiă in urma uneĭ furtunĭ, sĕ inbinaŭ pe fața mea, acest secret, prea iubita mea, este că iubesc.

Da, iubesc cu un amor nemărginit ca Cerul, mai puternic decât voința mea, căcĭ tóte silințele ce mĭ-am dat spre al goni din inima mea nu au făcut decât a-l aprinde, a-l mări. Îĭ simț văpaia care mĕ dogorește, inima mea să sbate in lanțurile lui, rațiunea mea simț că sĕ rătăcește, puterile și voința mea mĕ părăsesc, fieți milă, o! prea iubita mea mamă, fieți milă de copila D-tale.

Aduți aminte de tinerețele D-tale, aduți aminte de primul D-tale amor, și nu mĕ invinovăți dacă vrei ca să trăiesc.

— Nenorocito, nenorocito, rĕspunse Aristea, după câte-va momente de reculegere, dar ce făcut-'aĭ învățăturile mele?

Ce făcuta-'ĭ sfaturile mele?

Pentru acésta datu-mĭ-am óre atâtea silințe; pentru acésta luat'am atâtea precauțiunĭ pentru fericirea ta, ca sĕ aud din gura ta nenorocirea ce singură ți-aĭ pregătit'o?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Dar nu ți-am repetat de sute de ori că nici tu, nici eu nu avem nimic și că tot ceea-ce ești, ești prin Silivestru și că fără el tu și eu am fi nisce nenorocite.

Dar nu te gândesci că el a făcut pentru tine nenumĕrate sacrificiuri?

Că te iubesce și că aflând că tu îi preferi pe altul care pĕnĕ in cele din urmă te asigur cu, se va purta cum s'a purtat Ernest cu nenorocita ta mamă, ne va arunca și pe tine și pe mine pe drumuri și atunci o! nenorocire, atunci vei simți in adevĕr nefericirea, pentru-că vei fi nefericită. Și prin tine, prin neascultarea ta, voiŭ fi și eŭ nefericită, drept rĕsplată a atâtor silințe ce mi-am dat de a te face fericită!

Și Aristea își frângea mâinile și ochii sĕi aruncaŭ fulgere de ciudă și de ură, apoi, după câte-va secunde de tăcere continuă:

Sĕ vede prea iubita mea copilă, și ca îți da tótă silința de a sĕ stăpâni, că acea scrisóre pe care ai refusat de a mi-o da, era dela el, dela acela care te va nenoroci pe tine și pe mine cum Ernest m'a nenorocit pe mine și pe Părinții mei.

Cel puțin dacă mi-ai fi dat acea scrisóre, dacă nu ai fi ascuns de mine nenorocita ta patimă, póte aș fi găsit un mijloc de a te vindeca sau de a te ajuta, dar acum ce voescĭ să fac?

Singură nu sciu!

— Cu tóte aceste mĕ voiŭ gêndi, ḑise intr'un târḑiŭ Aristea și îți promit că voiŭ face tot posibilul, insĕ aștept dela tine să fi mai sinceră ca pĕnĕ acum, să nu ascunḑi nimic absolut de mine, față cu Silivestru să te porți arĕtându-i multă afecțiune chiar dacă nu o simți, arătându-te față cu dênsul veselă, indatoritóre și nu cum-va să-ți transpire vre un cuvênt din care el ar putea să bănuéscă amorul tĕu, căci atunci suntem perdute.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Cu aceste condițiuni sper că îți voiu putea ajuta, apoi Aristea mĕ inbrățișà de mai multe orĭ și mĕ consolà dicêndu-'mĭ să sper.

Apoĭ ne-am pus la masă, pentru prima óră de uă lună de dile am mâncat cu toții și pentru prima óră in acest spaciu de timp am simțit speranța născênd in sufletul meu. Fuĭ veselă și sprintenă și avuĭ pentru Silivestru vorbe afectuóse, expresiunĭ dulcĭ. Eram mulțumită și voiam ca toți să fie mulțumiți. Călugĕrul avu câte-va vorbe de spirit atât de nemerite in cât pentru prima óră in viața mea îl aținții in față cu óre-care plăcere.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

XVII.

Cum am descoperit nenorocirea mea.

Iș de diminéță a dóua ḍi in prima Octomtombre Aristea veni in camera mea. Eu âncă dormém adînc, pentru-că niçĭ nu am simțit când a intrat.

Mĕ deșteptă in sărutărĭ din somn și apoĭ cu un aer de veseliă care îmĭ da bune speranțe, îmĭ ḍise să mĕ scol și să mĕ inbrac grabnic căcĭ pe Silivestru l'a expediat cu uă afacere la Călărași și in lipsa lui care va dura cel puțin ḍece ḍile, putem profita de a pune in aplicare planul ce a croit pentru a'mĭ dovedi tot interesul și iubirea ce are pentru mine.

Te vei convinge, îmĭ ḍise apoĭ Aristea cu uă voce plină de dulcéță, cât fericirea ta îmĭ zace la inimă și nu vei mai ascunde secretele tale de muma ta care te idolatréză.

Grăbesce-te dar și dônsa mĕ luà in brațe și mĕ ajutà să mĕ cobor din pat. —

Apoĭ pe când îmĭ trăgém ciorapiĭ și îmĭ puném fusta, incepu a'mĭ spune că pentru a mĕ vedea mulțumită și fericită s'a hotărît a merge cu mine la Bucurescĭ și la trebuință a rupe orĭ-ce relațiĭ cu Silivestru, preferind a se expune privațiunilor de tot felul și chiar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

sĕrăcieĭ numaĭ ca se mĕ vĕdă fericită. Că dacă prea iubitul meu in adevĕr mĕ iubesce cu un amor sincer și nestrămutat dênsa consimte și va face totul ca să nĕ căsătorĕscă și se va simți prea fericită de fericirea nóstră. —

Ințelegĭ. O! prea scumpul meu Radule, că la uă atât de neașteptată hotărîre sufletul meu se împlu de uă bucuriă cerĕscă.

Inbrățișaiŭ cu căldură pe Aristea și rĕmăseĭ mai multe momente atêrnată de gîtul sĕŭ, numindu-o buna și nobila mea mumă, promițêndu-ĭ cu accentele cele mai duióse că in tótă viața mea îĭ voiŭ păstra uă nestrămutată recunoscință și supunere; că nu-ĭ voiŭ mai ascunde nicĭ uă mișcare și nicĭ uă cugetare a ființei mele și invinovățêndu-mĕ singură că iam ascuns amorul meu și m'am temut a-i da Epistola ce îmĭ ceruse și din care causă am suferit atât, rugându-o cu lacrimĭ de bucuriă să-mĭ ierte supĕrarea ce din neghiobia mea i-am pricinuit. —

— Bine, bine prea scumpa mea copilă, ḑise Aristea dupĕ ce mĭ-am aruncat rochia pe mine, să lăsăm aceste acum, făță toaleta și pregătește-țĭ tóte de drum pĕnĕ ce eu voiŭ da ordinele ca sĕ se inhame caiĭ. Iață cufĕrul cel mare cu tóte hainele și fi gata, căcĭ cel mult in uă oră vom pleca și Aristea eși.

Rĕmasă singură, prima mea mișcare fu să alerg la oglindă pentru a mĕ peptena.

Remăseĭ speriată de palórea feței mele, avém aspectul unei ființe din altă lume, eram de uă paliditate cadaverică, ceea-ce mĕ mirà căcĭ cu uă ḑi inainte mĕ privisem lung in oglindă și mĕ găsém bine, cu colorile feței revenite in tótă splendórea lor ca și inaintea bóle mele. Îmĭ ḑiseĭ insĕ că póte impresiunea adîncă ce am simțit audind buna hotărîre a Aristeeĭ pentru mine, a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

făcut acéstă straniă transformare și incepuĭ să mĕ pepten, mânile mele insĕ îmĭ refusaŭ serviciul lor. Simțém ca un fel de ostenélă, de greutate care îmĭ dobora mâinile.

Îmĭ puseĭ tótă voința să inving acéstă ostenélă, dar in zadar, in loc de a o invinge un fel de pirotélă, un fel de simțire inesprimabilă de lasitudine, ca și când aș fi suferit uă pisăgire, aș fi fost bătucită, sdrobită, mĕ coprinse in tótă ființa mea. Apoĭ simțiĭ nisce dureri misterióse pe carĭ nu le mai simțisem. Mĕ tîrîĭ pĕnĕ la patul meu pe care mĕ aruncaiŭ cu disperarea in suflet și incepuiŭ a vĕrsa lacrimĭ amarĕ.

Aristea mĕ găsi in acéstă positiă și îșĭ arĕtă mirarea că nu mĭ-am terminat âncă toaleta.

Iĭ arătaiŭ că mĭ-a venit rĕŭ, că am simțit uă amețélă, ferindu-mĕ de uă camdată de a-ĭ descoperi bănuelele mele și spaima sufletuluĭ meu, de témă ca să nu revie asupra hotărîrei sale.

Ție, îțĭ voiŭ spune insĕ, O! prea scumpul inimeĭ mele Radule, carĭ fost'aŭ bănuelile mele, care era spaima sufletuluĭ meu și póte chiar că ai ințeles din cele descoperite, că bănuelile mele — din disgrațiă adevĕrate, eraŭ că nenorocirea mea sĕ consumase, in nóptea chiar ce urmă primeĭ promisiunĭ a Aristeeĭ pe care am creḑut'o sinceră și neinteresată.

Aristea mĕ peptenă singură și apoĭ ieși pentru a ordona să ni sĕ aducă caféua.

Profitaĭ de acéstă absență pentru a scóte dela locul unde le ascunsesem unicele mele tesaure și ale ascunde poesiile la uă parte și epistola la altă parte in sînul meŭ.

Dupĕ ce am luat caféua plecarĕm

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

XVIII.

In drum spre Bucurescĭ.

Aristea, cum am ieșit in drumul mare, îmĭ ceru aceste nestimate ale inimeĭ mele.

Am scos întâiŭ poesiile cu intențiunea d'a căuta sĕ profit dacă sĕ va putea să nu îĭ daŭ și epistola, și i le-am dat, de témă să nu îșĭ revie din hotărîrea d'a merge la Bucurescĭ, pentru-că eram decisă la orĭ-ce sacrificie numaĭ sĕ pot da față cu Constantin.

Le citi cu mult interes și apoĭ mĕ intrebà cum făcutus'a cunoscința mea cu dênsul?

'Iam arĕtat ceea-ce am creḑut de trebuință, cum el m'a vĕḑut din pĕrul de lângă zid in care sĕ urcase spre a lua pentru fratele sĕŭ un cuib, cum dupĕ ce m'a vĕḑut, acésta vedere s'a urmat in maĭ multe ḑile pĕnĕ ce l'am vĕḑut și eu; cum dela prima vedere am simțit un amor nemărginit pentru el. Cum apoĭ mĭ a aruncat poesiile și in fine 'ĭ-am spus că el a trecut zidul și că ne-am jurat uă eternă iubire.

Aristea remasĕ maĭ multe minute pe gênduriĭ, apoĭ îmĭ ḑise cu duioșiă:

Acum înțeleg prea scumpa mea copilă, că tótă dreptatea aĭ avut ca sufletul tĕŭ să sĕ deschidă la un

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

sentiment atât de cu foc exprimat de către un tênĕr frumos și nobil, numaĭ să dea D-ḑeŭ ca prevederile mele să nu sĕ realiseze.

Mĕ tem insĕ și tu trebuia sĕ te temĭ și să te ferescĭ de curse. Trebuia să'ți aducĭ aminte sfaturile mele. De câte orĭ nu ți-am repetat să fugĭ de visătorĭ și de poeți, căcĭ dacă eĭ nu inșélă, să inșélă singurĭ.

Acum vedé-vom.

Atât maĭ bine că Constantin al tĕŭ este dintr'uă familiă insemnată, posedă și uă avere destul de considerabilă, prin urmare dacă in realitate simte ceea-ce exprimă prin poesiile ce ți-a adresat, tóte greutățile sunt ușor de a sĕ aplana.

Și dacă îmĭ arĕta-ĭ âncă dela prima cerere, acest secret al inimeĭ talc, nicĭ tu, nicĭ eu nu am fi suferit, căcĭ ceea-ce nu sci și eu am suferit mult.

Ḑic că tóte greutățile sunt ușor de aplanat, dacă el simte pentru tine uă iubire sinceră și nestrămutată, pentru-că in acest cas negreșit nu va refusa să facă prea iubiteĭ sale, uă zestre potrivită cu posiția socială ce veĭ avea și cu crescerea ta, ca intr'un cas D-ḑeŭ ferésca de nenorocire, să nu rĕmâĭ pe drumurĭ.

Dacă acésta va fi, eu sunt gata să'ți dau consênțîmêntul meu și să stăruesc a sĕ săvîrși cât s'ar putea maĭ grabnic cununia vóstrĕ.

Te intreb insĕ pe tine, O! prea scumpa mea copilă, ce veĭ face in casul când amorul iubituluĭ tĕŭ va fi din acele, carĭ sĕ exprimă numaĭ in declarațiĭ frumóse, dar in realitate lipsesce din inima celuĭ ce îl exprimă?

Noĭ, draga mea, sci, saŭ dacă nu sci, află că nu avem nimic, suntem fără nicĭ uă avere. Dacă dar prea iubitul tĕŭ va fi unul dintre aceĭ mulțĭ carĭ caută zestre pentru a sĕ căsători, saŭ intinde curse pentru a sĕ profita de uă fată tênĕră, frumósă și fără experiență, și

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

apoĭ a-'ĭ da cu piciorul, căcĭ draga mea trebue să sci că in societatea de astăḑĭ uniĭ ómenĭ merg pĕnĕ acolo, maĭ cu sémă faṭă cu fetele sĕrace și oneste in cât din căsătoriă chiar fac uă cursă, pentru-că sĕ căsătoresc și dupĕ ce s'a săturat de femeeă sĕ divorṭézĕ și femeea rămâne pe drumurĭ, iar el sĕ căsătoresce cu alta cu zestre, te intreb in acest cas ce te veĭ face și ce ne vom face, căcĭ uă datĕ ce Silivestru va afla că l'aĭ despreṭuit, ne va oropsi și atuncĭ âncă uă datĕ te intreb, ce ne vom face?

Primi-veĭ să te facĭ servitóre și primi-veĭ să mĕ veḑĭ la vêrsta mea slujind pentru pâinea de tóte ḑilele și suferind miseriile vieṭiĭ?

Respunde fata mea și nu plânge, căcĭ plânsul nu ajută nimic!

Printre lacrimile mele, căcĭ vorbele Aristeeĭ și vocea eĭ duiósă și tristă cum nu o cunoscusem pĕnĕ atuncĭ, avu darul de a mĕ mișca pĕnĕ la lacrimĭ, respunseiŭ: atuncĭ O! prea iubita mea mamă, voiŭ face tot ce veĭ pretinde dela mine, voiŭ urma orbesce ordinele D-tale.

Fórte bine veĭ face fata mea, urmă Aristea inṭelegênd câtă impresiune produsesc ultimele-ĭ vorbe in sufletul meŭ, insĕ te maĭ intreb, dar dacă purtându-ne cu vorbe dulcĭ, pĕnă in cele din urmă sĕ va retrage și Silivestru aflând că in lipsa luĭ eu te-am dus să te căsătoresc, ne va oropsi, in acest cas ce ne vom face?

— Atuncĭ voiŭ muri, respunseiŭ cu hotărîre!

— A muri, a muri, reflectă Aristea! Dar a muri e lucrul cel maĭ ușor; a trăi este maĭ greŭ, O! prea iubita mea copilă! Ș'apoĭ când ḑicĭ că veĭ muri, génditu-tó-'ĭ óre ca sĕ mĕ hotărescĭ și pe mine să mor? saŭ eștĭ atât de egoistă in cât te gêndescĭ numaĭ la tine și la aceea care te-a lăptat, te-a crescut, te-a ingrijit și a făcut sacrificie maĭ marĭ de cât póte îṭĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

inchipuescĭ pentru a te putea vedea mare, frumósă și invĕțată, nu te gêndescĭ de loc?

O! prea scumpa mea Zulmo, cât m'am inșelat in inteligența ta, căcĭ te vĕd cât eștĭ de lipsită de inteligență de óre-ce aĭ intrat intr'uă cursă pe care adese și prea adese-orĭ m'am silit a o evita pentru tine.

Ce fatalitate te urmărește ca tocmaĭ pe drumul acela al peireĭ să alergĭ de care voiam să te depărtez și de care eu nu am fost scăpat și aș fi perit in ticăloșiă dacă Silivestru nu mĭ ar fi intins mâna. Când va fi prea târdiŭ, găsi-veĭ óre și tu pe un Silivestru? Mĕ indoiesc! Și Aristea incepu să plângă.

Nu sciŭ dacă mĭ-aĭ studiat indestul de bine caracterul, O! prea scumpul meu Radule, sunt prea mult inpresionabilă, prea mult generósă, cam fantastică și visătóre; póte că aceste defecte saŭ cualităț cum vreĭ sĕ le numescĭ pe carĭ le intrunescĭ și tu m'a legat de tine cu legăturĭ indestructibile pĕnĕ la mórte.

Când vĕduiŭ pe Aristea plângênd îmĭ veni pĕnĕ la buze cuvêntul de aĭ dice să ne reintórcem, atât de mult fuseiŭ de inpresionată.

Hotărîsem in sufletul meŭ să mĕ sacrific, numaĭ durerea misteriósă, sdrobirea ce simțém in tóte ființa mea, îmĭ aduse aminte bănuelile mele, îmĭ aduse aminte cum Aristea singură m'a deșteptat din somn, ceea-ce nu maĭ făcuse nicĭ uă dată; cum s'a grăbit să mĕ ajute a mĕ da jos din pat, negrșit spre a nu avea timpul sĕ observ probele ce ar fi existat in așternutul meŭ de rĕul misterios ce ființa mea suferise.

Atuncĭ uă lumină s'a făcut in spiritul meŭ, incepuiŭ să mĕ tem că totul a fost pregătit; că dênsa trebuia să scie că nenorocirea mea e consumată.

Mĕ infioraiŭ de uă spaimă secretă, cuvêntul îmĭ muri pe buze, și oftaiŭ adînc!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Luaiŭ insĕ in spiritul meŭ decisiunea de a căuta să profit de prima ocasiă pentru-ca să descoper acest mister. De aceea păstraiŭ mult timp tăcerea pe care o intrerupea numaĭ adîncul meu oftat.

— Pentru-ce oftezĭ, O! prea iubita mea, mĕ intrebà Aristea cu vocé-'ĭ innecată de suspine?

— Pentru-că sórta mea e tristă și durerĕ mele nu găsesc nicĭ un remediŭ de cât mórtea.

— Sórta ta e tristă, da, fiind-că aĭ fericirea in mâinile tale și umbli dupĕ năluciri, dar ca durerea ta sĕ fie fără remediŭ, acésta nu e adevĕrat.

Maĭ curênd de cât îțĭ inchipuescĭ durerea ta s'ar șterge, pentru-că timpul șterge durerĭ maĭ marĭ de cât póte fi durerea unuĭ amor orĭ cât de nemărginit ar fi.

— Nu de acéstă durere vorbesc in acest moment, O prea iubita mea mamă. Mĕ simț cu adevĕrat nenorocită și nu vĕd nicĭ un remediŭ, afară de mórte, de aceea doresc din tótă inima ca sĕ mor.

— Așĭ dori mórtea este uă lașitate chiar pentru nenorociții carĭ nu aŭ unde să-'și plece capul, cu atât maĭ cu sémă pentru uă ființă tênără, frumósă ca tine, creată de a trăi, a sĕ bucura de tóte bunătățile, de tóte fericirile lumeĭ!

Pentru tine, acésta ar fi uă crimă grozavă, dobitocéscă, neiertată, nu numaĭ contra ta, dar și contra mea, pentru-că putênd să fi fericită și să mĕ facĭ fericită; să fi și să fiŭ in lumină, bucurându-te și bucurându-mĕ de tóte plăcerile și fericirile vieții, a-'ĭ căuta singură să fi nefericită, și să mĕ facĭ nefericită; să te aruncĭ in intunericul morții, inpingêndu-mĕ și pe mine, acolo unde nu póte fi de cât durere și desperare, spaime și tóte relele pe carĭ intunericul le produce, acésta e cea maĭ oribilă dintre crime pe care nicĭ ómenĭ nicĭ D-ḑeŭ nu aŭ iertat'o nicĭ uă dată și nu o vor ierta!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Da, uă crimă grozavă și dobitocéscă, urmă Aristea cu uă voce din ce in ce mai duiósă și mai plângătóre, pentru-că cine dintre ființele raționale, O! prea scumpa mea copilă, putênd trăi in lumină ar preferi intunericul? putênd fi fericite, ar preferi nefericirea? putênd fi in viață, ar preferi mórtea? fără indoélă niminĭ!

Și tu sĕ cadĭ intr'acéstă crimă spăimântătóre? intr'acéstă dobitocie! O! prea iubita mea Zulmo, dar ce făcut-'aĭ inteligența, deșteptăciunea și buna ta judecată?

— Inteligență, deșteptăciune și judecată, la ce îmĭ pot óre folosi, O! prea iubita mea mamă, când sufletul meŭ simte nenorocirea grozavă in care ființa mea intrégă sĕ sbate, cum paserea fără putere sĕ sbate in ghiarĕle ereteluĭ?

— Dar de ce nenorocire voescĭ a'mĭ vorbi, O! prea scumpa mea copilă? Când vedĭ că peste tóte considerațiunile am trecut, pentru a te vedea mulțumită, când ne apropiem de ținta călătorieĭ nóstre, la care cu atâta ardóre, cu atâta foc doré-'ĭ să ajungĭ, ce ideĭ, ce cugetărĭ triste îțĭ stăpânesc sufletul ca să'mĭ vorbescĭ de nenorocire și care e acea nenorocire de care îmĭ vorbescĭ?

Indoéla in amorul prea iubituluĭ tĕŭ să-țĭ fie intrat óre așa de curênd in suflet?

O! facă Cerul ca acésta să sĕ fie intêmplat! câte dureri, câte nemulțumirĭ, câtă disperare adevĕrată, nu s'ar evita inimeĭ tale in acest cas!

O! dacă lumina s'ar fi făcut in sufletul tĕŭ la vorbele mele, de ce marĭ nenorocirĭ nu a'ĭ scăpa pe carĭ eŭ le prevĕd, dar sufletul tĕŭ intunecat de órba ta pasiune nu le prevede!

* * *

Ajunsesem la Pantilimon, când Aristeea îmĭ adresă ultimele cuvinte.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Acésta o așteptam, ca apropierea de Bucurescĭ să-'mĭ dea siguranța inposibilitățeĭ reintórcereĭ, pentru a cuteza să mĕ incerc de a afla dela dênsa chiar, dacă bănuelile mele, despre nenorocirea mea sunt intemeéte, căcĭ ultime licăriri de speranță tot sĕ maĭ ivéŭ in sufletul meŭ.

Purtam in mine siguranța nenorocireĭ mele, dar speranța acéstă lumină neperitóre a celor nenorociți, nu sĕ stinsese cu totul in sufletul meŭ. De aceea când téma reintórcereĭ din drum, îmĭ dispăru, pentru-că atât de aprópe de Bucurescĭ, pe cât ajunsesem, la orĭ-ce cas eram decisă de a mĕ opune, de a mĕ revolta chiar contra voințeĭ Aristeeĭ și de a alerga singură pe jos să caut asil in familia prea iubituluĭ meŭ, ḑiseiŭ Aristeeĭ cu uă voce in care duioșia nu excludea fermitatea: Nu, indoéla in amorul prea iubituluĭ meŭ, nu a intrat și nu va putea intra nicĭ uă dată in inima, in spiritul meŭ, precum nu póte intra in spiritul ângerilor indoćla despre puterea și iubirea luĭ D-ḑeŭ și totu-șĭ, póte chiar din causa acésta mĕ simț nenorocită, pentru-că sunt in realitate nenorocită și dând fisiognomieĭ mele un aer de neghióbiă, o fixaiŭ pe sub pleopele ochilor meĭ semiinchișĭ ast-fel ca să nu'mĭ scape nicĭ una din mișcările sale, atuncĭ, printre lacrimele ce șiruéŭ din ochiĭ meĭ, incepuiŭ a-'ĭ aréta nenorocirea mea, exagerând in descrierea ce îĭ făcuiŭ rĕul ce simțém și probele carĭ îmĭ dovedéŭ că nenorocirea mea sĕ consumase, iar lacrimile mele devenéŭ tot maĭ abondinte și disperarea mea maĭ pronunciată cu cât in-aintam in expunerea efectelor rĕuluĭ misterios ce suferém și drept conclusiune îĭ ḑiseiŭ, că de sigur dênsa nu avea cunoscință despre perpetrarea faptuluĭ, căcĭ alt-fel negreșit nu s'ar fi decis să mĕ insoțéscă și să mĕ ajute a dobêndi unica fericire la care inima mea aspiră, écce dar, O! prea scumpa mea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

mamă, tótă grozăvia posiţiciĭ mele; éccĕ nenorocirea mea! —

Judecă singură, D-ta a căreĭ experienţă şi inteligenţă sunt atât de superióre maĭ adaogaiŭ printre suspinele ce'mĭ sufocaŭ respirarea, judecă, te rog, dacă durereĭ mele să póte găsi alt remediŭ de cât mórtea!

Nicĭ cea maĭ mică mişcare, dacă nu de inchietudine, cel puţin de mirare, nu putuiŭ observa pe fisiognomia Aristeeĭ, nicĭ un muschiŭ al feţeĭ sale, nicĭ uă nuanţă cât de neinsemnată nu trădà secretul sufletuluĭ sĕŭ.

Ea îmĭ respunse cu uă linisce perfectă şi cu duioşia uneĭ mame ce sĕ intereséză de fericirea copiluluĭ sĕŭ, te inşelĭ amar, o prea scumpa mea Zulmo, şi bănuelile tale mĕ ating simţitor pentru-că nu aŭ altă sorginte de cât neincrederea in mama ta care s'a sacrificat pentru tine şi e gata a sĕ maĭ sacrifica pentru a te vedea fericită.

Ceea-ce presupuĭ este uă infamiă şi Silivestru nu e capabil de uă infamiă, acésta ţĭ-am spus'o tot d'auna că el e generos şi nobil in sentimente şi nu ar trebui să perdĭ din vedere că acesta dacă ar fi fost scopul luĭ, âncă de mult ş'ar fi putut realisa acest scop. Aduţĭ aminte că in-aintea ultimeĭ tale bóle, cŭ am lipsit uă sĕptĕmână intrégă şi tu aĭ rĕmas numaĭ cu dênsul, găsit'aĭ óre in manierile luĭ, in apucăturile luĭ, ceva care să te facă a crede că el voia să abuseze de slăbiciunea ta? . . .

— Fuĭ nevoită a recunósce că in adevĕr călugĕrul sĕ purtase, in timpul de care îmĭ vorbea Aristea, fórte nobil şi fórte reservat cu mine.

— Da iubita mea Zulmo, continuà Aristea, s'a purtat nobil şi reservat, pentru-că acésta e in caracterul sĕŭ, pentru-că âncă uă dată ţĭ dic că el nu e capabil

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

de uă infamiă. Ceea-ce a dorit el, ceea-ce era in drept să aștepte, e ca tu să te atașczĭ cu tótă inima de dênsul, să îl iubescĭ cu tot focul ce vĕd că eștĭ capabilă a avea pentru altul! Să-l asculțĭ ca pe singura ființă care merită iubirea ta, maĭ mult de cât pe mine chiar, pentru-că el maĭ multe sacrificie a făcut pentru tine, de cât am putut insă-'mĭ eu face. Și singur el te-ar putea face fericită.

O! dacă iubirea imensă ce aĭ pentru Constantin al tĕŭ, aĭ avea-o pentru Silivestru cât de sigură și de liniștită a-și fi de fericirea ta. Acéstă iubire nemărginită ce tu aĭ pentru Constantin, Silivestru o are indoită póte pentru tine. De aceea neliniscea mea e adîncă gêndindu-mĕ la consecințe in cas când Constantin nu ar ține in realitate la tine, pentru-că un mare amor desprețuit, se preface intr'uă ură inplacabilă. Acésta este in natura omenéscă, o! prea scumpa mea Zulmo!

Dar simțĭ cum dicĭ un rĕŭ misterios in corpul tĕŭ care te neliniștește. Acésta se explică fórte ușor și o vei ințelege când îți voiŭ spune că este un rĕŭ periodic hereditar, de care am suferit și eu și a suferit și mama mea, și pe care eu l'am simțit de mai multe orĭ in cursul vieții, suferind intr'un grad cu mult maĭ mare de cât vĕd că suferĭ tu. Dar despre adevĕrul acesta te va incredința orĭ-care medic după ce te va examina.

Fi dar liniscită in privința acésta, O! prea iubita mea copilă, și păstréză-ți aceste lacrimĭ pentru timpul când prea iubitul tĕŭ nu ar avea iubirea nemărginită ce îĭ presupuĭ și pentru care desprețuescĭ un amor imens și nestrămutat al unuĭ bărbat care ți-a dat strălucite probe de acest amor și de care, cunoscêndul bine, de-aprópe și de mult timp, te depărtezĭ, fugĭ, pentru a te arunca in brațele aceluia pe care nu-'l cunoscĭ de loc, pentru-că l'aĭ vĕdut numaĭ abia de uă lună de dile!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Doresc din tótă inima, o! prea iubita mea copilă, ca să nu sĕ inplinéscă și in privința ta ades observatul curs al faptelor omenescĭ care sĕ traduce prin aceste axiome: căutăm fericirea departe și ea e aprópe; lăsăm

ARISTEA la anul 184z.

realitatea și alergăm dupĕ umbră. Dorim viitorul și despreţuim presentul.

Cât mĕ privesce, continuà apoĭ Aristea cu un ton din ce in ce maĭ trist, tu singură, o! prea scumpa mea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Zulmo, poți mărturisi că am făcut totul să te abat din acest drum fatal pe care aĭ apucat și cu tóte că in cualitatea mea de mamă aș avea dreptul să mĕ opun la ceea-ce cred a fi rĕŭ pentru tine, iubirea mea pentru tine, fiind insĕ maĭ mare de cât sĕ te pot vedea tot d'auna tristă și plânsă, de aceea m'am hotărît a face tot ceea-ce voiescĭ tu singură. Te voiŭ insoți chiar la familia iubituluĭ tĕŭ, vom vorbi cu mama sa și facă Cerul ca prevederile mele să nu sĕ realiseze, căcĭ atuncĭ rĕŭ, fórte rĕŭ va fi și de tine și de mine. Dacă speranțele tale nu sĕ vor realisa și Silivestru va afla demersul nostru, amare vor fi suferințele nóstre.

Cu aceste vorbe am intrat pe bariera Bucurescilor. Eraŭ nóĕ ore séra.

Trăsura intrà intr'uă curte și Aristea sări sprintenă ca uă căprióră jos și apoĭ îmĭ intinse mâna și mĕ ajută să mĕ pogor și eu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

XIX.

La Hotel.

Iram la Hotelul Mănăstireĭ Cernica unde am ocupat un salonaș și uă odaiă cu dóuĕ paturĭ.

Eram sdrobită in tótă ființa mea, atât fisicesce de rĕul necunoscut de care suferém, cât și moralmente de luptele in carĭ sufletul meŭ sĕ sbătea. —

Aristea mĕ făcuse să mĕ indoiesc de amorul prea iubituluĭ meŭ Constantin, să mĕ indoiesc de mine insă-mĭ.

Cum am intrat in odaiă incepuiŭ imediat să mĕ desbrac și arĕtaiŭ Aristeeĭ că mĕ simț ostenită și că voiesc să mĕ culc, ceea-ce și făcuiŭ. —

— Bine, prea iubita mea Zulmo, îmĭ ḑise dênsa, dar ar fi prudent maĭ întâĭ să ieĭ ceva să mănâncĭ ca să-ți prindĭ inima, căcĭ drumul negreșit te-a sfêrșit și tu nu aĭ vroit să ieĭ nimic in tot parcursul sĕŭ, decât uă cafea. —

La refusul meu îmĭ ḑise, cel puțin vei lua doza ta de apă minerală care ți-a făcut atât de bine și care te va restaura.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

In adevĕr in convalescenţa mea luam câte un pahar de apă feruginósă diminéţa şi unul séra şi care simţém că îmĭ renasce forţele şi fără a adăsta rĕspunsul meŭ Aristea îmĭ intinse un pahar plin ḑicêndu-mĭ cu uă voce plină de dulcéţă: veḑĭ prea iubita mea cât îmĭ eştĭ de scumpă că mĕ ingrijesc mai mult de cât insă-ţĭ de tine, căcĭ pe când tu ai neglijat saŭ ai uitat eu am ingrijit să-ţĭ aduc apa minerală care ţĭ-a făcut atât de bine.

Fără a'mĭ trece prin minte vre-uă bănuiélă, în acele momente nicĭ nu eram in stare a cugeta atât eram de istovită, luaiŭ paharul şi îl sorbiiŭ de uă-dată. Apoĭ inchiseiŭ pleopele şi intorcêndu-mĕ cu faţa la perete, dedeiŭ curs liber lacrimelor mele pe carĭ le simţém că-'mĭ ard ochiĭ şi in cursul lor îmĭ sfîşie obrajiĭ ca nisce dungĭ de foc.

Trecu la mijloc un timp óre-care ş'apoĭ căḑuiŭ intr'uă stare de care nicĭ acum nu-'mĭ pot da socotélă.

Inchisesem ochiĭ in speranţa de a mĕ linisci şi de a putea cugeta in tăcere la nenorocita mea posiţiune. Liniscea insĕ nu maĭ era pentru mine, simţém in interiorul meŭ ca un cuptor de foc care mĕ dogorea apoĭ urmă starea nedefinită de care vorbiiŭ. Miĭ de visiunĭ apărurĕ spiritului meŭ neliniscit, unele frumóse, plăcute; altele spăimântătóre, hidóse. Mĕ vĕḑuiŭ in braţele prea iubitului meŭ Constantin, sorbind nectarul vieţeĭ dupĕ buzele sale delicióse.

Simţém ca şi când fiinţa mea intrégă ar fi invelită intr'uă atmosferă diafană, caldă, plină de uă viaţă nóuă. Mĕ vedém pură şi candidă ca cugetarea unuĭ copil inocent şi simţém tótă fiinţa mea scăldându-se intr'uă stare de fericire angelică, divină, inexprimabilă.

Apoĭ tabloul sĕ schimbă:

Vĕḑuiŭ uă Fetişóră, prăpădită, slăbănogită, inbră-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cată cu nisce sdrențe cariĭ abĭa îĭ acoperéŭ uă parte a corpuluĭ, desculță, purtând in fie-care mână câte uă doniță colosală cu apă și incovăindu-sĕ sub greutatea acesteĭ poverĭ peste puterile sale. Mâinile-'ĭ eraŭ slabe ca ale unuĭ schelet și pline de rănĭ. Fetișóra puse jos donițele spre a sĕ odichni puțin, atuncĭ insĕ la spatele sale să ivi uă ființă hidósă ca mórtea și cu un biciŭ cu sfêrcurĭ de plumb lovi de maĭ multe orĭ cu putere pe nefericita, strigêndu-'ĭ: A! nemernică ticălósă, d'aia te-'nbrac eu și te hrănesc ca să mi te daĭ leneĭ! O să te sdrobesc in bătăĭ când te-oiŭ maĭ prinde lenevindu-te, auditu-maĭ tu puiŭ de năpârcă ce eștĭ! Și hidósa ființă maĭ aplică câte-va lovituri nefericiteĭ care apucă colosalele doniți cu slăbuțele-ĭ mânĭ iuțindu-și micĭĭ sĕĭ pașĭ; pe când din ochișoriĭ sĕĭ curgéŭ lacrimĭ amarĕ. In acest timp un bărbat robust, purtând uă barbă négră stufósă, stitea in calea copileĭ, pe care privindu-'l l'am recunoscut a fi călugĕrul, copila sĕ apropiă de acest bărbat și îl ruga să aibe compasiune de dênsa. Mi sĕ părŭ că cunosc p'acea Fetișcană care îmĭ inspira mila, era Zulma, eram eu!

Călugĕrul o inbrâncea și îșĭ rîdea de dênsa, dicêndu-ĭ, mergĭ ingrato la prea iubitul tĕŭ Constantin. Acéstă visiune mĕ infiorà adînc. Mĕ incercaiŭ se deschid ochiĭ, dar ochiĭ meĭ refusarĕ a se deschide. Atuncĭ incercaiŭ sĕ strig pe Aristea, dar vocea mea se popri in gîtlejul meŭ. —

— Apoĭ tabloul se schimbà érășĭ. Era uă câmpiă intinsă plină de florĭ pe care nu se vedea nicĭ un om și nicĭ uă ființă viețuitóre afară de uă copilă drăgălașă cu un pĕr lung, blond, care îĭ flutura pe spate. Fluturiĭ sburaŭ din flóre in flóre și copila alerga in zadar să-'ĭ prindă, căcĭ fluturiĭ sburaŭ când copila sĕ apropia de eĭ. Acéstă alergare a durat dela răsăritul și pênĕ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

la apusul Sóreluĭ, atuncĭ copila obosită și desperată incepu să plângă, eŭ m'am apropiat de dênsa să o mângâiŭ dar am rĕmas uimită recunoscêndu-mĕ pe mine insă-mĭ. Eraŭ dóuĕ copile una care plângea și alta care o mângăia și amêndóuĕ eram eu!

Cât timp a durat acéstă stare nu sciu, mĭ-am revenit in sine-mĭ deșteptată fiind de Aristea care sĕ inbrăca ḑicêndu-mĭ să mĕ scol că este ţârḑiŭ și să mĕ inbrac, căcĭ abia vom avea timpul să dejunăm și apoĭ ne vom duce la prea iubitul meu.

Cu tótă starea de suferință in care mĕ găsém, căcĭ rĕul misterios de care suferém, simţém că se agravéză, m'am sculat grabnic din pat, Aristea mĕ peptenà și-'mĭ ajută de mĕ inbrăcaiŭ; dejunarĕm și apoĭ ne-am urcat intr'uă birjă ce ni se aduse pentru a ne duce la prea iubitul meŭ. —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

XX.

La Dómna Emilia Fruntesanu.

Când ne-am apropiat de casele prea iubitului meŭ Constantin, simțiiŭ că inima mea începe a svîcni mai cu putere in peptul meŭ; eraŭ dóuĕ-spră-dece óre. Pórta caselor era deschisă. Intrarĕm.

La scară ne ieși in-ainte un fecior purtând in mâni mănuși albe. Aristea îl intrebà dacă Dómna Emilia și fiul sĕŭ sunt a casă, feciorul rĕspunse, că cucóna este acasă, dar cuconașul lipsesce la moșiă, Aristea îl rugà să arate cucónei că uă Dómnă cu fiica sa doresc să-i vorbéscă intr'uă afacere de cea mai mare inportanță și că o rógă sĕ aibe bunĕtatea de a le primi.

Așteptarĕm puține minute in anticameră și apoi furĕm introduse intr'un salon spacios și splendid mobilat. Oglinḑi mari de Veneția și tablouri de cei mai renumiți pictori atêrnaŭ pe pereții tapetați cu parchete pe cari desemne aurite îl inpodobéŭ.

La mijloc era uă masă rotundă de abanos așezată pe un covor țesut in trei culorul românesc, pe care l'am admirat pentru frumusețea lucruluĭ sĕŭ. Masa era inve-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

lită cu uă față de lână de asemnea in cele treĭ colorĭ ale țereĭ, mobilele eraŭ inbrăcate in rips de mătasă galben, invelite cu invelitorĭ de cea maĭ fină rețea albă.

Abia cât avuiŭ timpul de a face aceste observațiunĭ și uă ușă sĕ deschise și Dómna Frunteșanu apăru, cerêndu-șĭ scuse că ne-a făcut sĕ adăstăm.

Dómna Emilia Frunteșanu era uă femeeă in-altă, plină la față și la corp fără a fi grasă și încă frumósă, cu tóte că pĕrul îĭ era alb coliliŭ. Avea un aer de demnitate cum la puține femeĭ am vĕdut in viața mea. putea sĕ fie intre 38—42 de anĭ.

Când am vĕdut'o apărênd simțiiŭ că tot sângele mi sĕ urcă in față și un fel de neastêmpĕr ca și un inceput de friguri să născu in sângele meŭ.

Eraŭ in adevĕr frigurile sfieleĭ și ale temereĭ mele, pentru-că dela resultalul acesteĭ intrevederĭ eram convinsă că atêrnă fericirea saŭ nefericirea mea.

— Domnișóra e fiica D-vóstrĕ, fu primul cuvênt al Dómneĭ Frunteșanu, adresându-se Aristeeĭ.

— Dar, Dómnă, gata pentru serviciul D-vóstrĕ, respunse Aristea, iar eu ca inpinsă de uă putere supraŭaturală, îĭ și luasem mâna pe care puseiŭ un lung sărutat ca uă mută rugăciune de a avea compasiune de mine.

— Frumósă copilă! dar pare a fi puțin palidă, orĭ eștĭ suferindă scumpă copilă sĕ adresă la mine cu uă voce dulce și in care simțém uă vie simpathiă pentru mine.

— Dar Dómnă, a fost suferindă, insĕ acum e maĭ bine, dar încă puțin debilă, rĕspunsĕ Aristea.

— Și căreĭ inpregiurărĭ fericite am plăcerea de a vĕ primi la mine, intrebă apoĭ Dómna Emilia, dar ocupațĭ loc, mĕ rog, maĭ dișĕ, căcĭ eram încă in picióre, și Dómna Emilia sĕ aședă pe un fotoliŭ, indicându-ne și nóĕ câte unul in apropierea Dumné-eĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr.

Ne așezarĕm și apoĭ incepu următórea intrevorbire intre Aristea și Dómna Fruntășanu.

Aristea. Uă inpregiurare fórte seriósă, Dómnă, ne-a silit pe mine și pe fie-mea sĕ cutezăm a vĕ inportuna.

Orĭ-care ar fi insĕ decisiunea Dumné-vóstrĕ, vĕ rog cu umilință, Dómnă, să aveți bună-voință pentru uă inocentă copilă și pentru biata sa mumă. Ne fiind dintr'uă lume unde eticheta și legile bon-tonuluĭ domnesc, vĕ rog cu umilință Dómnă, sĕ bine-voiți a scusa demersul nostru, dacă prin trînsul am comis saŭ vom comite vre uă eróre in contra bunei-cuviințe, bine-voind a nu vĕ aduce aminte de cât de gravitatea casuluĭ care ne aduce și de bunătatea D-vóstrĕ, in care sperăm a ne găsi scusa.

Emilia. Alesele D-vóstrĕ expresiunĭ din potrivă Dómnă, imĭ dovedesc că sunteți fórte familiară cu lumea de care vorbiți și nu ințeleg să accept nicĭ uă scusă pentru-că nu vĕd nicĭ uă eróre orĭ-care ar fi motivul visiteĭ D-vóstrĕ, vĕ rog dar a vĕ explica.

Aristea. Sunt, Dómnă, uă nenorocită vĕduvă, fără nicĭ uă avere. Am crescut pe acéstă inocentă copilă prin ajutorul ce am primit dela un frate al meu, egumen al mănăstireĭ X, — făcênd tóte sacrificiile posibile și inposibile, pentru a-ĭ da uă bună crescere, ca la etatea de 18 saŭ 19 anĭ sĕ o pot face uă Profesóră sau uă guvernantă intr'uă familiă nobilă, pentru a'și câștiga pâinea de tóte ḑilele intr'un chip onest pĕnĕ când D-ḑeŭ care ingrijésce de tóte creaturile sale ĭĭ va trimite un bărbat de condițiunea și starea sa cu care se pótă fi fericită.

Dumneḑeŭ imĭ e martor, Dómna mea, că nu am nicĭ uă ambiție și nicĭ uă dorință vinovată de cât a vedea pe fie-mea fericită. De aceea am căutat sĕ o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ţin cât sĕ póte maĭ retrasă, pentru-ca nu cumva focul tinereţeĭ să-ĭ aprindă vre-uă patimă in suflet nepotrivită condiţiuneĭ sale şi care sĕ o nefericéscă. Tóte precauţiunile mele insĕ aŭ fost in zadar. Aşa ĭsĕ vede că a voit D-ḑeŭ.

Copila mea şi fiul D-vóstrĕ s'aŭ vĕḑut Dómnă şi să iubesc cu un amor pasionat, imens, din care, dacă uă căsătoriă grabnică, nu îĭ va uni, prevĕḑ cu spaimă că va resulta pentru copila mea cele maĭ marĭ nenorociriĭ. Ca să inţelegeţĭ că şi cuconaşul, fiul D-vóstrĕ, simte acest imens şi pasionat amor, bine-voiţĭ vĕ rog a lua cunoscinţă de aceste poesiĭ şi Aristea predede Dómneĭ Emilia poesiile pe carĭ nu mi le-a fost inapoiat.

Ceea-ce vĕ rog Dómnă, ceea-ce cer cu lacrimĭ dela D-vóstrĕ, este, să aveţĭ milă de fiica mea şi de mine, să aveţĭ bună-voinţa de a ne spune hotărît şi fără esitare cuvêntul D-vóstrĕ, dacă credeţĭ că ar fi când-va posibilă acéstă căsătoriă intrĕ scumpul D-vóstrĕ fiu unicul moscenitor al numeluĭ şi marelĭ averĭ a D-vóstrĕ şi a soţuluĭ D-vóstrĕ şi intrĕ fiica mea, sĕracă şi dintr'uă familiă de jos, in cas de afirmativă cam care ar fi timpul in care aţĭ putea crede posibilă realisarea acesteĭ căsătoriĭ. Iar in cas de negativă, să bine-voiţĭ a ne des-amăgi Dómnă, fără a vĕ preocupa de durerea nóstrĕ, la care in nicĭ un cas nu purtaţĭ nicĭ uă vină, pentru-că din dóuĕ pericole marĭ, unul cunoscut şi altul necunoscut, maĭ uşor putem scăpa de acela pe care îl cunóscem, de cât de acela pe care nu îl cunóscem. Ecce, Dómnă, ceea-ce avém de a comunica Domnieĭ-vóstrĕ şi încă uă-dată vĕ rog să bine-voiţĭ a'mĭ scusa acest demers pe care îl cred nesocotit dar nu am putut să'l evit.

Acéstă vorbire a Aristeeĭ păru a fi făcut mare inpresiune asupra Dómneĭ Emilia, făcu insĕ asupră-'m

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

uă inpresiune atât de adîncă in cât fără voia mea căduiŭ in genuchĭ, din ochiĭ meĭ curserĕ lacrimĭ amarĕ și gura mea rosti cuvintele:

Dómnă, fie-vĕ milă de mine! și mĕ scăpațĭ de nefericire!

— Emilia. Dómnă, casul ce mĭ-ațĭ adus la cunoscință este fórte serios, mĭ-ar fi dar inposibil de a vĕ rĕspunde curênd, atât pentru-că trebue să mĕ consult și eu cu fiul meŭ și cu rudele mele, cât și pentru-că chiar când toțĭ aĭ meĭ ar aproba ca să sĕ realizeze dorința D-vóstrĕ, acésta nu s'ar putea face maĭ curênd de unu sau doĭ anĭ, pentru-că fiul meŭ este nevêrstnic și D-ta negrești cunoscĭ că nevêrstniciĭ nu sĕ pot căsători de cât numaĭ dupĕ ce vor fi dobêndit iertarea de vêrstă și pentru a sĕ face acésta negrești trebue a trece un timp, pentru-că sunt formalităț de indeplinit.

Afară de acésta trebue se cer invoirea rudelor și maĭ cu sémă a fraților și cumnaților meĭ pentru-că ințelegĭ Dómnă că nu aș putea lua tótă rĕspunderea asupra mea ca fiul mareluĭ Serdar Fruntesanu să sĕ căsătorésc cu fica uneĭ femeĭ necunoscute și fără nume, totu-și nu trebue să vĕ pierdeț speranța, eu una sunt gata sĕ fac tot ce-mĭ va fi posibil pentru fericirea copiluluĭ meŭ.

Fiul meŭ póte se sosésc din cés in cés, in tot casul, cel maĭ târdiŭ in dece dile sĕ va re'ntórce dela uă moșiă de peste Olt unde să găsesce, iĭ voiŭ vorbi și atuncĭ vĕ voiŭ da rĕspunsul meŭ definitiv. Pentru acest scop vĕ rog a-'mĭ arĕta adresa unde se vĕ vestesc.

Iar tu scumpă copilă, sĕ adresă cătrĕ mine, Dómna Emilia, și aplecându-se, mĕ ridică in brațele sale, căcĭ eram tot in genuchĭ, mĕ inbrățișà cu afecțiune, nu suspina, nu plânge și la tótă intêmplarea nu fi desperată, căci uă așa nefericire și eu, póte și muma D-tale am

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

suferit'o in tinerețele nóstre și aŭ trecut, pentru-că cum ḑice cântecul :

Dar amoru-ĭ trecĕtor
Ca un june călĕtor,

E trecător, da, scumpă copilă, fi cu minte și ascultă pe muma ta.

Dómna Emilia ne concedià apoĭ primind din mâna Aristeeĭ adresa nóstră și noĭ ieșirĕm intorcêndu-ne la Hotel, eu cu mórtea in suflet, iar Aristea plângênd insĕ printre lacrimele ei mi se părea, că zăresc nisce picăturĭ ale uneĭ ploĭ infernale, carĭ săréŭ in ochiĭ meĭ, ș'apoĭ pĕtrundéŭ in inima mea și stingéŭ și ultimele licăririĭ ale speranțeĭ ce'mĭ maĭ remăsese. —

Intocmaĭ unuĭ consumat Politic, care scie a se folosi de orĭ-ce circumstanțe pentru a'șĭ câștiga causa, când lovind, când căciulindu-sĕ; când indignat și când cu aerul uneĭ pisice blânde, Aristea in tot percursul pĕnĕ la Hotel mĕ mângâíe cu vorbele cele maĭ duióse, cu expresiunile cele maĭ dulcĭ, arĕtându-se nemulțumită, indignată pe Dómna Emilia, că nu ne-a dat uă asigurare formală că va consimți la căsătoria fiuluĭ sĕŭ cu mine, ḑicêndu'mĭ insĕ că nu trebue să mĕ desper căcĭ de sigur prea iubitul meŭ Constantin va sci-o face se consimță. Totul atêrnă dar dela sosirea luĭ și in privința acésta Dómna Emilia ne-a asigurat că îl aștéptă din cés i cés și că in tot casul in ḑece ḑile se va reintórce. —

Nu numaĭ că nu trebue sĕ perdem speranța isbêndeĭ, dar âncă din inpregiurările cum s'a petrecut acéstă intrevedere, eu, ḑise Aristea, am câștigat aprópe intrégă convincțiunea că vom isbuti, pentru-că am vĕḑut că mare inpresiă, aĭ făcut o! prea scumpa mea copilă, asupra Dómneĭ Fruntețanu, care te-a privit lung și cu multă simpathiă, prin urmare fiul sĕŭ stăruind, de ceea-ce nu mĕ indoiesc, veĭ isbuti negreșit.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Apoĭ acum este și un interes de amor propriŭ pentru mine, o! prea iubita mea Zulmo, ca să isbutim pentru-că aĭ observat negreșit cu câtă impertinență m'a lovit. Ce dispreț mĭ-a arĕtat, ḑicêndu-'mĭ că nu ar putea da consinṭimêntul sĕŭ fără invoirea unchilor prea iubituluĭ tĕŭ, la căsătoria fiuluĭ mareluĭ Serdar cu fiica uneĭ femeĭ necunoscute și fără nume.

Ah! cucóna mare găsesce că fiica mea nu ar merita mâna unuĭ copil de Serdar, exclamà Aristea cu cea maĭ mare indignaṭiă.

Îṭĭ voiŭ arĕta eu nevastă de Serdar, că familia mea e cu mult maĭ presus de cât a D-tale, că nepóta unuĭ dragoman al Sublimeĭ Porṭĭ, cum a fost Tatăl meŭ, merită a fi rugată in genuchĭ să dea mâna sa unuĭ fiu de Serdar dintr'uă Provinciă tributară Sublimeĭ Porṭĭ, continuà Aristea cu aprindere și te voiŭ face eu Serdăréso, cu tótă sĕrăcia mea sĕ simṭĭ că cine e Aristea și ce sĕ cuvine prea frumóseĭ sale copile! . . .

Te veĭ pogorî singură dupĕ piedestalul avereĭ de unde te-aĭ urcat spre a mĕ despreṭui pe mine și pe prea scumpa și frumósa mea copilă, pentru a ridica pe acésta scumpă copilă in locul tĕŭ!

— Da, prea scumpa mea Zulmo, sĕ adresà apoĭ la mine Aristea, este acum amorul meŭ propriŭ in joc și simṭ că vom isbuti, numaĭ prea iubitul tĕŭ sĕ ṭie la tine și tu să mĕ asculṭĭ și să fi cu minte. Și maĭ ntâĭ de tóte trebue sĕ gonescĭ disperarea din sufletul tĕŭ, trebue să te arĕṭĭ veselă și nepăsătóre, căcĭ bărbaṭiĭ urmézĕ legeĭ umbrelor, cu cât alergĭ după eĭ, cu atât sĕ depărtézĕ și cu cât te depărteḑĭ, cu atât ṭe urmézĕ, te insoṭesc, să ṭin de pașiĭ tĕĭ, ca umbra.

Fi dar veselă și sperĕ, gonesce disperarea din inima ta, căcĭ disperarea te face urîtă, veḑĭ cât ai slăbit și trebue sĕ fi frumósă, maĭ frumósă ca tot-d'auna și vom isbuti.

Muzeul Digital al Românilor Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Cu acéste vorbe intrarĕm in camera nóstră dela Hotel. —

Erau patru ore p. m.

Îmĭ ḑise apoĭ să mĕ desbrac și sĕ desbrăcà și dênsa ca sĕ ne facem alte toalete, ceea-ce urmaiŭ intr'un chip machinal căcĭ suferințele mele, atât fisice, cât și morale tot persistaŭ, tot le simțém, ca insĕ nu'mĭ dede pas să fac nicĭ uă observațiune.

Mĕ făcu apoĭ să mĕ inbrac cu cea maĭ frumósă din hainele mele, uă haină de mătasă négră garnită cu dantele fine de Bruxelles și dupĕ ce se inbrăcà și dênsa și ne-am pus pălăriile, ordonà sĕ tragă trăsura, cu cei doi caĭ negriĭ cu carĭ venisem, la scară și ne-am dus la Șosea unde ne-am plimbat pĕnĕ la șése óre și jumĕtate, fiind cu tótă slăbiciunea in care căḑusem obiectul de admirațiune al lionilor Șoseleĭ.

— Îĭ veḑĭ cum te privesc și te admiră îmĭ ḑicea Aristea, fi veselă ca Sórele rîḑător și increde-te in mine voiŭ face pe marea Serdărésă să te róge in genuchĭ a acorda fiuluĭ sĕŭ mâna ta.

La șépte óre am luat masa la Herĕstrĕŭ in cântecile lăutarilor, pe carĭ Aristea îĭ angajase. Masa a durat pĕnĕ la opt ore și un sfert, in care timp Aristea îșĭ da tóte silințele să-mĭ provóce rîsul și veselia, silindu-mĕ ca să gust și din vin.

A și isbutit in parte, pentru-că la plecare simțirea relelor ce mĕ consumaŭ, era in cât-va tocită, amorțită.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

XXI.

La Teatru.

Era opt ore și trei sferturi eram la Teatru, unde Aristea luase uă lojă.

Să representa uă dramă al căreĭ titlu l'am uitat, țiu insĕ minte că era uă scenă care m'a inpresionat adînc, in care un Domnitor opuindu-sĕ căsătorieĭ uniculuĭ sĕŭ fiu cu féta unuĭ simplu boernaș, de uă frumseță rară dar sĕracă, acesta cade intr'uă stare de monomaniă furiósă incât mediciĭ să vĕd nevoițĭ a opina să fie inchis intr'uă cameră separată și legat, ceea-ce să și urméză pentru-ca intr'un moment de paroxism nu cumva să-'șĭ ridice viața.

Acéstă stare nenorocită duréză anĭ intregĭ și ceĭ maĭ celebrĭ medicĭ aĭ Țereĭ sunt constrînșĭ a declara Domnitoruluĭ că orĭ-ce speranță de a mântui pe Beizadéua*) este perdută, in cât in cele din urmă Domnul spăimântat că îșĭ va perde pe unicu-ĭ fiu, să vede nevoit a merge și a ruga cu lacrimile in ochĭ pe féta cea frumósă sĕ scape pe fiul sĕŭ declarându-ĭ că îĭ va cu-

*) Beizadea, fiu de Domn.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nuna și le va lăsa și chiar tronul sĕŭ, numaĭ să-l véḑă insănătoșit.

Féta al căreĭ amor nu sĕ ștersese prin trecerea vremeĭ, acceptă cu fericire acéstă sarcină, nu pentru a câștiga un tron, dar pentru a maĭ putea privi, pentru a maĭ putea apropia pe acela care era sórele vieţiĭ sale.

Ea dispune ca legăturile Principeluĭ monoman să fie slăbite, dar nu de tot desfăcute, iar in camera de alăturĭ unde Beizadéua este inchis, să sĕ așeze un clavir, ferestrele și ușa acesteĭ camere să sĕ deschidă pantru-ca sunetele Pianuluĭ sĕ pótă pĕtrunde pĕnĕ la dênsul și apoĭ sĕ așéză la Clavir și degetele mâinilor sale tremurânde incepurĕ preludiele uneĭ melodiĭ compusă de Profesorele de musică al Principeluĭ, pentru uă poesiă populară care era atât de dragă acestuia și pe care adese ĭĭ ceruse, in vremile cele fericite a le amoruluĭ lor, a ĭ-o cânta.

Era una din acele melodiĭ duióse, plângĕtóre, ca accea pe care Eva a trebuit să o cânte când a fost expulsată din Raiŭ, care pĕtrunde sufletul de duioșiă, îl răpesce, îl transportă in lumea incântată a fericireĭ și îl ţine intr'un continuu farmec ce dominéză inima și indumnedeesce simţirile.

La primele sunete ale acesteĭ divine melodiĭ, Principele să infióră, ochiĭ sĕĭ să deschid marĭ, sperioșĭ, apoĭ ca și când uă simţire din altă lume ar deștepta in creeriĭ sĕĭ adormiţĭ, uă suvenire dulce, ne-așteptată care îl rechiamă, îl strigă, el îșĭ intinde braçĭul drept, legăturile slăbite, sĕ rup saŭ sé desfac, îșĭ aduce mâna la frunte, pe care o atinge ca și când ar voi să mediteze, ascultă, un tremur de neastêmpĕr îĭ mișcă tótă fiinţa; atuncĭ cântăréţa lasă a sĕ auḑi uă voce serafică care acompaniază sunetele fermecătóre ale Pianuluĭ, Principele rĕmâne in uimire, inlemnit, ochiĭ sĕĭ trec

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

dela sperieciune la tristeță, apoĭ la langóre, tótă ființa sa pare a sĕ sbate intre sentimente contrarie carĭ îĭ asediază gîndirea.

Vocea serafică sĕ moduléză cu uă dulcéță cerésc, acum sĕ pogóră, acum sĕ urcă, apoĭ nuanțele devin din ce in ce maĭ fermecătóre, maĭ sublime, maĭ dumnedeescĭ; sĕ aud cuvintele strofeĭ:

Dor amar, grele suspine,
Aŭ pĕtruns inima-'n mine,
De când te-am perdut pe tine!

Principele îșĭ lovesce fruntea cu putere, cântăréța repetă strofa, Principele tremură de neastêmpĕr cum frundele pomilor tremur la suflarea vêntuluĭ, ochiĭ sĕĭ par a innota intr'uă mare de duioșiă, cântăréța repetă pentru a treia óră cuvintele strofeĭ ce aŭ ajuns la audul sĕŭ, ochiĭ Principeluĭ devin umedĭ, cântăréța vérsă accente de uă armoniă plângĕtóre carĭ m'aŭ mișcat pĕnĕ la lacrimĭ și pe când Clavirul geme sub degetele sale, ea lasă a sĕ audi cuvintele:

Dor amar și jale grea,
A pĕtruns inima mea . . .

Principele plânge și vocé-ĭ speriósă pronunciă:

De când nu maĭ eștĭ a mea!

Cântăréța reincepe aceéșĭ strofă,

Dor amar și jale grea,

dar Principele sĕ grăbesce acum a o acompania și cântă deslușit,

A pĕtruns inima mea
De când nu maĭ eștĭ a mea!

Cânteréța repetă de maĭ multe orĭ acéstă strofă, Principele o acompaniază, dar din ochiĭ sĕĭ acum curg pîrae de lacrimĭ. Privirile sale sunt aținte asupra camereĭ cântăréțeĭ, sĕ pare că voiesce a căuta pe aceea care l'a induioșat, l'a fermecat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Ezitézã, cântăréța reîncepe din noŭ, piano plânge, geme acum sub degetele eĭ, vocé-'ĭ serafică să in-alță la cel maĭ sublim diapason al duioșieĭ, ea plânge, insĕ plânge cum trebue că plâng îngeriĭ când principiul rĕuluĭ invinge in omenire principiul bineluĭ și printre lacrimile sale lasă a sĕ auḑi desluş̦it, cadenţ̦at, cuvintele

Vino, vino, scumpul meŭ,
Să te strîng la sînul meŭ,
Să maĭ am pe D-ḑeŭ!

Principele acum nu maĭ ezitézã, el să grăbesce cu pașĭ marĭ spre camera cântăreţ̦eĭ care repetă mereŭ acéstă strofă pĕnĕ când Principele o zăresce, atuncĭ sare dela Clavir, alérgă spre dênsul și Principele spre dênsa, ambiĭ cu braţ̦ele deschise, să inbrăţ̦iş̦ézã intr'un lung și duios sărutat.

Dar, O! fatalitate, furia nebunieĭ îĭ revine, degetele mâinilor sale sĕ incleștézã ca tot atâtea cleş̦te de fer de gîtul nefericiteĭ amante și cu gura sa, intocmaĭ unuĭ tigru turbat, o muş̦că, o rupe, brăzdându-ĭ angelica faţ̦iă cu nenumĕrate rănĭ adînceĭ din carĭ sângele curge in șiróe.

Corpul frumóseĭ cântăreţ̦e cade neinsufleţ̦it intr'un lac de sânge, iar Principele cu rîsul idiot, cu privirea sĕlbatică, rênjésce la căderea victimeĭ furieĭ sale, pe care o ţ̦ine sub greutatea corpuluĭ sĕŭ.

Spectatoriĭ sunt mișcaţ̦ĭ pĕnĕ in adîncul sufletuluĭ, uniĭ aplaudă cu frenesiă, iar alţ̦iĭ și cea maĭ mare parte, intre carĭ eram și eu, sunt coprinş̦ĭ de uă inexprimabilă induioş̦are.

Cortina cade in aplausele frenetice a le unora și in suspinele altora dintre spectatorĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

II.

Ne-am intors la Hotel pe la dóuă-spră-ḑece ore. Cum am intrat in cameră incepuiŭ a mĕ desbrăca.

Pe când mĕ desbrăcam Aristea îmĭ ḑise că să căiescc de a mĕ fi dus la Teatru, dar că nu scia că să representă uă dramă atât de tragică, totu-şĭ din spectacolul ce aĭ vĕḑut, aĭ puté, o! prea iubita mea Zulmo, adause cu uă voce mĭerósă, să te convingĭ de adevĕrul invĕţăturilor mele că adevĕratul amor nu e şi nu póte fi de cât sensual; că ceea-ce visătorii numesc amor platonic, nu e de cât uă aberaţiune a spiritului şi care ca tóte aberaţiunile conduce fatalmente la nenorocire, la desastru, cum a condus pe Beizadéua şi pe sublima cântărĕţă. Şi să nu credĭ, scumpă copilă, că spectacolul ce aĭ vĕḑut ar fi numaĭ uă ficţiune a unuĭ dramaturg pentru că acéstă dramă este uă crudă realitate şi eu însă-'mĭ am cunoscut pe nenorociţiĭ actorĭ. Te intreb dar: nu era de uă miiă de orĭ maĭ bine pentru infortunaţiĭ tinerĭ dacă maĭ puţin visătorĭ, eĭ ar fi înţeles amorul aşa cum ni-l póte procura viaţa şi cum este in realitate?

In acest caz fără indoială sentimentele lor ar fi fost maĭ puţin poetic exprimate, dar cu atât maĭ sigur, maĭ liniscit eĭ ar fi gustat tótă dulcéţa vieţeĭ, deşertând pĕnĕ in fund cupa nectaruluĭ acesteĭ existenţe, pe care ilusiunile ca să nu ḑic prostia lor, le-a spart'o in-ainte de a o atinge de buzele lor insetate! Şi âncă acéstă nenorocire, acest desastru care a făcut să curgă lacrimĭ din ochiĭ nostrĭi, a fost, crede-mĕ, scumpă Zulmo, un mare bine, aş puté ḑice uă fericire in comparaţiune cu ceea-ce îĭ aştepta in casul de a sĕ fi realisat nebunele lor ilusiĭ!

Şi vorbele mele să nu te mire, pentru-că sci care ar fi fost resultatul când Beizadéua s'ar fi insănătoşit?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

O, să-'mĭ respundĭ, căsătoria cu frumósa-'ĭ amantă.

Fără-'ndoială căsătoria s'ar fi făcut, acésta o afirm și eu, dar resultatul acesteĭ căsătoriĭ sci care ar fi fost?

Cea mai complectă nenorocire! continue dureri, continue suferințe, desilusia și căința cu tóte furiele, carĭ cu ghiarĕ de fer le-ar fi smăcinat corpul și spiritul intr'uă neintreruptă nefericire pĕnĕ la mormênt! vorbele mele ți sĕ par paradoxale pentru-că nu cunoscĭ viața, o pré iubita mea Zulmo!

Eĭ bine, află că vorbele mele sunt numaĭ expresiunea veritățeĭ.

Atât de adevĕrat este acésta incât unul dintre ceĭ maĭ voluptuoșĭ populĭ, poporul spaniol posedă un proverb și sci că proverbiĭ sunt ințelepciunea Națiunilor, care oglindesce experiența făcută de omenire in acéstă materiă:

Acest proverb ḑice:

Quien se casa por amores
Ha de vivir con dolores.

Adică, cine să căsătoresce din amor, va trăĭ in dureri. Și este in natura lucrurilor acésta, o! prea scumpa mea copilă, căcĭ amorul așa cum îl ințeleg poeții și visătoriĭ, presentându-se spiritului ca ceva grandios, inmutabil, etern și in realitate fiind numaĭ un produs al sensurilor nóstre fragile și schimbătóre, aceia a căror inimă și spirit s'aŭ nutrit cu credința, cu ilusiunile, in inmutabilitatea și eternitatea acestuĭ sentiment, când realitatea vine și le sdrobesce fără milă aceste dulcĭ și scumpe vise ca să nu ḑic aberațiunĭ dovedindu-le tótă falacitatea și nestatornicia, eĭ să cred inșelațĭ și nefericiți.

Și in adevĕr asemenea ómenĭ sunt nefericiți, pentru-că din raiul viselor lor de aur, eĭ cad in tartarul desnădăjduireĭ! Ființe cu atât maĭ nefericite, cu cât prin propria lor eróre ș'aŭ creat nefericirea, despreçiuind

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

realitatea și alergând după umbre; căutând in acéstă existență fragilă, eternitatea pentru-că in creeriĭ lor plinĭ de fumul ilusiunilor și viselor nu póte intra adevĕrul cel maĭ evident, că eternitatea și viața sunt doĭ termenĭ carĭ sĕ exclud unul pe altul.

Acésta este uă colosală aberațiune de care insemnată parte din omenire pătimesce. Am pătimit și eu suferind chinurĭ și durerĭ fără nume, de carĭ dorit'am din tot sufletul să te scap pe tine, scumpa mea Zulmo. dar să vede că destinul a hotărît altfel și contra destinuluĭ orĭ-ce luptă este inposibilă, prin urmare este de prisos, de aceea m'am și decis nu numaĭ să nu mĕ opun dorințelor tale, dar să te și secondez in realisarea lor. Pentru-că de și convinsă că realisarea acestor dorințe, va avea de efect a te neferici, cum tu insĕ acum credĭ că fericirea o poțĭ găsi numaĭ in realisarea acestor dorințe, dacă eŭ m'aș opune, negreșit maĭ considera ca pe uă vrășmașă a fericireĭ tale.

Iată motivele pentru carĭ de și cu durerea in suflet, eŭ totu-și nicĭ nu pot și nicĭ nu trebue să mĕ o- în realisăreĭ la ceea-ce tu credĭ a fi fericirea ta. Numaĭ dacă prea iubitul tĕŭ ar inpărtăși sentimentele tale, ca perdênd uă fericire sigură ce eu preparasem pentru tine. cel puțin intrarea ta in viața de femeeă, să o poțĭ face pe pórta daurită a ilusiunilor scumpe și viselor grandióse ale sufletuluĭ tĕŭ, căcĭ durerea și suferințele, desilusiunile și disperarea te vor ajunge curênd și prea cu prisos, cum m'aŭ ajuns pe mine și pe toțĭ aceia carĭ ca tine am căutat fericirea unde nu se putea și nu se póte găsi; in legăturile unuĭ amor exaltat, romanesc! Recunosc că port și eŭ vină la acéstă nenorocire, căcĭ nu te-am scos in societate unde te-aĭ fi convins că ómenĭ ințelepțĭ, atât bărbațiĭ cât și femeile, junĭ și fete, astădĭ nu fac decât căsătoriĭ de convenință și numaĭ nerodiĭ maĭ fac căsătoriĭ de amor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Am insĕ scusa, adause Aristea, cu uă voce din ce in ce mai duiósă și mai plângĕtóre, că am luat tóte măsurile și mĭ-am făcut tóte datoriele ca să'ți pregătesc fericirea. Dacă succesul nu a incoronat silințele mele, causa nu sunt eu, pot jura acésta in-aintea Dumnedeireĭ, și Aristea incepu să plângă cu hohot.

Eram tocmaĭ să mĕ așez in pat când lacrimele eĭ pĕtrundêndu-'mĭ sufletul de duioșiă, mĕ făcurĕ să mĕ arunc de gîtul sĕŭ incercându-mĕ a o consola.

— Nu mai plânge, prea scumpa mea mamă, ĭĭ ḑiseiŭ acoperindu-o de sărutărĭ, pentru-că orĭ cât adevĕr ar coprinde temerile D-tale, D-ta sci că nu e regulă fără excepțiune și eŭ sunt atât de sigură de sentimentele luĭ Constantin, de nobleța cugetărilor și inimeĭ sale, incât nu mĕ indoiesc că voiŭ fi fericită pentru tótă viața. Și D-ta te veĭ bucura de fericirea mea și veĭ fi fericită de fericirea nóstrĕ!

— Cum sĕ nu plâng, îmĭ rĕspunse Aristea, inbrăcișêndu-mĕ cu foc, când tot ceea-ce am vĕḑut, tot ceea-ce sciŭ din propria mea experiență, îmĭ arată curat și lămurit că acest corp răpitor, carne din carnea mea, ființă din ființa mea și gura eĭ nu inceta a mĕ acoperi cu sărutărĭ de văpaiă pe frunte, pe ochĭ, pe sîn, in curênd va cădea victimă unor nebune ilusiĭ!

Și eŭ, care așŭ da viața mea pentru dênsa, adause apoĭ incet și plângĕtor ca și când ș'ar fi vorbit șieșĭ, eŭ să nu pot face nimic pentru a inpedica rĕul. O! acésta este grozav și lacrimĭ din ce in ce mai abondente îĭ inundarĕ fața.

Trecurĕ mai multe momente de uă profundă tăcere intreruptă numaĭ prin desele sale oftărĭ, și prin necurmatele inbrăcișărĭ cu carĭ mĕ mângăia. Apoĭ ca și când uă cugetare nóuă ș'ar fi făcut loc in creeriĭ sĕĭ, dar in fine, va fi cum va vrea D-ḑeŭ, îmĭ ḑisc, acum

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

să ne dăm odichneĭ pentru-că este târdiŭ, maĭ întâiŭ insĕ nu uita scumpă Zulmico, să ieĭ doza ta de apă minerală și dênsa să grăbi a umplea un pahar și a mi-'l oferi. Ezitaiŭ să-'l iaŭ aducêndu-'mĭ aminte de visiunile din nóptea sosireĭ la Hotel pe carĭ începusem a le crede ca efecte ale acesteĭ bĕuturĭ și ĭĭ exprimaiŭ dorința ca de astă-dată să nu usez de doza de apă minerală, pentru-că Dumneata nu sci, prea scumpa mea mamă, ĭĭ ḑiseiŭ, ce efecte straniĭ produce asupră-'mĭ acéstă bĕutură și începuiŭ a'ĭ expune parte din visiunile ce avusesem in nóptea precedentă, ferindu-mĕ insĕ de aĭ arĕta visiunea ce mĕ ingrozise cu hidósa ființă ce mĕ maltrata și cu călugĕrul care mĕ gonea și îșĭ rîdea de mine, de témă ca să nu găséscă motive nouĭ contra iubireĭ și atașamentuluĭ meŭ pentru Constantin.

Acésta dovedesce îmĭ ḑise Aristea cu uă voce plină de dulcéță, că doctorul avea dreptate să'mĭ recomande pentru tine acest remediŭ ca un elixir binefăcĕtor și sunt fericită a vedea ce acțiune miraculósă exercită asupră-ți pentru-că dela sosirea nóstrĕ abĭa aŭ trecut patru-ḑecĭ și opt de ore și găsesc uă insemnată și inbucurătóre schimbare in tine.

Că somnul îți este agitat, nu trebue să te nelinisceścĭ pentru-că acésta nu póte fi de cât efectul acțiuneĭ binefăcĕtóre a apeĭ, care neindoios că gonind rĕul și slăbiciunea din corp, agită, revoltă chiar pĕnĕ la un óre-care grad sângele, pentru al putea curăți și scăpa de bóla incuibată intrînsul, agitațiune care e natural se provóce visiunĭ ciudate, inposibile, insĕ in tocmaĭ cum in urma furtuneĭ aerul devine maĭ pur și totul in natură maĭ inviorat, maĭ vesel, ast-fel vor fi și in ființa ta, efectele acesteĭ bĕuturĭ miraculóse, grăbesce-te dar fără nicĭ uă ezitare de a bea — și dênsa îmĭ intinse din noŭ păharul, al căruĭ conținut, nu avuiŭ incotro și fuiŭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

silită de a'l sorbi, apoĭ Aristea mĕ inbrăçișà iarășĭ dicêndu-mĭ nópte bună și ne culcarĕm.

Eraŭ dóuĕ ore dupĕ medul nopțeĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

XXII.

In nóptea ce a preces căderei mele.

Un incident.

I.

Trei Octombre fu ḑiua fatală, ḑiua complecteĭ mele nefericiriĭ! Ce coincidinṭă! Și astăḑĭ este uă ḑi de treĭ Octombre când vocea ta melodiósă ca harpele eoliane aduse svênturatuluĭ meu suflet balsamul consolaṭiuneĭ!

Eraŭ dóuĕ ore după meḑul nopṭeĭ când m'am culcat in nóptea ce a preces căderei mele, căḑere urmată de uă viaṭă plină de infamiĭ, sunt de atuncĭ șése-spră-ḑece anĭ ḑi cu ḑi. Sunt dóuĕ ore după meḑul nopṭeĭ, astăḑĭ când intréga mea fiinṭă te bine-cuvintézĕ pentru momentele fericite ce aĭ procurat smăcinateĭ mele inimĭ prin sublimele tale espresiunĭ de compasiune și iertare.

Dacă aĭ putea citi, O! prea scumpul meu Radule, in sufletul meŭ, dacă aĭ putea privi faṭa mea in aceste momente in carĭ îṭĭ scriŭ, cutez a afirma că te-aĭ simṭi fericit, de fericirea ce cuvintele tale pline de interes și căldură, topind ghiaṭa nefericirilor trecute, aŭ făcut să nască, să créscă și să inflorésca in acelașĭ timp in inima mea, intocmaĭ cum raḑele bine-făcĕtóre ale sóreluĭ carĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

topind ghiața ce acopere pământul, fac a se ivi primele flori prevestitóre ale drăgălașei primă-vări. Intocmaĭ florilor de primă-véră carĭ rĕsar suave dar plăpânde dupĕ uă iérnă grea, astfel a-ți rĕsărit și voĭ, o! prime florĭ de fericire ale mult intristateĭ mele ființe, după uă iérnă viforósă de șéĭ-sprădece anĭ. Vĕ salut, florĭ desfătătóre ale sufletuluĭ meŭ cu lacrimĭ de duioșiă ca pe mesageriĭ uneĭ puterĭ dumnedeescĭ ce mĕ va susține pentru a putea continua cea maĭ grea parte a sarcineĭ ce mĭ-am impus când am inceput a scrie confesiunea vieței mele!

Tu dormĭ, o prea scumpul meŭ Radule, dormĭ și surîdĭ negreșit îngerilor cu carĭ semenĭ prin buneța sufletuluĭ tĕŭ, eŭ plâng și reviŭ in iatac pentru a scrie, insĕ plâng de astădată cu lacrimĭ de bucuriă atât de rarĭ în viața mea și scriŭ uă mărturisire pe care póte că citindu-o mĕ veĭ despreciui, mĕ veĭ respinge și veĭ fugi de mine.

Cu tóte aceste o scriŭ pentru că te iubesc cu acel amor sânt și nemărginit care ne luminéză sufletul, ne incălzesce inima și ne face a iubi adevĕrul ca uă necesitate a fericireĭ nóstre.

Și acum reiaŭ șirul confesiuneĭ, dar maĭ întâiŭ mĕ simțŭ datóre de aț arĕta că după mărturisirea ce mĭ-a făcut-o, e abia uă lună acum și câteva ḑile, acea miserabilă de Aristea al căreĭ nume adevĕrat este Athina și de care voiŭ vorbi la locul sĕŭ, in apa minerală ce luam in convalescența mea și care in adevĕr imĭ făcuse mult bine, încă cu ḑiua de 30 Septembre a acestuĭ an in care am ajuns cu confesiunea, se introdusese uă amestecătură de maĭ multe esențe medicinalĭ, intre carĭ prevala hacișul, compositiune a unu faimos medic arab pe care miserabilul de Silivestru l'aĭ omorît numaĭ spre aĭ putea hrăpi receta pe care me-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

dicul cu nicĭ un preçiŭ nu voise a'ĭ o descoperi și prin mijlocul căreia multe infamiĭ a comis călugĕrul după cum se va vedea când voiŭ scrie mărturisirea Aristeeĭ.

Dacă nu am vorbit de acéstă imprejurare pĕnĕ acum causa a fost ca să te pun pe tine, o ! prea scumpul meŭ Radule, in stare de a putea maĭ bine vedea positiunea nenorocită in care mĕ găsém sub puterea acestor monstriĭ, fără nicĭ uă ideă de mijlócele lor infernale și dacă acum m'am decis a atinge acéstă circumstanță o fac pentru cuvêntul că cele ce am a-ți revela sunt cu mult maĭ grave de cât să maĭ pot avea curajul să retac intrebuințarea unor mijlóce infame, in destul simțindu-mĭ nenorocirea că am putut fi atât de lașă in urma cădereĭ mele, ca să pot suferi in tăcere perpetrarea crimelor acestor miserabilĭ.

II.

Dar să reiaŭ șirul confesiuneĭ mele. Nu cred să fie trecut un sfert de oră după ce am sorbit conținutul păharuluĭ ce-'mĭ oferi Aristea și corpul meŭ căḑù intr'uă stare de somn adînc, letargic, care se póte numi maĭ mult uă stare de mórte, decât de viață, pentru-că ceea-ce a suferit ființa mea pĕnĕ la desceptare fără a da nicĭ un semn de viață dovedesce că in adevĕr corpul meu era dacă nu cu desĕvîrșire dar aprópe mort și că viața dacă maĭ exista in ființa mea, acésta aparținea maĭ mult sufletuluĭ de cât corpuluĭ.

Când corpul meu căḑu in acéstă stare, simțiiŭ ceva ca un suflu de foc că se degajéză din ființa mea și lucru admirabil devine uă rază de lumină care se transformă apoĭ intr'uă columbă albastră de uă frumseță indescriptibilă, transparentă ca raza ce îĭ dedese ființa, privesce cu milă pe asociatul sĕu de humă și

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

apoĭ cu iuțéla gândireĭ își ĭa avêntul către infinitul spațiurilor.

Era óre sufletul meŭ care gonit de puterea mixtureĭ medicinale ce bĕusem cu apa minerală, căuta in regiunile superióre uitarea disgustuluĭ ce incercase, intocmaĭ disperatuluĭ care își părăsesce propria-ĭ locuință căutând in alte părțĭ uitarea necazurilor și suferințelor sale? Saŭ că tot ceea-ce vedém nu era decât uă lume de halucinațiunĭ, de vise și ilusiĭ produse de mixtura ce bĕusem? Orĭ că acéstă medicină avea puterea de a produce asupră'mĭ starea de somnambulism artificial?

Inclin pentru ultima hypotesă, dar uă circumstanță importantă rĕmâne pentru mine ne'nțelésă in acest cas și póte va remâne pentru totd'auna nepĕtrunsă.

Este următórea: Ceea-ce să ștersese din memoria mea, căcĭ cea maĭ infimă aducere aminte nu-'mĭ rĕmâsese la deșteptare, din tot ceea-ce spiritul meŭ vĕdu in orele cât a durat letargia; ceea-ce șése-spră-dece anĭ ḑi cu ḑi nu mĭ-a revenit nu in intregime, dar nicĭ in parte in memoriă, cum să face óre că astădĭ când am ajuns cu descrierea confesiuneĭ mele la ḑiua și césurile când s'a produs in ființa mea acéstă stare extraordinară, se revină memorieĭ mele in intregime așa precum spiritaluĭ meŭ apăruse atunceĭ, cu totul distinct, clar, ca și când s'ar reflecta intr'uă oglindă?

Orĭ-cum s'ar explica acest fenomen, cât mĕ privesce rĕmân incredințată că cele-ce vĕḑusem pĕnĕ la deșteptarea mea, s'aŭ petrecut in realitate așa dupĕcum spiritul meŭ le-aŭ vĕḑut și dupĕ cum mĕ voiŭ incerca a le descrie cu tótă fidelitatea. —

Acestea ḑise reiaŭ șirul confesiuneĭ.

Cu cât columba albastră sĕ avênta maĭ mult in nemărginirea spaciuluĭ, cu atât spiritul meŭ vedé maĭ clar, maĭ distinct tot ceea-ce se petrece in camera unde

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

corpul meŭ remăsesc confundat in somnul adînc al letargieĭ. —

Vĕduiŭ pe Aristea sculându-se și aprinḑênd uă candelă, apoĭ ieși din cameră și in câte-va momente să reintórse insoțită de un bărbat robust și care era imbrăcat cu un halat lung de cutniă roșiă. Era călugĕrul Silivestru.

El sĕ indreptă spre patul meŭ cu un surîs satanic pe buze și când se apropiă ochiĭ sĕĭ vĕrsaŭ scênteĭ de nesațiŭ. Își lipi blestematele sale buze pe buzele mele și săvîrși ultimele ultragie asupra corpuluĭ meŭ căḑut in cea maĭ adîncă nesimțire, in hohotele de rîs ale Aristeeĭ. —

* * *

Când ultima frasă fu pronunciată de secretar, să produse in adunare un incident ce nu păru la inceput a fi de vre uă insemnătate, dar care a fost punctul de plecare a nouĭ evenimente, am putea ḑice de legătură intre evenimente trecute și viitóre și prin urmare urmézĕ a fi relevat.

— A! ce miserabilĭ infamĭ, se auḑi uă voce mișcată, tremurândă!

Tóte capetele, tóte privirile se indreptarĕ spre partea de unde resunase vocea.

Apoĭ Președintele sunând cu furiă clopoțelul intrebà cu gravitate: care dintre D-vóstrĕ Domnĭ colegĭ ș'a permis a contraveni regulamentuluĭ societățeĭ întrerumpênd lectura?

— Eŭ rĕspunse, ridicându-se in picióre unul dintre membriĭ și din ochiĭ sĕĭ printre lacrimile ce îĭ inundaŭ fața, țîșnéŭ scênteĭ de mâniă, de ură, iar glasul îĭ era solemn, amerințĕtor și prelungit; ast-fel in unele nopțĭ din norĭ ce rĕvarsă plóia in torente, fulgerile țîșnesc in brazde de foc, apoĭ urmézĕ tunetul, acéstă voce teri-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

bilă a uneĭ puterĭ necunoscute, amenințétóre și maĭ presu de orĭ-ce asemânare.

Era Domnul H, un bărbat ca de 35 anĭ, robust și binc făcut, de uă infățișare cât să póte de plăcută, insĕ plină de gravitate.

S'ar părea, ḑise Președintele cu privirea fixată asupra intreruptoruluĭ, că colegul nostru Domnul H a perdut din memoriă prescrierile regulamentuluĭ nostru, de aceea invit pe d. Secretar să bine-voiască a citi art. 23.

Secretarul scóse din pupitru uă broșurică litografiată și rĕsfoindu-o, citi:

Articulul 23. Uă dată lectura unuĭ manuscris incepută este absolut definsă orĭ-ce intrerupțiune chiar intemeétă de ar fi pe cel maĭ serios motiv, ne maĭ putêndu-se cere cuvêntul de niminĭ pĕnĕ ce se va mântui citirea. Contravenienții acesteĭ dispositiunĭ se vor pedepsi cu amendă după următórele distincțiunĭ:

a) Pentru prima intrerupțiune se va aplica uă amendă dela 100 pĕnĕ la 300 leĭ.

b) Pentru a dóua intrerupțiune amenda va fi dela 300 pĕnĕ la 1000 leĭ.

c) A treia intrerupțiune va atrage pentru contravenient excluderea timporală din sînul comitetuluĭ dela 3 pĕnĕ la 7 ședințe.

d) A patra intrerupțiune lipsesce pe intreruptor de dreptul de vot la pronunciarea decisiuneĭ relative premielor decernênde pentru operile intrate la concurs.

e) Iar a cincea intrerupere va atrage excluderea definitivă a contravenientuluĭ din sînul comitetuluĭ.

Președintele este singur in drept a pronuncia aceste penalităț), când insĕ in urma decisiuneĭ șépte membrĭ aĭ comitetuluĭ vor protesta contra decisiuneĭ sale, in

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

acest caz pedépsa se suspendă convocându-se de urgență adunarea generală a societățeĭ pentru a se pronuncia intre Președinte și majoritatea comitetuluĭ.

Amendele pronunciate se vor vĕrsa, în favórea fonduluĭ social, in maximum treĭ ḑile, sub pedépsa excludereĭ definitive din societate, a celuĭ amendat.

— In virtutea acestuĭ articol, ḑise apoĭ Președintele, amendez pe Domnul nostru coleg H, pentru prima intrerupere ce a făcut, cu 175 leĭ, — aducêndu-vĕ aminte Domnilor colegĭ că prima virtute socială este de a respecta regulele ce societatea ș'a stabilit, că precum societățile politice nu pot exista fără respectarea legilor ce ș'aŭ stabilit, tot ast-fel și societățile particularie, fie literare, fie de orĭ-ce natură nu vor putea exista dacă nu'șĭ vor respecta regulile așezate, carĭ pentru societatea nóstrĕ sunt prevĕḑute in regulamentul nostru·

Și acum conformându-mĕ uneĭ dispositiuni a articuluĭ ce ni s'a citit, vĕ intreb D-lor: sunt intre D-vóstrĕ șépte Domnĭ colegĭ carĭ să proteste contra decisiuneĭ luate?

Nicĭ uă voce nu rĕspunse acesteĭ întrebărĭ.

Incidentul fiind vidat.

— Domnul secretar va bine-voi a continua citirea manuscrisuluĭ, rostì apoĭ Președintele.

Secretarul reincepù lectura dupĕ cum urmézĕ.

* * *

Apoĭ călugĕrul îșĭ plimbà nesățiósele sale buze pe corpul meŭ și acoperindu-l de sărutărĭ, intinse Aristeeĭ un borcănaș și după aceea părăsi camera. —

In acest timp columba albastră despica cu vitesa trăsnetuluĭ azurul, apropiindu-se din ce in ce maĭ mult de magnificul astru al ḑileĭ, focar de lumină și căldurĕ, iar din ochiĭ séĭ curgéŭ lacrimele in șiróe atât de abun-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

dente, in cât căldura acestuĭ astru nu fu in stare a le seca.

Aristea, dupĕ ce călugĕrul părăsi camera, se apropià de pat, își intinse vêrful degetelor mâneĭ drepte in borcănașul ce-'ĭ incredințase călugĕrul și care conținea uă alifiă négră ca cărbunele și apoĭ unse buzele, genele, sprâncenile, extremitățile mânilor și piciórelor corpuluĭ meŭ care zăcea in cea maĭ complectă nesimțire.

Apoĭ dupĕ acéstă operațiune Aristea îșĭ apropià gura de urechia mea și cu uă voce sinistră dar impuitóre, intrebà: dupĕ câte ore trebue să te desccpt, Zulmo, pentru ca corpul și spiritul tĕŭ să nu sĕ resimță de starea de nesimțire in care te găsescĭ?!

Ne primind nicĭ un respuns ca repeți pentru a dóua óră intrebarea, insĕ in zadar căcĭ gura mea rĕmase mută la intrebările sale.

Atunci Aristea cu uă grabă febrilă rupse cămașa in care corpul meŭ era investit și-'l unse peste tot cu alifia ce conținea borcănașul. Apoĭ repetà pentru a treia óră intrebarea dar in van. Atunci spaima îĭ cuprinse ființa intrégă și dênsa părăsi cu precipitare camera, urcà cu furiă câte-va trepte și impinse cu putere uă ușă. Era in camera unde să retrăsese călugĕrul dupĕ mârșava sa ispravă.

Desolarea acestor miserabilĭ dupĕ ce Aristea comunicà călugĕruluĭ că intrebările sale rĕmase fără rĕspuns, fu atât de complectă, atât de spăimântătóre, incât dacă acéstă scenă aș fi putut'o observa cu ochiĭ complecteĭ mele ființe, sunt convinsă că aș fi simțit pĕnĕ și in cele maĭ secrete fibre ale ființeĭ mele bucuria rĕzbunăreĭ, acest sentiment care ridică pe animal pĕnĕ la om și degradă pe om pĕnĕ la animal. Dar acéstă scenă o privém numaĭ cu ochiĭ spirituluĭ din regiunĭ inaccesibile ființeĭ omenescĭ, dintr'uă atmosferă dulce ca lap-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

tele și ca mîerea și privém, lucru admirabil și neînțeles, pe acești miserabilĭ cu un dispreciŭ in care compasiunea și ieratarea avea uă insemnată parte

In adevĕr in acest timp colnmba albastră după ce trecuse regiunea systemuluĭ nostru solar, intrase apoĭ și percurse spaciurĭ nemărginite unde Sorĭ dupliĭ cu sute de planețĭ, apoĭ tripliĭ cu miĭ, quadrupliĭ cu ₫ecĭ de miĭ, quintupliĭ cu sute de miĭ, sextupliĭ cu milióne și septupliĭ cu sute de milióne de planețĭ îșĭ aŭ existența, străbătea acum cu uă vitesă miraculósă, ca aceea a uneĭ raze de lumină a căreĭ mișcare 'ĭ-ar fi fost imprimată de mâna luĭ Dumne₫eŭ nisce regiunĭ a căror splendóre este inexprimabilă cu termenĭ limbeĭ omenescĭ și spiritul meŭ contemplá spectaculul măreț și uimitor a miriade de munduri invêrtindu-se imprejurul unuĭ astru a căruĭ lumină posedá tóte splendorile și era de uă mărime pe lângă care Sórele ce luminézá sêrmanul nostru Globb, ar putea fi comparat cu nă infimă scênteiă din focul imens care ar consuma intregul nostru system Solar!

Tóte aceste miriade de munduri invêrtindu-se inprejurul acestuĭ astru nemărginit de frumos și de mare și el insușĭ translocându-se cu uă iuțélă pentru care termen lipsesce limbagiuluĭ și chiar cugetăreĭ omenescĭ, dela Occident spre Orient, cătrĕ un alt astru, de uă splendóre negrăită și de uă mărime fără marginĭ, ale căruĭ luminĭ apăréŭ dintr'uă depărtare infinită privirilor spirituluĭ meu, ca uă plóie de raze scênteitóre de frumseță și de uă strălucire divină, cum intr'uă nópte cerésc㠹 printre nuoriĭ alburiĭ ce să intind peste bolta misteriósă apar vedereĭ muritorilor miile de luminĭ ale stelelor firmamentuluĭ și acest nemărginit astru cu un numĕr indecit de miriade de munduri pe carĭ le luminézá și incălde₫esce, la rêndul sĕŭ translocându-se cătrĕ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

un altul de uă strălucire și uă mărime cu mult mai presus orĭ-căreĭ asemânărĭ, și acela către un altul, și astfel in infinitul spaciurilor din regiune in regiune tóte aceste mundurĭ și astre prin prodigiósa dar regulata invêrtire a unora și translațiune a altora, in-aintând către ținta in-accesibilă minței omenescĭ, ca către scopul fericireĭ supreme, producéŭ un concert de atâta armoniă, in cât columba albastră fu atrasă in divinul lor vêrtej și se confundà in miriadele de luminĭ ale mundurilor și astrelor cum picătura de plóiă se confundă in imensitatea Oceanuluĭ.

Ast-fel fu nóptea ce precese căderei mele! —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

XXIII.

Căderea.

Ancă un incident.

I.

Am ḍis că ḍiua de treĭ Octombre, fù ḍiua complecteĭ mele nefericiriĭ. Voiŭ incerca, o, prea scumpul meŭ Radule, să mĕ explic in privinţa acésta, cu tóte că faptele ce voiŭ desveli, vor elucida maĭ bine decât aș pute-o insă-'mĭ face, starea de grozavă nefericire în care m'am deșteptat, cum insĕ in sufletul meŭ am luat ferma decisiune de a nu ascunde nimic din ceea-ce ar putea aduce óre-care lumină in viaţa mea, pentru a te pune in posiţiă să mĕ poţĭ cu deplinătate cunósce și judeca, cred de datoriă să insist asupra unor simptome carĭ s'aŭ manifestat in fiinţa mea la deșteptare și carĭ atuncĭ aŭ trecut neobservate de spiritul meŭ, dar carĭ astăḍĭ îmĭ apar ca tot atâtea legăturĭ infernale ce fuseră menite de a'mĭ facilita și precipita căderea.

Deșteptarea mi sĕ părù destul de naturală, numaĭ cât capul mi-l simţém ceva maĭ greŭ, pleopele mĕ glodéŭ ca și când ar fi fost amorţite de veghere, de și

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

erau trei ore p. m. când îmi reveniiu în simțire, prin urmare somnul meu durase dóue-spră-ḑece ore.

Dar aceste furĕ cele mai neinsemnate dintre simptomele ce s'aŭ manifestat. Altele furĕ cu mult mai grave și totu-și trecurĕ neobservate de spiritul meŭ ca și când rațiunea mea âncă ar fi fost conjurată pentru peirea mea, saŭ pré slabă pentru a'mi da ajutorul sĕu.

Avém nisce simțiri stranie, pe cari nu le mai avusem, corpul meŭ părea că sĕ dilată, să mărésce sub inpulsiunea unui fluid de foc pe care îl simțém amestecându-se în sânge și care îmi irita sensurile pĕnĕ la paroxism.

Era, dacă mĕ pot exprime ast-fel uă altă ființă deosebită de ființa mea anterióră care sĕ desceptă in mine, cu dorinți stranie, necunoscute și care intocmai uneĭ fére selbatice, nesățiósă, ce ascéptă rînjind ocasia de a-și sătura pofta de sânge, dorea, ascepta rînjind prilejul de a-și satisface nesațiul apetiturilor bestiale.

Ast-fel fuiŭ dupĕ desceptarea ce urmà somnuluĭ meŭ letargic, saŭ ca să fiŭ mai corectă: ast-fel fŭ Zulma care să desceptà din letargiă, ḑic: Zulma care se desceptà, pentru-că orĭ-cât ți s'ar părea de straniŭ, nu uădată spiritul meŭ s'a indoit, in timpul de când scriŭ acéstă confesiune, dacă Zulma posterióră desceptăreĭ nu era cu totul altă ființă, așa desăvîrșit schimbată găsesc ființa mea ce începe a trăi cu ḑiua de treĭ Octombre și pĕnĕ la 12 August a anuluĭ fericit in care îți scriŭ, de ființa mea anterióră acesteĭ epoce și de ființa mea de acum, in cât sunt momente in carĭ admit theoria unuĭ philosoph a căruĭ cunoscință am făcut'o intr'un chip fórte ciudat și care îmi ḑicea: că sufletul nostru ar fi compus din dóuĕ elemente, unul divin, emanând dela D-ḑeŭ și altul satanic emanând dela Spiritul Rĕuluĭ, că dupĕ cum unul saŭ altul din aceste dóuĕ ele-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

mente inving in ființa nóstră, ast-fel vor fi și acțiunile nóstre, bune saŭ rele; prin consequență îmĭ vine să cred că elementul divin al sufletuluĭ meŭ era suflarea de foc metamortosată in columba albastră ce să confundase in oceanul de lumine al astrelor și mundurilor superióre și că in tot cursul acestuĭ spaciŭ de timp de șése-spră-ḑece anĭ, acest element dumneḑeesc lipsì sufletuluĭ meŭ, domnind asupra ființeĭ mele in stăpân absolut numaĭ elementul satanic. Numaĭ ast-fel îmĭ pot explica pe Zulma dintr'acésta epocă, de aceea pentru-ca spiritul meŭ să pótă maĭ fără preocupațiune privi viața mea din acest curs de timp voiŭ și scrie in a treia persónă ca de uă ființă streină, despre ființa mea de atunceĭ.

II.

Ast-fel era Zulma. Sînu-'ĭ colcotea de pasiunĭ ca un Vulcan. Din ochiĭ sĕĭ marĭ și frumoș țîșnéŭ căutăturĭ focóse, selbatice, iar ființa sa intrégă să sbătea sub miĭ de simțirĭ, misterióse, fragede, stranie, carĭ o apucaŭ, o strîngéŭ ca tot atâtea brațe nevĕḑute dar reale manținându-o intr-uă continuă infiorare de voluptate, dulce, langurósă.

Dacă in aceste momente Constantin s'ar fi infățișat privirilor sale iubitor, generos și decis de a o lua sub ocrotirea sa, este fără-ndoélă că intre ambiĭ amanțĭ, nu Zulma ar fi fost cea maĭ puțin generósă. Posibil că dênsa ar fi mers cu sacrificiul pĕnĕ la exaltare, pĕnĕ la aberațiune.

Insĕ lucrurile avurĕ cu totul alt curs și ceea-ce imediat in urma desteptăreĭ era posibil, maĭ târḑiŭ devenea cu totul peste putință.

* * *

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Zulma să coborî din pat, să apropiă de oglindă, să privi lung și un surîs, in care satisfacțiunea de sine să amestece cu desfiderea, cu voluptatea și mândria, îi trecu pe buze. Apoi incepu a-și face toaleta. Era singură, unde să fie Aristea să gândi dênsa pênă in timpul acesta căci trebue să fie târdiŭ și-'și aruncă ochiĭ pe mescióra de lângă pat unde obicĭnuit îșĭ punea césornicul. Eraŭ treĭ ore și jumĕtate.

Ce mult am dormit îșĭ dise! De și m'am culcat fórte târdiŭ, totușĭ un somn de dóuĕ-spră-dece ore este prea lung! Ea nu scia sêrmana ceea-ce tocmaĭ 16 anĭ in urmă aflaiŭ din mărturisirea Aristeeĭ că acest somn nu era natural!

Tocmaĭ să indreptase spre ușă pentru a chema vre uă servitóre.

Când ușa să deschise apăru și Aristea, care cu acrul cel maĭ simplu, cel maĭ nevinovat din lume o inbrăcișà de maĭ multe orĭ, apoĭ, iartămĕ dragă Zulmo, îĭ dise, că te-am lăsat singură pentru un cés, avênd mare trebuință ca să ies intr'uă afacere de cel maĭ mare interes pentru noĭ, dar am lăsat pe una din servitórele Otelului ca să vegheze la ușă ca nu cumva să-ți turbure cineva somnul pentru-că dormé-ĭ așa de liniscită.

Dar să mâncăm ceva ș'apoĭ îți voiŭ arĕta causa absenței mele și Aristea deschidênd ușa chemă pe servitórea care in adevĕr sta ca uă statuă și îĭ dete ordin pentru a aduce prânzul. Mâncarĕ, Zulma era veselă, sprintenă, vorbitóre.

Ah, ce frumósă eștĭ scumpa mea, dise Aristea, care deveni in cât-va preocupată, nervósă. Nicĭ uă-dată nu te-am vĕdut atât de splendidă de frumseță, atât de scênteetóre de grațiĭ ca astădĭ. Ar dice cine-va că fiecare dĭ ce trece te incarcă cu nouĭ grațiĭ, cu nouĭ nurĭ de frăgedime, atât îmĭ parĭ de incântătóre și plină de farmec!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

O! scumpa mea Zulmico, de ce nu eștĭ și înțeléptă pe cât eștĭ de frumósă, atuncĭ ființă maĭ fericită de cât tine nu ar fi alta pe pământ!

Imĭ vine să te mânânc, atât îmĭ eștĭ de dragă, maĭ dise și Aristea o atrase spre sine și o acoperi cu sărutărĭ de foc. Apoĭ, staĭ colea lângă mine, maĭ adause, trăgêndu-'ĭ scaunul lângă al sĕŭ, pentru-că avem ceva fórte serios de vorbit. Âncă uă-dată și póte pentru cea din urmă óră voiesc a maĭ incerca să te pun pe drumul fericireĭ!

Și Aristea o atrase iar in brațele sale, o desmerdà maĭ multe momente cu cele maĭ fragede, maĭ drăgălașe numirĭ, o acoperi din noŭ cu sărutărĭ pasionate și apoĭ scoțênd din sînul sĕŭ uă Epistolă, o predede Zulmeĭ ḑicêndu-ĭ: maĭ âmtâiŭ cetesce acésta și in urmă îțĭ voiŭ spune ceea-ce am de aț̦ĭ comunica.

Zulma scóse din plicul care deja era desfăcut Epistola care era scrisă pe cea maĭ fină hârtie de Holanda și incadrată in florĭ aurite și incepù a o percurge cu ochiĭ.

— Tare, cetesce tare, ḑice Aristea, căcĭ de și am cetit'o, tot voiesc să o maĭ aud.

Iată acea Epistolă pe care Zulma o citi cu voce tare.

Incântătóre Damicelă!

Te rog să bine-voieschĭ a citi aceste rênduri și oricare ar fi decisiunea Domnieĭ Tale, in cas de refus să fi atât de bună, pe cât angelicaț̦ĭ faț̦ă promite, scusând francheț̦a cu care îțĭ vorbesc, să'mĭ restituĭ acéstă Epistolă ca uă mărturiă că refusĭ propunerile mele, iar in casul fericit pentru mine de a accepta propunerile mele să o păstreḑĭ ca uă dovadă a angajamentuluĭ ce îmĭ iaŭ solemn și sub semnătura mea: că totul ce stă in putinț̦a unuĭ om care iubesce din tot sufletul sĕŭ, voiŭ face pentru fericirea D-tale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Ești tênără, ești frumósă, pentru ochiĭ și inima mea ești un angel precum in vêrsta ilusiunilor mele l'am visat și pe care nu mĭ-a fost dat a'l intêlni decât adĭ intr'uă vêrstă in care nicĭ nu am, nicĭ nu voiesc a avea pretențiunea ca să fiŭ iubit.

Cum insĕ inima și ochiĭ meĭ te consideră, póte că nu tótă lumea te va considera ast-fel, intr'uă societate unde fie-care caută cu fórte rarĭ excepțiunĭ avere și posițiunĭ sociale. De aceea este fórte posibil că veĭ trece pe calea vieței fără a găsi ființa pe care ochiĭ și inima D-tale ar putea-o considera cum ochiĭ și inima mea îțĭ consideră angelicatĭ ființă, cum și eŭ am trecut pĕnĕ în vêrsta acésta fără a intêlni uă ființă ca D-ta căreia aș fi fost gata de a-ĭ sacrifica și viața, cum sunt gata a o sacrifica D-tale dacă veĭ demna a accepta acéstă jertfă. Nu intêlnind uă asemenea ființă viața D-tale să va strecura intocmaĭ vieții unuĭ arestant pentru care aerul, lumea cu tóte plăcerile ce ne póte procura, nu are nicĭ un preț pĕnĕ in ḑiua liberăreĭ sale, care pentru D-ta nu va sosi de cât atunci când veĭ intêlni ființa pe care o veĭ crede demnă de a te ferici. Dacă acésta va fi prea târḑiŭ, negreșit veĭ regretă adînc un timp fericit al tinereții petrecut in isolare și fără nicĭ uă bucuriă. Dacă acéstă ḑi nu va sosi nicĭ uă dată pentru D-ta, veĭ plânge cu amar timpul care trebuia să fie cel maĭ fericit pentru existență, timpul tinereților D-tale.

Și intr'un cas și intr'altul veĭ regreta fără indoială că nu aĭ sciut profita de trecut.

Aceste regrete voiesc să le evitez pentru uă ființă pe care ochiĭ meĭ o vĕd maĭ frumósă, maĭ nobilă de cât tóte ființele ce am cunoscut și cu acest scop îțĭ adresez aceste rênduri prin carĭ indrăsnesc a-ți face uă sinceră mărturisire și uă propunere nu maĭ puțin sinceră.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Te-am vĕdut alaltă sĕră la Teatru și ființa mea intrégă de atunci este plină de chipul D-tale desfătător angelic, divin!

A mĕ bucura de vederea D-tale este unica condițiune de acuma a existenței mele, de aceea îmĭ iaŭ curagiul de a-ți face următórea propunere:

Să demnedĭ a mĕ privi ca pe amicul D-tale permițêndu-'mĭ a te iubi cu tot focul și imensa iubire ce mĭ-aĭ inspirat, și să fi convinsă că in mine veĭ avea nu un amant gelos și inportun, dar un amic sincer, devotat și gata la orĭ-ce sacrificie pentru a te vedea mulțumită și fericită, angajându-mĕ solemn in conscĭința și onórea mea, de a-'ți procura pe fie-care lună câte una sută de galbenĭ numaĭ pentru intreținerea D-tale, sumă pe care sunt gata a ți-o numĕra și pe un an in-ainte binevoind a cunósce că veĭ avea la dispositiunea D-tale uă trăsură plătită iar pe un an in-ainte și atâțĭ servitorĭ câțĭ veĭ ordona, in cemptul meŭ; iar pentru chiria caselor de asemenea voiŭ ingriji insu-mĭ, D-ta numaĭ să-'mĭ indicĭ casele ce-'ți veĭ fi ales pentru locuință.

Sunt, Damicela mea, intr'uă vêrstă, in care sciŭ prețiui lumea și ómenĭĭ, am patru-dĕcĭ de anĭ, acésta e și causa că nu cutez ațĭ oferi numele meŭ de témă ca aĭ refusa să-ți legĭ sórta de aceea a unuĭ om maĭ mult betrân, de cât tênĕr, când insĕ aș fi așa de fericit ca să mĕ inșel in previsiunile mele, mĕ voiŭ simți fórte onorat de ațĭ oferi numele și mâna mea.

Termin arĕtându-vĕ că v'am urmărit după ieșirea din Teatru și vĕ trimit acéstă scrisóre prin vătaful meŭ de curte care va adăsta prețuitul Domnieĭ tale rĕspuns și mĕ subsemnez al Domnieĭ-vóstre neschimbat de binevoitor preten Marele vornic

Octombre in 4 dile 184z. Scarlat Romișteanu.

— Eĭ, ce dicĭ pré scumpa mea la strălucitele pro-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

puneri ale mareluĭ vornic Romișteanu să adresă Aristea când Zulma terminase lectura scrisóreĭ. Sci că aĭ deosebită șansă pentru intrarea ta in lume și că aĭ comite uă enormă greșală să maĭ adăștĭ pe cel ce nu să grăbesce a veni și D-ḑeŭ scie veni-va saŭ nu și să refușĭ un noroc atât de mare, atât de strălucit, când el te caută, ĭĭ vine pe neașteptate tocmaĭ la timp, căcĭ prea iubita mea Zulmo, nu maĭ pot să-ți ascund temerile melе că Constandin al tĕŭ să póte prea bine să nu aibe tăria de a lupta cu réua voință a măseĭ și chiar de ar avé-o, după cum ne-a spus infumurata Serdarésă căsătoria nu s'ar putea curênd face și timpul nostru e scurt, abia maĭ sunt câte-va ḑile și va trebui se ne alegem una din dóuĕ saŭ să ne intórcem la mănăstire, peutru a nu afla Silivestru, sau să o rup cu desăvîrșire cu el. Cum veḑĭ trebue să te hotărĕscĭ la un fel.

Nu-ți ascund că dorința mea, dacă căsătoria ta cu Constantin nu e posibilă, ar fi ca să preferĭ pe Silivestru in-aintea orĭ-căreĭ propuneriĭ orĭ cât ar fi de splendidă, pentru-că atașamentul luĭ pentru tine merge pênĕ la idolatriă, ceea-ce este uă siguranță pentru viitorul tĕŭ, pentru fericirea ta. Dacă insă acea repulsiune care aĭ avut'o maĭ tot-d'auna față cu el persistă, dacă creḑĭ că nu aĭ putea a-'l iubi, cu tóte că nu pot înțelege pentruce, in acest cas trebue să profiți de norocul ce să presentă, trebue să primescĭ propunerile mareluĭ vornic, care ce e dreptul nu maĭ este tînĕr, dar nu e nicĭ bĕtrên, am fost intr'adins la dênsul, l'am vĕḑut, l'am studiat și pot a te asigura pentru liniscea ta că de veĭ sci a fi cu minte și cu tact poți face dintr'ênsul un adevĕrat sclav, pentru-că e din acele ființe la carĭ tóte pasiunile trupescĭ și sufletescĭ concentrându-se intr'uă pasiune unică ce ĭĭ subjugă, le dominézâ tótă viața nu maĭ trăiesc de cât prin acea pasiune.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

La unii acéstă pasiune să manifestă pentru jocul de cărți și nu mai trăiesc de cât pentru acest joc; la alții pentru cai, la alții pentru vênětóre; la unii pentru gloriă și la alții între care e și marele vornic petru femeĭ, cu puçin tact dar și pricepere veĭ putea face dintr'ênsul robul de vecĭ al voințelor tale, pentru-că este predispus, este ca să ḑic așa in sângele sĕŭ, in firea sa predispositiunea de a deveni sclav al femeeĭ!

Apoĭ incă uă dată, dacă nu mai e tênĕr, nu e nicĭ un bĕtrên, un nesuferit, este ca acele ḑile de tómnă ceva cam aspre insĕ plăcute in carĭ de aceea iubim mai mult lumina și căldura Sóreluĭ pentru-că o simțim mai puçin intensă, mai puçin arḑĕtóre și scim că puçin ne putem bucura de dênsa ḑiua fiind scurtă și Sórele apuind curênd, și'n sufletul nostru temerea să nasce dacă a dóua ḑi astrul va mai reveni saŭ nu!

Este adevĕrat, prea scumpa mea că din marele vornic va trebui să sci a face un sclav, pe când Silivestru este deja de mult timp sclav al tutor voințelor tale, dar omul face ce póte, dacă tu, creḑĭ că nu'l veĭ putea iubi, in acest cas primesce, trebue să primescĭ propunerile Boeruluĭ Romișteanu, cu tóte că nu pricep causa repulsiuneĭ tale pentru Silivestru, dacă cumva nu va fi idea că el e unchiul tĕŭ, ceea-ce ți-am spus este adevĕrat totd'auna, și nu ți-am explicat nicĭ uă-dată că façiă cu lumea nu putém ține alt limbaj. Veĭ sci dar prea scumpa mea, că el nu e nicĭ al nóĕlea ném cu tine. Acesta insĕ este secretul meŭ pe care ți-l voiŭ descoperi când timpul va fi sosit.

III.

Ast-fel vorbi Aristea, după aceea atrase iarăși la sine pe tênĕra și inexperta copilă, o desmerdà, o flatà

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

mult timp, apoĭ o sărută de maĭ multe orĭ cu foc, pe frunte, pe ochĭ, pe obraji-'ĭ ce devenise ca nisce trandafirĭ sub focul pasiunilor ce o sbuciumaŭ iritate de cuvintele mĭeróse și de inbrăcișerile acesteĭ bacante. Eraŭ patru ore când Zulma sĕ reașezà gênditóre pe scaunul sĕŭ.

— Așa, draga mea frumósă, trebue să te deciḑĭ, urmà Aristea, pentru-că ..... in acest moment dóuĕ bătăĭ consecutive să auḑirĕ in ușă. Aristea îșĭ intrerupse vorba și ḑise cu voce ridicată, intră.

Ușa să deschise și apărù una din servitórele oteluluĭ.

— Cuconiță, este un fecior care vĕ caută, ḑise femeea.

— Sĕ intre, replicà Aristea.

Feciorul intrà. Era un om scund, bine-făcut, purta in mâinĭ mănușĭ albe și era inbrăcat in livrea luxósă.

Zulma recunoscù pe lacheul care le introdusese la Dómna Frunteșanu. Tot sângele i se urcà in fațiă și intréga-ĭ ființă tremura de neastêmpĕr. Omul făcù un compliment pretenḑios, apoĭ adresându-se cătrĕ Aristea, cinstită jupănésă îĭ ḑise, sunt insărcinat de cătrĕ cuconița să vĕ predaŭ uă scrisóre abĭa sosită din Slatina delà cuconașul Costache și el îĭ predede un plic mărișor, făcù apoĭ din noŭ un compliment și maĭ inainte ca Zulma să-'ĭ fi putut adresa vre un cuvênt, să făcù nevĕḑut.

— Bine c'adat D-ḑeŭ, ḑise Aristea după câte-va momente de tăcere ce urmarĕ plecareĭ lacheuluĭ, ca să scim uă-dată ce hotăresce prea iubitul tĕŭ. Acum vom sci dacă acele declaraṭiunĭ pompóse sunt sincere saŭ prefăcute. O! prea scumpa și draga mea Zulmico, orĭcare ar fi conținutul acesteĭ scrisorĭ, eŭ te rog să fi curajósă, căcĭ și la uă bucuriă mare ca și la intristare

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cine-va are trebuință de curaj. Apoĭ Aristea intinse Zulmeĭ scrisórea, care o luà cu uă mână febrilă, îĭ privi mult timp adresa ce era in chipul următor: Cinstiteĭ Jupânese Aristea și fiiceĭ sale Zulma la Hotelul Mănăstireĭ Cernica in orașul Bucurescĭ. Recunoscù in scriere trăsurile luĭ Constandin și inima sa nu-'ĭ augura nimic bun din uă așa adresă sérbădă, totu-șĭ nu putea a-șĭ inchipui tótă crudimea realităței ce era să îĭ desvelésca conținutul acesteĭ mult așteptate, mult dorite Epistole.

Rupse apoĭ plicul, dar la citirea primuluĭ rênd ochiĭ sĕĭ se intunecarĕ, mânile și piciórele sale incepurĕ a-ĭ tremura și din rostul sĕŭ ieși un țipĕt adînc, sfâșietor, iar din ochiĭ sĕĭ lacrimĭ amarĕ, in șiróc se scurserĕ pe fața sa!

Mototolind cu furiă in mâna sa fatala scrisóre, sêrmana copilă leșinà și ar fi căḑut fără ajutorul Aristeeĭ care preveni acéstă cădere luându-o in brațele sale și așeḑându-o in pat. Ea îĭ dete tóte ajutórele. O stropi cu apă de Colonia, îĭ făcu fricțiunĭ la têmple, pe mânĭ și pe gât cu oțet de trandafir.

Zulma îșĭ reveni in simțirĭ după un sfert de oră, primul sĕŭ cuvênt fu: O! miserabilul, de uă miiă de orĭ miserabil! Apoĭ incepu a plânge cu hohot, insĕ plânsul sĕŭ nu maĭ era plânsul inimeĭ, era plânsul vanităței de a se vedea inșelată in credințele sale, in ilusiunile sufletuluĭ sĕŭ, lacrimile sale erau lacrimĭ de ciudă și de ură. Acésta resultă din mișcările, din vorbele sale.

Ea se ridică cu furiă din pat, îșĭ șterse lacrimile, apoĭ descleștà mâna drépta, desfăcu scrisórea, o citi cu vocea mișcată, insĕ o citi tare pĕnĕ in capĕt.

Scrisórea era uă invitațiune la nuntă și avea următorul cuprins: „Vĕduva Sĕrdărésă Emilia Frunteșanu și Marele Postelnic Iorgu Hălăceanu și soția sa Marea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Postelnicésă Anica au cinstea de a vĕ face cunoscută căsătoria fiilor D-lor Constantin și Emilia, care va avea loc in sânta Biserică Ionașcu din orașul Slatina in ḑiua de 10 Octomvre 184z și vĕ rógă a le face cinstea cu ființa D-vóstrĕ de față la bine-cuvêntarea cununiilor.

Felicitările să primesc in casele socruluĭ, D-luĭ Marele Postelnic Iorgu Hălăceanu din oraș, din Slatina.

— Acésta este cea maĭ grozavă infamiă, să auḑi uă voce fórte mișcată când Secretarul fini citirea biletuluĭ de invitațiune, pentru-că atât biletul cât și adresa au fost falșe. —

Uă óre-care mișcare se produse printre membriĭ comitetuluĭ la acéstă nóuă intrerupțiune. —

Peședintele sună clopoțelul și intrebà de numele intreruptoruluĭ. —

— Sunt eŭ răspunse ridicându-se in picióre unul dintre membriĭ și vocé-'ĭ era mișcată pĕnĕ la lacrimĭ; eŭ Domnule Președinte și Domnilor colegĭ, care revoltat pĕnĕ in suflet de atâta infamiă, nu m'am putut reține de a vĕ arĕta că acest bilet și acea adresă eraŭ uă cursă infamă, pentru-că eraŭ falșe. Acum cerêndu-vĕ sincer scuse că, contra dorinței și pot ḑice voinței mele, am impiedicat din noŭ lectura, sunt la ordinile D-vóstre, Domnule Președinte și ascept pronunciarea pedepseĭ ce cu drept mi se va aplica. —

Era acelașĭ membru, Domnul H. care maĭ intrerupsese uă dată.

Președintele urmând aceéșĭ procedură ca și la prima intrerupțiune pronuncià contra membruluĭ II uă nóuă amendă de 450 leĭ in virtutea aceluiașĭ articol 23 și apoĭ adresându-se membrilor îĭ intrebà iarășĭ dacă sunt șépte carĭ ar găsi de cuviința — să proteste contra acesteĭ hotărîrĭ și după un interval de câte-va secunde ne primind nicĭ un respuns, invità pe secretar a continua citirea, acesta reincepu ast-fel.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Dupĕ ce isprăvi citirea, se aninà de gâtul Aristeeĭ, o acoperì de sărutărĭ, o strînse în braţele sale. numindu-o buna şi prevĕdătórea sa mumă,

— d'acum, îĭ dise apoĭ într'un târdiŭ, înţeleg tot adevĕrul cuvintelor Dumitale şi îţĭ făgăduesc că voiŭ sci profita de tóte preceptele, de tóte învĕţăturile Dumitale. Apoĭ îşĭ desprinse mâinele de dupĕ gâtul sĕŭ, se aşezà la masă, luà un condeiŭ şi hârtiă şi cu uă mână febrilă scrise următórea Epistolă. Prea cinstituluĭ şi de bun ném născut Dumnealuĭ Marele Vornic Scarlat Romişteanu.

Cucóne,

Respund cu graba mult preţĭuiteĭ Dumitale scrisorĭ, pentru-că trebue să mĕ pregătesc de drum, mâne pĕnĕ in ḑiua urmând să plec. Îţĭ mulţumesc din tóta inima pentru frumósele propunerĭ ce'mĭ facĭ, dar nu le pot primi pentru-că inima nu'mĭ este liberă, este plină de uă fiinţă pe care o iubesc cu un amor nemărginit şi pentru care sunt gata a sacrifica chiar viaţa mea.

Înţelegĭ dar, că dacă aşŭ putea primi să'ţĭ sacrific liniştea conştiinţeĭ mele, ar fi numaĭ pentru câte-va ore, din când in când cu venirea mea in oraş, dar acésta póte că nu te va mulţumi pentru-că preţĭul neliniscireĭ uneĭ consciinţe, nu póte fi decât enorm, fórte enorm.

Iată pentru-ce salutându-vĕ cu sinceritate, vĕ rog de a căuta să mĕ uitaţĭ şi vĕ asigur că mĕ veţĭ uita, pentru-că amorul bărbaţilor in genere este cum ḑice cântecul: trecĕtor, ca un june călĕtor. Zulma.

Cum se vede din conţinutul acesteĭ scrisorĭ, in inima Zulmeĭ ura şi rĕzbunarea să incuibaserĕ deja ca dóuĕ vipere neadormite carĭ îĭ rodéŭ măruntăile, îĭ inveninase sângele, şi îĭ intunecase sufletul.

Ea citi tare ceea-ce scrisese, puse epistola intr'un plic, o sigilà ş'apoĭ o intinse Aristeeĭ care radia de bu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

curiă, rugându-o să o ducă saŭ să o trimită prin cineva Mareluĭ Vornic Romișteanu.

— O voiŭ duce insă-mĭ, prea iubita mea Zulmico, căcĭ asemenea mesagie nu să incredințézā pe mânĭ streine, insĕ spunemĭ ce va trebui să-ĭ rĕspund dacă mĕ va intreba de ḑiua când vrei să-'l primescĭ, replică Aristea.

— Ce va trebui să-ĭ respundĭ mĕ intrebĭ Dumnéta, ḑise Zulma și pe buzele sale trecu unul din acele surîsurĭ indefinisabile carĭ vor remânea pentru totd'auna uă enigmă pentru inteligența bărbaților, Dumnéta incomparabila mea profesóră mĕ intrebĭ ce va trebui să respundĭ? Dar acésta nu mĕ maĭ privesce de loc, buna mea mumă!

Ar fi trebuit să înțelegĭ și cred că aĭ înțeles că din acest moment eŭ nu maĭ am altă voință decât voința Dumitale.

— O! vino pe sênul meŭ, tu cel maĭ scump odor al vieței mele, respunse Aristea și atrase iarășĭ la sine pe tênĕra fată, o mângăià cu cele maĭ dulcĭ numirĭ, o imbrăcișà de nenumĕrate orĭ, apoĭ, pĕnĕ mĕ intorc eŭ, ĭĭ ḑise, caută sĕ te distredĭ; ĭți voiŭ și procura ceva cu ce sper că te veĭ putea distra și Aristea descuind un cufĕraș, luà din-intru uă cutiă de lemn fórte fin sculptată, o descuià, scóse din intru un pachet de maĭ multe scrisorĭ și-l predete cu recomandațiunea ca pĕnĕ la reintórcerea sa sĕ-le cetéscă și apoĭ Aristea plecă.

Aceste scrisorĭ pe carĭ le păstrez sunt dela călugĕrul cătrĕ Aristea, unele din anul cădereĭ mele și altele cu un an in-ainte. —

Le copiez intocmaĭ pentru că cred necesariŭ să le cunoscĭ, o! prea scumpul meŭ Radule, spre a putea vedea clar in nefericita mea viață.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

IV.

Iată aceste scrisorĭ.

Prea iubita mea Aristeo! Am sosit fórte târdiŭ la mănăstire, din causă că noroiul este atât de mare in cât bieţiĭ caĭ se inomoléŭ pĕnĕ in piept. Sunt fórte obosit şi cu tóte acestea somnul fuge de mine. Spiritul meŭ e trist şi preocupat, pentru-că şi aḑĭ ca şi in rêndul trecut am observat că tóte mângăierile, tóte desmierdările şi interesul ce-'ĭ arĕt, ea le primesce tot mai cu mare răcélă. —

Pe ḑi ce trece ea devine maĭ frumósă, maĭ incântătóre, dar cu atât maĭ indiferentă, maĭ nepăsătóre pentru mine! Acésta îmĭ inveninéză viaţa şi 'mĭ dobóră curajul! Când cuget la primejdiile prin carĭ am trecut pentru aĭ scăpa viaţa, la luptele ce am incercat pentru a o cresce in abundenţă şi a o vedea fericită, ş'apoĭ mĕ intreb care va fi resultatul, şî vĕd in perspectivă dispreţiŭ, în loc de iubire; nepăsare, in loc de ataşament, îmĭ vine să innebunesc, să-'mĭ sdrobesc creeriĭ şi să sfêrşesc uă viaţă devenită fără nicĭ un scop!

Mĕ gêndesc insĕ, in acest cas ce vei deveni tu şi ce va deveni ea fără nicĭ un sprijin, ea pentru care eu drag am suferit multe privaţiunĭ şi aşŭ sacrifica chiar viaţa pentru a o vedea ferícită. Atuncĭ sângele mi se liniştesce, raţiunea îmĭ revine şi sufer hotărându-mĕ de a trăi pentru voĭ, şi mĕ hotărăsc de a trăi suferind in present şi fără speranţă in viitor.

Incheiŭ arĕtându-ţĭ că in dóuĕ septămânĭ nu voiŭ putea veni in Bucurescĭ din causa afacerilor ce le cunoscĭ. — Îţĭ trimit trăsura pentru ca sĕ nu vĕ privaţĭ de plăcutele vóstre plimbărĭ pe aceste călduri grozave.

Al tĕu iubitor

15 Iunie 184y Silivestru.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Prea iubita mea Aristeo,

Încă uă singură reușită ca cea din săptămâna trecută — și apoĭ vom putea aștepta cu liniște ḑiua fericita când vom pune mâna pe acea stare insemnată ..... pentru că vom fi asiguraț pentru mult timp! dar sci că ..... insĕ să nu te speriĭ, A ... era să o paț cât de bună; este bolnav de un picior, de aceea nu a putut veni dupĕ cum ḑicea in ultima scrisóre, Marțĭ séra la 14 va sosi; pregĕtesce ..... și Preotul să fie acolo.

Dar idolul meŭ mĕ va privi el óre tot cu nepăsare? Ce ḑicĭ, tot aĭ nădejde că pĕnĕ in cele din urmă îșĭ va deschide inima și mĕ va iubi puțin? Tu sciĭ, o! prea iubita mea sóçiă, că fericirea mea, fericirea nóstră este cu acest preçiŭ posibilă. Tu sciĭ cât de mult o iubesc! Fă totul și inspiră-ĭ iubire, pentru acel ce o adóră și te iubesce.

8 August 184y. Silivestru.

Prea iubita mea Aristeo!

Îmĭ lipsesce cuvintele de a-țĭ arĕta fericirea ce am simțit astă-ḑĭ, atât sunt de mișcat și acum, pentru-că mi se pare că intreveḑ că prevederile tale o! prea iubita mea, să vor realisa. Ea mĕ va iubi și atunci fericirea nóstră va fi complectă. Deși cum sci am plecat târḑiŭ, pentru-că cu greŭ m'am putut smulge de lângă voĭ, am sosit in pace, sănĕtos. Drumul e ca in palmă. — Mâne voiŭ pleca și dacă vom isbuti de ceace nu mĕ indoiesc, apoĭ neliniscile vor dispare pentru viitor. —

Iubiți-mĕ cum vĕ iubesc, spune-ĭ mereŭ să mĕ iubéscă și va fi fericită.

Al tĕŭ iubitor.

13 Aprilie 184z. Silivestru.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Prea iubita mea Aristeo.

Sunt dóuĕ ḑile de când aĭ plecat pentru a te informa despre . . . . . Astăḑĭ ѳm avut câteva momente cu adevĕrat fericite, pentru-că incep a avea bună nădejde că voiŭ fi fericit, adică vom fi fericiţĭ.— Inţelegĭ negreşit ceea-ce voiŭ să ḑic. —

Sci că fericirea pentru mine nu póte exista decât cu condiţiunea de a fi iubit de cătrĕ acest idol adorat şi astăḑĭ ca nicĭ uă dată dulcĭ expresiunĭ, privirĭ maĭ calde din partea sa pentru mine, maĭ puçină răcélă la imbrăçişările mele, îmĭ procurarĕ momentele fericite de care vorbesc şi făcurĕ a nasce in sufletul meŭ speranţa . . . . . Iţĭ trimit acéstă scrisóre pentru a-'ţĭ impărtăşi şi ţie, prea iubita mea, acéstă veste bună, pentru-că fericirea mea este şi a ta . . . . .

Bucurescĭ 27 Iunie 184z. Silivestru.

Prea iubita mea!

Ca nicĭ uă dată Zulma astăḑĭ a rĕspuns imbrăçişerilor mele cu dulcĭ şi calde sărutărĭ! Aşa dar prevederile tale sunt aprópe de a se realisa! Bucură-te şi grăbesce-ţĭ re'ntórcerea! Dacă aĭ sci ce bucuriă nemărginită simte sufletul meŭ . . . . dacă aĭ fi façĭă să vḑĭ cu ce avênturĭ, cu câtă putere inima îmĭ svêcneşte, te aĭ convinge că indoiala a dispărut din sufletul meŭ şi mare ar fi bucuria ta. De aceea îţĭ scriŭ pentru a-'ţĭ ḑice bucurăte, o! prea iubita mea şi revino cât maĭ curênd! — Silivestru.

10 Iulie 184z.

V.

Când Aristea sĕ reintórse din excursiunea făcută la marele Vornic Romişténu, găsi pe Zulma citind incă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

aceste scrisorĭ din carĭ spiritului sĕŭ nu apăru atuncĭ de cât uă patimă nebună, un amor nemărginit și nestrămutat ce călugĕrul avea pentru dênsa. —

Aristea intră cu surîsul pe buze in cameră, apoĭ, ia spunemĭ draga mea Zulmico, îĭ ḑise după ce o imbrăçișă, înșelatu-m'am óre creḑênd că veĭ găsi uă distracțiune plăcută in citirea scrisorilor ce ți-am dat?

Ia arată-mĭ ca ce impresie a facut asupra-ți cetirea lor și apoĭ îți voiŭ comunica și eŭ resultatul intrevorbireĭ mele cu marele Vornic. —

— Resultatul intrevorbireĭ D-tale nu mĕ interesézĕ câtușĭ de puçin, respunse Zulma, deși incă uă-dată voința D-tale, va fi și a mea, iar la intrebările ce doresc, află, — prea scumpa mea mamă, că impresia ce cetirea scrisorilor a lăsat in inima mea este dintre cele maĭ fericite. Cred că Silivestru mĕ iubesce cu un amor nemărginit și nestrămutat, pe care-l impărtășesc din tóte simțirile mele și singura părere de rĕŭ ce am este că atât timp nu am ințeles tótă nobleța inimeĭ și a purtăreĭ sale pentru mine; mĕ voiŭ sili insĕ, îți promit acésta, să-'l fac a uita momentele de mâhnire ce am putut să-'ĭ cășunez din causa neghiobieĭ mele.

După cum se póte ințelege din acest rĕspuns, Zulma devenise deja perfectă in arta simulațiuneĭ și hypocrisieĭ. — Iată pentru ce am ḑis încă dela inceputul acestuĭ capitol că altă ființă de cât cea anterióră era dênsa.

Totuși pentru a fi deplin veridică voiŭ ḑice că în acele momente, póte că Zulma sĕ înșela pe sine însă-și asigurând pe Aristea de iubirea sa pentru Silivestru, ura insĕ mestecată cu gelosia contra luĭ Constandin, de a căruĭ trădare era convinsă, uă dorință nebună de așĭ rĕsbuna, siguranța că este idolatrată de călugĕrul, tóte aceste circumstanțe contribuirĕ de a o înșela in privința sentimentelor sale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Eĭ bine scumpa mea copilă, atuncĭ negreșit că aĭ sete de a fi fericită, sĕ ne grăbim dar a pleca căcĭ drumul e ca pe palmă și caiĭ sunt odihniți, respunse Aristea, și bietul Silivestru póte să sĕ fie reintors și va fi desnădăjduit.

Să ne grăbim, maĭ dise, a face doĭ fericiți, și cât pentru siguranța drumuluĭ voiŭ cere Zapciuluĭ dela Pantelimon, care ne este preten, un dorobanț.

Aristea ordonă să puie caiĭ la trăsură și in câteva minute plecarĕ.

Când eraŭ aprópe de Pantelimon, uă trăsură venea în góna mare. Când trăsurile se apropiarĕ una de alta, un bărbat sări din ceea care venea, se puse înaintea cailor și strigă vizitiuluĭ să opréscă.

Era călugĕrul. Zulma maĭ mult sări de cât să dete jos din trăsură, să aruncă în brațele sale și'l acoperi cu nenumĕrate sărutărĭ de foc.

Apoĭ călugĕrul o ridică în vênjósele sale brațe, cum copilul ridică un fulg, o puse in trăsura cu care venise, după aceea se absentă dóuĕ momente, in carĭ imbrățișà pe Aristea și îĭ vorbi, apoĭ reveni la trăsura in care era Zulma, sĕ urcà lângă dênsa și ordonà vizitiuluĭ să intórcă.

Trăsurile apucarĕ in fuga mare drumul Călărașilor.

— Așa dar tu mĕ iubescĭ puçin, dise călugĕrul după câte-va minute luând pe Zulma in brațe.

— Mult, rĕspunse tênĕra fată — și buzele sale se lipirĕ de buzele călugĕruluĭ in lungĭ și voluptóse sărutărĭ.

— Mult dicĭ tu?

O! maĭ repetă acéstă dulce vorbă, prea frumósa mea porumbiță!

— Mult, da, din tóte puterile inimeĭ mele, cu tot focul sufletuluĭ meŭ, da, te iubesc mult și te voiŭ iubi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

in tótă viața mea și dacă ți-am pricinuit vre-uă neplăcere, iubirea mea nemărginită ca cerul, caldă ca razele sóreluĭ de primă-vară, sper că te va face să uiți neplăcerile ce ți-am putut causa și tênĕra să lipi din ce in ce maĭ mult de sînul călugĕruluĭ, îșĭ încleștà delicatele sale braçe de gîtul sĕŭ, ast-fel tênĕra viță — sĕ lipește întinḑêndu și mlădiósele-ĭ ramurĭ imprejurul puterniculuĭ pom ce o susține.

— Cât îți sunt de recunoscĕtor o! prea scumpa mea porumbiță, șoptea călugĕrul, pentru aceste momente dulcĭ, de uă fericire cerésc㎠, carĭ plătesc uă . . . vecĭniciă intrégă! Și călugĕrul strângea cu paroxism in braçele sale de fer corpul palpitând al tinereĭ fete, care îĭ rĕspundea prin sărutărĭ de foc, prin șopte de iubire! Trăsura fugea ca uă năluc㎠, luna pe care norĭ grosĭ o acoperise, îșĭ arătà pentru prima óră melancolica'ĭ facĭă, aruncând palidele-'ĭ raze ca niște mărturiĭ tăcute a beției sensurilor acesteĭ perechĭ. Ast-fel fu căderea Zulmeĭ! Era ora unu și jumĕtate dupĕ mediul nopteĭ, când ajunserĕ la Mănăstire.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

XXIV.

Dóuĕ luniĭ in-tr'uă Mănăstire inchinată.

In curs de dóuĕ luniĭ, după sosirea la Mănăstire, călugĕrul fu nelipsit de lângă Zulma. El părea inlănțuit de pașiĭ sĕĭ, ca un adevĕrat satelit.

Dóuĕ luniĭ beția sensurilor acesteĭ perechĭ fù neintreruptă. — Cele maĭ capricióse, cele maĭ extravagante dorințe ale Zulmeĭ devenéù legĭ pentru călugĕrul. Nicĭ un moment măcar in acest spaciŭ de timp, el nu a incetat a'ĭ arĕta cele maĭ tinere prevenințe, cel maĭ perfect interes, incărcându-o cu tot felul de daruri de cel maĭ mare preçiŭ, desmerdându-o cu cele maĭ dulcĭ expresiunĭ. O ținea césurĭ intregĭ pe pieptul sĕŭ, numindu-o ângerul sĕŭ, fericirea sa și imbătându-o cu arḍetóre și voluptóse imbrăçișerĭ.

Cel maĭ perfect cunoscĕtor al inimeĭ omenescĭ, dacă ar fi putut observa purtarea călugĕruluĭ, ar fi rĕmas fără indoiala convins că una din acele patimĭ nebune, órbe, imense, îĭ stăpânesce inima pentru dênsa care face să uite cineva nu numaĭ lumea și datoriile sale, dar chiar și onórea și interesul sĕŭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Acéstă convincțiune să născù și in inima Zulmeĭ, ceea-ce îĭ intări credința ce îĭ insuflase d'atâtea orĭ Aristea prin invețăturile sale, că amorul este numaĭ sensual, de aceea ea intră cu desăvârșire in apele călugĕruluĭ și ale Aristeeĭ ale căror scopurĭ nu le prevedea și ale căror curse nu le putuse evita.

Nu te veĭ mira dar, o! prea scumpul meŭ Radule, dacă îțĭ voiŭ spune că in curs de șeĭ-spră-dece anĭ, incepênd cu ḑiua in care am ajuns cu confesiunea și pênĕ in ḑiua fericită când drăgălașiĭ tĕĭ ochĭ imĭ luminară mintea și inima, ființa mea fù in continuŭ uă credincióșă servitóre, așŭ putea maĭ corect ḑice, uă credincióșă victimă a voluptățeĭ.

Da, prea iubitul meŭ, acele dóuĕ lunĭ petrecute in Mănăstire sunt reproducțiunea fidelă și prelungită a vieței mele in curs de 16 anĭ, sunt oglinda vieței impure ce am dus după căderea mea, de aceea mĕ simțŭ datóre a te ruga o! prea scumpul meŭ Radule, ca citind acéstă confesiune să nu pierḑĭ din vedere sentimentele intime ce se desvoltase in inima mea, starea ca să ḑic așa psicologică in care ființa mea se găsea, căcĭ numaĭ ast-fel judecata ta va putea fi imparțială și sciŭ cât de mult țĭ-ĭ de a fi drept, tot d'auna drept în orĭ-ce afacerĭ și in orĭ-ce circumstanțe.

Să nu judecĭ dar pe infortunata Zulmă de atunceĭ, cum aĭ judeca pe Zulma de astăḑĭ, pentru-că aceea nu a avut ca mine fericirea de a sorbi după buzele ființeĭ iubite, adevĕrurile carĭ in-alță inima și purifică sufletul, ci din contra din ce in ce maĭ mult nenorocita fù impinsă in abisul ticăloșieĭ pe nisce cărărĭ presărate cu florĭ carĭ îĭ imbĕtase vederile și conscința și 'ĭ ascundéŭ abisul.

Îmĭ aduc cu drag aminte, o! prea scumpul meŭ iubit, de acele momente incântătóre când rĕzimată pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

sînul tĕŭ delicios ca bucuria, îți sorbém cuvintele consolătóre și pline de veritate, cum florile ofilite sorb róua ceréscă care le renaște și plângém de fericire. Da, plângém de fericire și cutez a te incredința că in cursul vieței mele, numaĭ in acele sublime momente am cunoscut acest sentiment ce numim fericire, care intocmaĭ unuĭ foc ceresc, divin implea ființa mea intrégă cu simțiriĭ dulcĭ, de uă bucuriă inexprimabilă care îmĭ inviora inima și vĕrsa in interiorul meŭ ca uă suflare Dumnedeéscă ce mĕ renăscea la uă viață necunoscută mie pĕnĕ atuncĭ, nóuă, adevĕrată, unica demnă de a purta acest nume de viață!

Inima mea s'a incălțit și spiritul meŭ s'a luminat la acest foc pe care cuvintele tale pline de dulcéța adevĕruluĭ, l'a aprins in interiorul meŭ, atuncĭ uă adevĕrată revoluțiune s'a făcut in ființa mea, m'am simțit transformată, renăscută, am vĕdut și inteles tótă orórea vieței mele trecute și abhorându-o din tótă puterea sufletuluĭ, din acele momente am luat cu tótă energia de care sunt capabilă, hotărîrea ne strămutată de a rupe cu desăvîrșire cu un trecut odios și pentru-că 'mĭ-aĭ dis că sinceritatea este uă virtute, cŭ marea pĕcătósă căreia a lipsit tóte virtuțile, m'am decis de a-ți scrie confesiunea vieței mele cu acea sinceritate care nu ascunde nimic, absolut nimic! — pentru-că numaĭ ast-fel sper a mĕ putea considera maĭ puțin nedemnă de a mĕ bucura de fericirea ce o simțŭ lîngă drăgălașul tĕŭ sîn. —

Aceste dise, reiaŭ firul confesiuneĭ. —

II.

Intr'uă sĕră pe la sfîrșitul septemâneĭ a șésa, pe când Zulma rezemându-'și frumosu-ĭ cap de peptul călugĕruluĭ, îĭ șoptea cu voce melodiósă dulcĭ cuvinte de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

iubire fascinându-'l sub privirile sale de foc și sub farmecul desmerdărilor.

— Te vĕd veselă, te simțĭ dar fericită, o! prea frumósa mea porumbiță ĭĭ ḍise călugĕrul? —

— Da sunt veselă și mĕ simțu fericită și unica dorință a sufletuluĭ meŭ este ca acéstă fericire să nu înceteze de cât de uă dată cu viața mea, însĕ . . .

. . . . . .

— Nu există nicĭ un însĕ, prea iubita mea porumbiță, o întrerupse călugĕrul, dacă mĕ veĭ asculta și mĕ veĭ înțelege îĭ jur că fericirea ta, fericirea mea și a mumeĭ tale nu va înceta de cât cu ultima suflare a vieței nóstre! Și călugĕrul o acoperì cu nesfîrșite sărutărĭ, apoĭ, sci, ĭĭ ḍise, prea iubita mea, că în puține ḍile, póte chiar mâne saŭ poĭmâne o să avem un în-alt musafir*).

Este un trimis extra-ordinar al Patriarchieĭ care vine să strîngă veniturile Mănăstirilor de pe la Egumenĭ.

Este unul dintre ómenĭĭ cei maĭ lacomĭ ce există pe pămênt și din nenorocire nu mĕ vede tocmaĭ cu ochĭ bunĭ.

De când ocup acest post, tóte câșcigurile mele nu l'a săturat, așa că mĕ tem de marĭ neajunsurĭ și singura mea speranță este la tine, o! prea scumpa mea porumbiță, pentru-că pe lângă lăcomia sa nesăturată, el are și darul de a fi fórte afemeeat, așa că frumoșiĭ tĕĭ ochĭ și grațiile tale vor face nu mĕ îndoesc dintr'un vrășmaș un preten, dintr'un lup un miel. —

Dar în privința acésta te veĭ consulta cu Aristea și veĭ urma sfaturile sale întocmaĭ. Eŭ mĕ voiŭ și absenta câte-va ḍile pentru ca presența mea să nu vĕ

*) Musafir cuvênt de origine turcéscă, însémnă óspete, dar fiind fórte mult usitat din cóce de munțĭ nu am crędut de bine a-'l înlocui.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

stênjinésce mișcările in pregătirea tĕrĕmului. Un singur lucru țiŭ să-ți mai repet o! prea scumpa mea fetiță, că ascultându-mĕ pe mine și pe iubitórea ta mumă și urmând sfaturile nóstre veĭ fi tot d'auna fericită și vom fi fericiți.

Cu aceste vorbe călugĕrul pentru prima óră de la reintórcerea Zulmeĭ in Mănăstire, o părăsi, retrăgêndu-se intr'uă cameră laterală și Zulma remasă singură să culcă. Eraŭ un-spră-ḑece ore din nópte.

* * *

In dimineța ḑileĭ următóre când Zulma să deseeptă dede cu ochiĭ de Aristea care ședea pe un scaun in fața patuluĭ sĕŭ și o privea cu aceĭ ochĭ aviḑi cu carĭ eretele privesce pe sîrmana păsĕrică asupra căreia e gata să se arunce. Dar infortunata, in dispositiunile de spirit in carĭ să găsea, crediì a vedea in avidele priviri ale Aristeeĭ numaĭ marele interes ce îĭ purta.

Dormĕĭ așa de liniscită, o! prea scumpa și frumósa mea, îĭ ḑise Aristea când Zulma își deschise ochiĭ, incât îmĭ era milă să te deseept, cu tóte că ardém de dorință ca să-ți vorbesc avênd multe și interesante lucrurĭ de ați impărtăși.

Ea chemă apoĭ după obiceiul usitat pe atuncĭ, prin batere in palme, pe fata din casă, îĭ ordonă să aducă dulceți și cafele și după ce aduse și fata din casă ieși, singură merse de incuiă ușa dela antreŭ, sĕ intórse in iatac, zăvorî și aci ușa; apoĭ după ce luarĕ dulcéța și bĕurĕ caféua, reașeḑêndu-se pe scaunul de lângă pat din fața Zulmeĭ, o atrase la sine, o acoperi cu sărutărĭ pasionate, o incinse cu brațele sale cum flacăra incinge cu limbile-ĭ de foc tênĕrul lemn pe care-l consumă, apoĭ cu uă voce micrósă îĭ ḑise: a sosit timpul o! prea scumpa mea Zulmico, să dovedescĭ dacă sci și poți

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

saŭ nu să te profiți de invețăturile mele. Silivestru ți-a spus fără-ndoélă că este să ne sosésca un in-alt musafir.

Dela succesul ce veĭ sci obține față cu dênsul atêrnă strălucirea posițieĭ tale nu numaĭ in present, dar și in viitor, pentru-că veĭ sci, o! prea dulcea mea Zulmico, că musafirul ce ne vine, este unul dintre personagiele cele maĭ considerabile și maĭ puterice la Patriarchia ecumenică, este Archimandritul Dionysios, trimis in Țéră pentru ca să strêngă veniturile Mănăstirilor inchinate, să ia socotelile Egumenilor pe maĭ mulți anĭ și dela dînsul atêrnă sórta tutulor Egumenilor acestor Mănăstirĭ, prin urmare și a luĭ Silivestru. Archimandritul este uă persónă insemnată nu numaĭ prin posiția și bogățiile sale, dar și prin rarile sale talente mult apreciuite de Sântul Patriarch ecumenic care 'ĭ a conferit magnificul titlu de mare orator al Bisericeĭ rĕsărituluĭ.

Prin urmare, din tóte aceste poți ințelege, îți repet âncă uă dată, o! prea iubita mea, că dela succesul ce veĭ obține față cu dênsul atêrnă nu numaĭ fericirea ta, dar și fericirea nóstră, pentru-că Silivestru nu prea să găsesce in termenĭ tocmaĭ bunĭ cu dînsul. Caută dar față cu dînsul să sci a trage tot folosul posibil din invețăturile mele. Fă-l prin spiritul și grațiile tale să devină sclavul supus al voințelor tale, pentru-că cu cât succesul ce veĭ obține față cu el va fi maĭ considerabil, cu atât posiția ta va fi maĭ strălucită, cu atât fericirea ta și fericirea nóstră va fi maĭ asigurată. Acésta îți va fi cu atât maĭ ușor, cu cât Dionysios este dintre acele ființe carĭ aŭ pentru femeeă un adevĕrat cult și carĭ nu precupețesc nicĭ uă dată cu sentimentele inimeĭ lor. Este din stofa mareluĭ vornic Romișteanu și dacă veĭ sci a te profita de ocasiune, te asigur că îți veĭ crea și asigura fericirea, pentru-că el și póte și sunt convinsă că se va și simți chiar fericit de a te cântări

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cu aur. Și Aristea îĭ rememorà in cuvinte scurte dar precise tóte preceptele, tóte maximele ce îĭ inculcase in trecut și despre carĭ am vorbit in descrierea povestireĭ sale, apoĭ îĭ trase uă liniă de conduita ce va trebuì să urmeze faţă cu óspetele pe care îl asceptaŭ, încheindu-și acea intreţinere cu următórele cuvinte memorabile ce făcurĕ asupra Zulmeĭ uă adîncă, pot ḑice neperitóre impresiune.

„Viaţa este uă luptă pentru ajungerea la fericire. Fericiţĭ aceia, carĭĭ aŭ ocasia de a purta acéstă luptă pe căĭ presărate cu florĭ!“

Apoĭ îĭ recomandà să'și facă cea maĭ splendidă toaletă pentru că este posibil ca din moment in moment musafirul să soséscă.

Dupĕ aceea Aristea sĕ retrase trimiţêndu-ĭ pe fata din casă ca să-ĭ ajute a să îmbrăca

III.

Zulma îșĭ terminase toaleta și sĕ admira intr'uă frumósă oglindă de Veneţia ce atêrna pe unul din pereţiĭ iataculuĭ, apoĭ să apropià de feréstră și privea cu interesul unuĭ copil la fulgiĭ de zăpadă carĭ cădéŭ a lene acoperind pămêntul cu un tapet alb ce sclipea la razele fugitive a le sóreluĭ. Tótă nóptea ninsese. Ea remase cu ochiĭ ţintiţĭ asupra ferestreĭ, iar cugetările sale, trebue să o spun spre onórea sa, sburaŭ spre obiectul primuluĭ sĕŭ amor și sĕ reintórcéŭ neliniscite in creeriĭ seĭ ca tot atâtea săgeţĭ carĭ fără-'ncetare să invîrtesc in rana ce aŭ produs. Sĕ vedea căḑută din cerul ilusiilor sale, era hotărîtă la viaţa în care fatalitatea o făcuse să intre și totu-și cugetările sale carĭ îĭ făcéŭ rĕŭ, o chinuiaŭ, se indreptaŭ âncă cu mulţumire de și fără voia sa cătrĕ acela a căruĭ trădare o aruncase in abisul uneĭ vieţĭ impure.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Ast-fel cel ce sĕ simte innecându-se, de și fără speranța unuĭ ajutor, își intinde pentru ultima óră slăbitele-ĭ brațe cătrĕ țermul inflorit de unde intêmplarea l'a aruncat in adîncimile abisuluĭ. Ast-fel era Zulma in acele momente, din ochiĭ seĭ țîșnirĕ câte-va lacrimĭ de duioșiă, de regret și buzele sale șoptirĕ un dulce nume: Constantin, când un scomot ca acela care îl produce săniile trase de maĭ multĭ caĭ cu clopoțeĭ îĭ atrase atențiunea. Ea își indreptă privirea spre partea de unde venea scomotul și vĕdù dóuĕ săniĭ carĭ sĕ apropiaŭ de casele Mănăstireĭ. Își scerse ochiĭ și să grăbi dupĕ recomandațiunea ce-ĭ făcuse Aristea când îĭ trăsese linia conduiteĭ ce va avea să urmeze, a trece in salon. Sĕ așezà la clavir și incepù preludiele uneĭ melodiĭ dulcĕĭ, languróse, fórte respândite pe atunceĭ, scrise pentru uă poesiă grecéscă intitulată Fericirea. Săniile intrarĕ in curte când sub degetele Zulmeĭ pianul respândea valurĭ de armoniă.

Trecurĕ câte-va momente și ușa salonuluĭ sĕ deschise și apărù Aristea insoçind pe un bărbat in vêrsta cea maĭ frumósă a virilitățeĭ, intre 35 și 40 anĭ. Era musafirul asceptat, Archimandritul Dionysios. El inaintà spre pian, atunceĭ Aristea,

— este fiica mea, Prea sânte, ḍise adresându-sĕ Archimandrituluĭ, iar acesta apropiindu-sĕ din ce in ce maĭ mult de clavir, cu uă voce de un timbru angelic adresându-sĕ cătrĕ Zulma îĭ ḍise: Mĕ simțù fórte fericit, când ochiĭ meĭ aŭ ocasia de a privi câte uă frumseță divină, cum este încântătórea Dumnévóstrĕ fiică, care rechiamă spirituluĭ meŭ cele maĭ perfecte făpturĭ ale luĭ Dumneḍeŭ, pre îngeriĭ și seraphimiĭ sĕĭ; cu atât maĭ fericit mĕ simțù astăḍĭ cu cât că am descins in locuința Dumnévóstrĕ in sunetele melodióse ale acestuĭ instrument armonios care rechĭamă spirituluĭ meŭ pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Regele Profet David, ceea-ce negreșit nu póte fi decât de bun augur pentru șederea mea în acésta Țéră binecuvêntată de Dumneḍeŭ. Apoĭ fămĭ graṭia, incântătóre Damicelă, ĭĭ ḍise cu accéșĭ voce angelică in care duioșia rivalisa cu dulcéṭa, de a sfêrși cerésca melodiă intreruptă prin intrarea nóstră. La un semn imperceptibil al Aristeeĭ Zulma sĕ reașeză la pian și cântă cu atâtea foc, cu atâta simṭire, incât produce uă visibilă și adâncă impresiune asupra Archimandrituluĭ. Acesta stete, in tot timpul cât dură melodia in picióre cu privirile aṭintite asupra Zulmeĭ, iar din ochiĭ sĕĭ pornéŭ scênteĭ electrice carĭ o mișcaŭ, o făcéŭ să sĕ roșéscă și pot ḍice că ĭĭ producéŭ uă óre-care nelinisce. Când Zulma sfêrși,

— ah! cât este de fericit fratele meŭ Silivestru, că posede uă așa comóră, exclamă dênsul!

— Sci, cucóna mea, ḍise apoĭ adresându-se Aristeeĭ că vĕ invidiez sórta și că aș schimba posiṭia mea cu fratele Silivestru? Un surîs de satisfacṭiă trecŭ pe buzele Aristeeĭ și ea voì să-ĭ rĕspundă când ușa sĕ deschise și să ivi servitórea ḍicênd că dejunul e gata. Aristea îl rugă să peftéscă la masă și apoĭ apucă inainte, Archimandritul asceptă pĕnĕ ce Zulma sĕ ridică ḍela pian și apoĭ

— Îmĭ daĭ voiă copilă graṭiósă, ĭĭ ḍise să'ṭĭ ofer braçĭul? Zulma părŭ a esita, dar acesta o privi cu uă așa privire pĕtrunḍĕtóre și focósă, in cât dênsa sĕ turburà și rĕmasă pironită lângă Clavir, Dionysios să apropià atunci și ĭĭ luà braçĭul cu aceea bună graṭiă a omuluĭ de societate care te incântă dacă nu te subjugă și o conduse in sala de mâncare.

IV.

Archimandritul Dionysios era un bărbat de uă statură mijlocià, de uă consituṭiune nu slabă dar ḍeli-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cată, la faţă era plin fără a fi gras, gura, nasul îi eraŭ admirabil proporţionate, ochiĭ-'ĭ eraŭ albastriĭ şi străvĕzăcioşĭ ca cerul senin, fruntea lată, arcată; barba de colórea aurului, icĭ colea nuanţată cu câte-va fire argintiĭ. Capul îĭ era frumos, de uă proporţiune delicióssă şi in acelaşĭ timp puterică, in care regularitatea trăsurilor contrasta admirabil cu frumseţa formeĭ, intr'uă symetriă armonióssă cum rare-orĭ am vĕdut. Nu l'aş putea maĭ bine compara de cât cu interesantul şi admirabil conformatul cap al celuĭ maĭ mare Ministru al mareluĭ Domn Cuza, care a făcut pe ţeranul român proprietar pe pămêntul ingrăşat cu sudórea şi sângele sĕu şi a le ţutulor generaţiilor trecute a le strămoşilor sĕĭ. Pĕrul îĭ era lung şi fin ca mătasa. Mâinile îĭ eraŭ micĭ, delicate, adevĕrate mâinĭ de femeecă frumóssă. Ochiĭ marĭ şi languroşĭ, când se fixaŭ asupră-ţĭ posedaŭ nu sciŭ ce putere misteriósă, irresistibilă care te atrăgea cum magnetul atrage ferul. Mişcările îĭ eraŭ iuţĭ şi mlădióse, ca mişcările uneĭ femeĭ elegante.

Avea conversaţia facilă şi fermecătóre; vocé-'ĭ era de un timbru dulce, melodiósă, fără a fi femeéscă, nu era nicĭ bărbătéscă, avênd insĕ tonurile şi a le uneĭa şi a le alteĭa; nu aşŭ puté-o dar caracterisa maĭ bine de cât numindu-o angelică.

Vrênd a'l caracterisa in intregime cu un singur termen nu aşŭ găsi uă expresiune maĭ nemerită de cât asociind cele dóuĕ numirĭ cu carĭ să arată ambele sexe, l'aşŭ numi: bărbatul-femeecă.

Acest termen ar fi cel maĭ potrivit pentru a'l caracterisa, nu insĕ deplin potrivit; dar lipsind un altul maĭ exact, este unicul care i s'ar putea aplica cu maĭ multă justeţă.

Cu un cuvênt: era unul dintre bărbaţiĭ ceĭ maĭ plăcuţĭ, ceĭ maĭ atrăgătorĭ ce am vĕdut vre-uă dată.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Ast-fel era Archimandritul Dionysios.

— Cât a durat dejunul el a ținut pe ambele femeĭ sub un continuŭ farmec prin conversațiunea sa, când presărată cu admirabile glume, cu anecdote plăcute, încântătóre, când seriósă, impuitóre ca invĕțăturile unuĭ Apostol și tot d'auna atractivă, dulce, desfătătóre.

Zulma ședea vis-à-vis de dênsul; când privirile sale se aținteŭ asupră-ĭ, ea simțea uă nelinisce in tótă ființa, sângele i se urca in față și îșĭ plecá ochiĭ neputênd suferi magnetul privirilor luĭ.

* * *

După ce s'au ridicat dela masă au trecut iar în salon și Dionysios rugă pe Zulma să-'ĭ maĭ procure câte-va momente fericite cântându-ĭ încă uă-dată acea dulce melodiă ce cântase la sosirea sa. La un semn al Aristeeĭ Zulma se așezà la pian și pe când ea începù să preludeze, Dionysios o intrebà cu acel accent mieros care făcuse atât de mare impresiune asupră-ĭ, dacă nu ar avea bună-voința ca să acompanieze și cu vocea care nu póte fi decât sublimă, ĭĭ ḑise, pentru-că e constant că ființele frumóse totd'auna posed și vocea încântătóre, sunetele armonióse ale pianuluĭ, cântând și poesia pentru care e scrisă acéstă melodiă desfătătóre.

Zulma la aceste vorbe sĕ roșì ca firmamentul la resărirea sórcluĭ. Ea simțea un neastêmpĕr neînțeles și astădĭ după trecere de șéĭ-spră-ḑece anĭ îțĭ declar sincer, o! prea scumpul meu Radule, că nu'mĭ pot da socotélă de neastêmpĕrul ce am simțit, pentrucă francamente îțĭ spun că nu fibrele inimeĭ se agitaŭ la vocea și la privirile luĭ Dionysios, că nu simțimêntul unuĭ amor născênd îmĭ producéŭ acel neastêmpĕr neînțeles, pe care însĕ îl simțém că-mĭ agită și stăpânesce întréga ființă. Ceea-ce e cu atât maĭ curios și maĭ neînțeles, cu cât că causa nu o pot precisa,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

pentru-că singură nu o cunosc, mĕ simț însĕ datóre să'ți expun tóte impresiunile mele adîncĭ, pentru-că confesiunea mea nu voesc să fie numaĭ un registru sérbăd al faptelor dar și un studiŭ, maĭ cu sémă un studiŭ al sufletuluĭ și al sentimentelor mele intime, numaĭ ast-fel cred eu că voiŭ putea însuși în lipsa altor virtuțĭ, virtutea sinceritățeĭ, în scrierea acesteĭ confesiunĭ.

— Plină dar de neastêmpĕr, aș putea dice de nervositate, Zulma începù a acompania armonióscle sunete ale pianuluĭ, nu cu vocé-'ĭ de astădĭ pe care tu aĭ botezat'o voce de sirenă, dar cu vocé-'ĭ de atuncea, de care vocé-'ĭ de astădĭ abĭa maĭ póte da uă palidă ideeă cum umbra póte da uă ideeă despre corp, ea începù a cânta acele versurĭ a căror melodiă dulce, langurósă, îțĭ petrundea sufletul și îțĭ înduioșa inima.

— La strofa „și 'n ce stă fericirea? să fie în aur, în gloriă sau putere?

Nu, nu, de uă miiă de orĭ nu, respunde tênĕra amantă: fericirea consistă în acea stare deliciósă, indefinisabilă când buzele mele atingênd buzele tale, sorb nectarul divin și sufletul meu sĕ-'mbată de inexprimabile delicĭĭ, inima îmĭ tresare de nisce simțirĭ dulcĭ, pline de uă voluptate amețitóre și-'n sângele meŭ s'a prind miĭ de flacărĭ ce mĕ ard, mĕ dogoresc; dar în acelașĭ timp privirile fermecătorilor tĕĭ ochĭ varsă în înteriorul meu valurĭ de róuă și de lumină carĭ mĕ răcoresc și luminézĕ, atuncĭ cerul cu tóte splendorile și bucuriile apare sufletuluĭ meu! Ființa mea să schimbă, devine diafană, sĕ evaporéză și sĕ confundă în ființa ta. Simțŭ inima ta bătênd în sînul meu care palpită de tóte bucuriile.

Acésta e fericirea, o! prea scumpul meu iubit, pe care o sorb cu lăcomiă din angelica ta gură, cum semi-deiĭ sorb nectarul nemuririĭ!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

La acéstă strofă cântată de Zulma cu tot focul sufletului sĕŭ, Dionysios mai mult căḑù de cât se lăsà pe fotoliul ce era aprópe de clavir și din pieptul sĕŭ scăpà un oftat adînc, prelungit, sfîșietor, întocmaĭ acelor lamente ce sĕ exală din gura muribunduluĭ care îșĭ vede perdută orĭ-ce nădejde de viață! Apoĭ dupĕ câteva momente de profundă tăcere,

— Ferice, ḑise adresându-se către Aristeea, de sînul care a purtat și nutrit uă ființă atât de încântătóre și de uă miiă de orĭ maĭ ferice de bărbatul pe care acéstă minune a luĭ Dumneḑeŭ îl va găsi demn de a-'l încălḑi la focul sînuluĭ sĕŭ plin de viață și de farmec. —

Dionysios fu dóuĕ sĕptĕmânĭ musafirul Caseĭ. I se făcu patul în Camera de alăturĭ cu iatacul Zulmeĭ.

Iatacul avea dóuĕ ușĭ, una care se deschidea în salon și alta cu gémurĭ sĕ deschidea în camera unde i sĕ făcuse patul.

Trebue să amintesc că dóuĕ gémurĭ superióre lipséŭ, negreșit prin îngrijirile Aristeeĭ, dela acéstă ușă la care atêrnaŭ perdele de cea maĭ fină rețea, în cât privirile indiscrete putéŭ pĕtrunde cu înlesnira în iațac. Acésta sĕ vede a fi fost și dorința Aristeeĭ dând Archimandrituluĭ Camera laterală pentru locuință. Patul Zulmeĭ venea în linia dréptă a ușeĭ cu gémurĭ.

D'asupra patuluĭ, spre rĕsărit, în dreptul picĭórelor, atêrna tabloul scump inimeĭ mele, care după cum am aflat în urma ridicăreĭ de către ministeriŭ, representa pe mumă-mea, pe a le căreĭ buze să desemna acel surîs drăgălaș ce póte fi comparat numaĭ cu surîsul îngerilor; acel tabloŭ pe care ochiĭ meĭ nu sĕ săturaŭ nicĭ uă-dată de a'l privi și admira ca și când sufletul meŭ ar fi întrevĕḑut tainicile legăturĭ ce mĕ atașaŭ de acea ființă dulce.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Sub tablou era imaginea sântei fecióre cu pruncul Iisus în brațe și sub acésta imagine ardea in continuu ḑiua și nóptea, uă candelă. —

Erau dóuĕ-spră-ḑece ore când Zulma desbrăcându-se, stinse luminările și apoĭ se culcă.

Era învestită numaĭ cu uă cămașă de nóptea de cel maĭ fin linò, care cu greu ascundea tesauriĭ de frumseță cu carĭ natura o împodobise.

Corpul sĕŭ, nu acesta pe care tu o! prea scumpul meŭ Radule, l'aĭ numit de atâtea orĭ corp de feeă și care abĭa maĭ póte fi comparat cu cel de atuncĭ, cum uă ḑi ploiósă și urîtă de iérnă póte fi comparată cu cea maĭ strălucindă ḑi de Maiŭ. corpul sĕu mlădios, de uă formă încântătóre, plin de gratiĭ, adumbrit de pĕru-ĭ lung, des, undulând sub palpitațiunile sînuluĭ sĕŭ puțin ieșit, rotund, desfătător, iluminat de palidele licăriri a le candeleĭ, care forma ca uă aureală divină împrejurul ochilor sĕĭ fixați asupre tablouluĭ din fața sa, era în adeĕr de uă frumseță splendidă, uimitóre. Erá fermecător..... Sîrmanul Archimandrit se apropiase încet. ușure, de ușa cu gémurĭ și contempla cu aviditate, pot ḑice cu nebuniă acest tablou viŭ, mișcător, pe care Aristeea cu premeditare îl așezase în-aintea ochilor sĕĭ.

Ḑic: cu nebuniă, pentrucă după câte-va momente, când Zulma își trase plapuma spre a se învelì, un țipĕt plângĕtor, prelungit se audì în camera laterală și uă umbră se desemnà pe gémurile ușeĭ. Dar dînsa, conformându-se recomandațiunilor Aristeeĭ remase impasibilă.

V.

Cele cincĭ ḑile și cincĭ nopțĭ ce urmarĕ după sosirea luĭ Dionysios nu sĕ deosebirĕ în nimic de ḑiua și nóptea descrise, afară nnmaĭ că Aristea adese-orĭ ḑiua lăsá câteva momente singură pe Zulma cu Archiman-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

dritul, făcêndu-şĭ ocupaţiune în alte camere saŭ la cuchniă.

Dionysios în aceste momente remânea cu privirea pironită asupra Zulneĭ, pĭeptul îĭ svêcnea cu putere, apoĭ ochiĭ sĕĭ devenéŭ umedĭ, buzele i se mişcaŭ ca şi când ar fi voit a spune ceva, dar gura îĭ remânea mută şi un surîs de sfială preceda adînca posomorîre în care se confunda. Când Aristea apărea, Archimandritul îşĭ recăpăta tótă vioiciunea şi tot spiritul. El devenea vorbitor şi ţinea sub farmecul conversaţiuneĭ sale pe ambele femeĭ carĭ îl ascultaŭ cu multă plăcere.

Zulma, maĭ adese, esceptându-se orele meseĭ, îşĭ petrecea ţiua la clavir, iar Dionysios în tot timpul cât Zulma cânta, remânea tăcut, uimit, cu privirile aţîntite asupră-ĭ şi fără a face cea maĭ neînsemnată mişcare. Nu uă-dată Zulma când remânea singură cu dênsul, avŭ témă că orĭ-ce viaţă părăsise acest corp, tranformându-se într'uă adevĕrată statuă.

In nóptea a şésa după ce Zulma închise cu zăvorul uşa cu gémurĭ, apoĭ să desbrăcă şi ridicând unul din piciórele sale, carĭ eraŭ de uă fineţă extremă, se urcă în pat, pe când îşĭ trăgea plapoma spre a se acoperi,

— Ah! cât eştĭ de fermecătóre, murmură Dionysios cu vocea sa dulce şi plêngândă! o! lasă-mĕ să te maĭ contemplu, dacă nu'mĭ permiţĭ să te idolatrez, tu cea maĭ splendidă frumseţă dintre frumseţele create de Dumneḑeŭ.

Nu te înveli! Nu'mĭ ascunde lumina vieţeĭ, te rog în genuchĭ şi faptul urmênd vorbeĭ, Dionysios maĭ mult căḑù de cât se puse în genuchĭ.

După câte-va momente el să ridică cu furiă, un gemĕt surd ieşì din pieptu-ĭ agitat, apoĭ lipindu-şĭ buzele de perdele,

— O! D-ḑeule, exclamă printre suspinele ce îĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

înnecaŭ vocea, pentru-ce nu aĭ depărtat dela mine acest păhar?

Pentru-ce venit'am în acéstă casă? Și accentele voceĭ cu care pronunciase aceste vorbe dovedéŭ că suferințele sale eraŭ oribile, eraŭ reale.

Zulma liniscită pênă atunci începu așĭ perde din siguranță temêndu-se de urmărĭ neplăcute. Conformânduse consiliuluĭ ce-'ĭ didese Aristea care prevĕduse acest cas, ca sĕ apropià de ușă și desfăcù perdelele.

Dacă sórele în tótă splendórea sa s'ar fi apropiat de gém, nu ar fi făcut uă impresiune maĭ adîncă, maĭ persistentă asupra luĭ Dionysios de cât acea care a făcut'o Zulma. El rĕmase înmărmurit, cu brațele înlemnite, pe fața sa lacrimile cari-'ĭ curgéŭ șiróe, se poprirĕ ca nisce bóbe de mărgăritar aninate iel colea pe barba-ĭ mătăsósă, ochi-'ĭ sĕ împlurĕ de uă lumină dulce, cerésc㠹

Era în acea stare de perfect extas, care ne ridică din lumea reală, în lumea ideală, încântată; în lumea fericireĭ!

Acéstă stare a durat maĭ mult ca un sfert de oră și ar fi durat fără-'ndoială pênă diminéța, dacă Zulma nu ar fi căutat să-ĭ pună un sfîrșit.

Ea făcù uă mișcare ca și când ar fi voit a lăsa perdele la loc, apoĭ

— Și pentru-ce regretațĭ, strălucitul nostru musafir, de a fi venit în casa nóstră, îl întrebà? Causatu-v'am eu sau mumă mea vre-uă neplăcere prin purtarea nóstră?

Și vocé-'ĭ era atât de dulce modulată și atât de mângăiósă, în cât Dionysios tresărì.

In acest moment luna apărù ca un glob de aur la ferestrele din spre resărit, miĭ de raze rătăcinde pĕtrunserĕ în cameră și sĕ poprirĕ în abondentul pĕr al Zul-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

meĭ iluminând prin capriciósele lor jocurĭ, desfătătarul sĕu chip.

— Pentru-ce regret de a fi venit în casa Dumné-vóstrĕ? dise apoĭ Dionysios și vocea sa melodiósă, se resimțea de uă crudă durere. Unica fericire ce maĭ adăst în viața acésta este intima-mĭ dorință de a vĕ arĕta în genuchĭ causele acestuĭ regret. Dar cum puté-o-voiŭ face când acéstă ușă stă zăvorîtă că uă dovadă că nu-mĭ este permis de a spera acéstă fericire?

— Dacă acésta vĕ póte face plăcere, nu găsesc pentru ce nu v'aș procura-o, convinsă cum sunt de bunele Dumné-vóstrĕ cugetărĭ, dise Zulma și trase zăvorul dela ușă, apoĭ cu iuțéla gêndireĭ aprinse lumînarea și sprintenă ca uă căprióră se urcă în pat învelindu-se în plapumă.

Dionysios întră ca uă umbră și când sĕ apropiă de pat îngenuchiă, apoĭ

— Îmĭ lipsesc cuvintele îĭ dise, de a vĕ puté exprima tótă recunoscința de care inima mea este plină, pentru nesperata favóre ce v'ațĭ milostisit de a'mĭ procura.

Zulma îĭ întinse una din micele și grațiósele eĭ mâinĭ, îl rugă să se ridice și îĭ arĕtă cu ochiĭ-ĭ carĭ aruncaŭ săgețĭ de foc, un scaun, învitându-l a-'l apropia de pat și a'l ocupa; ceea-ce Dionysios se grăbi a face.

VI.

Atuncĭ pironindu-și ochiĭ-ĭ dulcĭ și frumoșĭ asupra Zulmeĭ din carĭ țîșnéŭ privirĭ petrundĕtóre ce rĕscolesc tóte fibrele corpuluĭ și sufletuluĭ, Dionysios îĭ făcu una dintre acele declarațiĭ solemne de iubire, pe carĭ femeea cea maĭ impasibilă, cea maĭ indiferentă, le ascultă totd'éuna cu plăcere dacă nu și cu interes.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Nu am nici voința și nici posibilitatea de a reproduce exact, o! prea scumpul meu Radule, termenii aleși, expresiunile pasionate și încântătóre cu cari Dionysios, s'a servit în declarațiunea ce îmi făcù. Ceea-ce mĕ simț obligată de aĭ arĕta este că uă impresiune adîncă, neperitóre a făcut asupra Zulmeĭ cuvintele sale, în cât dînsa cu tótă expresa recomandațiune a Aristeeĭ de a se arĕta indiferentă, rece chiar, la un așa caz, nu sĕ putu reține de a'ĭ arĕta nu numaĭ compasiune, dar și un deosebit interes.

Dar veĭ judica singur, o! prea scumpul meu iubit!

— Da, regret de a fi venit în casa Dumné-vóstrĕ și sper că însuș veĭ recunósce că tótă dreptatea o am, începù Dionysios cu glasu-ĭ mĭeros și dulce, dar în acelașĭ timp grav și plin de tristeță, da, regret din tótă inima că am venit în casa Dumné-vóstrĕ, pentru-că cine dintre sîrmaniĭ muritorĭ, fiind un minut părtaș a tuturor deliciilor Edenuluĭ, nu va regreta aceste delicĭĭ când porțile acestuĭ Eden i se vor închide?

Cine — respirând aerul uneĭ vieț̦ĭ ceresc̦ĭ, nu va regreta și nu va plânge chĭar cu amar, când va fi osêndit așĭ suferi existența în aerul infectat al uneĭ lumĭ pline de miseriĭ? Negreșit că nimĭnĭ!

Sper dar că veĭ recunósce însă-ț̦ĭ, mult încântătóre Damicelă, tótă dreptatea ce am de a regreta venirea mea în casa Dumné-vóstrĕ, pentru-că aci am gustat tóte deliciile Paradisuluĭ, am respirat aerul vieț̦eĭ ceresc̦ĭ, întrevĕdênd scopul sublim al existenț̦eĭ, amorul, care singur ne póte procura fericirea în acéstă lume miserabilă și nenorocită și de sĭgur că porțile acestuĭ Eden întrevĕdut în dumnedeescĭĭ Dumitale ochĭ, mi se vor închide! Nicĭ nu am pretenț̦iunea de a spera măcar acéstă fericire întrevĕdută un moment, ĕccĕ pentru ce regret de a fi întrat în casa Dumné-vóstrĕ; ĕccĕ pentru-ce regret de a vĕ fi cunoscut!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Departe de mine ideea de a voi să vĕ causez cea mai infimă nemulțămire, dar iertați-mĭ de a vĕ spune curat și hotărît: că viața mea stă în mâinile Dumnévóstrĕ. Dacă ve-ți ordona să trăiesc, voiŭ trăi pentru a depune la piciórele Dumné-vóstrĕ ca uă neînsemnată jertfă acéstă viață care pentru mine nu mai are cel mai mic preciŭ de nu veți demna să-'mĭ permiteți a o sacrifica pentu Dumné-vóstrĕ și numai pentru Dumnévóstrĕ; dacă veți ordona să mor, mĕ voiŭ supune cu recunoscință unuĭ ordin emanând dela Dumné-vóstrĕ și mĕ voiŭ simți cu adevĕrat fericit părăsind uă viață ce'mĭ va fi devenit cu totul insuportabilă și netrebuinciósă, departe de Dumné-vóstrĕ! Și glasul lui Dionysios devenea din ce în ce mai trist, mai duios și mai solemn, iar ochiĭ sĕĭ sĕ scăldaŭ într'un lac de lacrimĭ. Apoĭ,

— Fără-'ndoială, dise și suspinele îĭ înnecaŭ vocea, vorbele mele vi se par straniĭ și neînțelese, dar când veți cunósce copilăria și juneța mea; când veți cunósce trecutul meu cu tóte suferințele sale, vĕ veți încredința că cu caracterul și inima ce posed, cuvintele mele nu numaĭ nu sunt straniĭ, dar exprimă cel mai curat adevĕr și numaĭ adevĕrul.

— Așa dar cuvintele ce am auḑit, trebue să le primesc ca uă adevĕrată declarație de amor, întrerupse Zulma?

Dar amorul bărbaților, după cum de miĭ de orĭ mĭ-a spuso nenecа, este nestabil, trecĕtor!

Apoĭ fi-mear óre permis a crede în amorul Sânției-Vóstre, când Canónele pe carĭ de altmintrea nu am pretențiunea de a le cunósce, vĕ defind cu asprime, sub grele pedepse acéstă slăbiciune, bună numaĭ pentru simpliĭ muritorĭ, după cum adese am auḑit vorbind pe unchiul Silivestru?'

Și óre un om ca Sânția-Vóstrĕ puté-rear vre-uă dată iubi cu un amor adevĕrat?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Îmĭ este, cred, permis să mĕ îndoiesc! Cum dar va trebui să consider cuvintele Sânţieĭ-tale şi care póte fi scopul unuĭ bărbat superior cum sunteţĭ, când îşĭ permite a adresa astfel de cuvinte uneĭ orphane fără tată, întrebà Zulma cu uă voce în care accentele dulcĭ şi mieróse contrastaŭ visibil dacă nu cu intenţiunile, cel puţin cu forma întrebărilor sale.

— Orĭ-care ar fi decisiunea Dumné-Vóstrĕ, vĕ sunt fórte recunoscĕtor, pentru-că prin întrebările ce'mĭ faceţĭ, îmĭ procuraţĭ aceste momente cu atâta dor aşceptate, de a vĕ desveli tot cugetul şi intenţiunile mele, respunse Dionysios şi vocea sa dulce, vibrătóre, poseda acea modulare plină de farmec care te fatrage, te încântă şi te subjugă.

Apoĭ după câte-va momente de profundă tăcere,

— Da, aveţĭ cuvênt, continuà, sĕ vĕ îndoiţĭ şi chiar să vĕ miraţĭ de vorbele mele, acésta dovedesce încă uă-dată că tótă dreptatea o am de a regreta venirea mea în casa Dumné-vóstrĕ, pentru-că orĭ cât de puţin ar ţine cineva la viaţă, totuşĭ când sĕ vede cu desăvîrşire pierdut, instinctul conservaţiuneĭ să descéptă şi omul regretă chiar uă viaţă miserabilă. Şi eu sunt cu desăvîrşire pierdut, întrebările Dumné-vóstrĕ, indoiala ce'mĭ arĕtaţĭ, îmĭ spun că nu'mĭ este permis nimic să sper, nimic să adăst! Şi cu tóte acestea dacă aţĭ putea citi în sufletul şi inima mea, dacă aţĭ voĭ să puneţĭ la încercare fiinţa mea, cutez să afirm că aţĭ avea uă altă părere despre mine şi că uă óre-care compasiune, dacă nu ataşament, nu mĭ-aţĭ refusa-o, pentru-că v'aţĭ convinge că nu există sacrificiŭ pe care nu aşŭ fi gata de a'l face pentru Dumné-vóstrĕ!

Da, canónele ne defind sub grele pedepse de a gusta deliciile vieţeĭ, dar sunteţĭ îndestul de inteligentă pentru a înţelege că atuncĭ când ne cunóscem legile

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

omenescĕ, pentru a intra și a ne supune celor divine, culpă nu póte exista, sau dacă există este a acelor impiĭ carĭ au instituit legĭ contra legilor luĭ D-ḑeŭ.

— Da, în contra legilor luĭ D-ḑeŭ, pentru-că amorul este legea primordială, universală și supremă pe care însuși D-ḑeŭ a înstituit 'o pentru ființele pe carĭ le-a creat. Și chiar actul creștiuneĭ nu este de cât un efect al acesteĭ divine și primordiale legĭ. El ne-a creat, pentru-că a iubit să ne creeze. Acest adevĕr este atât de manifest, încât creștinismul și l'a așezat ca fondament pe care s'a ridicat și înflorit. „Iubiți-vĕ unul pe altul", în acésta stă tótă legea și Profeții dice D-ḑeescul întemeetor al religiuneĭ creștine!

Acésta-ĭ și causa superiorităței creștinismuluĭ asupra tutulor religiunilor antichităței!

Unicul între toți fondatorĭ de religiĭ, Fiul omuluĭ a întrevĕḑut și înțeles că numaĭ amorul, acéstă lege primordială, universală și esențială, póte produce și susține și în lumea morală, între ómenĭ, ordinea; precum a produs-o și o susține și în lumea materieĭ! Nu ordinea factice care domnesce adĭ în societate, ci ordinea perfectă, armonică, de care mundurile în misteriosul lor parcurs ne pot da un strălucit exemplu.

— Da, urmă Dionysios cu uă voce din ce în ce maĭ vibrătóre, cred și mărturisesc că chiar mundurile dela ceĭ maĭ grandioșĭ sorĭ și pĕnĕ la infimul atom sĕ guvernă și conservă printr'acéstă supremă lege, căcĭ în adevĕr acea-ce învĕțațiĭ numesc când lege de atracțiune sau gravitațiune, când de ponderositate, adhesiune etc. după circumstanțele diferite în care se exercitézĕ și după natura efectelor ce produce, cine nu vede, cine nu simte că nu este și nu póte fi de cât acéstă legĕ universală căreia mundurĭ infinit de marĭ, ca și celĕ infinit de micĭ sĕ supun bucuros unul atras fiind de al-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

tul, întocmaĭ cum eu neîncetat sunt atras spre sine .... de cerésca fiinţă căreia vorbesc?! Şi Dionysios maĭ curênd de cât Zulma sĕ'l fi putut reţine, îngenunchiă înaintea patuluĭ sĕu, îĭ apucă mâinile în ale sale, apoĭ cu ochiĭ plinĭ de lacrimĭ, cu vocea întreruptă de suspine

— Lasă-mĕ să sper, îĭ dise, că prin sinceritatea mărturisirilor mele şi prin curĕţenia intenţiunilor sufletuluĭ meu, voiŭ învinge îndoiala ce mĭ aĭ arĕtat prin întrebarea dacă un om ca mine ar putea verĭ-uă dată să iubéscă cu un adevĕrat amor!

Da, de uă miiă de orĭ da, vĕ rĕspund fără sfială şi cu seriositatea uneĭ cugetărĭ mature.

Da, ar putea iubi şi dacă îmĭ este iertat a fi deplin exact vĕ respund: da, vĕ iubesc cu tot focul uneĭ inimĭ care n'a iubit niciŭ uă dată pĕnĕ la vederea încântătóreĭ Dumné vóstrĕ fiinţe! Da, vĕ iubesc cu tótă pasiunea imensă aglomerată în cursul uneĭ vieţĭ întrege în inima mea rĕmasă pĕnĕ astăḑĭ fecióră. . . . Da, de uă miiă de orĭ da, vĕ iubesc, vĕ inbesc, vĕ iubesc!

Şi Dionysios să exalta din ce în ce. Mâinile sale încleştate pe mâinile Zulmeĭ, tremurară cum tremur frunzele la suflarea vêntuluĭ, frumoşiĭ sĕĭ ochĭ albastrĭ, din carĭ printre lacrimile ce-'ĭ inundaŭ, ţîşnéŭ miĭ de săgeţĭ de foc, exprimaŭ frăgeḑimea, acel farmec al sensibilităţeĭ, dacă îmĭ este permis a mĕ exprima astfel, care pĕtrunde fibrele inimeĭ cu miĭ de simţirĭ tinere, duióse şi ne escită compasiunea pĕnĕ la plâns; gura sa întredeschisă, din care se exalaŭ suspine sfâşietóre, accentele vibrătóre dar pline de tristeţă, tótă atitudinea sa în fine respira uă pasiune órbă, violentă pĕnĕ la furiă.

El îşĭ aplecă cu uă mişcare febrilă de şi nu fără graţiă admirabilul sĕŭ cap, lipì buzele sale tremurânde pe mâinile Zulmeĭ, pe carĭ aplică un sĕrutat lung, pa-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

sionat. Zulma tresări ca și când uă flacără 'i ar fi atins mâinile, atât erau de arțătóre buzele lui Dionysios. Urmă uă tăcere mormêntală de câteva secunde în care bătăile inimei Archimandritului neliniscire fórte adînc pe Zulma prin marea lor violență. Ea făcù uă mișcare ca și când ar fi voit a-'și retrage mâinile din mâinile sale, atunci un torent de lacrimi simți că-'i udă mâinile. Dînsa se înduioșà — și

— Regret din tótă inima, dise, cu vocéi de Sirenă de a vĕ vedea adîncit într'uĕ mare măchnire . . . . . și uă lacrimă de compasiune lucì în ochiĭ eĭ . . . . .

— Suflet bun și nobil, fiĭ binecuvêntat pentru acest cuvênt, îngână Dionysios; apoĭ

— Acest fericit cuvênt, îmĭ dă curajul, continuà și vocé-'i era atât de dulce, atât de duiósă, în cât pĕtrundea cele maĭ secrete fibre ale inimeĭ, de a'ți desveli tot scopul și intențiunile mele, de a căror curățenià sper a vĕ putea convinge și astfel îndoiala Dumnévóstrĕ asupra scopuluĭ meŭ nădăjduiesc că va dispare. — Și dênsul arătà Zulmeĭ că în adevĕr sĕ bucură la Patriarchià de uă mare influență; că fórte rar să póte găsi în analele Bisericeĭ ortodoxe casul ca într'uă vêrstă așa de puțin înaintată cum e a sa, cine-va să fie onorat cu magnificul titlu de Mare orator al Bisericeĭ; că atât acéstă rară distincțiune, cât și numĕrosiĭ amiciĭ ce numĕră printre mariĭ demnitarĭ aĭ Bisericeĭ, sunt tot atâtea puternice considerațiunĭ dacă nu garanțiĭ, că în curênd îșĭ va putea ajunge ținta ce a urmărit'o de când a îmbrăcat rasa, de a'și pune pe cap mitra de Patriarch; că maĭ presus de aceste garanțiĭ are în serviciul sĕŭ și uă altă putere, care în timpul de acum și maĭ cu sémă façiă atât cu mariĭ demnitarĭ aĭ Bisericeĭ, cât și cu aceĭ aĭ Imperiului, dela cariĭ atêrnă alegerea Patriarchului, este iresistibilă, pot dice infailibilă! Este

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

puterea banilor! Și Dionysios adause că urmărind acéstă țintă încă dela etatea de opt-spră-dece anĭ de când a îmbrăcat rassa, și convins că fără banĭ în secolul acesta nimic nu să póte dobêndi, s'a privat de tóte mulțumirile, s'a concentrat și ascuțit tóte puterile pentru a strînge cât sĕ póte maĭ mulțĭ banĭ și că silințele sale, póte și talentele ce aŭ desvoltat, l'aŭ ajutat a isbuti peste orĭ-ce asceptare, făcêndu-l în destul de bogat pentru a fi sigur de a'șĭ putea realisa visul, la cea dintâiŭ ocasiă ce sĕ va presenta.

— Da, urmă apoĭ ridicându-se în picióre și fixând ochiĭ sĕĭ umedĭ asupra Zulmeĭ, da, sunt în destul de bogat, pentru a putea realisa uă țintă cătrĕ care tindém din tóte puterile sufletuluĭ meu, în-ainte de a cunósce cerésca D-tale ființă, țintă pe care însĕ dela vederea Dumné-vóstrĕ nu o maĭ vizez, pentru-că tóte tronurile lumeĭ, tóte splendorile univérsuluĭ fără Dumné-vóstrĕ, nu maĭ prețuesc nimic în-aintea mea!

Da, nimic, absolut nimic! vĕ jur pe fericirea ce divina D-tale ființă îmĭ póte procura, pentru-că te-am vĕdut și tóte luptele întregeĭ mele existențe, tóte aspirațiunile sufletuluĭ meu, le găsesc zadarnice și fără scop; viața mea întrégă o găsesc sterilă și netrebnică!

A trăĭ în prejma Dumitale, a respira aerul care-l respirĭ, a mĕ încălți la focul cuvintelor Dumitale și a mĕ lumina la cerescile privirĭ a le ochilor Dumné-vóstrĕ, numaĭ cu aceste condițiuni viața mea maĭ este posibilă. Atêrnă dar de la Dumné-vóstrĕ de a hotărî dacă trebue să trăiesc sau trebue să mor!

Îmĭ cunosc îndestul lipsa cualităților și neajunsurile etățeĭ și m'aș maĭ putea simți fericit numaĭ cu condițiunea de a'mĭ permite să pun la piciórele Dumné-vóstrĕ tóte bunurile mele, încât să-mĭ pot lua libertatea de a vĕ face vre-uă propunere, sunteți dar suverană

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

de a'mĭ dice: trăiesce cu cutare condițiune, sau: morĭ ca un netrebnic. Și într'un cas și într'altul voiŭ urma cu fericire ordinele Dumné-vóstrĕ. Vĕ rog însĕ cu lacrimĭ să aveți îndurare de sclavul Dumné-vóstrĕ!

— Așa dar sunteți dispus, dacă v'am înțeles bine, de a lăpĕda și rassa și chiar de a contracta uă legătură legală, dise Zulma?

— Nu dispus: fericit, încântătórea mea Damicelă, de a fi primit drept sclavul care nu va avea altă voință, decât voința Dumné-vóstrĕ, nu alte dorințe, decât dorințele Dumné-vóstrĕ, totd'auna gata a face totul ce stă în puterea sa pentru a vĕ vedea fericită, fericirea sa neputênd altfel exista decât atunci când îĭ va fi dat a se bucura de fericirea Dumné-vóstrĕ!

— Nu pot și sper că înțelegeți tótă dreptatea reserveĭ mele, rĕspunse dupĕ un interval de câteva secunde Zulma, nu pot să fac niciŭ uă promisiune pĕnĕ când nu voiŭ cere consiliile mameĭ și ale unchiuluĭ meu voiŭ cere însĕ consiliul Dumnélor și pĕnĕ atunci îți dic cu deosebită mulțumire: ascéptă și speră!

Fața sîrmanuluĭ Archimandrit, la aceste cuvinte, fù inundată de uă fericire imensă, ochiĭ sĕĭ strălucéŭ, fruntea îĭ radia!

In acest moment sórele rĕsărea mândru la Orient gonind dinaintea sa întunerecimile nopțeĭ, câte-va raze fugitive pĕtrunserĕ în cameră, se proprirĕ jucându-se în mătăsosul pĕr al Archimandrituluĭ și iluminară cu uă aureală ceréscă frumosul sĕu cap.

Astfel fu acea memorabilă declarațiune ce Dionysios făcù Zulmeĭ.

Eraŭ șépte și jumĕtate ore când dînsul sĕ retrase în camera sa, ĭar Zulma deși zdrobită de nesomn, era prea încântată de cele ce audise, prea veselă de a fi isbutit așa de curênd să împlinéscă dorințele Aristeeĭ și ale luĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Silivestru, în cât să mai pótă închide ochiĭ. Ea sĕ dete dar jos din pat cu voioșia unuĭ copil și începù a se îmbrăca. —

Tocmaĭ îșĭ terminase toaleta când Aristea întrà cu surîsul satisfacțieĭ pe buze, în camerà; o contemplà mult timp în tăcere; o îmbrățișà cu căldurà, o desmerdà cu cele maĭ tinere și dulcĭ expresiunĭ, apoĭ apucându-o de mânà îĭ șoptì să o urmeze. Ele parcurserĕ un coridor în destul de lung și intrarĕ într'uà camerà dosnicà, pe care Zulma pĕnĕ atuncĭ nicĭ nu o maĭ visitase și care era fórte bogat mobilată. Un mare foc ardea în sobă rĕspândind uă căldurà dulce, plăcutà. Aristeea indicà Zulmeĭ uă sofà îmbrăcată cu rips galben de mătase și ambele ocuparĕ loc.

— Aicĭ putem, o! prea scumpul meŭ odor, îĭ ḑise apoĭ, să vorbim în tótă libertatea și liniscea, fără témă de a pĕtrunde pĕnĕ la urechile în-altuluĭ nostru musafir, vorbele nóstre, pentru-că acéstà odaiă este cea maĭ retrasă dintre tóte și sunt fórte nerăbdătóre de a afla resultatul ce incomparabila ta frumseță l'a obținut pĕnĕ acum față cu magnificul orator al Bisericeĭ și dînsa accentuà cu uă malițiósă ironiă ultimele cuvinte, cu atât maĭ nerăbdătóre, cu cât Silivestru póte se soséscă din ceas în ceas și înțelegĭ că va trebui să am timpul de a mĕ consulta cu dînsul spre a ne putea lua tóte mĕsurile în-ainte de a plesni musafiruluĭ nostru prin cap idea de plecare. Să audim dar; o! prea frumósa mea! Sunt numaĭ . . . urechĭ! —

Zulma începù atuncĭ a-ĭ nara în amĕnunt și cu tótă fidelitatea așa precum îĭ-am descris, ne omițênd nimic, tot ceea-ce să petrecuse între dênsa și Dionysios.

Să fi vĕḑut bucuriă pe Aristea când dînsa aflà tótă valórea termenilor și seriositatea declarațiuneĭ Archimandritului! Aci rîdea sărind de gîtul Zulmeĭ și în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

necându-o în pasionate sĕrutărĭ, aci se învêrtea ca uă nebună prin casă și bătea în palme strigând bravo ție cea maĭ frumósă între frumóse, cea maĭ descéptă între cele descepte. Apoĭ după trecere de câte-va momente maĭ liniscindu-sĕ dise: d'acum, o! prea scumpa mea, fericirea ta și fericirea nóstră este pentru totd'auna asigurată! Ea îmbrăcișă din nou pe Zulma ș'apoĭ o conduse ĭar în camera sa. —

VII.

Puçin în urmă servitórea ne chemà la masă.

Pe când ne pogoram în sala de mâncare, uă saniă întrà în curte, era Silivestru care se întórcea după uă absență de patru dile. Aristea îĭ ieșì în-ainte și peste câteva momente întrarĕ împreună.

In urma obicĭnuitelor complimente ce-și adresarĕ ambiĭ călugĕrĭ, în care timp Silivestru voì sĕ sărute mâna Archimandritului, dar acesta ș'o retrase, ne-am așezat la masă și trebue să-ți mărturisesc, o! prea scumpul meu Radule, că reflectând asupra celor ce îți scriŭ, nu pot îndestul mĕ mira cum Zulma putut'a fi atât de orbită ca să nu înțelégă că era numaĭ un instrument în mâinile acestor monstriĭ, carĭ sĕ numéŭ Aristea și Silivestru.

In adevĕr purtarea lor în diferite rênduri, unele apucăturĭ stranie și priviri și maĭ stranie în multe ocasiĭ furĕ de natură nu numaĭ de a o descepta din nebunele ilusiĭ în ceea-ce privea amorul călugĕrulnĭ pentru dînsa pe care ea îl credea sincer, imens și nestrămutat, dar și asupra scopuluĭ acestor miserabilĭ façĭă cu Archimandritul.

Nu fù înse ast-fel.

Ea era prea mult adîncită în grandiósele preocupațiunĭ de fericire ce eĭ făcurĕ a i se desvolta în suflet,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

pentru a mai putea fi desceptată; mrejele în cari era încurcată, erau cu mult mai fine, decât ochii minței sale întunecați de vêlul ilusiunilor, să le mai pótă vedea; și póte că prea mult timidă și sinceră cum era de caracter, fără experiență și fără nici ună ideă de rău, din potrivă convinsă cum era că Silivestru o iubesce pênă la nebuniă, tóte aceste împrejurări avêndu-le în vedere sper că póte vor explica, dacă nu vor scusa marea orbire a nefericitei.

Dacă ating tóte aceste considerațiuni o fac numai pentru a te avertisa că tóte mișcările Zulmei, tótă purtarea ei pênă la fuga călugĕrului nu furĕ de cât acele ale unui adevĕrat automat pus în mișcare de cătrĕ acesti infami și că ună parte conscientă Zulma nici ună-dată nu a avut la crimele și infamiele săvîrșite prin a sa mijlocire.

Acésta ți-o jur pe unica fericire ce mai póte exista pentru mine în lume, ți-o jur pe sântul și imensul meŭ amor pentru tine, care îmi este mai scump de cât însăși viața!

Dar sĕ reiaŭ firul confesiunei. — In tot timpul cât a durat dejunul, Silivestru fù linguşitor pênă la înjosire, aș putea dice pênă la disgust cu Archimandritul, pe care îl ridica la cerurĭ cu laudele și mâglisirile sale, exprimându-i de nenumĕrate orĭ părerea de rĕŭ că fusese absent la sosirea sa și încredințându-l cu termenii ceĭ mai slugarnicĭ de devotamentul cel mai absolut și de atașamentul cel mai desăvîrșit ce el și familia sa, înțelege Aristea și Zulma, cu fericire îl oferă și că nevrednica prea sânției sale slugă, adică el, nădăjduesce că buna sa sor și drăgălașa sa nepótă vor fi înțeles nemărginita cinste ce prea Sânția-sa 'ĭ-a făcut, bine voind a se milostivi să tragă la locuința robului sĕŭ, căci altfel ar fi vecînic ne împăcat că a lipsit de acasă pentru

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nenorocirea sa. Dionysios respunse cu multă demnitate la acest limbagiu fanariotic și îi mulțumi în termenî aleșî și bine simțiți pentru deosebita bună primire ce i s'a făcut, căutând a pune capĕt uneî conversațiunî ce simțea că Zulmeî îi face rĕŭ. In adevĕr nefericiteî i se urcase tot sângele în obraz, atât disgustul sĕŭ fu de mare, de intens la vorbele călugĕruluî. Dar vĕdênd că nu póte isbutî, pentru-că acesta nu maî voia sĕ contenéscă cu josniciele sale lingușirî, cu tóte că dejunul sĕ sfîrșise, Dionysios prevenind dorinței Zulmeî ce se manifesta prin dulcile privirî ale ochilor sĕî,

— fă-'mî, te rog mulțumirea îi dise adresându-se cătrĕ Silivestru, d'a mĕ însoți să visitez Biserica ș'apoî ne vom întórce să luăm caféua și cerêndu-și scuse sĕ ridică dela masă urmat fiind de călugĕrul, apoî am părăsit și noî sala de mâncare. —

* * *

In diminéța dilei următóre, Aristea care în cursul nopței sĕ consultase cu Silivestru, conduse pe Zulma ca și în diua precedentă în camera cea dosnică, o întreținu peste dóuĕ ore explicându 'i în cele maî micî amănunte cum are a se purta pe viitor față cu Archimandritul și îi fixă nu numaî condițiunile pe carî va trebui sĕ i le împună, dar pĕnĕ chiar și terminiî cu carî să îi anuncie că îi primesce propunerile, apoî o conduse iar în camera sa.

Âncă în aceéșî séră, dupĕ ce au părăsit cu toțiî salonul retrăgêndu-se fie-care în camera sa pentru a se da odihneî, uă înțelegere deplină se stabili între Zulma care urmá recomandațiunilor Aristeeî și între Dionysios a cărui inimă deborda de o fericire fără nume - când apropiindu-se de uș'a cu gémurî pentru a o contempla, Zulma îi dise cu nisce accente de îndescriptibilă dul-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

céţă: întră fermecătorule şi trăiesce ca să mê facĭ fericită!

* * *

A dóua ḑi Dionysios plecà la Bucurescĭ pentru a îndeplinì condiţiunile ce Zulma îĭ impuse, ĭar cincĭ ḑile în urmă adică la patru Decembre Zulma însoţită de Aristea se instalà în casele de sub Mitropoliă de carĭ voiŭ vorbì cu cea dintâiu continuare a acesteĭ confesiunĭ, şi pe carĭ Archimandritul le cumpĕrase pe numele sĕŭ dupĕ ce îĭ asigurase şi un capital de cincĭ miĭ lire vĕrsat în numele cĭ la visteriă. —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

XXV.

Instalarea Zulmeĭ in propria sa casă.

Dóuĕ visite nopturne.

Marele vornic Scarlat Romișteanu.

Sub mitropoliă, în colțul uneĭ strade, aprópe de strada ce duce la Filaret, avênd în drépta uă casă nóuă, clădire enormă și fără gust, iar în stânga uă stradelă botezată de Primăria Capitaleĭ, în ultimiĭ anĭ cu maĭ mult de ₫ece numirĭ, este situată casa așŭ putea ₫ice micul palat, atât înfățișaré-'ĭ era de elegantă și plină de gust, pe care Archimandritul Dionysios, după dorința ce 'ĭ a exprimat'o Zulma, urmând sfaturilor Aristeeĭ, o cumpĕrase pentru dênsa.

Avênd în fața stradeĭ uă aleeă cu dóuĕ rênduriĭ de sălciĭ plângĕtóre, carĭ érn'a sĕmânaŭ unor sentinele îmbĕtrânite și obosîte în paza caseĭ, ĭar în restul anuluĭ ascundéŭ privirilor indiscrete ale trecĕtorilor cele patru ferestre ale salonuluĭ și dóuĕ ale ĭataculuĭ ce daŭ în stradă și véra ţemperaŭ arșița sóreluĭ care dela órele dóuĕ-sprà-₫ece pĕnĕ la treĭ post-meridiane devine prea supĕrătóre, în dos posedând uă grădină spaciósă, care

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

se întindea pe un teren vast de aprópe 600 picióre în lungime și 200 în lățime, din care uă adevĕrată pĕdure de tot soiul de copacĭ își înălțaŭ majestos nenumĕratele lor ramurĭ și rămurele, astfel era casa în care Zulma fù instalată în ḑiua de patru Decembre. Curtea era pavată cu pétră, lucru fórte rar p'atunceĭ; ĭar la extremitatea caselor spre sud lângă grădină era grajdul în care șése caĭ de rasă engleză, doĭ albĭ și patru roibĭ, se rĕsfățaŭ, lipit de grajd era un șopron învelit cu fer alb, care conținea dóuĕ trăsurĭ, una închisă și uă brișcă. —

În fundul grădineĭ se deschidea uă portiță mascată de un boschet de lemn de pelin, care conducea în grădina de alăturĭ despărțită în dóuĕ părțĭ egale printr'uă aleeă de pleopĭ tinerĭ ce conducea la casele vecine, un edificiŭ vechiŭ însĕ radical restaurat cu doĭ saŭ treĭ anĭ în-ainte și carĭ eraŭ ocupate de Archimandritul.

Zulma însoțită numaĭ de Aristea sosì, într'uă saniă trasă de patru caĭ albĭ, pe când se îngâna ḑiua cu nóptea și dupĕ ce se deschise pórta de cătrĕ un rêndaș care-ĭ ascepta ca uă sentinelă sosirea. fù întêmpinată la scară de Dionysios însoțit de un lacheŭ învestit cu un luxos costum și purtând în mânĭ uă tavă de argint pe care eraŭ așezate maĭ multe cheĭ și dóuĕ plicurĭ ce conținéŭ unul actul de proprietate și cel-lalt recepisa de dĕpunerea banilor la vistieriă. Dionysios îĭ făcù un adînc și grațios compliment, apoĭ luând tava din mâinile lacheului îĭ presentă drept semn de exclusivă stăpânire întâiŭ cheile și apoĭ cele dóuĕ acte, exprimându-ĭ într'un limbagiŭ atingĕtor de delicateță, imensa fericire ce îĭ va causa bine-voind să accepte acest neînsemnat gaj al nestrămutatuluĭ și vecĭniculuĭ sĕŭ devotament.

Dupĕ ce aŭ trecut de ușa săleĭ de intrare, uă cétă de maĭ mulțĭ indivizĭ, bărbațĭ și femeĭ, o întêmpinarĕ,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

într'uă postură umilă și supusă, eraŭ servitoriĭ; dintre carĭ, doĭ, în haine negre sĕ degajarĕ, fie-care purtând în mânĭ câte uă tavă aurită, pe una era așezată uă pâine albă și sare și pe cea-laltă maĭ multe sticle de cristal alb ca laptele, în carĭ generosul liquid al viței scênteia cu miĭ de culorĭ dela purpuriul înfocat și pĕnĕ la galbenul ca aurul — și Dionysios îĭ presentà pâinea, sarea și vinul dupĕ lăudatul obiceiŭ românesc, ca semn de belșug în present și în acelașĭ timp de augurare pentru viitor de nesecate comorĭ de abundență, urându-'ĭ cu vocea sa dulce și mișcată, viață lungă și fericită. Dupĕ aceea adresându-se cătrĕ servitorĭ, écce, le ḑise, stăpâna vóstrĕ. — Sĕ trăiți milostiva nóstrĕ stăpână, rĕspunse céta de servitorĭ.

Dionysios apoĭ conduse pe Zulma în salon. Când ușa se deschise, uă voce de uă dulcéță incomparabilă acompaniată de melodióse sunete ale uneĭ ghitare sĕ auḑì din camera laterală cântând frumósa poesiă populară: „Bine, bine aĭ sosit, Ânger dulce și ĭubit!“ Apoĭ sunetele maĭ multor instrumente musicale sĕ auḑirĕ. Era uă bandă întrégă de lăutarĭ.

Astfel fù instalată Zulma în nóua sa locuință.

II.

Dacă ți-am descris maĭ în detaliŭ, O! prea scumpul meŭ Radule, modul instalăreĭ mele, causa este că exceptându-te pe tine, pe care dela prima vedere te-am iubit și te iubesc cu un amor nemărginit și pe Constantin a căruĭ trădare m'a aruncat în prăpastiă, unica ființă între tóte ființele câte am cunoscut în viața mea, atât de plină de aventurĭ și nenorociriĭ, pentru-care fără a simți amorul, am avut uă dulce înclinare, un atașament totd'auna sincer și neschimbat, a fost Dionysios, a căruĭ amintire și astăḑĭ îmĭ este scumpă și îmĭ împle

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ochiĭ de lacrimĭ și inima de tristeță, pentru-că prin buneța sa totd'auna aceéșĭ, prin sinceritatea accentelor voceĭ sale, prin delicatețа purtăreĭ și și manierelor sale și mai cu sémă prin în-altele adevěrurĭ ce țișnéŭ din conversațiunea sa plăcută și atrăgetóre, el singur între toțĭ adoratoriĭ meĭ, îmĭ desceptase în suflet tot focul sentimentelor nobile și generóse, a căror cultivare ar fi putut numaĭ să'mĭ deschidă ochiĭ rațiuneĭ și să efectueze emanciparea dacă nu deplina mea scăpare de sub puterea ființelor miserabile ce mě stăpânéŭ.

Cultivarea sentimentelor nobile și generóse, sě vede însě că nu întra în planul monstrilor în mâna căror devenisem un adevěrat automat și fie fatalitatea, fie lașitatea mea, nobilele întențiunĭ ale luĭ Dionysios, aŭ avut de resultat a grăbi numaĭ perpetrarea uneĭ crime infame, a căreĭ victimă a fost dênsul și pe mine a mě arunca din noŭ sub absoluta putere a Călugěruluĭ și a Aristeeĭ. Dar veĭ judeca singur, O! prea scumpul meŭ iubit! Și acum reiaŭ șirul confesiuneĭ pe care sper că nu voiŭ maĭ fi silită să-'l întrerup.

* * *

Dupě ce s'aŭ ridicat dela mésă, care a durat pěně aprópe de ḑece ore nóptea, Dionysios conduse pe Zulma în ĭatac și în-ainte de a se retrage în propria-'ĭ locuință îĭ ḑise: „Sper, angel adorat, că de acum îndoĭala sě va risipì din sufletu-'țĭ sublim, în privința nestrămutatuluĭ și imensuluĭ amor de care ființa mea este plină pentru Dumnéța și că te-aĭ convins despre sinceritatea și curățenia intențiunilor mele!“

— Apoĭ la un semn afirmativ al Zulmeĭ, continuă: permite-'mĭ dar-a-'țĭ declara solemn și cu tótă sinceritatea că condițiunea ce am acceptat'o de a rupe cu viața călugěréscă, cărcia mě consacrasem âncă dintr'uă fragedă etate, spre a putea săvîrși taina căsătorieĭ, este

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

pentru mine uă fericire pe cât de neasceptată, pe atât de imensă și inexprimabilă, mĕ simț însĕ dator de a'ți pune în vedere că strălucirea posițiuneĭ în care te-aĭ afla în casul când aĭ putea avea încredere în mine fără să intrăm în acéstă legătură legală, negreșit nu o veĭ găsí prin săvîrșirea căsătorieĭ. Fără îndoială sunt îndestul de bogat pentru a'ți procura tóte mijlócele ce omenesce sunt posibile, pentru a te simțì fericită, căcĭ fericirea Dumitale este fericirea mea, dar gloria, vaza, ce revarsă în sufletele nóstre, acele simțirĭ tainice carĭ întocmaĭ unor profume dumnedeescĭ ne împlù inima și ne îmbată cu miresmele lor, aceste vor lipsì scumpeĭ și adorabileĭ mele ursite, săvîrșind taina căsătorieĭ. Pe când dacă încrederea Dumitale nu mĭ-aĭ refusa-o, tóte măririle omenescĭ ș'ar rĕspândì splendorile lor asupra ceresceĭ Dumitale ființe. Te rog să nu înțelegĭ rĕŭ cuvintele mele, prin carĭ eŭ nicĭ nu voiesc și nicĭ nu pot a'ți cere să reviĭ asupra condițiuneĭ ce cu fericire am acceptat'o, pentru-că încă uă dată tóte tronurile lumeĭ, tóte splendorile universuluĭ, fără Dumnéta nu maĭ prețuesc în-aintea mea nimic, dar m'am simțit dator a'ți expune aceste considerațiunĭ, pentru a putea să te gândescĭ asupra lor pĕnĕ maĭ este timpul și te rog, adorabilul meŭ angel, să bine-voescĭ a te consulta și cu muma Dumitale, ca cel maĭ târdiŭ mâne séră să-'mĭ poțĭ rĕspunde, pentru-ca cu ḑiua de poĭmâne să pot scrie și aĭ-ĕta sântuluĭ scaun de care atêrn decisiunea mea, dacă va fi se rĕmânem pe lângă condițiunea convenită.

— Am tot auḑit, rĕspunse Zulma, după ce Dionysios tăcù, și vocé-'ĭ tremura de ciudă, că sunt ritorĭ carĭ prin dulcéța și măestria limbagiuluĭ, te fac să ḑicĭ că albul, e negru și negru alb; că rĕul e bine și binele rĕŭ — și nu am creḑut, dar acum mărturisesc că eŭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

multă dreptate vi s'a conferit titlul de mare orator al Bisericeĭ, pentru-că în adevĕr cuvintele vóstre m'aŭ pus în nedumerire să nu maĭ sciŭ dacă amorul e de preferit glorieĭ, saŭ gloria amoruluĭ. Și îmĭ vine să cred că în inima bărbaților, gloria, póte și alte pasiunĭ maĭ puțin nobile, sunt maĭ puternice de cât amorul. Și un surîs satanic, despreciuitor trecù pe buzele Zulmeĭ la pronunciarea ultimeĭ frase.

— O! nu! nu crede acésta, exclamà Dionysios! Cel puțin în ceea-ce mĕ privesce, te rog în genuchĭ să nu aĭ acéstă ideeă, pentru-că credința mea intimă din momentul când am vĕdut încântătóre-ți față este că amorul ĭe cel maĭ puternic suveran al lumeĭ și că noĭ nu putem decât să ne supunem luĭ, adevĕr pe care îl recunósce și nemuritorul Virgiliŭ printr'acest frumos distich: Omnia vincit Amor . . . . . et nos cedamus Amori!

— Adevĕrat??? . . . . exclamà cu ironiă Zulma! „Aș putea paria că Archimandriții fac excepțiune la acéstă regulă, maĭ adause — și din ochiĭ sĕĭ țîșnirĕ fulgere de mâniă!

— O! Dumnedeul meu, Dumnedeul meu, cât de rĕu am fost înțeles, îngânà Dionysios și fața îĭ fu inundată de dóuĕ șiróe de lacrimĭ! Apoĭ el maĭ mult căḑù de cât sĕ lăsà pe un fotel; îșĭ apucà capul între ambele mâinĭ și rĕmase maĭ multe minute adîncit în gîndurĭ, iar pieptul îĭ svîcnea cu putere. Zulma rĕmase în picióre în-aintea sa și-'l privea cu acea prefăcută indiferință femeéscă ce pare a te respinge pe când te atrage, te înghiață, pe când te farmecă și te gonesce în nemărginire pe când te înlănțuesce de ființa sa!

Scomotul ce făcu bătaia orologiului ce sĕ auḑi, eraŭ ḑece ore și jumĕtate, avù de efect d'a întrerupe meditațiunea Archimandritului.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

El își ridică capul, apoĭ sĕ ridică în picióre și pironindu-și privirile âncă umede asupra Zulmeĭ,

— Nu pentru mine, ĵți jur, îĭ ḑise, ți-am espus considerațiunile pe carĭ imensul amor ce mĭ-aĭ inspirat, le-aŭ sugerat inimeĭ mele, ci numaĭ pentru Dumnóta, numaĭ în interesul viitoruluĭ Dumitale, de óre-ce însĕ cuvintele mele ți s'au părut că ascund uă hesitare a sufletuluĭ meu, te rog adoratul meu angel, să scusezĭ neplăcerea ce espresiunile mele pornite numaĭ din nemărginita mea dorință pentru fericirea Dumitale ți-aŭ causat! Cât mĕ privesce, chiar de mâne diminéță voiu lua tóte măsurile pentru ca căsătoria nóstrĕ să sĕ pótă în cel maĭ scurt timp săvîrși!

— Ne-am înțeles, nu-'ĭ așa și mĕ ierți, angel adorat, mai adause? și vocea sa era așa de dulce, așa de armoniósă că părea uă șoptă a zefiruluĭ, sau uă suflare a unor spirite divine ale aeruluĭ!

— Da, sper că ne-am înțeles îngână Zulma și brațele sale și corpul sĕŭ voluptuos avu una din acele mișcărĭ, vecĭnice enigme pentru bărbațĭ, carĭ rĕscolesc suflotul, îmbată simțirile și te atrag cum prăpastia atrage victima, cum magnetul atrage ferul! Dionysios fŭ atras uă secundă în brațele Zulmeĭ! Secundă de uă beție Dumneḑeéscă în care gustă tóte deliciile primuluĭ sărut.

Apoĭ Zulma să degajă și cu accentele naive a le fecióreĭ care să teme de a trece peste limita unuĭ amor cast și cu lacrimile în ochĭ îĭ ḑise: fugĭ, fugĭ, fermecătorule! Dionysios cu inima plină de tóte fericirile, părăsi iatacul, coborî treptele și sĕ retrase trecênd prin ușcióra mascată, în propria sa locuință.

III.

Zulma rĕmasă singură, se desbrăcă și după ce trase zăvorul la unica ușă ce avea iatacul, sĕ culcă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Dormí liniscită primul somn, dar pe la orele treĭ dupĕ medul nopțeĭ se desceptă plină de spaimă simțind lângă sine un alt corp care nu era al sĕŭ și aducêndu-și bine aminte că pusese zăvorul nu-și putea da socotéla dacă era descéptă saŭ viséză. Pentru a ieși din acéstă nedumerire, ea își intinse mâna pe d'asupra capuluĭ, luà uă cutiă de chibrituri ce o pusese pe mescióra d'alăturea și aprinse un chibrit. Care nu îĭ fù uimirea când recunoscu pe Silivestru care dormea buștón? Mii de cugetări îĭ asediarĕ sîrmanul sĕŭ creer femeesc! Sĕ întrebà cum óre putut'a Călugĕrul să pĕtrundă într'uă odaiă zăvorîtă? Apoĭ îĭ trecù prin gînd că póte tot viséză și că aprinderea luminel chiar era numaĭ vis! Dar îl audea pe Călugĕr sforăind și acésta îĭ încurca judecata. Atuncĭ îĭ venì în minte un basm ce il spusese în copilăriă una din servitórele ce avusese, uă Româncă din Oltenia, despre frumósa frumóselor cum o numea lumea, fata unor bogătași țĕranĭ de peste Olt, care tot alegea nefiindu'ĭ pe plac nicĭ unul dintre nenumeraților pețitorĭ ce o cerĕù. Causa era că strigoiul îĭ furase inima.

Strigoiul era un june strein în sat, logofețel la Arendașul moșieĭ boerescĭ; sĕ numea Florea și era cu deosebire frumos și drăgălaș, însĕ tóte fetele fugéù de el pentru-că îĭ ieșise numele că era strigoiŭ. Și cu tóte că bietul tênĕr nu avea nicĭ un defect de cât că nasul îĭ era prea subțirel, ceva cam lung și cocârjat, Părinții superstițioși ca toți locuitoriĭ dela țéră, nu voiaŭ sĕ-'ĭ dea féta și frumósa frumóselor nu fu chip să-'l ĭa de bărbat, cu tóte că-'l ĭubea la nebuniă, ci căḑù jertfă voinței Părinților, carĭ o măritarĕ cu d'asila cu un vĕduv.

In prima nópte ce urmà cununieĭ, bărbatul dupĕ ce zăvorî ușa, se culcà lângă mirésă, căreia fiindu-ĭ foc de urît sĕ întorsese cu fața la perete și adormise plân-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

gênd. Desceptându-se după primul somn, care nu-'ĭ fù mirarea și spaima când în locul bărbatuluĭ se vĕdù lângă peținorul refusat de Părinți, al căruĭ nas aci se lungea pĕnĕ la ușă, aci se scurta pĕnĕ a dispare cu totul diformându-'l într'un chip îngrozitor?

Zulmeĭ âncă i se părù că nasul călugĕruluĭ sĕ scurtéză din ce în ce; apoĭ i se părù că începe a se lungì și se lungea mereù și cum era cu fața spre Silivestru, nasul se lungì pĕnĕ ajunse să o lovéscă in obraz. Atunceĭ i se făcù frică, tot corpul începù sĕ-'ĭ tremure și dete un țipĕt de spaimă! Călugĕrul se desceptà și luând-'o în vênjóscle sale brațe,

— pentru-ce te-aĭ speriat, o! preu iubita mea porumbiță? o întrebà. Orĭ atât de curênd m'ai uitat, în cât am ajuns să te sperĭĭ de persóna mea?

Cu tóte că ĭĭ auḍea vocea și ĭĭ cunoscea fața, cu tóte că la vocea luĭ, nasul îșĭ luase proportiunile naturale și prin urmare causele spaimeĭ dispăruserĕ, Zulma tot tremura! Ast-fel după încetarea furtuneĭ plăplânda trestiă tot se agitéză, tot tremură âncă un óre-care timp, pĕnĕ îșĭ regăsesce equilibrul. Ast-fel să întêmplà și cu Zulma, care nu'șĭ reveni cu totul în sine decât numaĭ după-ce Silivestru se dete jos din pat, aduse uă sticlă de apă de Colonia și o frecà pela têmple și pe mâinĭ.

După ce se liniscí cu desăvîrșire,

— să te fèrescĭ, O! prea iubitul meu Silivestre, ĭĭ ḍise, de a'mĭ maĭ causa uă asemenea spaimă, dacă nu vreĭ să mor!

— Vĕḍ în adevĕr că te-aĭ speriat grozav cu tóte că nu pricep ce causă de spaimă puté-'ĭ avea, afară numaĭ dacă persóna mea nu'ți inspiră frică, în loc de iubire, disgustul în loc de atașament.

— Pentru-ce vorbescĭ așa, O! prea iubitul meu,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

datuț'am óre vre uă pricină cât de neînsemnată ca să-'mĭ poțĭ bănui iubirea și atașamentul? Lipsit'am óre în ceva recomandațiunilor și dorințelor D-tale? Orĭ nu am urmat cu destulă sânțeniă și cu destul zel instrucțiunile Dumitale? Respunde, respunde, O! prea iubitul meu, pentru că de am greșit în ceva să caut a îndrepta greșala, ĭar dacă eștĭ mulțumit de purtarca mea, scutesce-mĭ te rog durerea de a audi cuvinte ce sună a adevĕrate împutărĭ la urechile mele!

— Recunosc, o! prea iubita mea fetiță, că aĭ urmat cu tact și cu zel, încă póte cu prea mult zel, și Călugĕrul apăsà tonul asupra cuvêntuluĭ, instrucțiunile ce în interesul nu numaĭ al meu și al mameĭ tale, dar maĭ cu sémă în interesul tĕu țĭ-am fost dat și sunt nu numaĭ mulțumit, ci și încântat, acésta însĕ nu-'mĭ explică câtu-șĭ de puțin spaima grozavă ce încercașĭ când la desceptare aĭ dat cu ochiĭ de mine; dacă dar cuvintele mele țĭ-aŭ făcut efectul uneĭ împutărĭ. să-'mĭ daĭ voiă a'țĭ spune că nu eu cĭ logica lucrurilor le face.

In adevĕr orĭ-cât de neasceptată, orĭ-cât de miraculósă chiar ar fi aparițiunea uneĭ persóne iubite, nu spaima póte fi cel dintâiŭ sentiment al sufletuluĭ nostru, ci mai curênd mirarea, bucuria, extazu!

Și vocea Călugĕruluĭ avea tóte nuanțele, tóte modulațiunile gelosieĭ! El tăcù câte-va secunde, apoĭ,

— Îțĭ aducĭ negreșit aminte, o! prea iubita mea porumbiță, dise, pentru-că timp fórte puțin s'a scurs de atunci, când mĕ asigurаĭ că mĕ iubescĭ din tóte puterile sufletuluĭ și că mĕ veĭ iubì în tótă viața?

O! cu câtă bucuriă, cu ce nesațiu ascultat'am dulcile tale expresiunĭ!

Ce fericire imensă făcuta'i să nască în sufletul meŭ! Și astădĭ! . . . . . .

— Și astădĭ? repetà Zulma care, nu-'șĭ putea explica acéstă ciudată scenă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Astădĭ .... vĕdŭ fericirea mea sburând, pentru-că iubirea ta, simțŭ, că e aprópe sĕ dispară! Și vocea Călugĕruluĭ era înecată de suspine! Apoĭ fără a da timp Zulmeĭ care rĕmăsese ca trăsnită la aceste împutărĭ neasceptate și nedrepte, de a se desmetici, el urmà: Negreșit nu pot crede că uă óre-care simpatiă nu maĭ păstredĭ și pentru mine, dar în iubirea mea nemărginită ca spaciurile cerulŭĭ, nestrămutată ca vecĭnicia, avém nebunia să cred că am isbutit să-'mĭ realisez visul fericireĭ pe care-'l urmărescе de doi-spră-dece anĭ!

Da, credém că am isbutit, pentru-că credém să mĕ iubescĭ cu acea patimă nemărginită cu care te iubesc eŭ! Credém: să nu aĭ nicĭ uă cugetare ascunsă de mine! Să fi întrégă a mea cu corp și suflet, precum eŭ sunt întreg al tĕŭ! Descéptă, ca și în visele tale, să nu trăescĭ de cât prin mine, precum eŭ nu trăiesc de cât prin tine și pentru tine! Să iubescĭ viața chiar maĭ puțin de cât pe mine, precum eŭ cu neasĕmânare maĭ puțin iubesc propria'mĭ existență, de cât te iubesc pe tine!

Să fi gata la orĭ-ce sacrificiĭ pĕnĕ la crimă chiar pentru mine, precum eŭ sunt gata a mĕ lăpĕda de lume și chiar de D-dĕŭ pentru tine!

Să nu trăescĭ, cu un cuvênt, de cât în mine, precum eŭ nu am trăit și nu voiŭ putea trăĭ de cât în tine și pentru tine!

Iată, ce am crĕdut că voiŭ isbutì să fac din tine, pe care te-am avut de idol al inimeĭ mele âncă de când abĭa sciaĭ gunguni! Iată visul nebun pe care-'l credém realisat când ascultam dulcile tale asigurărĭ că mĕ iubescĭ mult și mĕ veĭ iubì în tótă viața ta!

Dar ..... visul meŭ de fericire a sburat de uă-dată cu amorul tĕŭ! Și Călugĕrul pentru cea maĭ complectă stupefacțiune a Zulmeĭ, începù să plângă cu hohot

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Dar pentru numele luĭ D-ḑeŭ, pentru-ce acéstă desperare?

Ce aĭ, O! prea scumpul meŭ Silvestre? Ce am făcut, in fine, întrebà Zulma?

Ș'apoĭ cu acea deosibită intuițiune femininà care s'ar putea maĭ corect numì instinct, atât este de pĕtrunḑĕtóre, s'ar putea ḑice de infailibilă, ea înțelese că ceva grav, extraordinariŭ să petrece în creeriĭ Călugĕruluĭ. Un fior de fricà îĭ pĕtrunse inima. Erá însĕ prea slabă saŭ prea laşă de a voì să-'l desfidă, de aceea.

— Rĕspunde, rĕspunde. O! prea iubitul meŭ, îĭ ḑise și liniscesce închietudinea accleea care te iubesce maĭ mult de cât viața sa!

Și ea îĭ intinse braçele!

— Cum, nu înțelegĭ, rĕspunse Călugĕrul, îmbrățișându-o cu furiă, că sunt gelos ca un tigru? Nu înțelegĭ că mĕ căiesc d'a fi cedat, fie-chiar și momentan locul meŭ lângă drăgălașul tĕŭ sîn luĭ Dionysios?

Și totu-șĭ acésta era și este încă necesar:

Nu înțelegĭ dar că miĭ de săgețĭ veninóse îmĭ străpung inima când te șciu numaĭ cu el!! O! cât te iubesc, cât te iubesc prea iubita mea porumbiță! Și Călugĕrul o înneca în sărutărĭ! Apoĭ dupĕ uă tăcere adîncă de câte-va secunde, Călugĕrul ca și când ș'ar fi vorbit șieșĭ esclamà:

O! acéstă crudă necesitate cât mĕ face să sufer!!

Și ea departe d'a înțelege, nicĭ nu bănuesce póte suferințele mele!

— Amar te înșelĭ, O! prea inbitul meŭ Silivestre, rĕspunse Zulma umplându-l cu sărutărĭ de foc și nu pricep pentru-ce nu mĭ-aĭ permite să trimit să se plimbe pe Domnul Archimandrit?

Dacă ar fi să întreb numaĭ inima mea, m'aĭ curênd aşŭ trimite la toțĭ draciĭ uă miiă de Archimandriți, de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cât să'ți causez ție, dulcele meŭ iubit, uă secundă de suferințe!

Și nu sciŭ în adevĕr pentru-ce nu mi-aĭ permite să fac acésta!

— Și aĭ face tu acésta fără căință și fără hesitare, O! prea iubita mea porumbiță?

— Acéstă întrebare mĕ supără pentru-că îmĭ dovedesce că am pierdut încrederea ta dulcele meŭ iubit, rĕspunse Zulma. Încércă însĕ!

Nicĭ uă dată, prea scumpul meŭ Radule, nu am vĕdut atât de mulțumit, atât de radios pe Silivestru, ca în urma acestor cuvinte. El își cerŭ miĭ de scuse cu aceea voce mâglisitóre de phanariot ce sémănă atât de mult miorlăituluĭ pisicilor blânde, pentru ne-încrederea ce dicea că-'ĭ întrase în suflet din causa spaimeĭ ce mĕ coprinsese la vederea sa, ceea-ce îĭ rĕscolise miĭ de bănueli în suflet, că nu-'l maĭ iubesc și că iubesc pe Dionysios.

Cu atât bănuelile mele îmĭ părĕŭ maĭ întemeĕte, adause, cu cât că'mĭ era viu în memoriă tonul cu care vorbéĭ . . . . . și călugĕrul nu isprăvì frasa ca și când s'ar fi căit d'a 'ĭ fi scăpat din gură aceste cuvinte.

Apoĭ, fără a voì să se esplice și fără a da Zulmeĭ timp d'a-'ĭ face vre uă întrebare, continuà cu aprindere:

— Nu, nu este timpul pentru acésta! Póte că un asemenea timp va sosi și atunceĭ îți voiŭ aduce cu fericire aminte, O! prea drăgălașa și frumósa mea fetiță, promisiunea ta. Pănă atunceĭ urméză a fi cât poțĭ maĭ perfectă în rolul ce sórta nóstrĕ ți-a impus să joceĭ façiă cu Archimandritul și cât mĕ privesce te asigur că orĭ-ce aș auḑì și orĭ-ce aĭ putea să-'ĭ ḑicĭ și e absolut necesar să isbutescĭ pănă în fine, prin urmare fă-l să crédă că îl iubescĭ cu risicul chiar că acest rol m'ar face să sufer crediḑnd că s'ar putea nasce în sufletul tĕŭ uă óre-care

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

simpatiă pentru dênsul, te asigur dic că încrederea mea nu va mai putea prin nimic fi sdruncinată! Dar te previu O! prea drăgălașa mea, că nicĭ în fundul Iadurilor nu aĭ putea scăpa de teribila mea resbunare când aĭ înșela încrederea mea! Corpul și sufletul tĕu sunt ale mele, ființa ta întrégă este a mea, precum ființa mea întrégă 'ți-am jertfit'o încă din momentul când cu preçiul viețeĭ mele, te-am scăpat de la uă mórte sigură, eraĭ atunci numaĭ de treĭ anĭ, prea iubita mea; înțelegĭ dar că ascept de la tine să fi gata a face jertfă chĭar corpul și sufletul tĕu, când acésta ți-aș cere-o pentru-că numaĭ în interesul fericireĭ nóstre aș puté-o cere. — Fă-'l dar pe marele orator al Bisericeĭ sĕ inebunéscă de amor, pădescete insĕ de a face neghiobia a'l iubi insă'ți. Visitele mele nopturne nu ĭe trebuință a le cunósce nicĭ Aristea. Să nupierdĭ inse nicĭ uă dată din vedere prea scumpa mea iubită, că sunt din aceĭ ómenĭ cărora este aprópe imposibil de a le ascunde nu numaĭ faptele, dar până și cele maĭ tainice cugetărĭ. Pentru marea ta inteligență cred de prisos multe explicațiunĭ, mĕ mărginesc numaĭ a-'ți aduce aminte proverbul că „tonul face musica".

Și acum dise cu uă voce solemnă, fiind-că a sosit ora ca să te părăsesc și pentru-că nu trebue să cunoscĭ pe unde am întrat și prin urmare pe unde voiŭ și părăsì splendidul tĕu iatac O! prea frumósa mea, doresc ca să'ți complecteḑĭ somnul pe care ți l'am întrerupt și el o ridică în braçele-'ĭ de fer cu facilitatea cu care am ridica un paiŭ, o puse în pat, scóse apoĭ din buzunarul interior al raseĭ uă cutioră de argint, luă uă mică bombónă verḑuiă și 'ĭ-o oferì, ḑicêndu-'ĭ: mănâncă-o, prea frumósa mea și în ḑece minute veĭ dormi somnul cel maĭ liniscit și dulce!

Iar Zulma respunse:

— Sunt fericită d'a primi din mâinile tale tot

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ceea-ce veĭ voi să'mĭ oferĭ, luà apoĭ bombóna și pe când o mânca maĭ adause: totd'auna mĕ voiŭ simți fericită să urmez orbesce ordinile și instrucțiile tale, O! prea dulcele mĕu Silivestre, pentru-că sunt convinsă prin miile de probe ce mĭ-aĭ dat că mĕ iubescĭ pre cât te iubesc și eu și cu tine viața îmĭ va fi totd'auna dulce și pentru tine chĭar mórtea o voiŭ primì cu surisul pe buze!

Ast-fel vorbì Zulma, O prea scumpul meu Radule, pe când ziorile cu pĕrul de aur resfirat peste umerĭĭ lor alburĭĭ, deschidéŭ porțile orientalĭ ale ḑileĭ, sau dacă este să fiu deplin corectă, va trebuì să ḑic că, aceste vorbe eșirĕ din gura Zulmeĭ suggerate de inima sa în care uă temere secretă, uă nelinisce din ce în ce crescêndă să născuse la ultimele vorbe ale Călugĕruluĭ!

Apoĭ înfortunata supusă de puterea somniferă a bombóneĭ ce înghițise, adormì.

IV.

Zulma avù un somn liniscit și lung. Eraŭ ḑece ore când sĕ desceptă. Ea se dete jos din pat, atinse nasturele soneriĕĭ și ajutată de fata sa de casă ce se înfăçișà numaĭ de cât, se îmbrăcà. Trecù apoĭ în sufragerie unde Aristea o ascepta deja și dejunarĕ.

Pe când dejunaŭ, Zulma împărtășì Aristeeĭ întreținerea ce avusese cu Archimandritul în séra precedentă și Aristea îĭ arĕtà deplina sa mulțumire pentru chipul cu care se condusese.

Pe la un-spră-ḑece și jumĕtate se ridicarĕ de la masă și percurserĕ rênd pe rênd tóte încăperile ce conținéŭ casele, admirând, icĭ bunul gust ce presidase la împărțirea camerelor, din colo mobilele luxóse, tapetele rarĭ și tablourile unora dintre coĭ maĭ marĭ măiestriĭ ce

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

le împodobéŭ, apoĭ se proprirĕ în salon, unde puçin în urmă veni și Dionysios.

— Dar bine aĭ fost un adevĕrat fermecător, ḑise Aristea adresându-se către acesta.

— Cum așa?

— Negreșit numaĭ un fermecător putea mobilá uă casă întrégă cu atâta lux și cu așa bun gust într'un timp atât de scurt, respunse Aristea!

— Sunt cu deosebire încântat, cucóna mea, că îmĭ împărtășiță gustul, dar meritul nu este al meu, respunse cu modestiă Dionysios, pentru-că eu am cumpĕrat casele cu tot ceea-ce se vede și dar singurul meu merit este că âm preferat a cumpĕra uă casă montată așa cum sĕ găsesce, în loc de a cumpĕra numaĭ zidurile și-'n acésta sunt dator recunoscință fratelui Silivestru, care mĭ-a dat nu numaĭ idea, ci și m'a pus în relație cu un intermediator prin care am putut găsĭ ocasiunea să fac acéstă bună achisițiune; ḑic bună achisițiune, pentru-că în adevĕr mobilierul, tablourile, trăsurile și caiĭ cred că le-am luat cu aprópe pe jumĕtate din valórea lor.

Un surîs satanic trecù pe buzele Aristeeĭ la aceste cuvinte. Apoĭ,

— Primițĭ sincerile mele complimente, ḑise ea, pentru deosebita Dumnévóstrĕ șansă, acésta e uă dovadă că în noua viață în care întrațĭ vĕ ascéptă tóte fericirile pe care eu vi le doresc din inimă!

Dionysios îĭ mulțumì cu acea grație deosebită care m'a fost impresionat atât de mult âncă de la prima vedere. —

După aceea dînsul întrebà pe Aristea dacă are vre uă sciință de la Silivestru când este să soséscă în capitală, pentru-că ar voì să decidă în unire ḑiua căsătorieĭ. Aristea îĭ spuse că îl ascéptă pentru a treia di.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Și ea apoĭ sĕ retrase în camera sa pretextând uă durere de cap. Dionysios rĕmas numaĭ cu Zulma îĭ împărtășì că a scris deja Patriarchieĭ demițêndu-se atât din ordinul călugĕrieĭ, cât și din funcțiunea cu care era investit Apoĭ în curs de maĭ multe ore el nu încetà d'a ĭ exprima în cuvinte de foc imensul sĕu amor, asigurându-o prin vorbele cele maĭ dulcĭ, că din tóte puterile sufletuluĭ sĕu se va sili a o face fericită. Și numaĭ târdiŭ, după-ce înserà cu totul se retrase.

Ast-fel trecù, O! prea scumpul mĕu Radule. ḑiua ce urmà instalăreĭ Zulmeĭ în propria sa casă, despre care nicĭ nu aș fi amintit în confesiunea mea, dacă surîsul satanic al Aristeeĭ, nu'mĭ ar fi dat bănuiala că dînsa și cu Silivestru nu fără vre un scop ascuns au făcut pe Dionysios să cumpere acele și nu alte case. Și nu m'am înșelat, după cum în curênd te veĭ convinge.

V.

A treia ḑi după cum Aristea spusese luĭ Dionysios adică în ḑiua de opt Decembre, pe când eram să ne așeḑăm la măsă, sosì, saŭ maĭ corect ḑis, să ,arĕtà și Silivestru.

De comun acord să și fixà ḑiua căsătorieĭ pentru Duminecă 13 Ianuarie 184y. Eraŭ dar pĕnĕ la cununiă una lună și cincĭ ḑile.

A dóua ḑi Dionysios trimise Zulmeĭ uă pungă cu una miiă de galbenĭ și cu uă fâșiă pe care era scris, pentru trusso.

Însoțită de Aristea, în curs de câte-va ḑile, Zulma îșĭ cumpĕrà stofele cele maĭ scumpe, diferite giuvaeruri care de carĭ maĭ de preçiŭ și maĭ artistic lucrate și comandà a i sĕ cóse lingeria cea maĭ fină și maĭ bogată ce găsì în Bucurescĭ.

* *

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

In ḑiua de opt-sprĕ-ḑece Decembre, adică după ḑece ḑile de când sĕ fixase ḑiua cununiei. Aristea propuse Zulmei ca să mérgă la teatru și dênsa care de dóuĕ luni și jumĕtate nu mai fusese, acceptă cu plăcere propunerea.

Te pot asigura, O! prea scumpul meŭ Radule, că nu cu vre-uă altă intenţiune Zulma s'a dus la teatru, de cât numai pentru mulţumirea de a auḑì musica și de a vedea piesa, uă altă intenţiune avea însĕ Aristea.

Trecuse abia câte-va secunde după ce sĕ aşĕḑarĕ în lojă și cum uă mulţime de binocluri să îndreptarĕ asupra lojei, între carî însĕ unul o fixá în continuŭ.

— Sci cine e boerul care te fixézĕ cu atâta interes? o întrebà Aristea.

— Nu, nu'l cunosc!

— Ia privesce-'l și tu puçin și spune-'mi cum ţi se pare.

— Mi se pare mai mult trecut, de cât tênĕr, dar . . . . . .

— Dar, aşa e că nu e urît?

— Adevĕrat, are uă înfăçişare imposantă și uă fisiognomiă plăcută!

— Este marele vornic Scarlat Romișteanu și . . . . pare că adastă să 'ţi îndeplinescî uă promisiune! —

— Cred că acum e prea târḑiŭ saŭ prea timpuriŭ. . . . . .

— Nicî una, nicî alta, prea iubita mea, ḑise Aristea și cum mi-ai fost declarat că voinţa mea este și a ta, adăst să vedem dacă nu mĕ înșel în presupunerea ce făcuî.

Nu trecurĕ cinci minute după acest dialog și uşa lojei sĕ deschise și un lacheŭ tênĕr întrà și întinse Aristeei uă epistolă minusculă ș'apoi făcênd uă temenea sĕ făcù nevĕḑut.

Aristea rupse plicul, citì coprinsul ș'apoi,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Nu m'am înșelat, ḑise și după ieșirea din teatru, vom avea marea cinste, saŭ maĭ drept ḑicênd, tu, O! prea frumósa mea, veĭ avea cinstea și slava de a vedea la piciórele tale pe unul dintre ceĭ maĭ marĭ boerĭ aĭ Țĕreĭ!

— Dar lipsind d'acasă peste uă oră așa de în-aintată, nu ne expunem óre de-a da bănuelĭ luĭ Dionysios.

— Și cine ți-a spus că trebue să lipsescĭ d'acasă?

— Atuncĭ nu pricep cum ar putea fi acésta fără să supĕrăm și cu drept cuvênt pe Dionysios care negreșit va afla uă visită așa de puțin cuviinciósă!

— Multe nu pricepĭ încă tu, dar aĭ timpul și le veĭ pricepe . . . . . eștĭ încă tênĕră!

— Dar dacă Dionysios va afla și este peste putință să nu le afle?!

— Nu va afla nimic!

— Fórte bine, dar Silivestru, sci cât ți-u de mult la dînsul și că nu aș fi capabilă să'l înșel?!

— Sunt încântată de vorbele tale, O! prea frumósa mea, pentru-că ele dovedesc sau că în realitate ții la dînsul atât de mult pe cât ḑicĭ, ceea ce nu póte de cât să mĕ bucure, sau că eștĭ indestul de fină pentru a înțelege că inima femeeĭ care se simte trebue să fie ca uă carte închisă cu șépte peceți, în care tainele sale vor rĕmânea vecĭnic necitite, vecĭnic nepĕtrunse. Nu merită numele de femeeă ființa ale căreĭ secrete le póte afla amantul sau bărbatul.

— Permite-'mĭ să-'țĭ declar că din vorbele Dumitale nu mĕ deslușesc ce trebue să cred și care trebue să fie conduita mea față cu Silivestru pe care'l iubesc la nebunie!

— 'Țĭ-am maĭ spus'o că multe nu înțelegĭ încă..... dar le veĭ înțelege cu timpul, de uă-camdată țĭ aduc aminte cuvintele tale, că voința mea v'a fi ș'a ta!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Dar când voința Dumitale ar fi contrariă voinței luĭ?

— Și atunci să mĕ asculți, însĕ contrariă nu va fi!

— Respunderea e întrégă a Dumitale!

— Fără-'ndoélă, cine a și dis alt-fel??

* * *

Intórse pe la un-spră-dece ore și jumĕtate acasă, Aristea concedià pe servitórele ce le asceptase zăvorind cu scomot în urma lor ușile.

Apoĭ ambele întrarĕ în camera Aristeeĭ, unde, acésta aprinse câte dóuĕ luminărĭ în cele douĕ candelabre ce eraŭ înfipte alăturĭ de uă frumósă oglindă de toaletă și învità pe Zulma să-'șĭ scóță pălăria, o ajută să-'șĭ îndrepteze pĕrul, îĭ potrivi rochia care se șifonase puçin în trăsură; îĭ întinse cutia cu pudră și îĭ dise:

Eștĭ frumósă, eștĭ încântătóre ca cea maĭ frumósă din ḑilele senine ale luneĭ luĭ Maiŭ, O! prea iubita mea!

Fă-te maĭ frumósă; fiĭ răpitóre, ca cea maĭ plină de farmec din acele noptĭ misterióse carĭ ne uimesc sufletul și ne fură inimele! Și dînsa nu înceta d'a potrivì, a așeḑa când uă cută ce i să părea că face rochia, când nisce perĭ ce i-sĕ părĕŭ revoltațĭ in contra graţieĭ; aci îĭ scergea într'uă parte obrazul de pudră pentru-că i sĕ părea prea încărcat, aci o făcea să maĭ pună în altă parte unde i sĕ năzărea că nu e in de ajuns.

Când i sĕ păru că totul e bine, Aristea luà dintr'un scrin dóuĕ cutióre, una în mărime ca de ḑece și cea-l-altă ca de dóuĕ-ḑecĭ și cincĭ centimetrii, scóse dintr'însele treĭ obiecte de aur de uă frumusețe incomparabilă, erá uă flóre în forma a douĕ frunḑe de Viță imbinate, lucrată în briliante de uă strălucire uimitóre, pe care uă aninà în frumosul pĕr al Zulmeĭ; al doilea obiect era uă broșă în formă de fluture din ale căruĭ aripe distinse întesate cu diamante, smaragde și rubine

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

scăpărau mii de scânteĭ verdĭ, roșiĭ, albastre; 'ĭ o aședà la piept. Al treilea obiect erá un colet de marĭ diamante din care sĕ revărsa adevarate valurĭ de lumină și pe care 'il puse la gît.

Ast-fel împodobità,

— Écce, îĭ dise apoĭ cum îmĭ place să te îmfăciședĭ mareluĭ Vornic!

Dic să te îmfăciședĭ și acésta să nu te mire, 'țĭ-am fost spus óre-când că nu trebue să te mirĭ de nimic în lume, căcĭ numaĭ mojicul se miră, pentru-că marele Vornic trebue că în momentele acestea ne ascéptă la tine în iatac!

Zulma erá investită într'uă rochiă de catifea négră, brodată cu bogate fire de aur și garnită cu fine dantele de Bruxelles. —

Eraŭ dóuĕ-spră-dece ore și ceva când Aristea cu un candelabru în mână, urmată de Zulma, deschise ușa iataculuĭ. Ea nu sĕ înșelase. Marele Vornic Romișteanu stetea tolănit pe un fotoliu aprópe de sobă privind la focul ce ardea. El sĕ ridică cu grabă în picióre când ușa iataculuĭ sĕ deschisĕ. Aristea dupĕ-ce îl salută,

— Écce, îĭ dise, Cucóne Scarlate, cum sciu să'mĭ respectez vorba. Vĕ recomand, urmà apoĭ, pe scumpa mea Zulmă, care ardea de dorința d'a face maĭ de aprópe cunoscința distinsuluĭ nostru protector, pentru a'ĭ manifesta tótă gratitudinea nóstrĕ și a'l ruga să bine voiască a nu ne retrage înalta sa protecțiune nicĭ pe viitor.

Marele vornic era un bărbat înalt, cu umerĭ largĭ, cu peptul desvoltat, de și în vêrstă, era încă frumos.

Purta barba întrégă care era négră, icĭ colea nuanțiată cu câte-va fire argintiĭ. Ochiĭ îĭ eraŭ negriĭ, nasul grecesc, fruntea puțin cam îngustă, gura proporționată, dar buzele îĭ eraŭ gróse, sensuale. El se ridică

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cu multă grație după fotel și luând mâna ce Zulma îi întinse, 'i o sărută cu pasiune,

apoi,

— Iartă-mĕ te rog, încântătóre Damicelă îi dise, dacă mĕ presint în cuĭbul Dumitale înflorit, ca furiĭ, nóptea și pe ascuns. Cu tot curajul și nemărginitul amor ce simt pentru Dnmnéta, nu aș fi avut acéstă cutezanță dacă prea iubita Dumné-vóstră mumă nu m'ar fi convins că în relațiunile în carĭ vĕ găsiți, nicăirĭ întâlnirea nóstrĕ nu putea fi maĭ tainică și maĭ sigură ca în aceste case carĭ m'aŭ vĕdut născênd și carĭ posed întrărĭ secrete cunoscute numaĭ aceluia care s'ar fi simțit fericit de a vi le putea dărui, dar care neputêndu-o face a trebuit să se mulțuméscă a le vinde pe un preçiŭ ridicul sciind-că sĕ cumpĕră pentru Dumné-vóstrĕ, prea frumósa stăpână a inimeĭ sale.

* * *

Înțelegĭ, O! prea scumpul meu Radule, că pentru Zulma cuvintele mareluĭ vornic furĕ uă uimitóre revelațiune!

Așa-dar ea nu se înșelase în presupunerea că Aristea și cu Silivestru contribuiserĕ la achisițiunea caselor, cu ce scop însĕ? Óre uumaĭ cu acela de a putea introduce lângă dînsa în secret pe marele vornic, sau că aceste ființe de carĭ începuse a avea uă fricĕ din ce în ce maĭ pronunciată, urmăréŭ și alte scopurĭ ascunse?

Judecata sa nu-'ĭ putea da nicĭ uă lămurire în acele momente și infortunata, cu tótă presența de spirit ce poseda, rĕmase, la ultimele cuvinte ale mareluĭ vornic deconcertată, confusă, încât cuvintele îĭ lipsirĕ pentru a rĕspunde ceva.

Dar Aristea era acĭ,

— Fie-mea și eu ne simțim cu totul fericite d'a vĕ putea dovedì întregul nostru devotament și tótă re-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cunoscința ce vĕ păstrăm, pentru tot ceea-ce aț făcut pentru noĭ, ḍise ca, apoĭ întorcêndu-se cătrĕ Zulma,

— Nu este așa, prea iubita mea, că cuconu Scarlat póte compta pe întréga nóstrĕ recunoscință?

— Fără îndoială, rĕspunse într'un chip machinal Zulma, mĕ simt prea fericită, prea onorată de fericirea ce Cuconul Scarlat îmĭ procură de a'l putea asigura de întréga mea recunoscință pentru câte vĕḍ că a făcut pentru mine și îl rog a primì tóte mulțumirile mele și dînsa așeḍêndu-sĕ pe un fotoliu indică marelui vornic cu un gest plin de grație un altu în apropiere — și apoĭ, — faceți-'mĭ vĕ rog plăcerea îĭ ḍise, d'a ocupa loc în acest cuib, imflorit prin deosibita Dumné-Vóstrĕ bunăvoință.

Espresiunile sale alese și accentele mĭeróse a le voceĭ sale, contrastaŭ inse intr'un mod ciudat cu intréga sa infăcișare. Pe cât cuvintele îĭ eraŭ de măgulitóre, pe atât ținuta sa erá de reservată, aș putea ḍice indiferentă și chĭar glacială. Pe când marele Vornic ocupa locul ce i se indicase, ĭar tênĕra femeeă gusta uă tainică plăcere citind pe fața sa nemulțumirea, aș putea ḍice disperarea acesteĭ primirĭ glaciale, Aristea părăsì pe nesimțite iatacul.

S'a ḍis, O! prea scumpul meŭ Radule, că inima femeeĭ este un abis insondabil; p e n t r u c e a m a ĭ m a r e p a r t e d i n b ă r b a ț ĭ aș adăoga eŭ".

Rĕmasă numaĭ cu Romisteanu, Zulma avù una din acele mișcărĭ interióre carĭ rĕmâind ne înțelese pentru cea maĭ mare parte dintre bărbațĭ, fac a sĕ crede că femeea este inconsecuentă, capricióșă, falsă, ingrată!

Erá uă mișcare complexă a maĭ multor sentimente, quintesența aș putea ḍice a ciudeĭ, indignațiuneĭ și ureĭ ce îĭ revoltase cele maĭ secrete fibre ale inimeĭ! Cum, îșĭ ḍicea ea, sunt eu uă păpușă pe care mumă mea cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

drept să o pótă arunca în braçele celuĭ din tâiŭ venit? Cum, să fiu eŭ menită de a servì plăcerilor tuturor acelora al căror aur tentédă nisce fiinţe venale ca mumă mea şi Silivestru? Căcĭ pentru uă clipă, uă radă de lumină pětrunse-se în creeriĭ sĕĭ făcêndu-o să zăréscă în purtarea Aristeeĭ şi în preconisatul amor al Călugĕruluĭ acelaşĭ mobil impur, venalitatea, — şi-'n sufletul sĕŭ focul acestor sentimente comprimate, un moment erá gata să facă a sbucnì trăsnetul, dacă uă scânteeă din afară ar fì venit să-'l aprindă.

Acéstă scânteeă sĕ putea produce printr'un cuvênt nesocotit, printr'uă simplă mişcare necuviinciósă din partea luĭ Romişteanu; dar el avù uă ţinută reservată, plină de tact, aş putea dice de delicateţă şi nici uă vorbă, nicĭ un gest, nu aduse aminte Zulmeĭ causa pentru-care dînsul se găsea în iatacul eĭ.

Atuncĭ printr'una din acele porniriĭ sufletescĭ pe carĭ observatoriĭ superficialĭ le adscriŭ spiriţuluĭ de contradicţiă al femeeĭ, ĭar eu le cred propriĭ fiinţelor debile, nervóse, de a se revolta contra a tot ce li se pare impunere, volniciă şi de-a rĕspunde cu generositate celor maĭ neînsemnate preveninţe şi îndatoririĭ ce li sĕ fac, Zulma găsì destulă forţă în sine pentru a'şĭ deschide braçele mareluĭ Vornic, după ce maĭ întâiŭ îl disperase prin indiferinţa şi prin rĕcéla purtăreĭ sale.

Ast-fel dobêndì Romişteanu favorile tinereĭ femeĭ, pe carĭ ea însă-şĭ cu uă oră în-ainte erá ferm decisă a i le refusa, trebue însĕ, în interesul veritĕţeĭ, sĕ spun că în acele momente, în sufletul eĭ sĕ oglindea trecutul sĕŭ recent, în care zărea desemnându-se figura aceluĭa ce îĭ trădase religiunea inimeĭ şi că în mintea sa de femeeă îşĭ dicea că totuşĭ are dreptate Aristea: că orĭ trebue să te bucurĭ înşelând pe bărbaţĭ, orĭ trebue să plângĭ înşelată de eĭ.“ —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Și dînsa credea a'și fi ales primul dintre aceste roluri, fără să pótă înțelege că nu făcea alt de cât a aluneca din ce în ce mai mult pe clina prăpăstiei unde o împingéu Călugĕrul și Aristea, carĭ îșĭ urmăréu cu un zel demn de ună causă mai bună, scopul pe atât de infernal, pe cât erá de nepĕtruns pentru infortunata.—

Ast-fel furĕ circumstanțele fatalĭ prin carĭ a trecut aceea care îțĭ scrie rugândute cu lacrimĭ, o! prea scumpul meŭ iubit, să cumpănescĭ totul cu minuțiositate și să nu te grăbescĭ a o condemna, pentru a fi scutit de părerea de rĕŭ, când te veĭ convinge dupĕ cum sper, din urmarea acesteĭ confesiunĭ, că nicĭ uneĭ ființe omenescĭ nu'ĭ ar fi fost posibile, în locul Zulmeĭ, a evita abisul în care dînsa fŭ rostogolită. — Atât de cu măestriă fostu-'ĭaŭ ascunse, în calea sa, sub florĭ, cursele infame ce i se întinsese.

Dar să nu anticip asupra celor ce urmédă! Citesce, citesce, o! prea scumpul meu Radule și nu reține nobila ta inimă în a sa compătimire pentru cruda sórtĕ a Zulmeĭ tale care te adóră pĕnĕ la idolatriă și te va idolatra pĕnĕ la mormênt, orĭ-care ar putea fi decisiunea ce tu aĭ lua-o în privința eĭ!

* * *

Dupĕ trecerea de aprópe dóuĕ ore de când Zulma rĕmăsese numaĭ cu Romișteanu, acesta îĭ exprimà dorința de a sĕ retrage pentru care scop o rugà să avertisedze pe Aristea dorind a'ĭ dice nópte bună. Zulma trecù în camera Aristeeĭ și în câte-va momente ambele femeĭ se reîntórserĕ, Romișteanu însĕ nu maĭ era în budoar.*)

*) Budoir, citesce budoar, cuvênt francez, însémnă uă odaiă maĭ mică decât cele-l-alte și care face parte din încăperile uneĭ femeĭ elegante. Avem încetățenit în limbă, cu aceéșĭ însemnare și cuvêntul iatac. Noĭ am întrebuințat ambiĭ termenĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Sĕ vede, ḍise Aristea, că marele vornic ţine să nu cunóscem minunatul secret al acestor case.

— Destul de rĕu, rĕspunse cu amărăciune tênĕra femeeă şi trebue să mărturisesc, maĭ adause, că nu mĕ adăstam tocmaĭ dela uă persónă aşa de sus pusă, la atâta lipsă de delicateţă!

Şi frumoşiĭ sĕĭ obrajĭ pălirĕ sub fiorul indignaţiuneĭ ce îĭ coprinsese sufletul. Buḍele sale tremuraŭ şi din ochiĭ sĕĭ aprinşĭ ţîşnéŭ fulgere de ciudă şi de mâniă!

— Nu te grăbì, o! prea frumósa mea, îĭ ḍise Aristea căreia nu-'ĭ scăpă neobservată acéstă transformaţiune, de a'ĭ condemna purtarea, căcì cine scie dacă nu grave consideraţiunĭ 'ĭ a impus'o. In tot casul cer dela tine cu seriositate să rĕmâĭ deplin liniscită, să nu-'ĭ refusĭ cumva nóuĕ întêlnirĭ dacă ş'ar exprima dorinţa şi sĕ te păḍescĭ ca de foc de dóuĕ lucrurĭ: de a'l face să pricépă că a'ĭ fi supĕrată şi de a vorbì vre uă dată cu Silivestru, care nu trebue nicĭ să bănuéscă relaţiile dintre voĭ, despre dînsul.

Pentru cel maĭ mare interes al tĕu îţĭ cer acésta şi o pretind chiar!

— Nicĭ un fel de consideraţiune, replică cu bruscheţă Zulma, n'a scusat verĭ uă-dată şi nu va scusa nicĭ când uă lipsă de delicateţă, ca să nu ḍic de bunăcuviinţă, dar fiind-că Dumnéta pretinḍĭ să nu-'ĭ arĕt nicĭ uă nemulţumire, îţĭ promit că aşa voiŭ face. Şi acum să-'mĭ daĭ voiă prea iubita mea mamă, a'ţĭ ḍice nópte bună, căcĭ pic de somn şi dînsa o îmbrăţişà, Aristea îĭ întórse cu uzură îmbrăţişarea, apoĭ o părăsì retrăgêndu-se în camera sa.

Remasă singură, Zulma după ce puse zăvorul la uşă, începù a se plimba cu furiă şi a'şĭ frânge mâinile de ciudă, dând curs liber mănicĭ ce o sufoca şi vĕrsându-şĭ tot focul pe sine înăşĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Era ne împăcată în sufletul seŭ și nu-'șĭ putea ĭerta ușurința ce avusese față cu marele Vornic, pentru-că nu-'șĭ putea explica purtarea acestuĭa de cât ca uă dovadă nemincinósă a dispreçĭuluĭ ce avea pentru dînsa!

Acéstă cugetare îĭ strînse inima de durere și îĭ stórse lacrimĭ amare! Nu dóră că în inima sa păstra un loc maĭ deosebit pentru marele Vornic, căcĭ adevĕrul vorbind, singura ființă pentru-care Zulma simțea sympathiă erà Dionysios, dar . . . . . după ce sĕ arĕtase atât de fericit de-a obține favorile sale . . . . . a'ĭ rĕspunde cu dispreçĭŭ, acésta i sĕ părea ceva grozav, nesuferit și neaudit! Și-'n paroxismul necazuluĭ, ce o stăpânea, budele sale îngânaŭ satanica axiomă a Aristeeĭ: orĭ trebue să te bucurĭ înșelând pe bărbațĭ, orĭ trebue să plângĭ înșelată de eĭ!

— Da, plâng, urmà după uă secundă de întrerupere . . . . . apoĭ exclamà cu óre-care tărĭă: O! Cucóne, Cucóne Scarlate, cât de scump îmĭ . . . . . un scomot ca acela ce produce deschiderea uneĭ ușĭ și care venea din spre direcția patuluĭ, îĭ tăià vorba. Ea îșĭ îndreptà abĭa privirea în acea parte și vĕdù cu mirare că peretele sĕ divide în dóuĕ părțĭ și marele vornic apărù în dosul uneĭ ușĭ pe care o închise.

El păși dóuĕ trepte și sĕ coborî în budoar, cu surîsul pe buze.

Peretele sĕ închise ca prin farmec în urma sa.

— Cât de scump îmĭ . . . . eștĭ! Cu aceste vorbe Zulma care îșĭ recăpătà tótă presența de spirit îșĭ complectà frasa.

— Mĕ simț prea fericit de uă mărturisire pe cât de neasceptată, pe atât de dulce inimeĭ mele, rĕspunse Romișteanu și dacă regret ceva, este că nu te-aĭ îndurat a consimțì să-'mĭ procurĭ nemărginita fericire ce simț, nunumaĭ pentru nisce restimpurĭ hotărîte și scurte, dar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

pentru tótă viața, ci aĭ preferit în locul meŭ pe un strein ale căruĭ obiceiurĭ și crescere, cine scie dacă nu te vor face nefericită! Și cu tóte aceste, te rugasem să-'mĭ acordĭ mâna! Te rugasem să primescĭ a fi stăpâna vieței mele!

— Nu mĕ învinovățĭ, ca să nu fiŭ nedrept, îĭ răspunse Zulma și ea era aprópe să-'ĭ mărturéscă că nu din propria sa voință alesese pe Dionysios.

— Departe de mine idea d'a te învinovățĭ, o întrerupse Romișteanu, pentru-că inimeĭ nu putem impune și sciu, mĭ-aĭ fost scris cât îl iubescĭ și pe mine nicĭ nu mĕ cunoscé-ĭ.

— Așa e, replică cu dulcéță Zulma, pe care ultimele cuvinte ale mareluĭ Vornic o rechemară la realitate. Vĕ promit însĕ adăogă că mulțumirea ce o simt în societatea Dumné-vóstră, voiŭ căta să o am pe cât maĭ des îmĭ va fi posibil!

— Și eu îțĭ jur, prea frumósa mea stăpână, că nu mĕ voiŭ codì nicĭ uă dată a'țĭ îndeplini orĭ ce dorință mĭ-aĭ putea exprima chiar cu risicul vieței mele, atât de mult îmĭ eștĭ de scumpă; atât de mult te iubesc!

— M'aș simți prea fericită să pot crede acésta, dar . . . . . îmĭ vețĭ permite a vĕ declara că mĕ îndoiesc!

— Te îndoiescĭ? cuvintele mele dar nu au nicĭ un preciŭ în-aintea Dumné-vóstre? Acésta, mĕ atinge fórte dureros!

— Cu totul din contra! Cuvintele Dumné-vóstră au cea maĭ mare valóre pentru mine, dar sunt lucrurĭ pe carĭ nu le înțeleg și a căror lămurire mĕ tem a Vĕ o cere, pentru a nu întêmpina un refus sdrobitor!

— Un refus din partea mea, pentru uă lămurire!!! Dar acésta ar fi culmea basețeĭ și numaĭ gîndul că o asemenea închipuire v'ațĭ putut face de mine, îmĭ causédă uă înexprimabilă durere!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Așa dar pot să sper că . . . . . .

— Să ordonĭ și sunt gata a'ți da nu numaĭ tóte lămuririle, dar sper a te și convinge că nu póte fi sacrificiŭ pe care nu aș fi dispus a'l aduce prea frumóseĭ mele stăpâne.

— Mĕ simt cu totul fericită de bunăvoința ce'mĭ arĕtațĭ și vĕ asigur că mĕ voiŭ sci reține ca să abuseḑ pe cât să va putea maĭ puțin.

— Din potrivă, te rog să abuseḑĭ cât să póte maĭ mult pentru a'mĭ da ocasia să'ți pot dovedì cât maĭ des posibil, ce nemărginită este ĭubirea ce vĕ păstreḑ!

— Și nu vĕ temețĭ că aș putea chiar de acum să încep a pune bună-voința D-vóstrĕ la uă prea grea încercare?

— Din potrivă o doresc din tótă inima și vĕ aduc chĭar aminte de proverbul care ḑice că ce poțĭ face aḑĭ, nicĭ uă dată să nu laș pe mâine!

— Cuvintele Dumnévóstrĕ atât de nobile îmĭ dau curajul, mĕ îndémnă, să vĕ cer dar uă lămurire și vĕ pot asigura că dela respunsul ce îmĭ vețĭ da depinde ca orĭ-ce îndoială să dispară din inima și mintea mea!

— Mĕ voiŭ simțì fórte fericit de-a vĕ putea da uă dovadă imediată de imensul amor ce mĭ-ațĭ însuflat!

— Cum va trebuì să'mĭ explic că pe când mĕ reintorcém însoțită de mumă-mea, Dumné-vóstrĕ nu maĭ eraț în ĭatac și cum sĕ face că pe când eram convinsă că eraț plecat, plecare neînțelésă și care m'a atins neplăcut, trebue să o mărturesc, Dumné-vóstrĕ eraț aci, nevĕḑut, în asceptare de-a surprinde tainele inimeĭ mele?

— Lămurirea este fórte ușóră, o! prea frumósă mea stăpână și sunt cu deosebire mulțumit, că cu risicul de-a trece pentru un minut în ochiĭ Dumitale, de un grosolan, am surprins, grațiă norocóseĭ mele înspirațiunĭ, uă mărturisire care mĕ face cel maĭ fericit dintre ómenĭ!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Eccĕ explicarea: Când am vêndut aceste case, prea iubita Dumitale mumă dupĕ ce m'a convins că sĕ cumpĕră pentru Dumnéta și dupĕ ce a aflat că casele posed întrări secrete, între alte condițiuni pe carĭ găsesc de prisos a le amintì, pentru a obține dela Dumnévóstrĕ pentru mine favórea de care mĕ bucur în momentele acestea, mĭ-a împus și pe aceea de a vĕ părăsì la plecare în modul puțin cuviincios pe cum am urmat, pe când Dumnéta te veĭ găsì dusă a o chema.

Vĕ asigur, încântătórea mea stăpână, că am combătut cu tótă puterea logiceĭ acéstă fatală condițiune și cu tóte că amorul meŭ sĕ exalta cu cât găsém că acéstă nenorocită condițiune este maĭ inacceptabilă, cu tóte că muma Dumitale învoca nisce argumente specióse ca acela că numaĭ uă purtare puțin delicată din partea mea, te-ar putea ferì de a prinde slăbiciune de mine și prin urmare că numaĭ acceptând acéstă condițiune, Dumnéeĭ consimțea de a mijlocì la realisarea dorinței ce adese și cu mare insistență ĭo manifestasem, totu-șĭ eram decis să renunț maĭ curênd la fericirea mea, de cât să accept uă condițiune care mĕ înjosea în propriĭ meĭ ochĭ și eram gata a'ĭ arĕta acest refus, dacă uă inspirațiune fericită nu m'ar fi ajutat să înconjur acéstă dificultate.

Étĕ ce mĭ-am dis: părăsind ca un bădăran iatacul voiŭ fi îndeplinit condițiunea ce mi sĕ impune, dar cine mĕ poprescе ca în dosul ușeĭ secrete sĕ adăst pĕnĕ ce voiŭ audì că și Aristea a plecat și atunceĭ puté-m'ar ceva proprì de a mĕ reîntórce și de a'mĭ cere scuse dela prea frumósa mea stăpână, când acésta nu întră în condițiunea ce mi se împune?

Negreșit că nu!

Ast-fel raționând, am declarat mumeĭ Dumitale că primesc condițiunea și trebue să mărturisesc că Dumnéeĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

s'a arătat fórte încântată pentru că ḑicea, că în acest chip e sigură că liniscea Dumitale nu va fi turburată, prin urmare nu vede nicĭ un pericol d'a contribuĭ la realisarea dorinţeĭ mele!

Écce, prea frumósa mea stăpână, causa care m'a făcut să joc pentru un moment rolul unuĭ desăvîrşit bădăran. rol însĕ care în acelaşĭ timp mĭ-a procurat pe neasceptate cea maĭ rară fericire ce póte simţì un muritor, aceea d'a audì din gura fiinţeĭ adorate uă mărturisire sinceră şi spontaneă, că amorul sĕŭ este împărtăşit!

— „Eştĭ nobil şi mare, nobilul meŭ protector, exclamă Zulma cu entusiasm, când ultimele cuvinte furĕ pronunciate de Romişteanu, apoĭ printr'una din acele mişcărĭ magice al căror secret este una din puterile femeeĭ, ca îşĭ deschise cu uă încomparabilă graţiă braţele-'ĭ de crin, atrase la sine pe marele Vornic şi-'l acoperì cu miĭ de sărutărĭ focóse, nebune, turbate! . . . . . .

Eraŭ aprópe orele cinceĭ spre diminéţă când Romişteanu dupĕ ce primì învoirea Zulmeĭ d'a o maĭ putea şi pe viitor cerceta şi dupĕ ce o făcù să-'ĭ promită de a'l avertisa despre momentul când Aristea sĕ va fi culcat şi dînsa va fi rămas singură, prin darea unuĭ semnal, al căruĭ secret 'il arătă, puind mâna într'un chip particular pe una din florile tapetuluĭ, peretele să dividă şi el sĕ retrase, cu bucuria în inimă şi cu satisfacţia în spirit.

Ast-fel sĕ finì, o! prea scumpul meŭ Radule, acéstă visită nopturnă pregătită de Aristea şi Silivestru cu nisce intenţiunĭ satanice, de carĭ voiŭ vorbì la locul cuvenit şi a căreĭ resultat imediat pentru Zulma fù acela de a suggera spiritului sĕŭ neliniscit, idea de a face un studiu comparativ între ceĭ treĭ bărbaţĭ pe carĭ sórta îĭ pusese în drumul sĕŭ.

Pe Silivestru îl găsea de un bădăran desĕvîrşit;

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

îl credea mișel, hypocrit și periculos. Îĭ recunoscea uă energiă sĕlbatică și avea uă frîcă atât de mare de dînsul, în cât îĭ lipsea curajul de a sĕ gîndì măcar, dacă nu cumva ar fì posibil să găséscă mijlocul de a sĕ scăpa de tirania luĭ și a Aristeeĭ, lucru ce adesc orĭ îl dorea.

Pe Romișteanu îl găsea bine crescut, cum sunt toți adevěrații Boierì românì, delicat, mândru și plin de sentimente nobile, superior luĭ Silivestru pe cât aurul e superior feruluĭ, dar îl credea slab, fără nicĭ uă energiă și dacă ar fì atêrnat numaĭ de sine a'șĭ lega sórta cu dînsul, ar fì făcut'o fără părere de rĕu dar și fără entusiasm, în convingțiunea, că s'ar fì iubit unul pe altul cu acel amor imens și unc-orĭ pasionat, însĕ totd'auna incomplect, care sufere inconsecințele reciproce și nu'șĭ aduce aminte de ființa iubită, de cât atunci, când dorințele cărneĭ . . . . . 'ĭ-o pretinde!

In acéstă judecată sĕ și află causa care a făcut'o să depărteđe din cugetarea sa idea ce adese orĭ avusese de-a cere protecțiunea mareluĭ Vornic contra luĭ Silivestru și Aristeeĭ, necrecđêndu-'l în destul de superior pentru a'ĭ putea desvelì tóte ranele sufletuluĭ sĕŭ, nicĭ indestul de energic, pentru a o putea apĕra la trebuință contra monstrilor sub a căror putere să găsea; și în acésta nu s'a înșelat infortunata, după cum te veĭ convinge din urmarea acesteĭ confesiunĭ.

— Cu totul alt-fel găsea Zulma pe Dionysios. De uă delicatețĕ excesivă, de uă afabilitate incomparabilă. de uă inteligință vastă, și de uă energiă luminată, în ochiĭ sĕĭ, superior luĭ Romișteanu, pe cât acesta era superior luĭ Silivestru, ea recunoscea intr'însul una din acele personalităț deosebite, rarĭ în timp, carĭ fac gloria genuluĭ omenesc și par a fì menite să represente pe sîrmanul nostru glob, concentrate în sine, tóte cualităț̆ile și tóte splendorile spiritului și inimeĭ!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Inspirându-i dela prima vedere uă óre-care sympathiă, care cu fie-ce oră mergea crescênd, inima ei tresări de uă bucuriă fără nume, imensă, necunoscută pênă atunci, când începù, cunoscêndu-'l, să crédă că căsătoria sa cu dînsul, preconisată de Silivestru și Aristea, ar putea devenì nu numaĭ un simulacru, după cum frica 'i-o înfăçișá, ci uă realitate și dînsa ascepta consumarea acestuĭ act, ca realisarea fericireĭ celeĭ maĭ desăvîrșite la care nă ființă omenéscă póte aspira, pentru-că amorul luĭ Dionysios întrunea nu numaĭ tóte însușirile uneĭ pasiunĭ terestre, dar respândea asupra tinereĭ femeĭ și acea suflare de uă viață cerésca, indefinisabilă care singură numaĭ îl face complect și fără fine dându-'ĭ caracterul inmutabilitățeĭ, a căreĭ divină emanațiune este!

Dar pentru-ce óre spiritul meŭ să complace în amintirea uneĭ ființe dispărute de mult după acest bulgăre de noroiŭ numit de unĭĭ glob terestru, de alțiĭ vale a plângerilor și de ceĭ maĭ mulțĭ uă lume miserabilă? Și pentru-ce óre inima mea tresare și ochiĭ meĭ vérsă lacrimĭ amare în abundanță la resuvenirea luĭ?

Urmarea acesteĭ confesiunĭ îțĭ va respunde desvelinduțĭ focul nestins și rana vecînic deschisă ce consumă sufletul meŭ!

Citesce, citesce dar, o! prea scumpul meŭ Radule, și permite, te rog, infortunateĭ tale Zulme să verse în sînul tĕŭ iubit amarul sĕŭ plâns, căci multe și marĭ pot fì durerile lumeĭ, dar nu este durere atât de mare ca durerea eĭ!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

XXVI.

Daruri primite de Zulma in sĕrbători și la anul nou. Buchetul miraculos. Visul luĭ Dionysios.

I.

Timpul dintre prima visită nopturnă a luĭ Romișteanu și 13 Ianuarie, pentru-când era fixată ḑiua căsătorieĭ, Zulma, dupĕ cum ușor să póte înțelege din cele relatate pĕnĕ acum, îl petrecù, ḑiua cu Aristea saŭ Dionysios care pĕnĕ séra târḑiŭ, între 10—11, orele obicĭnuite a-le culcărei, era nelipsit de lângă dînsa, nesăturându-sĕ a o admira și a'ĭ vorbì de imensul sĕŭ amor, felicitându-se de apropierea ḑilei celeĭ maĭ fericite a vieței sale, ḑiua căsătorieĭ lor; ĭar nóptea cu Romișteanu, când dorința de a fi singură, saŭ trebuința rĕpausuluĭ făcêndu-sĕ prea mult simțită, nu îĭ împunea să sĕ reținĕ de a da semnalul convenit.

In tot acest spațiŭ de timp, Silivestru nu sĕ arĕtà nicĭ uă singură dată, ceea-ce causà nu mică mirare tinereĭ femeĭ, care nu scia ceea-ce a aflat numaĭ mult maĭ târḑiŭ, că dînsul sĕ găsea pe la diferite mănăstirĭ închinate, substituind pe Dionysios în misiunea de a strînge în numele și cu autorisațiunea sa, de pe la egumenĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

acelor mănăstirĭ, veniturile neexpediate la sântele locurĭ pe cinceĭ anĭ din urmă, misiune pe care călugĕrul o împlinĭ spre cea maĭ complectă satisfacțiune a Archimandrituluĭ, care, încredĕtor, nobil și bun cum era, negreșit nu putea presupune scopul infernal ce dînsul îl urmărea.

Dar să continuŭ pentru a'țĭ relata tot ceea-ce cred că ar putea să te intereseḑe și în aceĕsĭ vreme să facă lumină în acest spaciŭ de timp.

* *

Marele vornic îșĭ urmá cu asiduitate visitele nopturne, spre cea maĭ deplină satisfacțiune a Aristeeĭ care nu înceta, informându-sĕ despre acésta, a recomanda Zulmeĭ să-'șĭ dea tóte silințele d'a să face stăpână pe inima sa, împlându-o de laude, când din rĕspunsurile sale, i sĕ părea că amorul acestuia pentru dînsa, era în crescere și dojenindu-o când i se părea din contră, pentru-că acésta o adscria lipseĭ de tact saŭ impasibilitățeĭ tinereĭ femeĭ, scăderĭ însemnate pe carĭ căutá prin tot felul de consiliĭ să le combată, pentru-că ḑicea că prin tact și hărniciă simpliĭ soldațĭ s'aŭ ridicat pĕnĕ la cea maĭ în-altă tréptă a Domnieĭ, concistând țerĭ și bogățiĭ; ĭar lipsa de tact și impasibilitatea a făcut pe marĭ Potentațĭ de a pierde pĕnĕ și din posesiunile remase lor de moscenire! . . . . . și femeea care sĕ simte negreșit va înțelege că menirea eĭ nu este de a pierde, cì de a concistá și tot a concistá!

— Și pentrru tine, să nu uiță acésta, îĭ ḑise cu un ton maĭ aspru de imputare Aristea, în una din serĭ când Zulma îĭ arĕtase că prea marea oboséllă o făcuse în dóuĕ nopțĭ consecutive să nu pótă primì pe marele vornic, să nu uiță, ḑic, acésta, că pentru tine, concista lui Romișteanu póte equivala cu concista unuĭ Imperiu pentru un soldat fericit! —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Zulma vrênd-nevrênd își conformă din ce în ce mai mult, purtarea acestor sfaturi și resultatul fù dintre cele mai splendide.

Sĕrbătorile Crăciunului cari sosirĕ în aceste împrejurări și apoi anul nou, îi dovedirĕ cu prisos că marele vornic era cu desăvîrșire căduț în lanțurile sale.

In adevĕr a treia di după Crăciun, Zulma primi prin Aristea, care era nebună de bucuriă, una dintre cele mai strălucite dovedi de amorul lui Romișteanu.

El îi trimise daruri, în giuvaeruri și stofe precióse în valóre de peste dóuĕ mii galbeni.

Iar în diua de anul nou îi trimise într'un plic actul de donațiune al moșiei Fundurile, pe care i-o dăruia de vecĭ și al căreĭ venit anual atingea suma de cincĭ sute galbeni.

Tênĕra femeeă aducêndu'și aminte de primele propuneri ale mareluĭ vornic, nu sĕ putea îndestul mira și nu-și putea explica aceste considerabile liberalități, Aristea însĕ îi dise într'un chip sentențios, că realitatea întrece totd'auna promissiunile, când amorul este în crescere și din contra, nicĭ promisiunea nu sĕ realisă când amorul a dispărut saŭ este în descrescere.

Poți dar fi nu numaĭ liniscită fata mea, ci mândră chiar, căci aĭ concistat aprópe definitiv pe marele vornic!

— Cum, aprópe definitiv, întrebà Zulma, căreia i să părea că Romișteanu făcuse deja prea marĭ sacrificie pentru dînsa, în cât să-'ĭ maĭ pótă rĕmânea în spirit cea maĭ mică umbră de îndoélă că nu ar iubi-o la nebuniă și că ar putea să-'ĭ refuse ceva?

— Da, prea iubita mea, rĕspunse cu fineță Aristea aprópe definitiv și sĕ sperăm că nu e departe diua în care nu 'ți va putea refusa nimic, precum sclavul nu póte refusa nimic stăpânuluĭ sĕŭ și acésta va fi fără îndoélă dacă veĭ căuta totd'auna a mĕ înțelege și te veĭ sili a urma sfaturile mele!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Așa dar astădĭ Dumnéta credĭ, reflectă cu órecare ciudă Zulma, că aș putea cere ceva ce Romișteanu ar putea să-'mĭ refuse?

Eŭ ĭțĭ mărturesc că așa ceva nu pot crede!

— Eștĭ prea presumțiósă prea iubita mea copilă, rĕspunse Aristea și te previn să te ferescĭ ca de foc de a'ĭ pune după acum la prea mare încercare amorul sĕŭ pentru tine, pentru-că el nefiind în destul de puternic ar putea să aibă sórta acelor edificii de ocasiă pe carĭ a dóua dĭ, după ce aŭ servit la trebuința pentru carĭ aŭ fost ridicate, constructoriĭ eĭ înșișĭ le dărimă fără părere de rĕŭ și fără hesitare!

Veĭ scì însĕ acest lucru că va venì dĭua în care ĭțĭ veĭ exprima dorința de a locuì în casele sale din Batiște și când ĭțĭ va împlinì acéstă dorință, atuncĭ veĭ putea fi deplin sigură că marele vornic va fi devenit cu trup și suflet sclavul tĕŭ. Acel timp este ceva cam departe, fie-ce dĭ îl va apropia însĕ dacă, âncă uă-dată ĭțĭ repet, veĭ scì să mĕ înțelegĭ și să mĕ asculțĭ. —

Acéstă scurtă convorbire ațință în gradul cel maĭ în-alt curiositatea în sufletul Zulmeĭ de a cunósce causele carĭ ar fi atât de scrióse ca să'l pótă constrînge pe Romișteanu de a'ĭ refusa uă cerere pe atât de neînsemnată, pe cât o credea ușor de împlinit, ca aceea de a accede să locuéscă nisce case, când el făcuse sacrificie cu mult maĭ considerabile pentru dînsa; ea sĕ păzì însĕ de-a lăsa pe Aristea să-'ĭ pĕtrundă cugetarea, de témă să nu-'ĭ facă nóuĕ împutărĭ.

De altmintrea sórta eĭ neîmpĕcată era să-'ĭ satisfacă maĭ curênd de cât să putea ascepta, curiositaté-'ĭ nebună, după cum te veĭ încredința, o! prea scumpul meŭ Radule, când ĭțĭ voiŭ scrie istoria uneĭ case. Dar să reviŭ la convorbirea cu Aristea.

Zulma ĭĭ dise:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Din ḍiua când ți-am promis că voința Dumitale va fi și a mea, sper, prea iubita mea mamă, că te-aĭ convins că am urmat cu zel și punctualitate voinței Dumitale.

— Da, da și sunt fórte mulțumită și cred că și tu ești mulțumită, fata mea!

— Fără-'ndoélă că nu pot fi de cât mulțumită, însĕ uă óre-care nelinisce, uă óre-care témă trebue să mărturisesc că mĕ stăpânesce!

— Uă nelinisce, uă témă?? ĭa să auḍim!

— Este că adeseorĭ mĕ întreb dacă prea iubitul meŭ Silivestru ar afla relațiile mele cu marele vornic, ce m'aș face? Și chiar Dionysios, — hasardul are atâtea jocurĭ neprevĕḍute, întêmplându-se să afle orĭ una or alta din aceste legăturĭ, care ar fi resultatul? Fără îndoélă că ar rupe uă căsătoriă dela care ascepta fericirea și care nu 'ĭar procura de cât cea maĭ tristă desilusiă?

— Ți-am maĭ spus uădată și îți maĭ repet și acum că rĕspunderea întrégă este a mea, replică cu aplomb Aristea și apoĭ adause: urméḍă dar și pe viitor voinței mele și încetéḍă de a maĭ purta temerĭ copilărescĭ, căcĭ nu maĭ ești copilă, cì femeeă în tótă firea.

— Așa voiŭ face, rĕspunse Zulma!

II.

In ḍiua de anul noŭ, Zulma primì și dela Dionysios maĭ multe darurĭ de un preçiŭ considerabil, dintre carĭ unul pe care singur 'il presentă, meritĕ, atât prin valórea sa intrinsecă, prin frumseța sa incomparabilă, cât și prin împrejurarea fatală că a devenit instrumentul imenseĭ nenorociriĭ de care am amintit, să fie descris maĭ în detaliŭ. —

Era un buchet de florĭ parte artificiale și parte

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

naturale. Cele dintâiŭ formaŭ coróna, printre ale căror frunḍișóre lucrate în diamante și safire, sĕ ridicaŭ în micĭ distanțe, colibriĭ de smaragd și rubine, din ale căror aripe distinse sĕ rĕspândéŭ scânteĭ verḍĭ și purpuriĭ carĭ încrucișându-sĕ cu fâșiile de lumină albastră și vênătă ce țîsnéŭ din frunḍele coróneĭ, măréŭ înmiit frumseța florilor nuturale ce ocupaŭ mijlocul, dându-le un aspect de uă splendóre miraculósă.

Mănuchiul buchetuluĭ era din treisprădece foĭ de aur masiv, îmbinate între ĭele, cu uă admirabilă artă, avênd forma a dóuĕ păhare suprapuse unul peste altul cel de desupt cu gura în jos și cel-l-alt în sus formând coróna și ale căreĭ marginĭ eraŭ ceva cam rĕsfrênte. Pe fie care din foile păharuluĭ de jos sĕ vedéŭ încrustate în briliante câte uă legendă diferită, ca: Adorateĭ mele Zulme; Drăgălașeĭ mele ursite; Zulmeĭ mele iubite.

Acéstă lucrare din urmă era executată într'un chip fórte primitiv, ceea-ce dovedea că este un adaus rĕŭ potrivit și cu totul departe de a putea imita admirabila lucrare a artistuluĭ care a avut fericita ideeă a întreguluĭ. —

Jos gura păharuluĭ era acoperită cu uă tăbliă de argint care îĭ servea drept basă.

Pe dóuĕ din foile mănuchiuluĭ eraŭ înfipți pe fiecare câte un buton de fildeș, printr'unul petrunḍênd uă tórtă de argint și altul simplu, a căror menire era de a pune în mișcare mechanismul interior, cu care era provĕḍut, acest cap de operă de gust și de artă.

Invîrtind de maĭ multe orĭ butonul cu tórtă și apoĭ apăsând ĭar de maĭ multe orĭ pe cel-lalt buton, sĕ producea un murmur ca acela ce 'l face roiul de albine în sbor, apoĭ uă musică misteriósă începea să cânte maĭ multe melodiĭ de uă suavitate dulce, armoniósă, în carĭ predomnea ciripitul plăcut și voios al paserilor, în cât

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ilusia devenea complectă că micĭĭ colibriĭ de smaragd și rubine sunt încomparabilĭĭ cântăreți.

In același timp un fum străvăcios sĕ ridică în sînul florilor naturale și miresme streine, pĕtrunzĕtóre, te îmbăta, dacă avéĭ buchetul în mână saŭ eraĭ în apropiere, prin exalațiunea lor, deosebită, plăcută și de un parfum eschis, divin.

Ast-fel fŭ darul pe care Dionysios îl făcù Zulmeĭ în ḑiua de anul noŭ, darŭ de uă miiă de orĭ fatal, după cum te veĭ convinge, o! prea scumpul meŭ iubit, din urmarea acesteĭ confesiunĭ și pe care dînsa nu sĕ putea sătura să-'l admire, rĕmâind uimită de plăcerea ce-'ĭ causase. —

Dionysios însĕ era de uă tristeță gravă, pe care Zulma o adscria timpuluĭ posomorît ce domnea.

Treĭ ḑile și treĭ noptĭ în continuŭ ninsese și de câte-va ore începuse a cădea uă plóiă abundantă ca în ḑilele cele maĭ urîte ale tómneĭ și uă céță grósă sĕ lăsase asupra orașuluĭ. Tênĕra femeeă sĕ silea în darn a-'ĭ împrăscia tristeța și a'ĭ comunica bucuria scomotósă ce îĭ provocase admirațiunea darului încântator.

Eraŭ dóuĕ ore când Dionysios venise. El petrecù tótă ḑiua cu Zulma și Aristea, luând prânḑul împreună.

După ce s'aŭ sculat dela masă, trecurĕ în salon, unde rĕmascrĕ pentru prima óră tótă séra numaĭ amêndoĭ, Aristea fiind nevoită a se absenta la cea maĭ bună pretenă a sa, care era grav bolnavă.

— Te vĕḑ veselă, drăgălașa mea ursită, ḑise Dionysios, cu vocea sa melodiósă, luând în mâinile sale, una din mâinile tinereĭ femeĭ. Acésta mĕ . . . .

— Da, sunt veselă, îl întrerupse Zulma, pentru-că mĕ simt mulțumită și cum nu aș fi lângă acela care e tótă fericirea mea pe pământ? . . . . . mulțumirea mea însĕ nu póte fi complectă, pentru-că citesc tristeța în ochiĭ prea iubituluĭ meŭ!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Ce durere se pune între mine și iubitul meŭ?

Ce lipsesce óre prea dulceluĭ meŭ fidanțat?

Și tênĕra femeeă, pentru prima óră îl atrase în brațele-'ĭ de crin și 'l sărută lung și cu pasiune.

Ună lacrimă de duioșiă strălucì în ochiĭ marĭ și expresivĭ aĭ luĭ Dionysios.

— O! acum póte să vină mórtea, pentru că am gustat fericirea.

Da, în aceste momente simt tóte fericirile ceruluĭ! Fiĭ binecuvêntată, drăgălașa mea iubită!

— Pentru-ce vorbescĭ de mórte când fericirea ne este atât de complectă și când viața ne surîde, atât de drăgălaș, o! prea iubitul meŭ?

— Tocmaĭ când fericirea ne este desăvîrșită, trebue să ne aducem aminte de mórte, pentru-că ajuns în punctul culminant al munteluĭ, călătorul urmédă fatalmente să cobóră. . . . . .

Insĕ nu numaĭ acéstă lege inherentă lucrurilor omenescĭ, mĕ face a'mĭ aduce aminte de mórte, o! prea drăgălașa mea fidanțată, adause cu ună voce din ce în ce maĭ plină de tristeță Dionysios, dar . . . . . maĭ este. . . . . .

— Ce este, spune, vorbesce, te rog, îl întrerupse Zulma!

Atunci Dionysios îĭ spuse că în nóptea precedentă a visat un vis, a căruĭ explicațiune este că fericirea imensă ce o gustă sĕ va întinde în eternitate. . . . .

Aceste sunt cuvintele prin carĭ m'a făcut a pricepe că are presênțîmêntul că un mare pericul îĭ amenință viața.

Cu multă insistință abĭa l'am putut face a'mĭ nara acel vis și am făcut'o cu scopul de a avea ocasiă să'l ridiculiséd că întocmaĭ babelor superstițióse, crede în vĭse și cu chipul acesta să-'l fac a'și pĭerde tristeța dinpreună cu causă care a produso, pe care o credém isvorîtă numaĭ dĭn ună credință deșértă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Dar trebue să-'ți mărturisesc, o! prea scumpul meŭ Radule, că departe de a putea contribuì să-'ĭ gonesc tristeța, din contra, narațrea visuluĭ avù de efect, să o insufle și în inima mea, pentru-că, lucru miraculos și neînțeles, acelaș vis, în accéșĭ nópte precedentă, îl visasem și eŭ și dacă impresiunea nenorocită ce 'mĭ făcuse, să scerscse la desceptare, ea revenì în proporțiunĭ gigantice în spiritul meŭ, la cuvintele luĭ!

Cu tóte acestea mĭ-am dat tóte silințele pentru a'ĭ goní nenorocitele ideĭ ce i sĕ încuibase în suflet și te încredințeț că argumentele nu mĭ-aŭ lipsit, pentru-că, cu puțin timp în-ainte, citisem uă comediă în care să ridiculisa cu mult spirit credința în vise și sĕ dovedea că ĭele nu însemnéță nimic.

Așa, între altele, mĭ aduc aminte de a'ĭ fì ḍis, că dacă cineva sĕ culcă cu stomachul prea încărcat, de sigur, că digestia fiind dificilă, visele vor fi urîte, grozave, spăimântătóre; pe când cel ce adórme bine dispus și vesel, va avea vise plăcute și încântătóre.

Fără-'ndoélă, 'ĭam ḍis, încheind, că prea dulcele meŭ fidanțat o fi căḍut in pĕcatul lăcomieĭ puțin înainte de a sĕ culca.

— Cuteț a ḍice, îmĭ rĕspunse dînsul și vocea îĭ era gravă, solemnă, că nu'mĭ sunt streine argumentele pe carĭ pigmeiĭ contradictorĭ aĭ lumeĭ invisibile, le învócă,vrênd a dovedì că afară de materiă nu maĭ există nimic, între carĭ unele fórte specióse, o recunosc, dar să mĕ creḍĭ, prea drăgălașa mea iubită, că tóte nu plătesc cât un grăunte de muștar; ș'apoĭ continuà cu un ton din ce în ce maĭ grav:

Pe când materia este în letargiă, spiritul nostru, scânteeă dumneḍeéscă, parte infimă din spiritul vital, întocmaĭ raḍelor de lumină, percurge pe căĭ misterióse, în domeniul ilimitat în timp și spațiŭ, al invisibileluĭ,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

unde primesce impresiuni cari să manifestă apoi în organismul nostru prin vise. Cu alte cuvinte, visele sunt reflexul vederei și percepțiunei, pe cari, spiritul nostru, degajat de legăturile materiei îl capătă din presciința spiritului vital care virifică și conservă totul, după acea lege eternă și inmutabilă că partea cea mai infimă și extremă a unui întreg, nu póte remâne streină acțiunei întregului.

Printr'acésta nu voiesc a susține că tóte visele să realisă, am însă presîmțimêntul că visul meŭ este din ácele cari sunt menite de a sĕ realisa. Temere de mórte nu am, pentru-că mórtea nu ĭe de cât puntea de trecere în sînul eternității. Mulțumesc dar cu recunoscință aceluĭ ce însumédă în sine tótă eternitatea că a condus pașiĭ meĭ, pe acest pământ de încercare, lângă drăgălașa mea ursită, pentru-că printrînsa mí-a fost dat a pricepe eternitatea, căci numaĭ lângă sînul sĕŭ, am gustat fericirea și fericirea este uă modalitate, uă expresiune a eternității.

Iĭĭ mărturisesc cu sinceritate, o! prea scumpul meŭ Radule, că vorbele luĭ Dionysios desceptarĕ în sufletul Zulmeĭ uă lume întrégă de sentimente nóuĕ, puterice și necunoscute eĭ pĕnĕ atunci.

Atașamentul pentru dînsul pĕnĕ la entusiasm, entusiasmul pĕnĕ la exaltare, uă duioșiă indefinisabilă și în acelașĭ timp mândria de-a'ĭ fi inspirat un amor atât de pasionat, atât de complect îĭ pĕtrunse tóte fibrele inimeĭ!

Era óre puterea iresistibilă a amoruluĭ ce sĕ descepta în sînul sĕŭ care o atrăgea cătrĕ dînsul?

Nu aș puté-o spune cu siguranță, ceea-ce pot afirma este că sĕ credea pentru totde-auna fericită de a'l vedea lângă sine, de a'ĭ sorbi cuvintele și respirațiuné-'ĭ dulce care întocmaĭ uneĭ adieri de séra, după

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

uă arșită dogoritóre, îĭ răcorea sufletul și îĭ încânta inima; inima — care în acelașĭ timp îĭ tremura de gróză la idea că teribilul vis ar putea să sĕ realiseḑe!

Atuncĭ, cu lacrimile în ochĭ, Zulma îl încinse cu delicatele-'ĭ braçe și cu uă voce plină de frăgeḑime, căreia sĕ silea a'ĭ da siguranța, pe care însășĭ o pĭerduse, îĭ ḑise: să sperăm, o! prea scumpul meŭ fidanțat, că dacă visele aŭ uă semnificare, explicațiunea nu póte fi aceea pe care a'ĭ dat'o visuluĭ ce a'ĭ visat, cì cu totul contrariă și acésta este fórte natural după câte am auḑit și eŭ că visele să isbândesc totd'auna în sens contrariŭ; așa visând că plângem, vom rîde și vice-versa, prin urmare fără-'ndoélă că nu putem avea cuvinte serióse de a ne nelinisci pentru viitor, căcĭ dacă vom analisa puçin visul ne vom convinge că nu putem a ne ascepta nicĭ un rĕŭ dela realisarea luĭ.

Ia să-'l analisăm dar și pentru a o putea face maĭ cu corectitudine, să-'l reinprospectăm memorieĭ nóstre în intregime acel vis care atât te-a spăimêntat și pentru un moment, trebue să o mărturisesc, că mĭ a făcut și mie uă rea impresiune.

Și tênĕra femecă îl atrase pe sînu-ĭ palpitând, îl acoperì cu nesfârșite sărutărĭ de foc apoĭ recapiltulà visul așa precum 'il povestise Dionysios.

Étĕ acel vis:

Ḑiua era frumósă, senină. Sórele era arḑĕtor și de uă colóre ca ferul înroșit. Uă lume imensă împluse Biserica Sântu Gheorghe asceptând să privéscă celebrarea căsătorieĭ nóstre care să oficia acolo.

Eraŭ dóuĕ ore post meridiane când noĭ întrarĕm în Sânta Biserică, ambiĭ ĭeram voioșĭ și prea iubita mea ursită ĭera admirabilă în splendida sa toaletă de atlas roșu. Toțĭ ochiĭ o privéŭ cu nesațiŭ. Ceremonia sĕ urmà cu regularitate pĕnĕ în momentul când Preotul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

puse cununiele pe capetele nóstre. Când însĕ cununa fù pusă pe capul meŭ, fiorĭ de mórte îmĭ trecurĕ prin cap. In dreptul sântuluĭ altar era uă oglindă colosală, mĕ priviĭ și vĕḑuĭ cu spaimă că capul îmĭ era de sticlă, atuncĭ întorseĭ ochiĭ spre drăgălașa mea ursită și vĕḑuĭ că capul sĕŭ era de fer, dar acel cap avea dóuĕ feçe, una a prea scumpeĭ mele Zulme și cea-l-altă a fratelui Silivestru. Uimit de acéstă descoperire, m'am aplecat spre façĭa iubiteĭ mele pentru a căuta să înțeleg acéstă enigmă, atuncĭ în façĭa mea să ivì façĭa luĭ Silivestru și capul de fer isbì cu putere capul de sticlă care să sparse cu scomot în miĭ de bucățĭ, lumea începù să plângă, iar eŭ începuĭ sĕ rîd cu hohot!

Dupĕ ce recapitulà visul, Zulma continuà din ce în ce maĭ cu aprindere si maĭ cu siguranță, accentele propriei sale vocĭ ridicându-'ĭ curajul:

Maĭ întâiŭ, o! prea scumpul meŭ logodnic, lumea imensă care să strînsese în Biserică, pentru a asista la cununia nóstrĕ, însemnéḑă că lume puçină va asista la căsătoriă și nu în Biserică, cì acasă, aicĭ în salonul nostru și acésta să va urmá, pentru-că așa voiesc eŭ și ast-fel hotărĕsc, prin urmare ótĕ un punct principal care sĕ explică spre binele și nu spre rĕul nostru.

Ia sĕ vedem acum și pe cele-l-lalte și să le luăm pe rênd. Ḑiua era frumósă, sórele era arḑĕtor și de uă colóre ca ferul înroșit, însemnéḑă, că ḑiua va fi urîtă și sórele nu ne va face mulțumirea de-a ne zimbì, lucru fórte natural, pentru-că ĭe iérnă și dacă nu ar fi maĭ urîtă de cât cea de aḑĭ și tălmăcirea visu'uĭ va fì deplin adevĕrată. Că ĭeram voioșĭ, să înțelege ĭar, pentru-că maĭ mult saŭ maĭ puçin vom fi triștĭ, dacă nu în realitate, cel puçin în aparență, pentru a nu contraḑice obiceiurilor.

Dar să continuăm: toaleta îmĭ era de atlas roșu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Că explicațiunea ce dați ei este cea adevărată, resultă din acéstă parte a visului, în adevĕr sci că rochia mea de mirésă este de atlas alb, prin urmare étĕ că nu avem nicĭ un cuvênt serios de a ne închieta. Că capul ĭțĭ era de sticlă și a'l meŭ de fer, însemnédă tocmaĭ contrariul că adică capul meŭ este ușurel și fragil ca sticla cum sunt tóte capetele femeescĭ. pe când al prea iubituluĭ meŭ este de fer cum sunt în genere capetele bine organisate ale bărbaților.

Asigurăte dar, o! prea dulcele meŭ, că fericirea nóstră nu să sfîrșesce, cì începe.

— Fericirea mea, o! prea drăgălașa mea iubită, în tot casul, nu sĕ va sfîrși, pentru-că ea sĕ va întinde în eternitate, a căreĭ expresiune ĭeste, rĕspunse cu solemnitate Dionysios și ĭțĭ mulțumesc cu recunoscință și te binecuvintedĕ că m'aĭ făcut să o simț, dar fericirea ta, iartă-'mĭ, te rog, acest dulce cuvênt, mult mĕ tem că va fi trecĕtóre, pentru-că nimĭnĭ pe fața pămêntuluĭ nu te va iubí, cum te iubesc eŭ!

Ast-fel trecŭ, o! prea scumpul meŭ Radule nópțea anuluĭ noŭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

XXVII.

Inceputul ḍileĭ de 13 Ianuarie. Cununia sau uă cursă infamă, urmată de uă crimă și maĭ infamă. Din mărturisirile Aristeeĭ.

Nóuĕ și grave incidente. Finele uneĭ ședințe.

I.

osì în fine și ḍiua de 13 Ianuarie, ḍiua cununieĭ, de care cu jale îmĭ aduc aminte, pentru-că îmĭ rememoréḍă cea maĭ cumplită greșală a vieţeĭ mele, a căreĭ tristă și imediată consecinţă a fost, de a mĕ prăvălì desăvîrșit în noroiul abisuluĭ vieţeĭ infame în care m'am tăvălit în curs de șésĕsprădece anĭ!

Uă crudă și imensă durere sfâșiă sîrmana mea inimă, mâna îmĭ tremură și din ochiĭ meĭ sĕ scurg lacrimile în șiróe, când îţĭ scriu aceste rînduriĭ, pentru-că trebue să'ţĭ vorbesc de acea ḍi de uă miiă de orĭ fatală, în care lipsa mea de voinţă, m'a făcut să comit colosala eróre, pe care uă viaţă întrégă de lacrimĭ și de căinţă nu va fì în de ajuns a o ispășì.

Dar să continuŭ și veĭ judeca singur, o! prea scumpul meu iubit, pe aceea, pe care inima sa și cugetul sĕu, nu o vor ierta nicĭ uă dată!

* *

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

In tot cursul săptămâneĭ ce precedà ḑiua de 13 Ianuarie, Zulma nu avùo casia de-a rămânea un minut măcar numaĭ cu Dionysios, pentru-că Aristea ca și când ar fĭ avut scopul de a'ĭ împedica ca să rămâĭe singurĭ, era în tótă vremea nelipsită dintre eĭ, rĕtrăgêndu-se maĭ târḑiŭ ca alte dăḑĭ în camera sa și numaĭ dupĕ ce Dionysios era nevoit, din causa orelor în-aintate, a pleca.

Din acéstă causă, în nóptea de 12—13, Zulma sĕ culcà numaĭ pe la orele treĭ dupĕ mĭeḑul nopțeĭ. Dionysios plecase pe la dóuĕ și treĭ sferturĭ, disperat, dupĕ ce sĕ convinsese că orĭ cât ar adăsta retragerea maĭ întâiŭ a Aristceĭ ar fĭ în darn. Puçin în urmă-ĭ sĕ retrase apoĭ și Aristea.

Dureros impresionată de disperarea ce dovedise în façĭa logodniculuĭ sĕu, la plecare și adînc nemulțumită în suflet că în curs de atât timp, nu putu se schimbe măcar un cuvênt a parte cu dînsul, tênĕra femecă a țîpì, cu gândul și cu inima pline de figura luĭ. Îl vedea ca printr'un nor diafan într'uă óre-care depărtare apropiindu-se trist și cu multă sfială de dînsa. Ea îl chema, pentru-că dorea să-ĭ vorbéscă, să'l asigure de atașamentul sĕu, eraŭ atâtea ḑile de când nu-ĭ vorbise!

In aceste momente uă ușă sĕ auḑì deschiḑênduse; era ușa secretă, dar eĭ i se părù că e ușa pe unde Dionysios părăsise budoarul, pentru-că îl vedea bine cum se apropia încet-încet, cu pasul nesigur și cu lacrimile-'n ochĭ.

— Vino, o! prea dulcele meu logodnic, îĭ ḑise tênĕra femecă, cu uă voce duiósă pĕnĕ la plâns; vino, nu hesita, pentru-că sunt singură, mam'a s'a culcat și ard de dorința de a te îmbrăçișa!

Ușa sĕ auḑì închiḑênduse și uă umbră apărù în dreptul picĭórelor patuluĭ, atuncĭ starea înconscientă încetând, Zulma înțelese că ușa secretă este care s'a deschis, de aceea, cu voce tare,

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Dumnéta ești, cucóne Scarlate, întrebà dînsa?

— Din ce în ce mai bine și mai frumos, rĕspunse uă voce care sunà teribil la auḍul tinereĭ femeĭ, erá vocea luĭ Silivestru! Zulmeĭ îĭ înghețà tot sângele. Urmà o scurtă tăcere. Apoĭ,

— Va să ḍică, avem și pe un cuconu Scarlat..... pe lângă dulcele logodnic Dionysios. Ah! Ah! maĭ urmà în bătaiă de joc vocaa!

Zulma tăcea și sudoriĭ recĭ îĭ acoperirĕ obrajiĭ.

Călugĕrul trase un chibrit și aprinse lumînarea. Apoĭ sĕ apropià de pat cu braḉele încrucișate, îșĭ pironì privirea asupra tinereĭ femeĭ. Privirea îĭ era fiorósă. Ochiĭ îĭ eraŭ înjectațĭ de sânge și scăpăraŭ scînteĭ de mâniă!

Zulma care-'l privea pe sub lungile sale gene începù sĕ tremure.

Trecurĕ póte ḍece minute în acéstă stare.

Sĕ auḍì césornicul din salon bătênd patru ore.

— Sunt patru ore, ḍise cu un glas lugubru călugĕrul, fără ca în atitudinea sa să sĕ facă cea maĭ neînsĕmnată schimbare. Și ĭarăși tăcù.

Maĭ trecurĕ ca cincĭ minute, Zulmeĭ i sĕ părurĕ un secol, atât starea în care sĕ găsea îĭ era nesuferită, apoĭ călugĕrul, cu uă voce de tunet, îĭ ḍise:

Sunt patru ore, pĕnĕ la cincĭ este prin urmare uă oră întrégă pe care ți-o dau pentru a'mĭ rĕspunde la următórele întrebărĭ:

Mai rĕmas'a ceva in inima Dumitale din sentimentul pe care nu de mult mi l'aĭ exprimat prin dulcile cuvinte că mĕ iubescĭ mult și că mĕ veĭ iubi în tótă viața?

Cine e acel Cuconu Scarlat și cum sĕ face că îl credeĭ a fi dînsul când am intrat in budoarul Dumitale la nisce ore in carĭ nicĭ uă femeeă nu primesce de cât numaĭ pe ceĭ maĭ intimĭ aĭ sĕĭ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Oră-că în curtul interval cât m'am absentat în interesul Dumitale, după cum imediat te pot convinge, Dumniata aĭ cedat deja tóte drepturile intimităței, pe carĭ mĕ încredințasceĭ că le păstredĭ num ĭ pentru mine, aceluĭ Scarlat? Și fiind-că din propriele Dumitale cuvinte resultă că ți-l la dulcele Dumitale logodnic maĭ mult de cât putém să mĕ ascept când tot în interesul Dumitale ți-am arĕtat că e necesar sĕ-'l facĭ a te iubi, fără însĕ să pot crede că veĭ comite prostia de a'l iubì și Dumnéta, te întreb și te provoc să rĕspundĭ în sinceritate: între el și între mine, inima Dumitale pe cine preferă?

Aceste sunt întrebările la carĭ ascept rĕspunsul Dumitale și veĭ sci că de la sinceritatea rĕspunsurilor ce'mĭ veĭ da atêrnă nu numaĭ fericirea Dumitale și a mea, dar și viața nóstră!

In urma acestor cuvinte călugĕrul dispăru pe ușa secretă pe unde intrase.

II.

Rĕmasă singură, prima cugetare a Zulmeĭ pe când să dideа jos din pat și-'și arunca uă haină pe dînsa, fù de-a alerga la Dionysios, de a sĕ arunca în braçele sale și de-aĭ mărturisì tot adevĕrul posițieĭ nenorocite în care sĕ găsea, pentru-că era convinsă că amorul sĕu pentru dînsa este cu mult maĭ puternic, cu mult maĭ sânt, de cât să sĕ pótă îndoì că aflând adevĕrul ar puté-o respinge!

Dar acéstă mântuitóre cugetare fù combătută în spiritul sĕu prin nenumĕrate considerațiunĭ contrarie. Ea îșĭ ḑicea că orĭ cât de imens ar fì amorul luĭ Dionysios, dînsul aflând adevĕrul relațiunilor sale cu călugĕrul și rolul înjosit ce acceptase, dacă nu o va respinge, probabil că o va despreçiuì și despreçiul bărba-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

tuluĭ pe care-'l iubim, căruia ne dăm, i se părea lucru cel maĭ grozav și maĭ nesuferit; și care femeeă în locul sĕu ar fi judecat altfel? Atuncĭ curajul îĭ lipsì de a urma primeĭ sale cugetărĭ, singură mântuitóre, atât este de adevĕrat că fapta rea conține în sine însăși pedépsa. Afară de acésta, după anul nou în fie-care dì Dionysios îĭ trimitea marĭ cuantităţĭ de minunate florĭ naturale dintre cele ce scia că-'ĭ plăcéŭ maĭ mult, nu mĕ uita, camelĭĭ albe și zambile albastre pentru a înlocuì pe cele uscate din miraculosul buchet și avusese ocasia să sĕ convingă că dînsul era înconjurat de instrumente de ale călugĕruluĭ, pentru-că între ómenĭĭ de serviciu carĭ îĭ aducéŭ florile, cunoscuse pe pe doĭ, pe un anume Belivacă supra numit picior de lup și pe un altul Căpăţînă, pe carĭ îĭ scia că sunt dintre intimiĭ luĭ Silivestru. Sĕ temea prin urmare că mergênd a se arunca în braçele luĭ, acestia ar puté-o împiedica să ajungă pĕnĕ la dînsul. Aci trebue să deschid un parentes pentru a'ţĭ spune că infortunata avea tótă dreptatea de a sĕ teme de aceștĭ doĭ miserabilĭ după cum te veĭ convinge din cele ce urmédă și maĭ cu sémă când veĭ citi cele ce îţĭ voĭ nara sub titlul: „treĭ lunĭ între tîlharĭ.“ Pentru că veĭ sci, o! prea scumpul meu iubit, că treĭ lunĭ de dile am fost prisoniera uneĭ cete de tîlharĭ. Acésta fù uă teribilă rĕsbunare a călugĕruluĭ, cum îţĭ voiŭ espune la locul sĕŭ. Acum închid parentesul și urmed.

In acest cas posiția îĭ va devenì și maĭ grea, căcĭ dacă călugĕrul sĕ înfuriase numaĭ pentru-că o audise numind pe Dionysios dulcele sĕu logodnic, fără 'ndoélă, aflând că fugise la dînsul, furia sa nu va maĭ cunósce nicĭ uă margine!

Ce sĕ va face dar? A cere protectia luĭ Romișteanu, la acéstă ideă, care âncă îĭ trecù ca un fulger

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

prin crecerĭ, nu sĕ putea poprì pentru cuvintele pe carĭ ți le-am arĕtat maĭ dinainte. —

Nu-'ĭ maĭ rĕmânea prin urmare de cât sau a sĕ adresa Aristeeĭ, pentru a'ĭ cere sfat și protecțiune, sau a'și frământa singură creeriĭ și a sĕ hotărî ce să rĕspundă călugĕruluĭ și cum să sĕ pórte cu dînsul. Ea sĕ hotărî pentru prima din aceste dóuĕ alternative cu atât maĭ bucuros, că îșĭ ḑicea că singură Aristea o băgase în încurcătură cu Romișteanu și cu cât că rațiunea sa nu-'ĭ putea da niciĭ un consiliŭ lămurit atât de mult frica o turburase. Ea sĕ îmbrăcà dar în grabă, eșì din budoar, trecù prin salon pentru a sĕ ducc în camera Aristeeĭ. La ușă camereĭ însĕ unul din aceĭ doĭ miserabilĭ, Belivacă, îĭ ieșì în-ainte.

— Milostiva nóstrĕ stăpênă, îĭ ḑise acesta, am grea poruncă să nu las pe nimenĭ la cucóna.

— Nicĭ chiar pe mine, întrebà Zulma cu disperare? —

— Nicĭ chiar pe Dumnéta, rĕspunse miserabilul rânjind. —

— Arată dar mameĭ mele, replicà Zulma și plânsul îĭ înecá vocea, că dacă într'un sfert de oră nu va venì la mine, apoĭ în zadar sĕ va mai ostenì căcĭ nu va maĭ avea fată!

Dînsa nu isprăvì bine vorba și țipete ascuțite, gemete și plângerĭ îĭ ajunserĕ la auḑ. Era vocea Aristeeĭ, o recunoscea! Orór ! în acelașĭ moment auḑì repetate lovițurĭ căḑênd asupra corpuluĭ de sigur al Aristeeĭ, pentru-că țipetele sale devenéŭ maĭ dese și maĭ marĭ! Apoĭ auḑì glasul înfiorător al călugĕruluĭ ḑicêndu-'ĭ: astfel rĕsplătesc eŭ trădarea! Iar Aristea printre suspine îl ruga să o ierte! Asa dar călugĕrul o bătea pe Aristea, pe mama eĭ! Zulma la acest'a neasceptată descoperire avù ca un vêrtej de nebuniă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Ea sări ca uă leóică turbată asupra lui Belivacă care îĭ poprea calea, îl îmbrâncì cu putere din-aintea sa și sĕ avêntà spre ușă, dar miserabilul o ajunse maĭ curênd de cât dînsa să fì putut pune mâna pe clanță, o luà în brațe și-'ì astupà gura cu mâinile pentru a nu putea striga.

Ast-fel, o duse în budoarul sĕu, unde o puse în pat și apoĭ retrăgêndu-se îĭ ḑise iarășĭ rînjind să nu sĕ maì încerce în zadar a părăsì iatacul, pentru-că va găsì ușa salonuluĭ încuiétă pe din afară, însè să fie liniscită că va spune cocóneĭ ceea-ce 'ĭa poruncit.

Acéstă scenă s'a petrecut în maĭ puțin timp de cât mĭ-a trebuit ca să o descriu.

Dupĕ ce miserabilul a ieșit, Zulma căḑù într'uă inexprimabilă desnădăjduire. Îșĭ lovea pieptul cu pumnĭĭ, îșĭ smulgea pĕrul și din frumoșiĭ sĕĭ ochĭ dóuĕ șiróe abundente de lacrimĭ sĕ scurgéŭ pe întristata eĭ fațĭă, înecând drăgălașele florĭ ale tinereței sale.

O! Cu câtă mulțumire ar fì primit în acele momente mórtea, pe care în sufletul sĕu o dorea, o invoca, ca unica scăpare din starea de oribile suferințe, în care sĕ sbătea! Infortunata era coprinsă de uă așa de mare grózĕ, în cât nu putea lega dóuĕ ideĭ în capul sĕu; nu'șĭ maĭ aducea chiar aminte causa acesteĭ gróze. I sĕ părea numaĭ că pe Aristea călugĕrul a omorît'o în bătaĭ; scia că aceéșĭ sórte o ascéptă și pe dînsa; că ora sĕ apropiă, fiind-că vedea la orologiul sĕu ce atêrna pe perete că trecuse patru și jumĕtate și scia, îșĭ aducea atât aminte că la cincĭ ore călugĕrul va venì. Îl ascepta tremurând, cum victima îșĭ ascéptă călăul. Dințiĭ îĭ clențenéŭ în gură lovinduse unĭĭ de alțiĭ și producênd un sgomot straniu. Suspinele o sufocaŭ.

In acéstă stare de jale o găsì Aristea pe la orele patru și treĭ sferturĭ. Ea sĕ aplecă aspră-'ĭ, îĭ luà capul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

în mâni, o mângăià cu vorbele cele mai dulci, o îmbrăçișà de mai multe ori cu afecțiune; nici uă dată Zulma nu a simțit uă așa mare afecțiune din partea Aristeei ca în sărutările cu cari o acoperi atunci.

Apoi cu uă voce duiósă îi dise: nu te lăsa să te învingă desperarea, o! prea iubita și scumpa mea Zulmico! Te rog cu lacrimi, eu mama ta, te rog — și Aristea începù să plângă. Cuvintele duióse și plânsul ei, rescolire pĕnĕ în adîncimile lor, tótc isvórĕle lacrimilor tinerei femei cari începurĕ din nou a sĕ vĕrsa în torente po palidii sĕi obrajĭ, cum plóia torențială sĕ varsă, în fenomenul cunoscut sub numirea de ruperea norilor, pe suprafața solului!

In aceste momente călugĕrul pĕtrunse pe nesimțite în budoar. Dar el nu mai erá omul a cărui privire fiorósă și glas spăimântător, însuflase Zulmei, cu uă jumĕtate de ceas în-ainte, atâta gróză. Din potrivă priviré-i era blândă și chiar tristă. El mai mult sĕ tîrî de cât în-aintă, întocmai unui câine ce s'ar teme de stăpânul de care sĕ apropiă pentru a'l mângăia, pĕnĕ lângă pat. Acolo sĕ aședà în genuchi, luà în mâinile sale una din mâinile tinerei femei care tresări la acest contact și acoperindu-o cu sărutări de foc, cu uă voce tremurătóre în care accentele unei sincere căințe predominaŭ,

— Iartă-mĕ, o! prea frumósa mea porumbiță îi dise! Iartă te rog nesocotitele mele cuvinte provenite numai din smintita aprindere a gelosiei mele! o! cât te iubesc, cât te iubesc!!

— Bine sciu eu că ești nobil și bun, îi întrerupse vorba Aristea, dar în momentele gelosiei tale nebune, devii rĕu și crud, o! prea iubitul meu! Și cu tóte aceste, probele nu ți-aŭ lipsit că adorabila nóstrĕ Zulmă te iubesce cu un amor nemărginit și nestrămutat, de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

care ar trebuì să fi mândru și fericit, ĭar nu gelos și crud, căcĭ în definitiv gelosia e semn numaĭ al lipseĭ de încredere și lipsa de încredere este uă adevĕrată injuriă nu numaĭ pentru dînsa dar și pentru mine!

— Gelosia este semnul amoruluĭ violent care îmĭ imple inima și nu al lipseĭ de încredere îngână cu blândeță călugĕrul și dovadă că nu'mĭ lipsesce încrederea este că am creḑut și cred cu fericire explicațiunile ce mĭ-aĭ dat și recunosc tótă orórea purtăreĭ mele față cu prea ĭubita mea porumbiță pe care o rog în genuchĭ să mĕ ĭerte și călugĕrul nu încetá de a acoperì cu lungĭ și nesfîrșite sărutărĭ mâna tinereĭ femeĭ, pe care nicĭ uă secundă nu o lăsase din mâinile sale, strîngêndu-o cu frăgeḑime, cu pasiune și cu tóte semnele unuĭ amor neprefăcut!

— Adorabila și drăgălasa nóstrĕ Zulmă te ĭartă din tótă inima, rĕspunse Aristea, pentru-că te iubesce și tot d'auna te va iubì. Ridicăte dar, o! prea iubitul meu Silivestre și usucă cu focul sărutărilor tale, lacrimile pe carĭ, într'un moment nefericit, odiósa la purtare, le-aŭ provocat!

— Nu! Locul meu este aicĭ, la piciórele prea iubiteĭ mele și nu-'l voiŭ părăsi pĕnĕ când dulcele sĕu glas nu-'mĭ va acorda ĭertarea, măcar de ar fi să ascept pĕnĕ la sfîrșitul vécurilor!

— O! amor, amor! câte durerĭ și câte lacrimĭ nu s'ar evita închinătorilor tĕĭ, dacă săgețile cu carĭ îĭ isbescĭ nu ar fi înmuĭate în veninul gelosieĭ, exclamà Aristea!

Apoĭ luând pe Zulma cu uă putere de necreḑut, în braçe, sĕ sculà în picióre și cu uă voce fermă ḑise: dacă aș avea uă umbră măcar de bănuélă ca acéstă scumpă mititică, carne din carnea mea și os din ósele mele, nu te iubesce din tóte puterile sufletuluĭ sĕu, maĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

mult de cât orĭ-ce în lumea acésta, neexceptându-mĕ nicĭ chĭar pe mine, cu singură 'ĭ aș sfărâma maĭ bine creerĭ decât să'ți causeḑ nefericirea încredințându-o brațelor tale; și tot ast-fel și în privința ta, dacă cea maĭ neînsemnată îndoélă ar exista în inima și spiritul meu că nu o iubescĭ maĭ mult de cât pe tine însu'ți fiind totd'auna gata la orĭ-ce sacrificie pentru fericirea eĭ, aș găsì destulă putere în brațele mele de a fugì maĭ bine pĕnĕ la marginile pământuluĭ cu acest scump odor, de cât să-'l încredințeḑ ție! Dar am intima convincțiune că pe cât tu o iubescĭ o! prea scumpul meu, pe atât te iubesce și ea și te va iubì totd'auna, simțindu-se fericită de a te asculta și a urma recomandațiunilor tale, pentru-că scie că tot ceea-ce ĭĭ veĭ ḑice, ca și tot ceea-ce facĭ numaĭ în interesul eĭ este! De aceea o încredințeḑ brațelor tale ce cu drag o ascéptă de a o strînge pe inima'tĭ care nu bate de cât pentru dînsa! Și Aristea aplecată pe fața Zulmeĭ, ĭĭ șoptì să profite de situațiune căcĭ alt-fel viața ĭĭ este în pericol, apoĭ o puse în brațele călugĕruluĭ și părăsì budoarul.

— O! porumbița mea, porumbița mea, cât de mult te iubesc, exclamă cu pasiune călugĕrul strîngându-o cu furiă la pĭeptul sĕu și sorbindu-'ĭ lacrimile cu aviditate!

— Și eu te iubesc mult, rĕspunse abĭa șoptind Zulma!

— Mĕ iubescĭ și tu, ḑicĭ mult. Așa dar mĕ ierțĭ?

— Da, te iert!

— Și pe Dionysios nu-'l iubescĭ?

— Nu, îngână Zulma.

— Așa dar între el și între mine, inima ta mĕ preferă?

— Te preferă!

— Dacă dar ți-aș cere ca să renunți la căsătoria ta cu dînsul, a'ĭ face-o fără părere de rĕu și fără hesitare?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Aș face-'o fără părere de rĕu și fără hesitare!

— In orĭ-ce moment ți-aș pretinde-o?

— In orĭ-ce moment mĭ-aĭ pretinde-o!

Ast-fel furĕ nenorocitele rĕspunsurĭ carĭ într'ún chip aprópe inconscient ieșirĕ din rostul Zulmeĭ.

Dic, aprópe și nu deplin inconscient, pentru-că dacă pot afirma cu certitudine că orĭ-ce voință a lipsit ființeĭ mele nu numaĭ în momentele când rĕspunsurile le-am fost dat, dar chĭar în tot cursul aceleĭ dile fatale, pentru a nu contradice adevĕruluĭ trebue să mărturesc că lipsa de voință nu era efectul numaĭ al întunecăreĭ inteligențeĭ, cĭ și al fricеĭ și póte maĭ mult al fricеĭ și prin urmare a lașităței mele!

Da, a lașităței, a acesteĭ scăderĭ desonorante, resultat al uneĭ crescerĭ de sclav, care prin desastrósele efecte ce produce, egalédă, dacă nu întrece chĭar pe tóte cele l-alte scăderĭ împreună, pentru-că smulgênd din ființa omenéscă orĭ-ce demnitate, reduce pe om, nu numaĭ ca ìndivìd, dar și ca popul în stare de brută, ce tremură la glasul tiranuluĭ, cum animalul tremură dinaintea unuĭ copil capricios, ce ține un biciŭ în mână!

Ferice de muma ce scie preserva pe tinerele sale mlădițe de acéstă scădere nenorocită, însuflându-le în inimĭ curajul, acest sentiment generator a orĭ-ce demnitate în ființă omenéscă și fără de care nu există virtute și prin urmare nu este mântuire nicĭ pentru individ, nicĭ pentru Națiĭ!

Da, prea scumpul meu iubit, fără curaj, nu este mântuire! Exemplu viu este infortunata ta Zulmă, a căreĭ lașitate a făcut posibile perpetrarea uneĭ crime înfame, începutul unuĭ șir lung de alte crime, supuindu-o desăvîrșit puterеĭ monstrilor carĭ s'au servit de dînsa ca de uă complice înconscientă, este adevĕrat, dar în destul de activă pentru a làsa să se comită crimele și nu îndestul de activă pentru a le popri.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Îți mulțumesc cu recunoscință, dise călugĕrul, la ultimele vorbe ale Zulmeĭ, că prin dulcile tale rĕspunsurĭ a'ĭ împrăsciat tóte bănuelile ce'mĭ apăsaŭ inima și-'mĭ întunecaŭ judecata. Îmĭ noteḑ cu bucuriă cuvintele tale, pentru-că ele-'mĭ redaŭ fericirea pe care o credém pĭerdută, redându-'mĭ încrederea în prea iubita mea porumbiță și prin urmare puterea d'a lupta pĕnĕ-'n capăt pentru fericirea sa și siguranța isbândeĭ!

Și călugĕrul o strînse cu furiă în braçele sale, o acoperĭ cu sărutărĭ pasionate pe obraji-'ĭ paliḑĭ, pe gură, pe sînu-'ĭ palpitând, pe ochi-'ĭ plânșĭ, sorbindu-'ĭ cu aviditate ultimile lacrime ce îĭ înecaŭ; ș'apoĭ cu uă voce pĕtrunḑĕtóre,

— Dar va trebuĭ. o! prea iubita mea porumbiță, îĭ maĭ dise, să mĕ asculțĭ cu acea supunere órbă care nu cercetéḑă ce i se ordonă și implinesce tot ceea-ce i se cere!

— Așa voiu face, rĕspunse Zulma.

— Cu acest preçiŭ vom fi fericiți! Dupĕ aceea îĭ spuse că cununia urméḑă a sĕ face și îĭ dictă in cele mai micĭ amănunte purtarea ce va trebui să aibe; apoĭ sĕ retrase pe aceeașĭ ușă secretă pe care intrase, lăsând pe infortunata înlemnită de tot ceea-ce auḑise, de tot ce i sĕ întêmplase.

* *

Astfel fù începutulŭl aceleĭ ḑile fatale a căsătorieĭ mele cu Dionysios, singura ființă, exceptândute pe tine, o! prea iubitul meu Rădule și pe Constantin, pentru-care am simțit uă dulce simpatiă și cu care eram și sunt și acum convinsă că aș fi fost fericită.

III.

Cununia era fixată pentru orele șépte post-meridiane, a căreĭ săvîrșire trebuea să aibe loc in salonul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cel mare al caselor Zulmeĭ, concesiune ce Aristea, în lipsa călugărului făcuse tinereĭ femeĭ. Âncă după la orele patru cu tot timpul rĕu ce domnea, căcĭ ploua cu zăpadă necontenit de pe la orele dóuĕ spră-dece, uă imensă mulțime de curioșĭ sĕ vedéŭ unĭĭ staționând în jurul caselor și alțiĭ plimbându-se în sus și-'n jos dând tóte semnele unuĭ mare neastêmpĕr că nu sĕ maĭ începe ceremonia și discutând cu aprindere în privința căsătorieĭ, pentru-că veĭ sci, o! prea scumpul meu iubit, că faima acesteĭ căsătoriĭ sĕ răspândise cu celeritatea fulgeruluĭ în Bucurescĭ și ridicase aprópe în tóte familiele uă adevĕrată furtună contra infortunateĭ tale Zulme, care era învinovățită de-a fi întors, prin fermece și vrăjitoriĭ, p'atuncĭ aprópe nu era familiă în care să nu sĕ crédă în existența și puterea fermecelor, pe Archimandritul, din drumul Ceruluĭ, pe acela al Iaduluĭ; crimă grozavă și neĭertată, în ochiĭ vulguluĭ, nicĭ în Cer, nicĭ pe pĕmênt.

De aceea uă însemnată parte din acea mulțime de lume, care sĕ împărțise formându-se grupe, grupe, profera, după cum am aflat mult în urmă, tot felul de înjurĭĭ la adresa fermecătóreĭ, cum nu încetaŭ a numì pe infortunata ta Zulmă, arĕtându-și adînca nemulțămire că nu sĕ celebréză căsătoria la Biserică, cum fusese vorba, când ar fi avut ocasia sĕ-o vadă, sĕ o scuĭpe și să-'ĭ arunce cu petre în cap.

Sĕ făcurĕ și maĭ multe propunerĭ. Unĭĭ eraŭ de părere de-a poprí trăsura Preotuluĭ și sĕ-'l oblige să sĕ lapede de a oficia; alțiĭ maĭ violenți propunéŭ ca cu toțiĭ să irupă ca uă vijeliă în întru și să sfâșie pe fermecătórca. —

In acest timp unĭĭ dintre învitați începurĕ a sosì. Printre ceĭ dintâiŭ fŭ și marele Vornic Romișteanu, pe care Aristea sciuse sĕ-'l facă a accepta sarcina de naș,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ceé-ce a fost uă adevĕrată fericire pentru Zulma, căcĭ numaĭ prin marea autoritate a acestuĭa și prin presența sa de spirit s'a putut impune mulțimeĭ surexcitate, nu numaĭ conținêndu-o într'uă reservă cuviinciósă, dar silind pe cea muĭ mare parte a aclama cu căldură pe aceea, pe care cu câte-va ore în-ainte era hotărîtă să o sfâșie!

* *

Eraŭ șése ore și jumĕtate, când Zulma, la braçĭul mareluĭ vornic, îșĭ făcù intrarea în salon. Salonul, unul dintre cele maĭ spacióse din Bucurescĭ, fórte luxos mobilat, mobilele îmbrăcate cu atlas azuriŭ de mătasă, era splendid iluminat, printr'un admirabil candelabru suspendat, cu 12 lumînărĭ, prin patru candelabre, cu câte cincĭ lumine, înfipte în cele patru unghiurĭ ce formaŭ pereții și prin alte dóuĕ candelabre cu câte șépte luminĭ, aședate pe masa din mijloc.

Zulma era învestită cu uă admirabilă eleganță, în rochiă de atlas albă, garnită cu bogate dantele de Bruxelles, prinsă în florĭ de lămâiă, purtând pe cap cunună de florĭ tot de lămâiă și betélă de aur, ĭar în picióre pantofĭ de atlas alb.

In mâna stêngă avea uă brăçĭară de aur cu bóbe de mărgăritar, ĭar în urechĭ tórte de florĭ de lămâiă. La gît purta colețul de marĭ diamante cu care sĕ înfăçișase pentru prima óră în-aintea luĭ Romișteanu și in mânĭ mânușĭ albe. Când îșĭ făcù întrarea, salonul gemea deja de mulțimea invitaților presenți, printre carĭ doĭ bărbațĭ și uă femeeă îĭ atraserĕ băgarea de sémă.

Cel dintâiŭ era âncă tênĕr, între 25 și 30 anĭ, de uă statură maĭ mult în-altă, de uă înfățișare fórte simpathică, corpolent fără a fĭ gras și bine-făcut, cu nisce ochĭ marĭ negriĭ, stitea în picióre, rediimat de spatele unuĭ scaun, în unghiul din partea stângă al peretelui

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

dintre salon și tatac, cu privirile pironite asupra ușei pe unde Zulma urma să intre, așa fel că privirile lor se încrucișară și trebue să mărturesc că tênêra femeeă simți un óre-care neastêmpêr, atât de puterice și învăpăiate eraŭ privirile luĭ, pe carĭ necurmat, în tot timpul cât a durat actul cununieĭ, le simțì fixate asupra sa.

Cine era acest ténêr, Zulma nu-'l cunoscea, pentru nenorocirea luĭ, puçine ḑile în urmă îĭ făcù cunoscința și nu mult dupĕ aceea îĭ devenì soçiŭ.

Era un invitat a luĭ Silivestru, Alexandru Firiceanu sub prefect al unei plăși din Județul Prahova.

Al doilea era un bărbat scund și slab, maĭ mult bĕtrân de cât tênĕr, între 50 și 60 de anĭ, cu nisce ochĭ micĭ verḑĭ, de uă mobilitate plină de vicleniă, dându-și un aer de boier mare, fără a isbutì să-'și ascunḑă uă mare dosă de aroganță.

Nicĭ pe acesta Zulma nu'l cunoscea și dacă 'la atras băgarea de sémă, este că pe când se apropia de fotoliul ce îĭ era destinat, lângă masa din mijlocul salonuluĭ, îĭ ieși în-ainte, îĭ făcù un compliment pretențios și apoĭ salutând pe marele vornic, îĭ ḑise în limba gréeă: fie că frumósa fină țĭ-aĭ ales și îl felicità.

Era un învițat a luĭ Romișteanu, serdarul Gogulopulos. —

Femeea care îĭ atrase atențiunea era în-aintată în vêrstă, în-altă, de uă constituțiune robustă, cam trasă la obraz, iar pĕrul îĭ era alb coliliă. Ocupa loc lângă Aristea pe uă canapea în fața fotoliuluĭ reservat Zulmeĭ, ast-fel că în mișcarea ce făcù pentru a sĕ așeḑa pe fotoliŭ privirile îĭ căḑurĕ asupra femeeĭ. Atunci tot sângele i se urcà în obraz și uă puternică, dar din fericire scurtă comoțiune îĭ sguduì tótă ființa, ast-fel eă maĭ mult căḑù de cât sĕ așeḑà în fotoliu. Causa era că dînsa recunoscuse, în amintita femeeă, de la prima ve-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

dere, pe muma prea iubitului ei Constantin, pe acea ființă, pe care o rugase în genuchi cu lacrimi ferbinți, să aibă milă de dînsa și să o scape de nefericire!

Pe Dómna Emilia Frunteșanu, în fine, a căreĭ indiferință calculată la visita ce 'lo făcuse, îĭ aruncase disperarea în suflet și pe care nu o credea streină fataleĭ hotărîrĭ ce luase prea scumpul eĭ iubit.

Presența acesteĭ femeĭ la cununia sa, i se părù uă nerușinată desfidere, sau uă batjocură nedemnă de numele și cualitatea serdăreseĭ, cu atât maĭ neexplicabilă, cu cât că în curs de 16 anĭ, pênê la mărturisirea aceleĭ miserabile de Aristea, Zulma nu a sciut cine o învitase la cununia sa, pentru-că atât Romișteanu, cât și Silivestru și Dionysios 'ĭau declarat că nu o învitaserê, ĭar Aristea totd'auna când 'ĭa deschis vorba despre acésta, a evitat a sê tâlmăcì, cu tóte că adesc-orĭ căutase să afle adevĕrul și nu uă dată o rugase a'ĭ explica acéstă enigmă care îĭ preocupa cugetarea, însê la tóte încercările și rugăciunile sale, dînsa îĭ rĕspundea prin tăcere, sau schimbând vorba. Și avea cuvênt miserabila să-'șĭ păstrede taina, după cum te veĭ convinge la citirea mărturisilor eĭ, pentru-că cutez a afirma că cu tótă laşitatea Zulmeĭ, dacă infortunata ar fi cunoscut acea taină, ar fi găsit destulă putere în indignațiunea sufletuluĭ sĕu ca să o rupă cu acele ființe monstruóse.

Puçin în urmă, după ce Zulma ș'a ocupat locul, întrà și Dionysios la braçĭul nuneĭ marĭ, Dómna Aglae Burdescu, născută Romișteanu, vĕduva defunctuluĭ mare logofĕt Iorgu Burdescu, sor a mareluĭ vornic, urmațĭ de Silivestru.

Am dis Dionysios și voiu continua a usa de acest nume cu drag săpat în inima mea, cu tóte că dînsul îșĭ reluase, âncă de când scrisese la Patriarchiă, numele-'ĭ propriu de care voiu aminti la timpul sĕu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

El avea ținuta solemnă, gravă, și în costumul civil, negru, cu care era investit, cu mersu-'i cam legănat, cu pĕru-'i mătăsos undulând peste umerĭ, cu privirile pline de uă seninătate cerésc㠹 era în adevĕr împunĕtor!

Peste câte-va minute sosì și Preotul oficiant, Ioan Săbăreanu, un venerabil bĕtrân, care prin marea sa cucernicià trecea în ochiĭ vulgului de sânt.

Cununia fù apoĭ imediat săvîrșità cu uă simplitate mărétă și impunătóre. Dupĕ aceea preotul arĕtà, noilor însoțiți în cuvinte bine simțite, carĭ făcurĕ uă adîncă impresiune asupra asistenților, tótă însemnătatea actuluĭ săvîrșit, recomandându-le unire și dragoste împrumutată. Apoĭ după ce îĭ felicità, preotul sĕ retrase. —

Urmarĕ felicitările asistenților, carĭĭ maĭ de carĭ întrecêndusc a trece de la nunĭĭ marĭ la Zulma, Aristea și Silvestru și vice versa încărcându-'ĭ cu tot felul de laude, urărĭ și lingușirĭ. Zulma, căreia nu-'ĭ trecuse indignațiunea de a vedea la cununiă pe Dómna Frunțeșanu, era curiósă să audă dacă o va felicita și în ce termenĭ, pentru a se convinge dacă nu sĕ înșelase în presupunerea că presența sa era uă desfidere. De aceea își îndreptà urechĭa spre locul unde o vĕduse ședênd, dar neaudindu-'ĭ vocea, își întórse privirile în acea parte, însĕ nu o zărĭ nicăirĭ.

Atunci printr'una din acele mișcărĭ carĭ s'ar putea dice că își au sorgintea în legĭ misterióse ale curiosităței feminine, ea își îndreptà privirea spre ușa ce da în ĭatac, unde vĕduse pentru prima óră pe Firiceanu. Fù nu numaĭ mișcată, dar pot dice uimită de fixitatea lacomă cu care o privea. O roșață ce o ardea îĭ colorà obrăjiĭ; își întórse cu grabă ochiĭ spre ușa centrală, ca și când 'ĭar fi fost témă de a nu 'și da pe față un secret pe care nu-'l avea, dar care póte își căuta locul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

a sĕ încuiba în inima eĭ, și vĕdù pe Dómna Fruntesanu că părăsea salonul, făcêrd Aristeeĭ unele semne ciudate, pe carĭ acésta totdéuna le-a tăgăduit.

In acest timp tóte ușile se deschiserĕ și musica care era postată în camera laterală despre rĕsărit, începù sĕ cânte. Apoĭ maĭ multe rêndurĭ de servitorĭ începurĕ a aduce tăvĭ cu bombóne, cu șampaniă, glasele, pișcoturĭ și tot felul de preparate de ale cofetărieĭ perândându-se de la nuna și nunul mare pe la toțĭ asistențiĭ. —

Dóuĕ ore neîntrerupt, cu puține și scurte pause, musica a delectat pe asistenți, dintre carĭ rêndurĭ-rêndurĭ începurĕ a sĕ retrage, pentru-că bal nu avea să fie, acéstă concesiune sĕ făcuse luĭ Dionysios, remâind numaĭ ceĭ maĭ intimĭ carĭĭ erau învitați și pentru cină.

Eraŭ un-sprĕ-dece ore când un fecior în haine de gală, cu mănușĭ și cravată albă, intrà, făcù câțĭ-va pașĭ în salon, ș'apoĭ încovoinduse spre nunĭĭ marĭ, dintr'uă depărtare respectabilă, rostì cu voce tare:

Mésa este gata!

* *

Mésa dură treĭ ore întregĭ în sunetele melodióse ale musiceĭ, variate prin a le lăutarilor. Convivĭ eraŭ dóuĕ-decĭ și cincĭ, printre carĭ dece femeĭ, tóte cu soțiĭ lor și patru bărbațĭ, doĭ junĭ și doĭ vĕduvĭ, între carĭ Zulma cu deosebită mirare, póte nu și fără plăcere, a trebuit să vĕdă și pe Alexandru Firiceanu. Era și Serdarul Gogolopulos. Nu'țĭ voiu descrie, o! prea scumpul meu iubit, toastele ridicate în onórea și spre landa eĭ; voiu amintì numaĭ că toastuluĭ mareluĭ vornic, Dionysios rĕspunse cu atât spirit și cu așa de mare eloquență, în cât convivĭĭ toțĭ furĕ atât de electrisațĭ și entusiasmațĭ, că din rostul tutulor ca dintr'uă singură voce în atâtea tonurĭ câțĭ convivĭ eraŭ, eșirĕ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

urale scomotóse ca valurile mărei! Insuși Silivestru nu'și putù stăpânì entusiasmu și admirațiunea, ceea-ce făcù pe infortunata ta Zulmă să spere că póte D-ḍeŭ a operat un miracol în favórea sa, schimbând inima călugĕruluĭ, ne întrând pe-atuncĭ în capul seŭ adevĕrul că, liberul arbitru cu care omul este dotat, exclude posibilitatea orĭ căruĭ miracul.

Insĕ prea curênd trebuì să sĕ desabuseḍe!

* *

Dupĕ ce s'aŭ sculat dela mésă, trecurĕ ĭar în salon unde sĕ incinse uă horă dintre cele maĭ animate, la care luarĕ parte toțĭ conviviĭ, pĕnĕ și serdarul Gogolopulos, care făcea uă fórte tristă figură în lungul sĕŭ anteriŭ de care sĕ împedica la fie-care minut.

Zulma danță între nunul mare și Silivestru, care îĭ strîngea mâna ca într'un clește de fĕr și care pe când jocul era maĭ animat, sĕ aplecà spre dînsa și îĭ ḍise: eștĭ palidă, sĕ vede că eștĭ ostenită; apoĭ îĭ șoptì: aurul din betélă e fals!

La aceste ultime cuvinte, carĭ eraŭ memento uneĭ acțiunĭ ce i sĕ impusese in diminéța acelcĭ ḍile fatale și carĭ o desceptaŭ din ilusia ce pentru un minut îșĭ făcuse că póte D-ḍeŭ operase un miracol în favórea eĭ, Zulma șovăì ca un om beat, dar mâna de fer a călugĕruluĭ o reținù cu putere și o scuduì cu așa semnificare, încât înfortunata sĕ desameți și înțelese că orĭ-ce speranță este perdută, ne putênd face alt decât a sĕ supune. —

Hora maĭ continuà câte-va minute și apoĭ sĕ sparse. Eraŭ dóuĕ ore după meḍul nopțeĭ.

Zulma fù condusă de nunul mare la locul sĕŭ, unde înfortunata urmărită de privirile încruntate a le călugĕruluĭ, trebuì să sĕ execute, ând curs acțiuneĭ ce i se impusese.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

In ce consista acéstă acțiune?

In cel mai simplu lucru din lume și care fără îndoélă l'ar fi putut executa fără nici uă mustrare de cuget, dacă purtarea călugĕruluĭ și relațiunile sale cu dînsul nu 'ĭar fi desceptat cu drept cuvênt bănuéla că prea iubitul sĕŭ Dionysios póte fi expus la vre un pericol, pe care dînsa e adevĕrat că nu'l cunóscea, dar tóte împregiurările prin carĭ trecuse, îĭ desemnaŭ ca iminent un pericol. In supunerea sa voinței călugĕruluĭ, consistă prin urmare tótă lașitatea eĭ.

Inse cum putut'ar fi presupune înfortunata iminența unuĭ pericol și âncă capital pentru prea scumpul sĕŭ Dionysios, când erá vorba de cel mai simplu lucru din lume — și adică de-a'l face să sĕ retragă în ĭatac, unde să o ascepte și pe dînsa, într'un timp când invitațiĭ intimĭ eraŭ âncă presenți?

Negreșit că așa ceva nu-'ĭ trecuse prin gînd; în acésta consistă scusa eĭ și cu tóte acestea, eŭ, marea pĕcătósă nu o scusez, pentru-că aceea ce nimĭnĭ nu putea presupune, dînsa datóre erá să prevéḑă, de óre-ce nu uă dată avusese ocasia să se convingă că Aristeu și Silivestru eraŭ dintre acele ființe carĭ nu sĕ daŭ în lăturĭ din aintea a orĭ-ce infamiĭ!

In fine, fatalitatea servind lașitățeĭ sale, după câteva momente de rĕpaus, Zulma sĕ ridică din fotoliu, înaintă câțĭ-va pașĭ spre grupul unde sĕ afla Dionysios și cu unul din acele gesturĭ magice, carĭ constituŭ inepuisabilul arsenal al puterei femeescĭ, îl atrase lîngă sine; șʼapoĭ,

— Eștĭ palid, sĕ vede că eștĭ obosît, o! prea scumpul meŭ soçior și fără aʼĭ da timp sĕ respundă, continuă:

Și eŭ mĕ simț fórte obosită și mi sĕ pare că tótă dreptatea o avem căcĭ prea mult sĕ prelungesce acéstă petrecere de prisos. Orele sunt fórte în-aintate și ard de dorința de a fi numaĭ lângă prea iubitul meŭ soçior!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Dar âncă eŭ, îngână Dionysios, aĭ căruĭ ochĭ scăpărau de tóte ardorile! Ce să facem însĕ convenințelor?

— Cu aplanarea convenințelor mĕ însărcinez eŭ, rĕspunse Zulma luându-'ĭ brațĭul și în-aintând spre ușa ce rĕspundea în ĭatac. Apoĭ, dupĕ ce s'apropiarĕ de ușă,

Intră, îĭ dise, prea scumpul meŭ ursit în sanctuarul pregătit amoruluĭ nostru, unde iubitórea ta nevastă va venì să te îmbrățișeze peste câte-va minute necesarie pentru a scusa și legitima retragerea nóstrĕ!

Și dînsa închise ușa în urmă-'ĭ, reîntorcênduse în salon, cu inima tremurându-'ĭ de fricĕ, gîndinduse la pretențiile cele maĭ grozave de carĭ putea să sĕ maĭ témă din partea călugĕruluĭ; bănuea chĭar că îĭ va cere — să-'ĭ declare în fața prea iubituluĭ sĕŭ Dionysios că nu l'a iubit nicĭ uă dată și că a voit numaĭ să-'șĭ bată joc de dînsul.

Tot felul de închipuirĭ și de bănuelĭ o smăcinaŭ, numaĭ adevĕrul nu'l presupunea infortunata!

Călugĕrul îĭ ieși înainte, îĭ luà brațĭul, ș'apoĭ

— Acum vĕd că mĕ iubescĭ și mĕ asculțĭ, îĭ șoptì, depărtânduse în colțul cel maĭ obscur al salonuluĭ. De acum îțĭ promit că nu voiŭ maĭ simțì nicĭ uă gelosiă contra bărbatuluĭ tĕŭ, pe care, nu te voiŭ maĭ poprì de a'l iubì chiar, cu condiția numaĭ că restul acesteĭ nopțĭ nu il veĭ sacrifica luĭ, ci îl veĭ petrece cu noĭ!

Tênĕra femeeă tresărì de uă secretă mulțumire la aceste cuvinte, inima sa sĕ înviorà în pieptu-'ĭ cum flórea ofilită sĕ invioréză la rațele dulcĭ a le sóreluĭ. Călugĕrul îĭ simțì brațĭul agitânduse la brațĭul sĕŭ, un surîs dievolesc îĭ trecù pe buze, apoĭ,

— De altmintrelea bărbatul tĕŭ și are trebuință de odichnă, îĭ dise, pentru-că nefiind obicĭnuit cu viața de societate, de sigur că preferă scomotuluĭ, liniscea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

însĕ va trebuì să'l scuseḑĭ îĭ maĭ ḑise și cu aceste vorbe o conduse la grupul în care nuniĭ marĭ, Aristea, Gogolopulos și Firicanu convorbéŭ fórte animat și el sĕ depărtà.

Aristea cum o veḑù, o întrebà ce s'a făcut ginerile dându-ĭ ocasiă de a'l scusa și Zulma arĕtà că s'a simțit cam indispus și s'a retras. In acest timp musica începù a cânta un vals care pe timpurile acelea era fórte gustat. Firicanu făcù uă graçiósă învitare Zulmeĭ, la care dînsa ar fì rĕspuns de sigur printr'un refus, dacă Aristea nu 'ĭar fì impus printr'uă privire încruntată să primèscă.

Ea dĕdù dar braçĭul luĭ Firicanu care era beat de fericire și ambiĭ sĕ perdurĕ într'un vîrtej amețitor!

Acesteĭ perechĭ urmarĕ altele, printre ceĭ dintâiŭ nunul mare cu Aristea și nuna mare cu marele Clucer Săscioreanu.

Danțul nu dură de ḑece minute, când din ĭatacul Zulmeĭ sĕ auḑì un răget cumplit ca acela al uneĭ férĕ sĕlbatice, danțuitoriĭ rĕmaserĕ uimiți și danțul contenì.

Ușa iataculuĭ sĕ deschise cu mare furiă și Dionysios apărù cu pĕrul vîlvoiŭ, cu ochiĭ injectați de sânge, cu rîsul idiot care făcea rĕŭ sĕ'l privescĭ, țipând cât îl lua gura: têlharilor, miserabililor, vreți să mĕ omorîți!

Și el sĕ năpustì ca un turbat în salon, începênd a lovì în cine nemerea și înjurând între contursiunĭ înfricoșate.

Toți învitații rĕmaserĕ înmărmuriți, cucónele țipaŭ și unele leșinarĕ și fie-care sĕ întreba ce este asta, ce s'a întêmplat?

După ce administrà la pumnĭ, în drépta și-'n stênga, zărind pe Zulma care rĕmăsese atêrnată și tremurândă la braçĭul luĭ Firicanu, Dionysios sărì asupră-'ĭ, o luà în braçe maĭ curênd de cât acesta să i sĕ pótă opune,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

strîngêndu-o ca într'un tésc de fér și sĕ năpustì cu dînsa spre ușa centrală, pe care o deschise printr'uă violentă lovitură de piciór și o rupse de fuga pe trepte în jos.

El percurse cu iuțéla unuĭ vênt turbat curtea și sĕ apropiá de uscióra ce conducea în grădina caselor sale, când Firicéanu care cel dintâiŭ sĕ desmeticise din zăpăcéla în care ca pe tótă lumea îl aruncase acțiunea atât de neașceptată a luĭ Dionysios, urmat de Silivestru, îl ajunse; îșĭ înfipse mâinile în gîtul sĕŭ și îl strînse cu atâta putere în cât nenorocitul scóse un horcăit fioros, îșĭ lăsă préda și o tulì din noŭ la fugă, sărind peste uscióra din ulucĭ, cu uă îndemânare surprinḑétóre, în grădină.

Lamente plângĕtóre sĕ amestecarĕ atuncĭ cu straniul vîjîit al vêntuluĭ care sufla cu putere, ajungênd pĕnĕ la auḑul infortunateĭ tale Zulme. „Zulma mea, comóra mea, ursita mea, unde eștĭ? unde eștĭ?

Aceste furĕ ultimele cuvinte pe carĭ Zulma le auḑì din gura nenorocituluĭ Dionysios, carĭ îĭ sfâșiaŭ inima de durere. Ea nu putù profera un cuvênt, pentru-că leșinase âncă din momentul în care nenorocitul o smulsese dela braçĭul luĭ Firicéanu.

Dînsa fù transportată de Firicéanu, care o strîngea pe pĭeptu-'ĭ palpitând și o privea cu acea iubire lacomă cu care avariĭ îșĭ privesc tesaurĭĭ, în salon și așeḑată pe uă canapea, unde i sĕ dete primele îngrijirĭ. Toțĭ sĕ grăbirĕ împrejurul eĭ, consolându-o și compătimindu-o, maĭ cu sémă nunul mare și Aristea îĭ manifestarĕ un deosebit interes, arĕtâudu-se adînc desolațĭ de uă așa cumplită întêmplare, el cu sinceritatea ce'l caracterisa și dînsa cu acea perfectă prefecătoriă, care nu uă dată înșelase pe înfortunata ta Zulmă în privința sentimentelor sale. —

Infortunata ta Zulmă avea consciință de tot ceea-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ce sĕ petrecea în jurul sĕŭ, nu era însĕ în stare de a'şĭ manifesta durerea adîncă ce îĭ sfâsia inima, decât prin lacrimile ce curgéŭ în şiróe abundante din ochiĭ sĕi amorţiţĭ.

Toţĭ invitaţiĭ ce maĭ rĕmăsesĕr, sĕ întrebaŭ carĭ putut'aŭ fi causele acesteĭ cumplite întêmplărĭ şi fie-care îşĭ arĕta uimirea şi-'şĭ şoptéŭ fel de fel de rĕspunsurĭ, unele maĭ puţin serióse de cât altele. Prevalá însĕ părerea acelora carĭ ḑicéŭ că era uă pedépsă D-ḑeéscă pe capul luĭ Dionysios pentru-că sĕ lăpedase de sântul cin al călugĕrieĭ.

Niminĭ însĕ nu-'l compătimea; niminĭ nu sĕ preocupa de nenorocitul ca să caute a'l găsì şi a-ĭ da îngrijirile pe carĭ umanitatea le pretinde şi prin carĭ probabil că ş'ar fi putut recăpăta raţiunea, un moment turburată, atât este de adevĕrat că sîrmana omenire în judecăţile ce face ca şi-'n opiniunile ce emite, este maĭ mult condusă de prejudiţiile şi pasiunile sale, de cât de raţiune şi adevĕr!

Mulţumiţĭ în sufletul lor că aŭ descoperit, dupĕ cum credéŭ causa fataleĭ întêmplărĭ, invitaţiĭ plecarĕ în fine.

Zulma fŭ transportată în patul sĕŭ. Eraŭ orele cincĭ spre ḑiuă. Astfel fŭ, o! prea scumpul meŭ iubit, fatala căsătoriă a infortunateĭ tale Zulme cu în vecĭ regretatul Dionisyos, al căruĭ nume de familiă era Alexandru Michail Vale-Caldă.

IV.

Treĭ lunĭ Zulma fŭ préda unor pernicióse friguriĭ tifoide. Treĭ lunĭ ea nu dete alt semn de viaţă de cât prin lacrimile carĭ ne încetat sĕ vĕrsaŭ din ochiĭ sĕĭ, atât de cumplită fŭ lovitura ce sîrmana sa inimă primise!

In acest curs de timp rarĭ şi scurte furĕ intervalele în carĭ consciinţa posiţiuneĭ sale sĕ descepta un

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

moment, pentru a recădea din nou în acea stare de prostrațiune desăvîrșită, în care viața apare mai mult ca uă umbră a morței, de cât ca o realitate a existenței!

Iérna trecuse. Natura își aruncase hainele de zăpadă și ghiață, pentru a se învestí în purpură și aur, când infortunata ta Zulmă începù a revenì la viață. Spiritul séu, încetul cu încetul se desceptà. Era ´ḑiua de 13 Aprilie, ḑiua învierei aceluia care ḑisese mărei păcătóse: ți se va ĭerta mult, pentru-că aĭ iubit mult, când Zulma pentru prima óră dupĕ treĭ lunĭ de ḑile îșĭ deschise ochiĭ, reinchiḑându-'ĭ în aceéșĭ clipă, pentru-că radele de lumină carĭ petrundéù în budoár, pe sub unul din transparente ce era puçin ridicat, o glodéù, îĭ făcéù rĕù. Ea zărise însĕ la căpătâiul patuluĭ sĕù pe Aristea și Silivestru și nu zărise pe iubitul sĕù Dionysios.

Atunci cruda realitate îĭ apărù cu tóte ororile sale. Oftà adînc și lacrimele o podidirĕ cu așa furiă în cât s'ar fì putut credc că natura ascunsese doĭ nuorĭ în orbitele ochilor sĕĭ, a căror menire era să inunde locul unde ua mare crimă sĕ comisese.

Am ḑis, unde uă mare crimă sĕ comisese, pentru-că nu numaĭ spiritul sĕù rememorânduși în întregime tóte circumstanțele cumpliteĭ întêmplărĭ, când Dionysios îșĭ pierduse usul rațiuneĭ, îĭ afirma cu tărie că acésta nu putea fì de cât resultatul uneĭ crime, dar și convorbirea ce avù loc între acești monstriĭ 'ĭo confirma.

— Incepe crisa prevĕḑută de Doctor, șoptì călugĕrul care îșĭ reḑema capul de sînul Aristeeĭ, să sperăm prea iubita mea că acésta va fì ceo din urmă și că va scăpa!

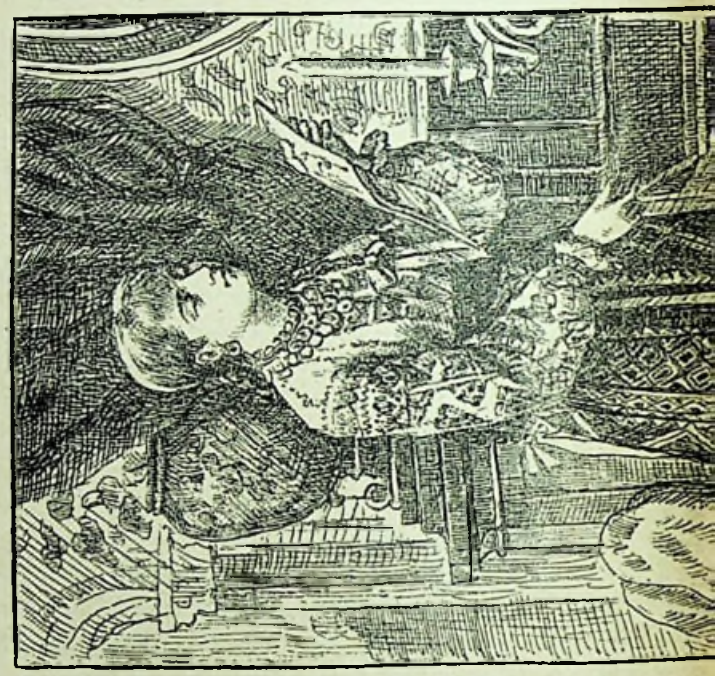
— Să dea D-ḑeù, reflectà Aristea.

— Să dea D-ḑeù, ḑic și eù, rĕspunse călugĕrul, pentru-că drept să-'ți spun că mi s'a urît să maĭ fiu martor la atâtea lamente și să maĭ vĕḑ atâtea lacrimĭ și maĭ cu sémă să tot auḑ pronunciinduse acel nume bestemat!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Aĭ tótă dreptatea prea scumpul meŭ Silivestre, dar nu'ți pierde răbdarea, căcĭ fără răbdare, nimic nu sĕ face în lume!

— Așa e prea iubita mea, insc și răbdarea are uă margine! Treĭ lunĭ să nu audĭ de cât Dionysios, prea scumpul meŭ soçior, prea iubitul meŭ Dionysios, drăgă-

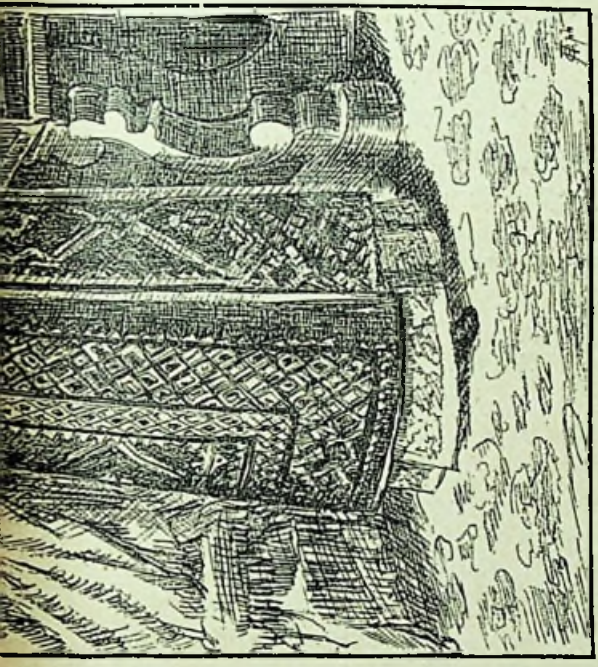
laşul meŭ, bunul meŭ bărbățel, nobilul meŭ iubit! Dionysios în sus, Dionysios în jos! Acésta îmĭ revoltă sufletul și ḑeŭ nu sciŭ ce s'ar putea întêmpla dacă îmĭ voiŭ pĭerde răbdarea și simț, înțelegĭ tu, iubita mea Aristeo, simț că încep a'mĭ pĭerde răbdarea!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

V.

O! dacă miserabilul ș'ar fi pierdut răbdarea, câte dureri și câte chinuri mai oribile de cât tóte chinurile morței nu s'ar fi evitat infortunatei tale Zulme!

Dar nu! Miserabilul nu'și pierdù răbdarea, saŭ pentru a fi mai deplin exactă va trebuì să mărturesc

S. Hentia 1886

ZENOBIA II. in anul 183x. Vedi pag. 400.

că lașitatea nenorocitei tale Zulme, adormì tóte causele de înpaciență din inima călugĕruluĭ! In adevĕr ea sĕ ferì ca de foc de a mai pronuncia scumpul nume al prea iubituluĭ sĕŭ soțiŭ! Și cu tóte că imaginea luĭ îĭ era ne încetat viuă în-aintea ochilor, împlându-'ĭ sufletul de duioșiă și frăgedime, ea totușĭ găsì destulă putere în chiar slăbiciunea sa nu numaĭ pentru a'șĭ în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

neca durerea și a'șĭ ascunde preocupațiunile sfâșietóre ce o smăcinaŭ în privința sórteĭ luĭ, dar și pentru a disimula cu sentimentele cele maĭ dulcĭ ale inimeĭ sale, prefăcêndusc în curs de maĭ multe ḑile că aiurédă și pronunciind frase fără șir în carĭ numele prea scumpuluĭ sĕŭ soçiŭ nu sĕ maĭ auḑea, ĭar numele călugĕruluĭ sĕ repeta ne încetat cu epitetele cele maĭ măgulitóre și cele maĭ dulcĭ!

Atât este de adevĕrat, că frica înghețase în ființa nenorociteĭ tóte sentimentele nobile și tóte preocupațiunile sufletuluĭ sĕŭ!

Călugĕrul era nebun de bucuriă.

Dupĕ ce a repetat de maĭ multe orĭ acest joc, Zulma, în ḑiua de 17 Aprile, sĕ prefăcŭ în fine că sĕ descéptă, exclamând: dulcele meŭ Silivestre, iubita mea mamă, unde sunteț?

Erá numaĭ călugĕrul cu dînsa. El îĭ respunse cu aprindere: sunt acì la căpătâiul tĕŭ, o prea drăgălașa mea porumbiță!

Apoĭ sĕ aplecă spre dînsa, o sărută cu pasiune manifestându-șĭ cu vorbele cele maĭ măgulitóre bucuria că o vede scăpată din orĭ-ce pericol.

Zulma sĕ restabilì curênd. La 20 Aprile se dete jos din pat și la 23, în ḑiua de sântu Gheorghe sĕ îmbrăcă pentru prima óră dupĕ treĭ lunĭ de zăcere. La 1 Maiu primì pentru prima óră dupĕ reconvalescență visita nunuluĭ mare, dela care află ceea-ce îĭ preocupa mintea și sufletul și ce nu cutezasĕ a întreba nicĭ pe Silivestru, nicĭ pe Aristea, că infortunatul Dionysios fù găsit în diminéța ḑileĭ de 14 Ianuarie spânḑurat într'unul din pomiĭ grădineĭ.

Lacrimĭ amare curserĕ din ochiĭ nenorociteĭ. Marele vornic îĭ exprimà condolențele cele maĭ duióse și o consolà cu expresiunile cele maĭ delicate și cele maĭ oneste.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

La întrebarea eĭ, care e părerea sa în privința causelor probabile a le fataleĭ întêmplărĭ, dînsul evită însĕ cu mult tact de a rĕspunde.

La treĭ Maiŭ, Zulma primì și cea dintâiŭ visită a luĭ Alexandru Firiceanu, care îĭ spuse că părerea mediculuĭ care a disecat cadaverul a fost că mórtea a provenit prin spânzurare, iar spânzurarea era resultatul nebunieĭ provenită din beția prea mare de bĕuturĭ alcoolice!

Sîrmanul Dionysios, el, bărbatul cel maĭ frugal ce am cunoscut, cel maĭ modest și maĭ inofensiv, fù tractat cu epitetele injurióse de bețiv și de stricat!

Dar ce ḑic? aceste epitete sĕ aplicaŭ aceluĭa al căruĭ cadavru sĕ dísecase și nu a lui Dionysios era cadaverul!!

De sigur, aceste vorbe te surprind, o! prea scumpul meu iubit! Câte surprinderĭ nu te mai ascéptă în desvelirea viforóseĭ vieți a infortunateĭ tale Zulme, atât de plină de întêmplărĭ cumplite și de aventurĭ unele ciudate și altele fórte extraordinarie!

Da, cadaverul găsit spânzurat, avênd acelașĭ pĕr lung, îmbrăcat în hainele luĭ Dionysios și avênd aceéșĭ înfățișare, nu era al luĭ!!

Acela, pe care nenorocita ta Zulmă, șése lunĭ îl plânsese cu lacrimĭ de foc, creḑêndu'l mort, trăia, saŭ maĭ corect ḑis, vegetá în fundul uneĭ pesceră de têlharĭ, torturat și martirisat, unde infortunata avù trista bucuriă ḑe a'l plânge fiind-că era viŭ, după ce'l plânsese ca pe un mort! Atât de cumplite și neomenóse furĕ chinurile luĭ! Ah! când îmĭ aduc aminte de tot ceea-ce el și eŭ am suferit, eŭ, în inima căreia sentimentul rĕzbunăreĭ nicĭ uă dată nu a încolțit, acum, după ce am ascultat mărturisile aceleĭ infame de Aristea al căreĭ adevĕrat nume e Athina Tzakirlopulos, găsesc că totuși sunt unele din acele crime fără nume, la a căror des-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

coperire îngerii, D-deŭ chiar ar trebui să sĕ revólte și să simță uă sângerósă plăcere de a le rĕzbuna!

Intocmaĭ uneĭ fére selbatice, inima mea turbédă dupĕ sângele aceluĭ de uă miiă de orĭ infam Silivestru, mintea mi sĕ aprinde și tóte simțirile mele sĕ infioréde de plăcerea dorinței de rĕzbunare!

Acest limbagiŭ să ți sĕ va părea straniŭ din partea mea, te rog, o! prea adoratul meŭ Radule, să aibĭ paciență a citì pĕnĕ în capĕt acéstă durerósă și care în curênd va devenì din ce în ce maĭ înfiorătóre, confesiune și cutez să afirm că tu însuți te veĭ revolta pĕnĕ în profundimile cele maĭ ascunse a le sufletuluĭ și nu numaĭ că nu mĕ veĭ desaproba, dar sunt convinsă că veĭ contribuì chiar la drépta mea rĕzbunare, atât de grozav infame sunt crimele aceluĭ monstru, a căruĭ unele dintre nenumĕratele victime am fost eŭ, mumă mea, tatăl meŭ, principele indian Ali-Nizzin și Dionysios.

VI.

Incep cu Dionysios, pentru a'țĭ arĕta causele carĭ 'ĭaŭ pricinuit turburarea rațiuneĭ.

Iată ce resultă din mărturisirile infameĭ de Aristea, în privința acésta.

Buchetul miraculos, saŭ maĭ corect dis, buchetariul avea în tăblia de argint ce îĭ servea drept bază, uă borticică hermetic închisă cu un năsturel imperceptibil, care printr'uă mișcare secretă, sĕ deschidea și închidea dupĕ voință. Printr'acéstă borticică sĕ putéŭ întroduce profumele și orĭ-ce liquid, pe carĭ, admirabilul mecanism cu care era provĕdut buchetariul le conducea pĕnĕ în sînul florilor naturale ce sĕ găséŭ într'însul.

Pe aicĭ infamul călugĕr întrodusese cu puțin înnainte de a pretinde Zulmeĭ să facă pe Dionysios a sĕ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

retrage în budoar, unde să o ascepte, esența unei teribile mixturi din foi de mac, din nisce ciuperci veninóse originarie din insulele Indiei orientale, numite în limba malaică, machmorr și din planta narcotică numită la antici, iérba Deului Apolon, iar în pharmacopea modernă cunoscută sub numele de iusquiamă,*) a căreĭ emanațiuni maligne respirate în curs de câteva secunde de către nenorocitul Dionysios, căci buchetul era aședat pe mésa din budoar, 'ĭaŭ turburat rațiunea, producêndu-'ĭ acele accese violente de furóre pe carĭ le-am descris.

Acì ar fi locul să'ți vorbesc și despre mijlócele cu carĭ Aristea s'a servit pentru a face pe Dómna Emilia Fruntașanu să'și calce peste orĭ-ce demnitate și să o secondéde în tóte voințele sale, mijlóce infame, căci sĕ basaŭ pe uă teribilă taină a nefericiteĭ serdărese, dar aceste fiind în strînsă legătură cu altă ordine de evenimente, voiŭ vorbì în altă parte în detaliŭ, de uă camdată mĕ simț datóre a'ți arĕta că, calificativul de mare alăturat la rangul de serdar cu care, la visita ce ĭ făcusem, Dómna Emilia s'a fost servit vorbind de defunctul sĕŭ soțiŭ, era uă calificațiune individuală a defunctuluĭ și nu a ranguluĭ, de óre ce rangul nu comporta un atare calificativ, nefericita mumă a prea iubitului meŭ Constandin, s'a servit însĕ de dînsul, după uă consfătuire prealabilă cu Aristea, pentru a putea maĭ ușor impune infortunateĭ și inexperteĭ tale Zulme, făcêndu-o a sĕ speria de imensitatea distanțeĭ ce desparte nobila sa familiă, de sîrmana copilă a uneĭ nenorocite vĕduve cum sĕ pretindea Aristea!

Tot aci ar trebuì să'ți vorbesc și de maltratarea suferită de acea miserabilă in diminéța dileĭ căsătorieĭ, pe care eu o credém reală — și nu era de cât uă infamă manoperă a acestor ființe monstruóse, pentru a

*) Vedĭ notele dela finele volumuluĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

putea insufla infortunateĭ tale Zulme, spaima, prin care să o pótă desăvîrșit supune voințeĭ lor. Despre tóte voiŭ vorbì inse la timpul și locul sĕŭ.

Trec acum la alte mișcliĭ a le călugĕruluĭ, carĭ m'aŭ impresionat maĭ adînc din cele desvelite de acea miserabilă și tocmaĭ în urmă îțĭ voiŭ vorbì de sórta nenorocituluĭ Dionysios și de crima ne maĭ auditĕ a infamuluĭ călugĕr, de a omorî pe un strein pe care nicĭ că îl cunóscea, și apoĭ a'l spânzura cu scopul de a face să trécă în ochiĭ lumeĭ că este nenorocitul Dionysios care s'a sinucis într'un moment de nebuniă!

* *

Țĭ-am amintit, o! prea dulcele meŭ iubit, în cursul acesteĭ confesiunĭ despre nisce scrisorĭ a le călugĕruluĭ cătră Aristea în carĭ miserabilul vorbea de amorul sĕŭ pentru infortunata ta Zulmă, scrisorĭ pe carĭ le-am fost reprodus și carĭ aŭ contribuit nu puțin la căderea nenorociteĭ. Eĭ bine, ca să poțĭ citì cu folos acele scrisorĭ, trebue să'țĭ spun că unele cuvinte, sub condeiul călugĕruluĭ, aŭ alt înțeles, de cât acela ce li l dă lumea și altele aŭ un înțeles contrariŭ de cât cel usitat!

Cu alte vorbe, că limba în care acestĭ infamĭ corespundĕŭ, era uă limbă convențională, limbă de hoțĭ, în fine! Călugĕrul era capul uneĭ bande internaționale de têlharĭ, compusă în mare parte din tot ce phanarul avea maĭ abject și maĭ mișel și care sĕ întindea ca un imens polip peste cincĭ din cele maĭ bogate județe ale țereĭ, Ialomița, unde îșĭ avea sediul principal, în chiar chiliile mănăstireĭ X . . ., unde infamul era egumen, Vlașca, Țeleorman, Ilfov, Prahova și Brăila, avênd filiale în munțiĭ Balcanĭ și pĕnĕ în fundul Macedonieĭ.

Dar despre acésta voiŭ vorbi în detaliŭ la locul sĕŭ.

Acum să mĕ întorc la semnificarea cuvintelor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Veĭ sci dar, că picior însemnédă ochiŭ; preot insémnă medic; idol, victimă: bolnav, rănit; verbul, a iubì, însémnă, a robì, a stăpânì; puçin, desăvîrșit; etc.

Cu aceste câte-va deslușirĭ veĭ înțelege că din Epistola a dóua a miserabiluluĭ, pe care infortunata ta Zulmă, o credea de expresiunea unuĭ amor imens, reese că infamul luase parte la uă călcare, pentru-că A..... este Andreiŭ, numele sĕŭ propriŭ și că venea în Bucurescĭ pentru a sĕ căuta cu un medic fiind rănit la un ochiŭ; că, maĭ avênd uă reușită ca aceea de care vorbesce, putéŭ ascepta în linisce ḑiua fericită când vor pune mâna pe acea stare ... însemnată ....

De ce stare credĭ că era óre vorba?

Fără-'ndoélă că nu poțĭ presupune, o! prea scumpul meŭ ĭubit, cum nicĭ eŭ în curs de 16 anĭ nimic nu am putut bănuì!!!

Eĭ bine! află că se tracta de starea idoluluĭ, adică a victimeĭ sale!

Era vorba de starea scumpeĭ și necunoscuteĭ mele mame, pe care spre a o putea înhăța, infamul, ascepta măritișul saŭ majorenitatea infortunateĭ tale Zulme!

Judecă acum, o! prea adoratul meŭ Radule, dacă nu avém tótă dreptatea să afirm că nu s'ar fi găsit nicĭ uă ființă omenéscă, care în locul sĕŭ fiind, să pótă scăpa din ghiarĕle acestor monstriĭ.

Înțelegĭ acum și causa pentru care infortunata ta Zulmă, fŭ aruncată și în braçele mareluĭ vornic și pentru-ce Aristea stăruise ca dînsul să o cunune.

Miserabiliĭ căutaŭ așĭ asigura prin orĭ-ce mijlóce pentru casurĭ neprevĕḑute de pericol, protecțiunea mareluĭ vornic!

Ș'o și asigurarĕ, pentru-că cu presupusa sinucidere a luĭ Dionysios, saŭ maĭ corect vorbind, cu dispariția-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nea sa, dispărù din casa nefericitului și uă sumă de peste 50 mii de galbeni, pe care însu-'și infamul călugĕr cu însărcinarea și în numele lui Dionysios, o încasase de pe la diferiți egumeni ai mănăstirilor închinate, pentru a cărei disparițiune, svonul public făcea răspundători pe călugĕrul și Aristea și numai protecțiunei lui Romișteanu, avurĕ de a mulțumi că nu aŭ fost implicați într'un proces care le-ar fi devenit de sigur fatal.

De uă dată cu disparițiunea sumei, dispărurĕ și Belivacă și Căpățînă acei doi slujitori ai nefericitului pe cari îi primise în serviciul sĕŭ după recomandațiunea călugĕrului și cari erau mâna drépță a acestuia!

* * *

Intrerup continuarea confesiunei, o! prea adoratul meŭ iubit, nu sciŭ pentru cât timp, pentru a putea gusta bucuria cerésca de care inima mea este plină!

Grația bunelor tale consilie și compasiunei sublimei mume a Românilor, Dómna Elena Cuza, în aceste momente mi s'a restituit tabloul, muma, viața!

Inima'mi tresare de uă fericire imensă, pe care nu aș puté-o mai bine compara decât cu fericirea ce negresit simțesc îngerii privind față-'n față pe acela care însuméda în sine tóte fericirile!

O! pentru-ce lipsesci tu adoratul meŭ iubit, prin a le cărui consilii mi-a fost dat să mai gust momente delicióse?! Re'ntórcete mai curênd adoratul meŭ! Vino să te bucuri de fericirea ce inundă cu tóte bucuriile ființa mea! Să vedi chipul angelic a aceleia care a dat viața în veci iubitórei tale Zulme!

Să vedi pe drăgălașa mea mumă!

Pĕnĕ când te vei reîntórce, să'ți spun numele sĕŭ care e tot atât de drăgălaș ca și desfătătorul sĕŭ chip!

Numele sĕŭ este Zenobia II. (vedi pag. 392).

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

VII.

Erau aprópe orele cinci și ḑece minute spre ḑiuă, spre orient deja fâșiĭ lungĭ roșietice brăzdau orisontele inprăsciind cu putere intunericul din-aintea caruluĭ mândreĭ aurore, când secretarul, dupĕ uă lectură obosîtóre de șépte ceasurĭ, rostì cuvêntul Zenobia II, atunci sĕ produse în incinta comitetuluĭ societățeĭ condeiul unul dintre acele incidente neprevĕḑute carĭ ulmesc pe ceĭ maĭ impasibilĭ și insuflă uă óre care temere și confusiune, dacă nu fricĕ și spaimĕ, în sufletele celor maĭ curagioșĭ!

Trei umbre de diferite dimensiunĭ sĕ deslipirĕ de lingă unul din pilastriĭ intre carĭ era așeḑată ușa, dintre carĭ dóuĕ cu iuțéla fulgeruluĭ sĕ avêntarĕ pĕnĕ la scaunul secretariuluĭ, una îl coprinse ca intr'un clește de fer, in braçe, ĭar cea-l-altă hrăpì cu lăcomia uneĭ fére de prédă, manuscrisul ce acesta îl avea în-aintea sa și desfăcêndu-'șĭ mantaua ce purta, ș'îl vîrî în sîn.

Secretariul deconcentrat uă secundă îșĭ revenì în sine și începù a se sbate și a țipa.

Doĭ membriĭ din apropiere sărirĕ în ajutoriul sĕŭ silinduse a'l degaja din braçele de fer ce-'l incinsese, insĕ în zadar.

Sĕ produse un óre care tumult care atrase atențiunea și celor-l-alțĭ membriĭ. Toțĭ îșĭ părăsirĕ în grabă locul pentru a sărì în ajutorul secretaruluĭ.

In acest timp, umbra cea de a treia, de uă dimensiune, care la slaba licărire ce maĭ producéŭ lămpile pe sfîrșit, părea colosală, gigantică, se apropiá cu pașĭ majestoșĭ de tribuna Președinteluĭ.

In dreptul tribuneĭ se poprì.

Era un bărbat de uă statură herculénă, mascat, purtând uă lungă manta négră ca și masca ce-'ĭ acoperea fața, pe sub care, să cineva l'ar fi observat în mișcările mersuluĭ sĕŭ măsurat, ar fi putut zărì uă că-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

mésă roșiă ca sângele strînsă la mijloc cu un brîu verde ca iedera, în care erau infipte mai multe arme de uă formă fórte ciudată, albe și de foc, armat fiind cum sĕ dice pĕnĕ-'n dinți.

Pĕrul îĭ era mare, inse alb-coliliă, fluturându-'ĭ peste umerĭ și totușĭ privirea îĭ era atât de inflăcărată și de puterică, în cât sĕ părea că dóuĕ flacărĭ electrice ard sub mas.ă.

In momentul când se poprì, cele-l-alte dóuĕ umbre erau în starea acelor pomĭ viguroșĭ și tinerĭ, carĭ sĕ incovóie dar nu sĕ rup, sub greutatea maĭ multor indivizĭ ce 'iau excaladat pentru a le culege fructele.

In adevĕr, fie-care era incovoiat sub greutatea a cincĭ membrĭĭ, carĭ sĕ siléŭ în darn a'ĭ rĕsturna la pămênt.

Uă secundă dupĕ ce colosul se poprì, întinse mâna dréptă în care ținea uă armă ce sĕmâna maĭ mult cu uă baghetă de cât cu un pistol și uă detunare nc însemnată, ca aceea ce face descărcarea acelor arme inofensive ale copiilor, sĕ audì, urmă inse imediat uă vîjîitură intocmaĭ acelora ce o produce căderea uneĭ enorme mase de apă!

Acésta produse uă adevĕrată uimire, dacă nu și spaimă printre membrĭĭ, de care, cele-l-alte dóuĕ umbre profitarĕ degajânduse cu putere din mânile lor și avêntânduse spre cea de a treia, pe care o ajunserĕ.

Erau doĭ bărbațĭ tot cu mască, purtând acelașĭ costum și acelésĭ arme. Ambiĭ de uă statură maĭ mult ridicată de cât scundă, dar carĭ in comparațiune cu cel de al treilea, părĕŭ nisce pigmeĭ lîngă un colos.

Când tustreĭ sĕ reunirĕ, ceĭ doĭ sĕ postarĕ în spatele colosuluĭ, cu fața spre membriĭ comitetuluĭ, îșĭ sufulcarĕ mantalele și se in-armarĕ in fie-care mână cu câte uă armă de aceésĭ formă ciudată ca și a colosuluĭ, atuncĭ acesta cu fața spre Președinte, de care îl des-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

părțea uă distanță numaĭ ca de cinceĭ pașĭ, cu uă voce de un timbru straniŭ, din altă lume,

Mĕ simț obligat a vĕ arĕta Domnule Presedinte, că dacă ne-am presentat la aceste ore neobicĭnuite innaintea Dv., am fost nevoiți a o face, căcĭ ceĭ ce execut un ordin, nicĭ nu pot, nicĭ nu trebue să sĕ preocupe de timp și dificultățĭ pentru a'șĭ implinì uă datoriă și noĭ numaĭ datoria ne implinim!

— Cine sunteți, vĕ rog și ce poftiți, intrebà cu vocea alterată Președintele care vĕduse tumultul dar nu putuse măcar a suna clopoțelul pentru linisce, atât uimirea îĭ era de complectă și nicĭ nu băgase de sémă luarea manuscrisuluĭ, atât de grabnic se petrecuse acțiunea; cu ce drept și cum v'ațĭ întrodus intre noĭ fără chĭar să ne anunciațĭ, maĭ adause?

— Sûntem cele treĭ cămășĭ roșiĭ, cu carĭ sĕ investesc ceĭ insărcinațĭ cu executarea ordinelor implacabililor*) carĭ formédă una din cele treĭ secțiunĭ ale societățeĭ celor neinvinșĭ, aĭ căreĭ căpetenĭĭ sunt ceĭ treĭ ințelepțĭ aĭ mareluĭ Orient, supra numițĭ incomparabiliĭ justițiarĭ, pentru-că aŭ dreptul și datoria de a pedepsì pe toți accia, pe carĭ un simulacru de justiție, cum este aceea ce'șĭ exercită acțiunea vĕdută în societate, nu póte, saŭ nu voesce a'ĭ lovì, respunse cu un glas vibrător colosul și ne-am introdus in acéstă incintă cu dreptul cu care mórtea sĕ introduce in lume!

Nu ne-am anunciat, pentru-că nu ne anunciem nicĭ uă dată, precum mórtea nu sĕ anunciă, ea executând ordinile luĭ D-ḑeŭ și noĭ pe ale mareĭ căpetenĭĭ a implacabililor, care nicĭ uă-dată, să sciți acésta, nu ĭa uă măsură și nu dă un ordin de cât in conformitate cu justiția cea maĭ absolută posibilă într'uă societate omenéscă!

*) Implacabil, ne impăcat, ne inblânḑit, care nu póte ĭerta.

Muzeul Digital al Românilor Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Uimirea și confusiunea membrilor deveni culminantă la aceste cuvinte ale gigantelui!

Președintele cel dintâiu își recăpătă într'uă óre-care măsură sângele rece, el mai întrebà:

— Și nu a'ți avea bună-voința de a ne spune, ce relațiune póte să existe între visita cu care ați găsit de cuviință a ne onora și între executarea ordinelor marei Dvóstră căpetenii?

— Relațiunea cea mai intimă ce póte fi între dóuă lucruri distincte, aceea că unul îe indispensabil, pentru esecutarea celui l-alt.

— Și ordinele Dvóstră, a'ți avea óre amabilitatea de a ne arëta în ce consistă și cu ce mijlóce credeți a le executa, mai întrebà Președintele?

— Ordinele nóstre sunt dóuă, unul l'am executat deja și el consistă in a ne insușì un manuscris pe care îl și avem in posesiunea nóstră, la a cărui citire asistăm de mai bine de dóuă ore, care desvelind secrete private ale mai multor familii, între cari familia aceluia ce vă vorbesce în prima linià, marea căpeteniă a implacabililor a găsit că acest fapt, nu este nici corect, nici delicat, ca să nu useḑ de alți termeni mai nemeriți, dar cari de sigur ar putea fi mai aspriì! Și prin urmare ne-a ordonat a ne insușì acest manuscris prin orì-ce mijlóce și chiar prin cele mai violente la trebuință!

Noì inse ne simțim fericiți că am putut executa acestu ordin fără a fi fost siliți să recurgem la puterile extraordinarie cu cari suntem investiți, pentru-că sûntem convinși că nu cu intenție rea acest manuscris a fost primit de D-vóstre și dat spre a se citì și credem chiar că și cel ce vi l'a predat a făcut'o acésta mai mult printr'uă lipsă de cugetare, dacă nu de judecată, ne observând că comite uă enormă indelicateță de a divulga secretele private nu numai ale unui amic dar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

și ale multor familiĭ, lucru grav și cu atât maĭ reprobabil, cu cât că amicul sĕŭ încredințêndu-'ĭ manuscrisul, nu îl autorisase de a divulga lumeĭ conținutul sĕŭ!

— Consider ca uă adevĕrată insultă aceste cuvinte, întrerupse D l I. unul dintre membriĭ, ridicându-se în picióre și cer uă satisfacțiune eclatantă!

— Tăcere! exclamà al doilea om mascat cu uă voce teribilă și prelungită ce vibrà multe secunde printre asistenți, cum tunetul vibréḑă printre nuoriĭ dispariți ai spaciuluĭ!

Tăcerea e nu numaĭ bună cuviință dar și datoriă când un altul vorbesce și dacă in Parlamente și unele adunăriĭ, bunăcuviință și datoriă se calc nepedepsit, vĕ avisez maĭ adause cu un ton din ce în ce maĭ ridicat și maĭ grózniċ, că executoriĭ ordinelor implacabililor, nu pot fi întrerupți, nepedepsit!

Apoĭ colosul continuà: ne felicităm din tótă inima, de pacifica nóstrĕ reușită în ceea-ce privesce executarea primuluĭ ordin .... și ne măgulim cu speranța că și in ceea-ce privesce al doilea ordin care este cu mult maĭ important și maĭ grav, Dv. nu ne veți opune vre uă resistință, ci din potrivă vĕ veți supune decisiunilor celor treĭ inteleptĭ aĭ mareluĭ Orient, pentru-că veți cunósce, că în cas de opunere, nevoiți vom fi să întrebuințăm mijlócele celc maĭ estreme și cele maĭ teribile, contra căror âncă nu s'a audit și nu s'a vĕdut ca ființe omenescĭ să pótă resista!

— Și in ce consistă, vĕ rog, acest al doilea ordin al mareĭ D-vóstre căpetenĭi, întrebà Președintele, cu un glas tremurător?

— Acest al doilea ordin al nostru, consistă Domnule Președinte, in a conduce in-aintea supremuluĭ consiliu al Invincibililor pe patru Domnĭ membriĭ aĭ societăței condeiul, carĭ s'aŭ făcut culpeșĭ de fapte pe carĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

implacabilii le reprobă și pedepsesc și sperăm că Dumnevóstră înțelegeți că ori-ce resistință contra ordinelor Invincibililor, este zadarnică și prin urmare vă veți supune și acești patru Domni membrii ne vor urma, rosti cu uă voce spăimântătóre colosul.

— Și dacă noi am refusa să ne supunem decisiunilor acelor pretinși incomparabili justițiari, ripostà cu aprindere Președintele?

— V'am spus'o, că în acest cas vom intrebuința mijlócele cele mai extreme, respunse colosul cu uă voce de un timbru teribil, ca accea ce o produce căderea trăsnetului!

— După ce v'ați introdus pe furiș in incinta unei societăți pacinice și v'ați făcut vinovați de un adevărat delict de hrăpire, acum aveți și cutezanța de a ne amenința. Acésta este uă purtare incalifiabilă și vă declar că amenințările vóstre le despreciuim și nu avem câtu-și de puçin gustul de a suferi insolența niměnui fie-chiar și a trimișilor pretinșilor înțelepți a mareluĭ Orient și incomparabilĭ justițiarĭ póte aĭ animalelor dar nu aĭ ființelor cugetătóre carĭ nu pot recunósce fie-cuĭ dreptul de a face justiție, dreptul neputênd emana decât dela popor saŭ dela acele persóne cărora poporul le-a delegat puterea suverană, respunse cu foc Președintele. Apoĭ, după uă pausă, adause:

Vă provoc dar ca să ne restituiți imediat manuscrisul și să vă retrageți din acéstă incintă fără întârdiere, căci la din contra vom fi nevoiți a lua in ciuda amerinterilor și preconisatelor D-vóstre puteri extraordinarie, măsuri pe cari le veți simți amar, căci există uă justiție in țéra nóstră care scie pune la locul lor pe toți aceia cari prin faptele lor violédă dreptul și dreptatea!

— Dreptul și dreptatea, exclamà cu un surîs sarcastic colosul! Dar dreptul este uă concepțiune intelésă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

de Dumné-vóstră cu totul pe dos dacă nu este chiar desăvîrșit streină de spiritul vostru și al societățeĭ in care Dumnéta Domnule Rozelini ți-aĭ exercitat óre-când meseria de magistrat. Acésta ți se va dovedi maĭ curênd de cât te ascepțĭ de către aceia pe carĭ in ironiă îĭ numescĭ de incomparabilĭ justițiarĭ și cărora veĭ avea să daĭ compt de uă solemnă obligațiune ce ți-aĭ fost luat in anul 184x, la orele dóuĕ după miedul nopțeĭ când uă mână binevoitóre a făcut să devieḍe glontele cu care intr'un moment de disperare voĭaĭ săți sborĭ creeriĭ!

Pentru onórea Dumitale, cred că îți maĭ aducĭ aminte și că nu ĭe nevoiă de a'ți maĭ amintì causele acestuĭ act de disperare!

— Nu sciu ce vroiți a ḍice, îngână Domnul A. B. C. cu uă voce fórte alterată!

— Cu atât socotéla ce aveți a da, va fi maĭ grea, ripostà colosul. Apoĭ adause: și fiind-că răsărirea sóreluĭ este iminentă, când urmeḍă să fim pe drum, ordon Dlor: Rozelini, Rămulcescu, Frunteșanu și Valc Caldă, ca în cincĭ minute, să ne urmeḍe!

— Sunteți nisce insolenți răcnì Președintele și începù a suna cu turiă clopoțelul.

Doĭ ușierĭ intrarĕ in incintă asceptând ordinele sale și in acelașĭ timp toțĭ membriĭ își părăsirĕ locurile mișcânduse cu iuțélă ca un singur om către visitatoriĭ mascați carĭ remaserĕ impasibilĭ și cu surîsul despreciuitor pe buze.

Președintele ordonà ușierilor sĕ zăvoréscă ușa, ceea-ce să și execută imediat de către ușierul ce intrase maĭ in urmă, apoĭ pe când se pogora dela tribună, provocà pe membriĭ să incojóre pe inoportuniĭ visitatorĭ mascațĭ.

Acestia rĕmaserĕ tot impasabilĭ și când furĕ inconjurațĭ de tóte părțile de către membriĭ și de către cei doĭ ușierĭ, colosul,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Arafa, eĭ aŭ voit, fățĭ dar datoria, dise cu uă voce tunătóre!

Atuncĭ al treilea om mascat intinse mâna dréptă și'șĭ descărcà arma ce ținea.

Sĕ auḑì uă neinsemnată pocnitură, apoĭ un fum străvăḑĭăcios și alburiŭ sĕ zărì ieșind în curs de câteva secunde, care din ce in ce devenea maĭ negru și maĭ compact, condensânduse in spre ferestre și intunecându-le ca și când uă perdea de fer s'ar fì așeḑat asupra lor, poprind lumina exterióră de a pĕtrunde in intru, in tocmaĭ acelor neguri a le dimineței ce se grămădesc asupra lacurilor și ne popresc de a zărì limpiditatea apeĭ, apoĭ dese detunărĭ incepurĕ âmtâiŭ maĭ slabe și devenind din ce in ce maĭ puternice și maĭ prelungite, producênd miĭ de săgețĭ de foc ce sĕ incrucișaŭ și isbéŭ pereții stingênduse cu scomot.

Acest fenomen, cu atât maĭ teribil, cu cât era maĭ neprevĕḑut, produse uă visibilă spaimă asupra membrilor și a Președinteluĭ, cu tóte acestea Președintele avù tăria de a provoca pe ușierĭ și pe membriĭ să se arunce asupra ómenilor mascațĭ și insu-șĭ voì să facă acéstă mișcare. Toți inse rĕmaserĕ nemișcațĭ, cu ochiĭ peste măsură deschișĭ intocmaĭ ființelor din carĭ ultima scînteeă de viață ar fì dispărut!

Adevĕrul vorbind, viața nu le dispăruse, dar le era amorțită, nimicită.

Puterile fisice le eraŭ paralisate și un frig intens ca acela al agonieĭ le coprinse corpul.

Acestea eraŭ efectele aceluĭ fum străvăḑĭăcios și alburiŭ ce ieșise din ciudata armă a celuĭ de al treilea om mascat și care era produsul uneĭ savante combinațiunĭ chimice a unor gaze, datorite unuĭ faimos medic Arab, despre care se va vorbì la locul și timpul sĕŭ.

Era cu acte cuvinte, produsul uneia din acele crea-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

țiuni miraculóse a le inteligenței omenescĭ, carĭ dovedesc intr'un chip irefragabil că spiritul uman este de aceéșĭ esență și de aceéșĭ natură, cu spiritul vital, etern și universal, care creédă, combină, vivifică și equilibréda nenumératele mundurĭ rĕspândite in imensitatea spaciuluĭ, cu acea diferință numaĭ că voința și puterea, aceste dóuĕ din atributele substanței spiritualĭ, in om, fiind distincte și exercitându-se in timp șĭ prin intermediul mărginiteĭ părticele de materiă, care constituă corpul, puterea e și ea mărginită in manifestațiunile voinței și voința devine ineficace, ceea-ce dovedesce intr'un mod neindoios, dupĕ părerea unuĭ profund cugetător, că omul, acéstă ființă complexă, in unele individualităţĭ admirabilă, in altele abjectă, in prea puține sublimă și in cele maĭ multe degradată, este un adevĕrat Dĕu, insĕ incomplect, mutilat!

Atunceĭ ómeniĭ mascaţĭ îșĭ vîrîrĕ armele la brîŭ, apoĭ colosul dede un ordin celuĭ de al doilea om mascat, care imediat se duse spre ușa de ieșire lîngă care unul din ușieriĭ remăsese in nemișcare in tocmaĭ uneĭ statue, cu checa cu care zăvorîse ușa în mână, îĭ luà checa, deschise ușa și dupĕ ce icșì in curte, dete un semnal dintr'un instrument microscopic, apoĭ se reintórse in întru.

Colosul atunceĭ luà in vênjósele sale braçe pe Domnul A. B. C. și pe D. I., ĭar ceĭ l-alţĭ sĕ incărcarĕ cu alţĭ doĭ membriĭ, unul cu D. II. și cel-l-alt cu D. M., apoĭ colosul, adresânduse cătrĕ ceĭ-l-alţĭ membriĭ.

— Și acum, le dișe, noĭ, Ararat, Arafa și Tabor, ceĭ treĭ executoriĭ aĭ ordinelor mareĭ căpetenĭĭ a implacabililor, care este unul din ceĭ treĭ inţelepţĭ aĭ mareluĭ Orient, care cultivă și rĕspândesce principiile mareluĭ Viswacarman*), avem onorul a saluta pe Domniĭ mem-

*) Viswacarman, in mitologia indică este numele divinuluĭ artifice (ouvrier, lucrător).

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

briĭ aĭ societăţeĭ condeiul şi îĭ prevenim că nicĭ un rĕŭ nu li se va intêmpla din incidentele produse prin visita nóstrĕ şi că starea de prostraţiune in care sĕ găsesc momentan, va inceta dela sine după trecerea a dóuĕ-ḑecĭ de minute, necesarie ieşireĭ nóstre din acéstă urbe, ne maĭ rĕmâind nimic in spiritul Dumnéloř de cât uă vagă reminiscinţă, ca aceea ce avem la desceptare despre un vis ce ne-a impresionat adînc spiritul, dar pe care l'am uitat.

Şi câte-şĭ trele capetele mascate sĕ plecarĕ salutând pe membriĭ, apoĭ ómeniĭ mascaţĭ părăsirĕ cu un pas măsurat incinta societăţeĭ şi urcarĕ, in dóuĕ trăsurĭ inchise ce asceptaŭ la scară, pe Preşedintele şi pe D. I. intr'una insociţĭ de colos şi pe ceĭ-l-alţĭ doĭ într'alta lîngă carĭ se aşeḑarĕ ceĭ-l-alţĭ doĭ ómenĭ mascaţĭ şi trăsurile dispărurĕ cu iuţéla sboruluĭ a dóuĕ paseri de prédă, in direcţia Bucurescilor.

Ast-fel fù sfîrşitul lungeĭ şedinţe a comitetuluĭ societăţeĭ condeiul din ḑiua de trei-ḑecĭ şi una Martie a anuluĭ 186z când sĕ citi confesiunea uneĭ curtezane.

Fine cărţeĭ a dóua şi volumeluĭ întâiŭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr